

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון - [CC BY-NC-SA 2.5](#) אסור בשימוש מסחרי

וספרי ויקיטקסט תחת רשיון [GNU Free Doc. License](#) בס"ד - כל הזכויות שמורות (c) ל' ר' פנחס ראובן שליט"א

מסכת מעילה (מ)

• [פרק ראשון - קדשי קדשים](#) • [פרק שני - חטאת העוף](#) • [פרק שלישי - ולד חטאת](#) • [פרק רביעי - קדשי מזבח](#) • [פרק חמישי - הנהנה מן ההקדש](#) • [פרק שישי - השליח שעשה](#)

פרק ראשון - קדשי קדשים

ב. ב. ג. ד. ה. ו. ז. ח. ט.

פרק שני - חטאת העוף

ח. ט. י. יא.

פרק שלישי - ולד חטאת

יא. יב. יג. יד. יה.

פרק רביעי - קדשי מזבח

טו. טז. יז. יח.

פרק חמישי - הנהנה מן ההקדש

יח. יט. כ.

פרק שישי - השליח שעשה

כ. כא. כב.

פרק ראשון - קדשי קדשים

מתני' קדשים ששחטן בדרום מועלין בהן שחטן בדרום וקיבל דמן בצפון בצפון וקיבל דמן בדרום שחט ביום וזרק בלילה בלילה וזרק ביום או ששחטן חוץ לזמנו וחוץ למקומו מועלין בהן כלל א"ר יהושע כל שהיה לה שעת היתר לכהנים אין מועלין בה וכל שלא היה לה שעת היתר לכהנים מועלין בה איזו היא שהיה לה שעת היתר לכהנים שלנה ושנטמאה ושיצאה ואיזו היא שלא היה לה שעת היתר לכהנים שנשחטה חוץ לזמנה חוץ למקומה ושקיבלו פסולין וזרקו את דמה: **גמ'** קתני קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהן פשיטא משום דשחיטתן בדרום אפיקינון מידי מעילה איצטריך סד"א הואיל ואמר עולא א"ר יוחנן קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה ה"נ קדשי קדשים לגבי דרום כמה דחנקינון דמי קמ"ל קדשים שמתו לא חזו כלל אבל דרום נהי דאינו ראוי לקדשי קדשים אבל ראוי הוא לקדשים קלים ל"ל למיתני כל הני צריכי אי תנא שחטן בדרום וקיבל דמן בצפון הכא דאית בהו מעילה משום דקבלה בצפון הוא אבל שחטן בצפון וקיבל דמן בדרום הואיל וקיבל בדרום הוא נפיק מידי מעילה ואי תנא האי ה"א יממא זמן הקרבה הוא אבל שחטה בלילה וזרק ביום לילה לאו זמן הקרבה והאי דשחט בלילה [אימא] דנפיק מידי מעילה ואי תנא שחטה בלילה ה"א הואיל וקבל דמה ביום אית בה מעילה אבל שחטן ביום וזרק דמן בלילה הואיל ולא זמן הקרבה הוא כמאן דחנקינון דמי ולא אית בהו מעילה קמשמע לן חוץ לזמנו וחוץ למקומו למאי חזו הואיל ומרצין לפיגולין

רש"י מתני' קדשי קדשים ששחטן בדרום. אע"ג דדינן ליסחט בצפון לא יצאו מקדושתן לגבי מעילה שהנהנה מהן שזה פרוטה מעל כ"ל שחטן וכו' ללא תימא שחטן בדרום וקיבל דמן בצפון דהא הוי עיקר עבודה דמקבלה ואילך מצות כהונה ומקבלה ואילך הוי בצפון אלא אפילו שחטן בצפון וקיבל דמן בדרום אף על גב דקבלה דהיינו עיקר עבודה היא בדרום קלא כדינן אפילו הכי מועלין בהן: וכן

אם שחט ביום וזרק דמן בלילה. אע"ג לילה לאו זמן הקרבה היא מועלין בה: וכן אם שחט בלילה וזרק ביום. והאי כל דכן הוא דמועלין בהן דהא זריקה היא עיקר עבודה הוית ביום וזו ואין כריך לומר זו קתני: או ששחטן בלפון. ביום וחיטב עליהן לאוכלן חוץ לזמנן דהיינו פיגול ויש בו כרת: או חוץ למקומן. דהיינו פיגול ואין בו כרת אפ"ה מועלין בהן ותרוייהו פיגול דחוץ לזמנן ופיגול דחוץ למקומן מחד קרא נפקי (זבחים דף כח.). מואם האכל יאכל מצטר זבח שלמיו וגו' דאיתקש חוץ למקומן לחוץ לזמנן וקרי ליה פיגול אבל לא הוי פיגול גמור דליחייב עליה כרת: כלל אמר רבי יהושע כל שהיתה לה שעה היתר לכהנים. ושזב נפסלה מהם: שלנה. הצטר לאחר זריקה או שנטמאת או שיצאת חוץ לקלעים לאחר זריקה דאף על גב דהשתא אינה ראויה לכהנים הואיל והיתה לה שעת הכושר קודם שנפסלה: אין מועלין בה. דלא קרינא בה מקדשי ה' (ויקרא ה) הואיל וכבר היתה ראויה לכהנים: ושקבלו פסולין וזרקו את דמה. בטמאין מיירי ובקרבתות יחיד דלא הותרה בהן טומאה: ואיזו היא שהיתה לה שעת היתר לכהנים שלנה ושנטמאת. דהואיל ושחיטה וזריקה הוו כראוי דהיתה ראויה לכהנים אע"ג דשזב נפסלה בלינה או ביוצא דהשתא לית בה היתר לכהנים אין מועלין בה: ואי זו היא שלא היתה לה כו' שנשחטה חוץ לזמנה וכו'. וה"ה לכל הני דתנא ברישא שחטה בדרום או בלילה שלא היה להן שעת היתר לכהנים והיינו טעמא דנקיט הני תרין דחוץ לזמנן וחוץ למקומן טפי מכל הני דתנא ברישא דמועלין בהן דהני תרי איתקוש אהדדי ומחד קרא נפקי במס' זבחים (דף כח.). מואם האכל יאכל וגו': ושקבלו פסולין. בעלי מומין וה"ה נמי דתני ברישא להא: גמ' ס"ד אמינא הואיל ואמר עולא. לקמן בפרק ולד חטאת (דף יב.). קדשים שמתו ילאו מידי מעילה דבר תורה אבל מדרבנן אית בהו מעילה כדאיתא לקמן: כמאן דחנקינן דמו. וליהוו כקדשים שמתו דילאו מידי מעילה דלא חזו לא לגובה ולא להדיוט דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים קמ"ל דלא: קדשים שמתו וכו'. אבל ראוי הוא לקדשים קלים כדתנן באיזהו מקומן (זבחים דף נה.). קדשים קלים שחיטתן בכ"מ בעזרה: למה לי למיתני כל הני. דתני במתניתין דמועלין בהן ליתני חדא מינייהו ואע"ג דלא נעשית כמותרו מועלין בו וממילא ידענא דה"ה לכל הני:

דקבלה בדרום היא. דהיא עיקר עבודה: משום דיממא זמן הקרבה הוא. ה"ג
אבל שחט כלילה וזרק ביום וכלילה לאו זמן הקרבה הוא והאי דשחט כלילה
אימא וכו': ואי תנא שחטה כלילה וכו'. אבל שחט ביום וזרק כלילה וה"ה אם
שחט כלילה וזרק כלילה דזריקה דעיקר עבודה היא הויא כלילה: אימא כמאן
דחנקינן דמי הא משמע לן. דמועלין כלילה לאו מחוסר זמן הוא והאי בעל
הש"ס דייק ממתניתין ולא ס"ל דזו ואז"ל זו קתני: חוץ לזמנו וחוץ למקומו למאי
חזו. כלומר כל הני דתני במתניתין דלין הוא דמועלין בהן דהאי דשחטן בדרום
ראוי לקדשים קלים כדאמרינן לעיל ושחט כלילה נמי או זרק כלילה דין הוא
דמועלין בהן כלילה לאו מחוסר זמן הוא אלא שחט על מנת להקטיר (רש"י)

תוספות **מתני'** קדשי קדשים. כגון חטאת ואשם ושלמי צבור שיש בהן מעילה עד
שיהא בהן שעת היתר לכהנים דהיינו לאחר זריקה דעד שעת זריקה מיקרו קדשי
ה' ובאימורים אף לאחר זריקה אבל בקדשים קלים אין בהן מעילה עד לאחר
זריקה שאז הוברר חלק גבוה ואז יש מעילה באימוריהן: **ששחטן** בדרום. ודין
לישחט בצפון כדאי' בפי' איזהו מקומן (זבחים דף מז.). מועלין בהן בגמרא מפרש
מאי רבותא וא"ת האי ששחטן בדרום היכי דמי אי דקבל בצפון הא למה לי
תנינא בסמוך בסיפא ואי דקבל בדרום אם כן ברישא הוי ליה למיתני ששחטו
בדרום וקבל בצפון וכן שחטו בצפון וקבל בדרום דלא הוי רבותא כל כך כמו
ששחטו בדרום וקבל בדרום דסדר משנתנו כך הוא ששונה אותו שיש בו חידוש
יותר בסיפא כדעביד בגמ' צריכותא ולפי זה ששונה חידוש זה ברישא אי"כ תני
זו ואין צריך לומר זו והדר תני לא זו אף זו ואין זו שיטת תנאים דכולל ברישא
שינוי מקום דדרום והדר מפרש כיצד קתני כלומר כיצד הוי שינוי מקום דדרום
שאמרו כגון ששחטן בדרום וקבל בצפון כו' אבל שחטן בדרום וקבל בדרום בהא
לא מיירי מתני' ונראה לפום ריהטא דבכי ה"ג לית בהו מעילה מדלא מפרש להו
במתניתין ויש טעם בדבר משום דשינה בהו כ"כ מיהו נראה למהר"ר פרץ שי'
דאין זו סברא דהא בגמ' מפרש טעמא דמתניתין דמועלין בהן אע"ג דשינה ועשה
בפסול משום דהוא ראוי לקדשים קלים וא"כ מה לי חד פסול מה לי תרי פסולי
לכן נ"ל דהוא הדין בשחט וקבל בדרום דמועלין והא דלא תני במתניתין אע"ג
דהוא רבותא טפי כך דרך משנה ולפי ששונה כל אחד בפני עצמו לא חש לשנותם
ביחד כדאשכחן בפי' הבא על יבמתו (יבמות דף נג:.) דקתני הבא על יבמתו בין
בשוגג בין במזיד כו' ובגמרא תני אפילו שניהם ובמשנה שייריה אע"ג דהוי
רבותא טפי משום דמסתמא כיון דשמעת חדא לריעותא ה"ה בתרתי: **שחטן**
בדרום וקבל דמן בצפון שחטן בצפון וקבל דמן בדרום. בגמ' מפרש [הא] דתנן

קבל בדרום לרבותא דאע"ג דשינה בקבלה דעיקר עבודה היא מ"מ מועלין שחט ביום וזרק בלילה שחט בלילה וזרק ביום כך הגירסא ברוב הספרים ונראה לר"י שהוא שיבוש דאית ליה למיתני אותו שהוא חידוש יותר בסיפא כמו גבי דרום אלא גרסינן איפכא שחט בלילה וזרק ביום שחט ביום וזרק בלילה דזריקה עיקר עבודה והוא חידוש יותר כששינה בזריקה דאיכא מעילה ולהכי שביק קבלה גבי לילה ונקט זריקה משום דאי אפשר לצמצם שתהא שחיטה ממש בסוף הלילה והקבלה מיד ביום דקבלה ושחיטה תכופות זו לזו: כל שהיה לה שעת היתר לכהנים. שנעשית בזריקה אין מועלין דלא קרינא בהו קדשי ה': פשיטא משום דשחטן בדרום אפקינון מידי מעילה. וא"ת לישני דהא קמ"ל דזריקה לא מהניא בהו לאפוקי מידי מעילה י"ל דהא פשיטא הוא כיון שהזריקה בפסול דלא מהניא ולא מידי ועוד י"ל דלפי מה שפירש מורי ניחא שפיר ולקמיה אפרש בעזרת השם: קדשים שמתו יצאו מידי מעילה כו'. דכיון שהולכין לאיבוד לא איקרו קדשי ה': חוץ לזמנו וחוץ למקומו למאי חזו. כלומר הוה ליה למימר דהוי כמאן דחנקינהו דלא חזו למידי וקשה דמאי פריך השתא [כל הני דתני במתניתין] כיון דאיכא מ"ד אם עלו לא ירדו לא אמרינן כמאן דחנקינן כל שכן דניחא טפי (תוספות)

דף ב - ב

איבעיא להו אי עלו מהו שירדו רבה אמר אם עלו ירדו רב יוסף אמר אם עלו לא ירדו אליבא דר' יהודה לא תיבעי לך דכ"ע ל"פ דאם עלו ירדו כי פליגי אליבא דר"ש רב יוסף כר"ש רבה אמר לך עד כאן לא קאמר ר"ש אלא בניתנין למטה שנתנן למעלה או בניתנין למעלה שנתנן למטה ולעולם דשחטן וקבל דמן בצפון אבל הכא כיון דשחטן בדרום כמאן דחנקינן דמי תנן קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהן בשלמא לרב יוסף ניחא אלא לרבה קשיא מאי מועלין בהן מדרבנן מאי איכא בין דאורייתא לרבנן דאורייתא משלמין חומש דרבנן לא ומי איכא מעילה מדרבנן אין דאמר עולא א"ר יוחנן קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה אלמא מדאורייתא לא אית להון בדרבנן אית בהון ה"נ מדרבנן לימא תנינא להא דעולא אמר רבי יוחנן אף על גב דתנינא איצטריך

דעולא סלקא דעתך אמינא הכא לא בדילין מנהון אבל קדשים שמתו הואיל ובדילין מנהון אימא אפילו מעילה מדרבנן לא קמ"ל מתו נמי תנינא הנהנה מן החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום וכשהיא מתה כיון דנהנה כל שהוא מעל סלקא דעתך

ר"י חוץ לזמנו או חוץ למקומו למאי חזיא. הא שחיטה דמועלין בה הא פגול
הוי ולא חזו לא אימורין [לגזוה] ולא בשר לכהנים ולא הו קדשים ראויין כלל
ואמאי מועלין בהן: ומשני הואיל ומרצין לפיגולן. כלומר הואיל והאי שחיטת
פיגול חשיבא כולי האי דלעולם לא מיקבע בפיגול לחייבו כרת עד שיקרבו כל
מתירין שיזרק הדם כדאמרינן במס' זבחים (דף כח:): פגול הוא לא ירצה ואמרינן
כהרצאת כשר דכתיב ביה ירצה לכפר כך הרצאת פסול דפיגול מה הרצאת כשר
לא הורצה עד שיקרבו כל מתיריו לשמו כך הרצאת פסול לא נקבע פסול פיגול
לחייבו כרת עד שיקרבו כל מתיריו לשם פיגול והיינו מרצין שמרצה (לכורך)
הזריקה למקבעיה בפיגול וכיון דהא זריקה חסובה כל כך דלריכה מרצין לפיגול
אכתי לא יצאת מקדושתה ומועלין בה: איבעיא להו. הני דתני במתני' דשינה בהן
כגון ששחט בדרום או שקבל דמן בדרום כו': אם עלו למזבח מהו שירדו. אריך
להורידן או לא: אליבא דר' יהודה. דאמר התם בפרק המזבח מקדש (דף פז).
זאת היא העולה הרי אלו מיעוטים פרט לשנספך דמה ושלנה ושיאלה (וגיתנין
למעלה שנתנן למטה או הניתנין למטה שנתנן למעלה) שאם עלו ירדו כולי עלמא
לא פליגי דהני נמי אם עלו ירדו: כי פליגי אליבא דר"ש. דפליגי עליה דרבי
יהודה ואמר זאת תורת העולה ריבה תורה אחת לכל העולים שאם עלו לא ירדו:
רב יוסף בר"ש. דכי היכי דאמר ר"ש הניתנין למטה שנתנן למעלה וכו' דהיינו
שינוי מקום מתן דמים שאם עלו לא ירדו ה"ה נמי היכא דשני במקום שחיטה
ששחטן בדרום שאם עלו לא ירדו: רבה אמר לך עד כאן לא קאמר ר"ש. התם
אם עלו לא ירדו: אלא בניתנין למטה וכו'. כלומר ללא אמר ללא ירדו אלא
באותו שינוי מקום דמתן דמים הואיל ושחיטה וקבלה הוי בצפון: אבל הכא וכו'.
ואם עלו ירדו: בשלמא לרב יוסף. דאמר אם עלו לא ירדו הואיל ולא ירדו
מקדושתן מש"ה מועלין בהן: אלא לרבה. דאמר דאם עלו ירדו ליאלו מקדושתן

קשיא דאמאי מועלין בהן: מאי מועלין מדרבנן. אבל מדאורייתא לית בהו קדושה ואם עלו ירדו: מעילה דרבנן. משלם קרן ולא חומש משום דחומש מפני איל אשם מייתי ליה וזרבבן ליכא קרבן דהוי כמביא חולין לעזרה הילכך לא מייתי נמי חומש אבל במעילה דאורייתא מייתי קרן וחומש ואשם מעילה: דבר תורה. מדקאמר דבר תורה אלמא מדאורייתא לית בהו מעילה אלא מדרבנן ה"נ לרבה מאי מועלין מדרבנן: לימא לרבה תנינא להא דעולא א"ר יוחנן. דמתניתין נמי שמעין לה מי לא אמרינן דקדשי קדשים שחטון בדרום כמאן דחנקינן דמו והו קדשים שמתו וקתני מועלין בהן ואמרינן מאי מועלין מדרבנן דמדאורייתא לית בהו מעילה דקאמרינן אם עלו ירדו דקדשים שמתו דמו אם כן היינו דעולא ומאי קמ"ל הא דעולא: ומשני. אע"ג דתנינן ליה במתניתין: אלטריך הא דעולא. דס"א הכא במתניתין דקדשי קדשים שחטון בדרום לא בדילי אינסי מינייהו משום דאע"ג ששינה בהן מ"מ בכשרות נשחטו ולא בדילי מינייהו אינסי להכי מועלין בהן אי לרב יוסף מדאורייתא אי לרבה מדרבנן: אבל קדשים שמתו. דנבלות נינהו ומאיסי ודילי מינייהו אינסי אימא אפילו מדרבנן לית בהו מעילה דהא בדילי מינייהו: קמ"ל. ילאו מידי מעילה דבר תורה אבל מדרבנן אית בהו מעילה בקדשים שמתו: ואכתי מאי קמ"ל דעולא אי משום דמתו נמי תנינא. דאין מועלין בהן דתנן לקמן בפ' הנהגה ש"פ מן ההקדש (דף יח.). הנהגה מן החטאת. בעלת מוס: כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום. עד שיחסר ממנו דכיון דקדושת דמים היא לא מעל עד שיחסר מדמיה כגון שתלש מן האמר או שחרש בה והכחישה דכיון דבעלת מוס היא קיימא לדמיה וק"ל כל העומד לדמים אין מועלין בו עד שיחסר מדמיו אבל כל שאינו עומד לדמים כגון כוס של זהב של הקדש כיון (שנהגה ממנו) שנהגה בו אע"פ שלא חיסרו מעל וכשהיא מתה ללא לדמי קיימא דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים כיון שנהגה בשוה פרוטה מעל אף על פי שלא חיסרו והאי מעל מדרבנן הוא דלאחר שמתה ד"ה אין בה מעילה (רש"י)

תוספות חוץ לזמנו וחוץ למקומו דלא נימא כמאן דחנקינהו דהא לכולי עלמא אם עלו לא ירדו כדפרישית לקמן לכן נ"ל דגרסינן חוץ למקומו למה לי כלומר

פשיטא דלא הוי כמאן דחנקינהו מטעמא דעלו לא ירדו כדפרישית דעדין מכולהו ומשני הואיל ומרצה לפיגולו כלומר הא קמ"ל דזריקה לא מפקע מידי מעילה דסד"א דאע"ג דפסולה מ"מ מרצה לקבוע פיגול ולחייב כרת (ואע"ג) דבעינן בפיגול כהרצאת כשר וא"כ תועיל נמי להוציאה מידי מעילה קמ"ל ונראה דוחק לפרש שלא היה יודע המקשה האמת שבא לומר דזריקה לא מפקע מידי מעילה והא פ"י לעיל דעל כרחיה הוא ממילתיה דרי יהושע לכן נראה למורי הכי דגרס שפיר למאי חזו כלומר ודאי ידענא דרבנותא משום זריקה ע"כ כדפרישית מיהו מה חידוש יש כיון שאין שום ראויות בזריקה מהיכי תיתי דמפקע מידי מעילה ומשני הואיל ומרצה לפיגולו ולהכי סלקא דעתך דזריקה מפקע מידי מעילה קמ"ל דלא : עלו מהו שירדו. ע"כ קאי אדרום דאחוץ לזמנו וחוף למקומו לא קאי דהא משמע פרק המזבח מקדש (זבחים דף פד.) דלכ"ע לא ירדו וגם לא קאי אלילה דפלוגתא היא בהדיא בין רבי יהודה ור' שמעון : **אליבא** דר' יהודה כולי עלמא לא פליגי דאם עלו ירדו. דהשתא גבי נשחט בלילה דלא שחט בדרום קאמר ירדו כל שכן היכא דשחט בדרום דשינה מקומו דירדו כי פליגי אליבא דר"ש דאמר גבי נשחט בלילה לא תרד רב יוסף כר"ש (דאסר) דמדמה שינוי מקום לשינוי זמנו : ורבה אמר לך עד כאן לא קאמר ר"ש אלא בניתנין למעלה שנתנין למטה כו'. תימה אמאי שבק בלילה ונשפך דמה ויצאה דמה דפליגי בהו רבי יהודה ור"ש ונקט ניתנין למעלה שנתנין למטה דאף רבי יהודה מודה דלא ירדו ופירש הר"י דמיירי הכא בעוף שעולתו למעלה ועשאה למטה והכא לא מודה רבי יהודה משום דהוי כפסול הילכך ירדו דלא דמי ניתנין למעלה שנתנין למטה דקאמר בזבחים (דף פד.) דלא פליגי רבי יהודה דהתם מיירי בבהמה שהיתה לה הכשר בשחיטה ובקבלה אבל בעולת העוף שמלקה למטה דלא היה שום הכשר פליגי רבי יהודה כמו בנשחט בלילה ונשפך דמה ועל זה מחלק רבה דע"כ לא קאמר ר"ש לא ירדו (גבי זבחים) אלא משום דלא שינה בהן אלא במזבח עצמו ולעולם זביחתן וקבלתן בצפון כלומר כל מצותה וכל ענייניה אבל בשחט בדרום מודה ר"ש דכמאן דחנקיה דמי והוי כמו שחוטי חוף כיון שמשנה מקום שחיטה ובשוחט חוף לכ"ע אם עלו ירדו מיהו קשה למורי רבינו ה"ר פרץ מהא דמותיב רב יוסף לקמן לרבה חדא מגו חדא כו' פ"י דחזינן גבי מליקה דכששינה בה אם עלה לא ירד וה"ה גבי שינוי בבהמה ואיתותב רבה ולפירוש ר"י אמאי איתותב משינוי מקום דמליקה והא איהו מחלק הכא שפיר בין שינוי דעוף לגוף המזבח דבהמה מצפון לדרום לכן נ"ל כדמשמע בפשוט דמיירי בבהמה ואע"ג דמודה ביה ר' יהודה מכל מקום מייתי לה לדומיא לשינוי מקום דהוי כי שינוי דדרום ולסימנא בעלמא נקט וכל זה דוחק לכן נראה למורי רבינו ה"ר פרץ דהוצרך רבה להביא הא מילתא דניתנין למעלה שנתנין למטה דאי לא אייתי אלא נשחטה בלילה בהא ודאי איכא לפלוגי שפיר דהתם שינוי זמן והכא שינוי מקום ולא דמו כלל אהדדי ועדיין היה קשה לו לרבה מניתנין למעלה שנתנין למטה

וכ"ת מה ענין שינוי זריקה לשינוי שחיטה דגבי דרום דהא בהא דניתנין למעלה שנתנן למטה אף ר"י מודה משום דהוי פסול בזריקה אבל הכא גבי דרום הוי פסול בשחיטה הא לאו מילתא דלר"ש מהני פסול בשחיטה כמו בזריקה לר' יהודה דהא בנשחט בלילה דא"ר יהודה ירדו קאמר ר"ש לא ירדו וא"כ מהשתא יש לנו לדמות שחט בדרום לר"ש לניתנין למעלה שנתנן למטה וא"כ תיקשי לרבה לכך הוצרך לחלק בין ניתנין למעלה לניתנין למטה בין שחט בדרום אבל בין נשחט בלילה לשחט בדרום לא הוצרך לחלק דאותו חילוק פשוט הוא וידוע לכל דהתם שינוי זמן והכא שינוי מקום: **אלא** לרבה קשיא. דאמר כמאן דחנקה דמי וא"כ הוה ליה כי קדשים שמתו: **ומאי** איכא בין דאורייתא לדרבנן. הוה מצי למימר דמדרבנן לא מייתי אשם מעילה ועדיפא מיניה קא משני דאפילו חומש ליכא וכש [דלא מייתי] אשם דהוה חולין בעזרה: **ומי** איכא מעילה מדרבנן. תימה מאי קא מתמה אין איכא טובא כגון גבי דם דתנן לקמן (דף יא.). יצא לנחל קדרון מועלין בו כו' ורוצה לומר מדרבנן וכן גבי אפר חטאת (בריש) [בסוף] התכלת (מנחות דף נב.) וי"ל דשאני התם דלא בדילי מינייהו הילכך יש להן לתקן מעילה אבל הכא גבי קדשים ששחטן בדרום בדילי מינייהו ועל זה מתמה איכא מעילה בכה"ג ומשני אין כדאמר עולא ואף בקדשים שמתו דבדילי יש מעילה מדרבנן: (תוספות)

דף ג - א

אמינא חטאת הואיל ולכפרה קא אתיא לא בדילין מינה אבל קדשים הואיל ולא לכפרה קאתי בדילי מנהון ולית בהו מעילה קמ"ל וחטאת שמתה מי אית בה מעילה והתנן חטאות המתות ומעות ההולכות לים המלח לא נהנין ולא מועלין אמרי חטאות המתות בחייהן בדילין מנהון לאפוקי היכא דמחיים דלא בדילין מיניה איתיביה רב יוסף לרבה חדא מגו חדא וחדא מגו חדא וכולן אין מטמאים בגדים אבית הבליעה ומועלין בהן חוץ מחטאת העוף שעשה למטה כמעשה חטאת העוף לשם חטאת וקתני עילויה כל שהיה פסולו בקדש אינו מטמא בגדים אבית הבליעה וכל שלא היה פסולו בקדש מטמא בגדים אבית הבליעה וקתני כל שהיה פסולו בקדש אם עלו לא ירדו תיובתא דרבה תיובתא והא

דפליגי בה רבה ורב יוסף פשיטא ליה לר' אלעזר דאמר רבי אלעזר עולת
במת יחיד שהכניסה לפנים

דף י מדאורייתא אלא מאי מעל מדרבנן והכא הוא בחטאת מתה דמעל דחמורה
קדושתה דלכפרה אחיא אבל בשאר קדשים כגון עולה ואשם ושלמי צבור משום
ללאו לכפרה אתו כיון שמתו לית בהו מעילה אפילו מדרבנן וקשה לעולא אמר
לך עולא ה"ה דככל קדשי קדשים ס"ל לתנא נמי דמעל ומ"ס דנקט בחטאת טפי
משאר קדשי קדשים דסד"א הואיל ולכפרה אחיא דכשהיא חיה קיימא לחטאת:
ודילין מינה. והשתא נמי כשהיא מתה בדילי מינה ולא איכטריך למגזר בה
מעילה: קמ"ל. תנא דמעל וכ"ס בהגך ללאו לכפרה אתו ואית בהו מעילה הואיל
ומחיים לא בדילי מינייהו אינשי כולי האי: חטאות המתות. כגון חמשה חטאות
המתות: ומעות ההולכות לים המלח. הנך שנמלאו לאחר כפרה: לא נהנין מהן.
מדרבנן דאיסורא איכא: ולא מועלין. אפילו מדרבנן דהא ליכא למימר לא מועלין
מדאורייתא אבל מועלין מדרבנן דלא מיתריץ למימר הכי דכיון דתנא ליה ברישא
לא נהנין מדרבנן דליכא אלא איסורא בעלמא היכי מיתריץ למימר אבל מועלין
אלא הכי מיתריץ למימר לא נהנין מדרבנן ולא מועלין נמי מדרבנן דאיסורא
בעלמא איכא ולא מעילה וקשה לעולא: אמרי חטאות המתות. כיון דלא קיימי
להקרבה אלא למיתה בדילי מינייהו אינשי אפילו מחיים וכ"ס לאחר מיתה
דמאיסי ולא אחי לאיתנהווי מינייהו הילכך לא איכטריך למיגזר בהו מעילה
לאפוקי שאר חטאות דלהקרבה קיימי דלא בדילי מינייהו מחיים איכטריך למגזר
בהו מעילה לאחר מיתה: איתיביה רב יוסף לרבה חדא מגו חדא וחדא מגו חדא.
כלומר שלא מצא לו קושיא ממשנה אחת עד שקדקדק ג' משניות זו מזו וזו מזו
והעמיד השלישית בשנוי מקום שחיטה וקתני בה אם עלו לא ירדו ואלו המשניות
במסכת זבחים תרי מינייהו הו' בפ' חטאת העוף (דף סו: ודף סח:): והשלישית
בפרק הסמוך לו והכי קתני התם חטאת העוף שעשאה כמעשה עולת העוף
ועולת העוף שעשאה כמעשה חטאת העוף וכו' ואוקמינן התם בגמ' דכל הני
דתני התם היינו ששינה במקום מליקה ושינוי הזאה וקתני התם וכולן אע"ג ששינה
בהן לא חשיבי כנבלה אלא דינן כמליקה ואינו מטמאין בגדים אבית הבליעה

ומועלין בהן ללא ילאו מקדושתן חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה מחוט הסיקרא כמעשה חטאת העוף לשם חטאת דהיינו כמאותה למאותה הוי למטה מחוט הסיקרא דאין מועלין בה שהרי יש לה עכשיו שעת היתר לכהנים ואע"ג דתנא בההיא משנה עצמה עולת העוף שעשאה למעלה דהיינו כמאותה לא תני דאין מועלין בה משום דעולה כליל ואע"פ שנעשית כמאותה אין בה היתר לכהנים הילכך מועלין בה: וקתני. בההיא משנה עצמה כל שהיה פסולו בקדש כגון הני דשינה במליקה והזאה אינו מטמא בגדים אבית הבליעה והיינו חדא מגו חדא כלומר דהכי דייקנן דכי היכי דההיא דקתני וכולן אינן מטמאין בגדים מיירי בשנינו מקום מליקה כדמוקמינן התם אף הא נמי דתני כל שהיה פסולו בקדש אינו מטמא בגדים מיירי בשנינו מקום מליקה: וכל שלא היה פסולו בקדש. כגון שעבר זמנו או שיבש גפה או נקטעה רגלה דהיינו פסול דשלא בקדש אלא שאירע לה קודם שהוקדשה ונמלקה מטמא בגדים אבית הבליעה: וקתני. צפרק הסמוד לו כל שהיה פסולו בקדש אם עלו לא ירדו והיינו אידך וחדא מגו חדא דכי היכי דהאי כל שהיה פסולו בקדש אינו מטמא בגדים אבית הבליעה מיירי בשנינו מקום מליקה דהיינו תחילת עבודה אף האי דקתני נמי כל שהיה פסולו בקדש אם עלו לא ירדו בשנינו מקום מליקה מיירי וקתני אם עלו לא ירדו וכי היכי דשנינו מקום מליקה לחוד דהיא התחלת עבודה קתני אם עלו לא ירדו הוא הדין במתניתין בשנינו מקום שחיטה לחוד דהיינו התחלת עבודה אם עלו לא ירדו והיינו תיובתא דרבה תיובתא: והא דפליגי (עלה) רבה ורב יוסף. בשנינו מקום שחיטה לית ליה לרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר עולת צמת יחיד שהכניסה לפניו דהכי תנינן תמן צמס' זבחים צפ' בתרא (דף קיב:): מה בין צמת יחיד לצמת כבור דהיינו מזבח צמת יחיד אינה טעונה כפון ולא תנופה ולא הגשה ולא ריח ניחוח ואינו נפסל ציורא כו' אם הקדיש בהמה להקריבה עולה צמת יחיד בשעת היתר הצמות ונמלך והכניסה לפניו לעזרה להקריבה צמת: (רש"י)

תוספות **חדא** מגו חדא וחדא מגו חדא כו'. שלשה בבות הביא כדמפרש ואזיל וכולן אין מטמאין בגדים כו' משנה היא בזבחים פ' חטאת העוף (דף סו:): וקאי אבבא דלעיל מינה ששונה כל פסולי מליקה והשתא קאמר אע"ג דנעשית

מליקתן בפסול מ"מ מהניא מליקה לאפוקינהו מידי טומאת נבלת העוף טהור ומועלין בהן חוץ מחטאת כו' האי חוץ מחטאת לא קאי אלא אמועלין בהן משום דבעולה מועל בה אף כי נעשית כדינה קאמר חוץ מחטאת שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת דהרי היא נעשית כדינה הילכך אין מועלין בה שהרי יש בה שעת היתר לכהנים וקאמר עלה כל שפסולו בקדש אינו מטמא כו' פירוש כל שיש לו הכשר במקום אחר כגון כל שינוי מליקה דקאמר ברישא אלמא קרי פסולו בקדש לכל דאין מטמא בגדים אבית הבליעה והתם קתני עולת העוף שעשאה למטה פסולה ואין מטמא בגדים אבית הבליעה ובפרק המזבח מקדש (זבחים דף פד.) תנן במילתיה דר' שמעון כל שפסולו בקדש מקדש מקבל ואם עלו לא ירדו אלמא דשנוי עולת העוף שעשאה למטה כלומר שמלקה למטה קאמר ר' שמעון אם עלו לא ירדו והיינו כמו דשינוי דדרום בבהמה דמליקת עוף כשחיטה בבהמה אבל מחטאת שעשאה למעלה לא מייתי דהא אמר בחטאת מלקה בכ"מ במזבח כשרה והא דתניא פר' חטאת העוף (שם דף סו.) חטאת שעשאה למעלה פסולה ר"ל דשני בהזאה ומשינוי דנתינת דם מצי למיפרך דהא לא דמי כלל לשינוי דרום דשחיטה אבל פריך שפיר מעולה שעשאה למטה דאמר מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה בראשו של מזבח הילכך מלקה למטה פסולה והאי שינוי דמליקה הוי כמו שינוי דשחיטה וא"ש דקרי חדא מגו חדא הא דאם עלו לא ירדו שלא היה יכול להוכיח פירוש דפסולו בקדש אלא מכח דכל שפסולו בקדש דפרק חטאת העוף (שם דף סח:) הרי לך מגו חדא וגם מההיא דכל שפסולו בקדש דפי' חטאת העוף אינו יכול להוכיח אלא מההיא דלעיל בסמוך דעולת העוף שעשאה למטה והרי לך מגו חדא אחריתי ויש ספרים גורסים חדא מגו חדא וחדא מגו תרתי וקרי חדא מגו חדא ההיא דכל שפסולו בקדש דפרק חטאת העוף לפי שצריכה לבבא דלעיל מינה וההיא דמזבח מקדש קרי חדא מגו תרתי לפי שצריכה לההיא דפרק חטאת העוף (שם דף סו:) דאיכא תרתי בבי כל שפסולו בקדש ורישא עולת העוף שעשאה למטה כמו שפירשנו לעיל: **והא** דפליגי רבה ורב יוסף פשיטא ליה לר"א. כלומר מתוך דברי ר"א ניכר שפשוט לו אי כרבה אי כרב יוסף דאמר ר"א עולת במת יחיד כו' כלומר עולה שהוקדשה ליקרב בבמת יחיד כגון לאחר שבאו לנוב ולגבעון וגלגל שהותרו הבמות והרוצה לעשות במה בראש גגו עושה: **שהכניסה** לפנים. פירש"י בפרק בתרא דזבחים (דף קיט:) כגון לאחר שחיטה וקשה דר"א היכי קאמר מחיצה לכל דבר הא לא שייך בה צפון כיון דנשחטה אלא נראה לפרש שהכניסה חיה לפנים אחר שהוקדשה ליקרב בבמת יחיד שהכניסה לבמת צבור קלטה מחיצה לכל דבר לענין כל הדברים האמורים בפי' פרק חטאת (זבחים דף קיב:) דתנן התם מה בין במת יחיד לבמת צבור כיהון וכלי שרת ושחיטת צפון כו' ובעי ר"א עלו מהו שירדו כו' האי עולת במת יחיד דאמר שדינה לשחוט בצפון לפי שהכניסה לפנים אם שחטו בדרום ועלו מהו שירדו והשתא דייק מינה הש"ס מדקא מיבעיא ליה האי כלומר שמן

הדין לא היה מקומן בצפון שהיא במת יחיד הא אידך פשיטא ליה כלומר אבל עולת במת צבור דאפליגו ביה רבה ורב יוסף פשיטא ליה דאי ס"ד דמספקא ליה איבעי ליה הא ברישא אלא שמע מינה דפשיט ליה ומפרש הש"ס הכי אתיא הבעיא בין לרבה בין לרב יוסף חדא מגו חדא קא מבעיא ליה כלומר קבעי בעולת במת יחיד שהוא מסופק מגו עולת במת צבור שהוא פשוט לך עד כאן לא קאמר רבה התם אם עלו ירדו אלא משום דמחיצה כתיקנה פסלה כלומר שנדר (תוספות)

ב

-

ג

דף

קלטה מחיצות לכל דבר בעי ר"א [עולת במת יחיד שהכניסה שנפסלה] עלו מהו שירדו מדקמיבעיא ליה לחדא מכלל דאידך פשיטא ליה אי כרבה אי כדרב יוסף חדא מגו חדא קמיבעיא ליה עד כאן לא קאמר רבה התם אם עלו ירדו מחיצה כתיקנה פסלה שלא כתיקנה לא פסלה או דילמא אפילו לרב יוסף דאמר אם עלתה לא תרד מחיצה כתיקנה קלטה שלא כתיקנה לא קלטה תיקו אמר רב גידל אמר רב זריקת פיגול אינו מוציא מידי מעילה בקדשי קדשים ואינו מביא לידי מעילה בקדשים קלים יתיב אביי וקאמר לה להא שמעתא איתיביה רב פפא לאביי השוחט את התודה לפנים ולחמה חוץ לחומה לא קדש את הלחם שחטה עד שלא קרמו פניה בתנור ואפילו קרמו כולן חוץ מאחת מהן לא קדש הלחם שחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה קדש הלחם אלמא פיגול מייתי לה לידי מעילה אישתיק כי אתא לקמיה דרבי אבא אמר ליה בזריקה אמר ליה רב אשי לרבא והא אמר עולא קומץ פיגול שהעלו לגבי מזבח פקע פיגולו ממנו וקמיצה היינו שחיטה אמר ליה איסורא דמייתי לידי פיגול

דף קלטה מחיצות. ש' עזרה לכל דבר דהוי כמי שהוקדשה מתחלה להקריבה למזבח דטעונה כפון וכל דברים הטעונים בקדשי מזבח ונפסלת זיולא וזכרום ובשאר פסולין הנהוגין בקדשי מזבח: שנפסלה. ששחטה להביא עולת במת יחיד

לאחר שהכניסה לעזרה בדרום והעלה אותה הכהן לגבי המזבח בשוגג או במזיד מהו שתדך מאי לאו מדקמיבעיא ליה זבא דתחלתה לאו למזבח מכלל דאיך בעולת פנים סבירא ליה אי כרבה אי כרב יוסף: לא לעולם לא פשיטא ליה אי כרבה אי כרב יוסף אלא חדא מגו חדא עולת זמת יחיד מגו עולת פנים מצעיא ליה והכי קמיבעיא ליה עד כאן לא קאמר רבה בעולת פנים שפינה בשחיטתה או שיאלתה אם עלתה תרד אלא משום דמחיאה כתקונה פסלה כלומר היכא דמעיקרא כי אקדשה לשם קדושת פנים אקדשה להקריבה בעלמה דהיינו מחיאה כתיקנה התם כי פינה זה משום הכי פסלה אבל עולת זמת יחיד הואיל והוקדשה תחילה שלא כתיקנה להקריבה בחוץ כי הכניסה לאחר מכן בפנים ושחטה בדרום או יאלת לא פסלה ואם עלתה לא תרד דהא דאמרין דנפסלת בדרום או ביואל דהיינו כשנכנסה תחילה למחיאת עזרה דהיינו כתיקנה: או דילמא אפילו לרב יוסף דאמר. בעולת פנים אי פינה זה אם עלתה לא תרד היינו טעמא דכיון שהקדישה להקריבה במחיאת העזרה דהיינו כתיקנה קלט לה מזבח דאם עלתה לא תרד: אבל עולת זמת יחיד שהוקדשה תחלה שלא כתיקנה ואח"כ הכניסה בפנים דהיינו מחיאה שלא כתיקנה ויאלת או נשחטה בדרום אם עלתה תרד ללא קלט מזבח ולא אתאי תחילה למחיאת עזרה כתיקנה: תיקו. ומדקמיבעיא ליה אליבא דתרוייהו ש"מ דבשינוי מקום שחיטה לעולת פנים נמי לא פשיטא ליה אי כרבה אי כרב יוסף: א"ר גידל אמר רב זריקת פיגול. שחיטת (בזריקה) לפגול הזבח ופגול נמי בזריקה והשתא הוקבעה לפיגול שיש בו כרת אינו מויליא מידי מעילה בקדשי קדשים כלומר דזריקת פיגול אינה חשובה כל כך שתוליא בשר קדשי קדשים מידי מעילה כזריקה כשרה דקיימא לן דמאחר שנזרק הדם כראוי יש בבשר היתר לכהנים ואין מועלין בו אבל הכא כיון דפיגול בזריקה לא יאל הבשר מידי מעילה דהא לא חזי לכהנים: ואותה זריקה אינה מביאה לידי מעילה. האימורין של קדשים קלים כזריקה כשרה כדתנן בסיפא דמתניתין בקדשים קלים לאחר זריקת דמן מועלין באימורין ואין מועלין בבשר דלא חשיבא זריקה כלל לענין מעילה: וקאמר להא שמעתא. דרב גידל: ולחמה חוץ לחומה לא קדש הלחם. דכתיב על זבח התודה חלות (ויקרא ז) ובעינן על בסמוך: ואפילו קרמו כולן חוץ מאחת

מהן לא קדש הלחם. דבעינן בשעת זביחה שיהא כל הלחם ראוי: שחטה חוץ לזמנה. דחישב עליה בשעת שחיטה לאוכלה חוץ לזמנה או חוץ למקומה [וקס"ד] אע"פ שזרק [במחשבת פיגול] קדש הלחם להכי דמועלין בו אלמא דפיגול מיייתי לידי מעילה בקדשים קלים וקשיא לרב גידל דאמר אינה מביאה לידי מעילה בקדשים קלים: כי אתא אביי לקמיה דר' אבא. אמר ליה הא דרב פפא לא קשיא לרב גידל: א"ל בזריקה. טעמא דקדש הלחם כשפגל בשחיטה משום דשתק בזריקה ללא פגל בזריקה הילכך לא הוי פיגול גמור בשחיטה לחודה להכי קדש הלחם ומועלין בו אכל הא דאמר רב גידל דאינו מביא לידי מעילה היינו דפיגול בזריקה ממנן דהוי פיגול גמור: אמר ליה רב אשי לרבא והא אמר עולא. במס' זבחים בפרק בית שמאי (דף מג.) קומץ פיגול שחישב עליו לפגל בשעת קמיאנה והעלהו לגבי המזבח כיון שמשלה בו האור פקע פגולו ממנו שאם פקע מיד וירד מעל גבי המזבח יעלה והוא הדין נמי לאיצרי פיגול שהעלן לגבי המזבח כיון שמשלה בהן האור פקע פיגולן מהן והאי דנקט קומץ פיגול משום דאי תנא באיצרי פיגול לחוד לא הוה אתי קומץ מיניה דס"ד אמינא ה"מ אבר דמיחבר להכי כיון שמשלה בו האור במקלת והוי כמו שמשלה בכולו ופקע פיגולו ממנו אכל קומץ דמיפרת אימא לא קמ"ל ולהכי נקט קומץ דאע"ג דמיפרת פקע פיגולו ממנו וכל שכן גבי אבר פיגול דכיון דמיחבר כי משלה האור במקלתו הוי כנשרף כולו ופקע פיגולו מכל מקום קתני קומץ פיגול דפגל בקמיאנה ופיגול דקמיאנה הוי כמו פיגול דשחיטה דהיכי דקבע פיגול בקמיאנה לחודה הכי נמי מיקבע פיגול בשחיטה לחודה אלמא דשחיטה לחודה הוי פיגול גמור וקתני קדש הלחם שמביאו לידי מעילה אלמא דפיגול מיייתי קדשים לידי מעילה וקשיא לרב גידל: א"ל. מהכא לא תיקשי ליה דמאי דקאמר קומץ פיגול לא אמר דבקמיאנה לחודה הוי פיגול אלא מאי קומץ פיגול איסורא דמתייא לידי פיגול שהתחיל לפגל בקמיאנה דהיינו תחילת פיגול אכל לא הוי פיגול גמור עד דפגל נמי בהקטרה וה"ה לשחיטה הויא תחילת איסור פיגול ולא הוי פיגול גמור שלא פגל אלא בשחיטה לחודה והאי דא"ר גידל אינו מביא לידי מעילה היינו למי שפיגל בזריקה קאמר: (רש"י)

תוספות העולה להקריב בבמת צבור דהשתא הוי מחיצה של במת צבור כתיקנה וכששינה המקום לשחוט בדרום פסלה אבל שלא כתיקנה כלומר כגון עולת במת יחיד שנשחטה בבמת צבור בדרום דהו להו מחיצה שלא כתיקנה כלומר שלא נדר להקריב בבמת צבור ואפילו לרב יוסף דאמר אם עלו לא ירדו איכא למיבעי הכא שיש לחלק דהתם מחיצה כתיקנה קלטה שהקדישה כל כך שקלטה שאם עלתה לא תרד אבל מחיצה שלא כתיקנה כי הכא בעולת במת יחיד לא קלטה וכו': אמר רב גידל אמר רב זריקת פיגול אינו מוציא מידי מעילה בקדשי קדשים. פירוש אם שחט בפיגול ואחר כך זרק סתם אין הזריקה מוציאתו מידי מעילה דניקרי ביה היתר לכהנים אע"ג דמהניא זריקה לאקבועי בפיגול דדרשינן (זבחים דף כח:): כהרצאת כשר כך הרצאת פסול אלמא בעינא בפיגול קריבת מתירין בהכשר סלקא דעתך אמינא דכמו כן חשבה רחמנא זריקה להוציא מידי מעילה ולהביאו למהוי כאילו תובע חלק גבוה קמ"ל רב גידל דתרתוי לא עבדי לאקבועי בפיגול ולהוציא מידי מעילה: ולחמה חוץ לחומה לא קדש הלחם. דאין הלחם קדוש אלא בשחיטת הזבח והואיל ובשעת שחיטת הזבח לא היה תוך לחומה לא קדש הלחם ואפילו קרמו פניה חוץ מאחת מהן לא קדש הלחם דאין שחיטת תודה מקדשת לחמה עד שיקרמו פניה משום דלחם כתיב (ויקרא ז) דמשמע קרימת פנים קדש הלחם: אלמא פיגול מביא לידי מעילה. לכאורה משמע דהא דקאמר חוץ לזמנה וחוץ למקומה קדש הלחם רוצה לומר להביא לחם לידי מעילה וקשיא דודאי אין מעילה בלחם דלא מיקרי קדשי ה' דאף בתודה אין מעילה אלא באימורין ופירש [רבינו] האי דמיירי בארבעה לחמי תודה הניתנין לכהן וגם זה אינו נראה דלא משתמיט תנא בשום מקום שיש בהן מעילה ועוד בחזה ושוק הניתנין לכהנים אין בהן מעילה לכך נראה דמדמי הא דקאמר קדש הלחם ר"ל ליפסל להביאם לידי מעילה וה"ק אלמא כיון דקדש הלחם הכי נמי גבי זריקה שמביאה לידי מעילה: א"ל בזריקה. כלומר אין הפיגול נקבע עד שעת זריקה כדאמר (זבחים דף כח:): כהרצאת כשר כך הרצאת הפסול דבעי קרבו מתירים הילכך גבי לחם דכשנקרם הוי קדוש אמרינן קידש הלחם אבל גבי מעילה דבשעת שחיטה עדיין לא נקבע [פיגול] דזריקה מייתי לידי מעילה ואז נקבע הפיגול שחשב בשעת שחיטה אינו מביא לידי מעילה: **קומץ** פיגול. שפיגול בשעת קמיצה והעלהו פקע פיגול ממנו כדמפרש טעמא בסמוך וקמיצה היינו שחיטה כדחשיב במנחות (דף יג:): גבי עבודות שבמנחה כנגד ד' עבודות שבזבח ותני קומץ פיגול אלמא הוי פיגול נקבע קודם העלאה וקשה דהרבה משניות היה יכול להביא ממנחות שקורין לקמיצה ולשחיטה פיגול לכ"נ דפריך מדקאמר פקע פיגול משמע שהוקבע פיגול משעת קמיצה מדנקט פקע וא"ת ואי ס"ד לומר שנקבע פיגול משעת קמיצה והא בעינן הרצאת כשר (זבחים כח:): וי"ל דוקא לחייבו כרת אינו נקבע עד לאחר זריקה אבל שם פיגול חל משעת שחיטה כמו לענין להביא לידי מעילה ואם כן הקשה שפיר ומשני דמייתי לידי

פיגול כלומר לעולם אין הפיגול עד שעת זריקה לענין להביא לידי מעילה והא דקפקע פיגול רוצה לומר איסור המביאו לידי פיגול בשעת הקטרה והא קתני עלה אם אחרים מביאין לידי פיגול הוא (תוספות)

א

-

ד

דף

והא קתני אם אחרים מביא לידי פיגול הוא עצמו לא כ"ש הא נמי איסורא דמייתי לידי פיגול אמר ליה רבינא לרב אשי והאמר אילפא מחלוקת בשתי עבודות כגון דאמר הריני שוחט סימן ראשון חוץ לזמנו וסימן שני חוץ למקומו אבל בעבודה אחת דכולי עלמא עירובי מחשבות הואי ה"נ לכי זריק תיגלי מילתא אי בעבודה אחת אי בשתי עבודות אי הכי גבי תודה נמי עד דזריק מאי קדש ליפסל דבעי שריפה לימא מסייע ליה הפיגול לעולם מועלין בו לאו אע"ג דאיזריק דם ומסייע ליה לא דלא זרק הדם אי דלא זרק הדם מאי למימרא אלא לעולם דזריק וכי תניא ההיא בעולה אי בעולה פשיטא דגבוה היא כולה

רש"י והא. עלה דההיא דקומץ פיגול קתני אם אחרים מביא לידי פיגול כלומר השיריים במחשבה דקמיאה לחודה הוא עצמו הקומץ לא כ"ש ואמרין התם במסכת זבחים מאי קאמר ה"ק אם (אינו) חשוב בהאי פגול דפגל בקומץ לחוד כפגול גמור לכיון דהעלהו למזבח דפקע פגולו ממנו כשאר פיגולים היאך מביא אחרים השיריים לידי מעילה אלא ודאי פקע פגולו ממנו ומביא השיריים לידי מעילה אלמא דמחשבה דקומץ לחוד הוי פיגול גמור וה"ה במחשבה דשחיטה לחודה וקתני דקדש הלחם דמביא לידי מעילה וקשיא לרב גידל: אמר רב גידל הא נמי דקתני אם אחרים מביא לידי פיגול ה"ק איסורא דמייתא כו'. דלא אמר דבקמיאה לחוד הוי פגול אלא ה"נ דפגל בקמיאה ופגל נמי בהקטרה כדאמרין לעיל: האמר אילפא. בפרק כל הזבחים (דף כט:): מחלוקת וכו'. דקאמר רבי

יהודה במתני' אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום פיגול וחייבין עליו כרת ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן (פיגול) [פסול] ואין חייבין עליו כרת דעיקר פיגול דחייבין עליו כרת הוא במחשבת אכילה חוץ לזמנו וחכ"א זה זה [פסול] ואין חייבין עליו כרת ואמר אילפא מחלוקת וכו' דר' יהודה סבר אם מחשבת הזמן וכו' ורבנן סברי להכי אין זו כרת דעירוב מחשבות הוא חוץ לזמנו וחוז למקומו בזבח אחד ולהכי אפילו בשתי עבודות פסול ואין זו כרת הואיל ולא היא כולה במחשבת חוץ לזמנו ולהכי קרי לשני סימנין ב' עבודות משום דקסבר ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף וכי שחט סימן אחד עבד פלגא לשחיטה: אבל בעבודה אחת. כגון בסימן אחד שחשבו בחציו חוץ לזמנו וחציו חוץ למקומו: דברי הכל עירוב מחשבות הוא. ואין. זו כרת אבל פסול הוא ומ"מ אשכחן לר' יהודה דאם מחשבת הזמן קדמה בשחיטה לחודה הוא פיגול וא"כ לרבנן אם לא חשבו בה אלא חוץ לזמנו לחודה בשחיטה לחודה הוא פיגול וחייבין עליו כרת אלמא דבמחשבת שחיטה לחודה פיגול הוא וקתני קדש הלחם דפיגול מייתי קדשים קלים לידי מעילה וקשיא לרב גידל: אמר לך רב גידל ה"נ לא אמר דבמחשבת שחיטה לחודה פיגול אלא לכו זריק תיגלי מילתא אי בעבודה אחת עירב המחשבות אי בשתי עבודות דאי חשיב בשתי עבודות לכו זרק הדם במחשבת פיגול הוא פיגול לרבי יהודה כדאית ליה ולרבנן כדאית להו ואי בעבודה אחת דברי הכל לא הוא פיגול אבל מ"מ לעולם לא מיקבע בפיגול עד דזריק והתם ה"ט דקדש הלחם דשתק בזריקה דלא פיגול אלא בשחיטה לחודה אבל אם פיגול בזריקה נמי לא מייתי קדשים קלים לידי מעילה כדרב גידל: אי הכי. תיקשי ליה נמי דקאמר דעד דזריק לא הוא פיגול דלטעמיה גבי תודה נמי לא הוא פיגול עד דזריק אם כן קשיא ליה הא מאי קדש הלחם דקאמר לאו לחיוביה במעילה אע"ג דהשתא הוא פיגול גמור דפגל בזריקה אלמא זריקת פיגול מביאה לידי מעילה בקדשים קלים: לא מאי קדש הלחם ליפסל. קדש דבעי שריפה דלא הוא כחולין אבל לא למעילה וכדרב גידל: לימא מסייעא ליה. לרב גידל: הפיגול לעולם מועלין בו לאו אע"ג דאיזריק דם. לשם פיגול והיינו כרב גידל דאמר אינו מוסיא מידי מעילה בקדשי קדשים: לא. כי קתני לעולם מועלין בו דלא זריק קא מייירי ולא מסייע ליה: אי

ללא זרה. לשם פגול פשיטא דמועלין זו: אללא לעולם בדזרקא קא מיירי ואפילו הכי לא מסייע ליה דכי תניא דלעולם מועלין זו אפילו לאחר זריקה בעולה הואיל ולגובה היא דאין זה היתר לכהנים ולא מיירי בחטאת ואשם: לעולם בחטאת ואשם מיירי דאי בעולה פשיטא מאי למימרא: (רש"י)

תוספות עצמו לא כ"ש סיומא מילתא דלעיל הוא ליתן טעם למה פקעה פיגול ובפי' ב"ש בזבחים (דף מג.) הוא ופריך התם מאי קאמר ומשני הכי קאמר אם אינו מקבל בפנים היאך יביא אחרים לידי פיגול כלומר ע"כ קבע פיגול דאם הוא פיגול כשמעלהו ע"ג המזבח אם כן עפרא בעלמא הוי ולא קרבן וא"כ היאך מביא השיריים לידי פיגול הא בעינן כהרצאת כשר אלמא משמע שחל הפיגול משעת קמיצה והוא הדין בזבח שחל משעת שחיטה דאי ס"ד דאינו חל עד שעת זריקה וכן במנחות עד שעת הקטרה אם כן היכי מוכיח עולא דעפרא בעלמא הוא אם לא פקע הפיגול דילמא לעולם לא פקע ומ"מ לא הוי עפרא בעלמא שהרי אין הפיגול חל עד שעת זריקה וכן במנחה בשעת הקטרת קומץ שאז הוא מתיר השיריים והשתא חלו תרוייהו אהדדי היתר שיריים ופיגול ומשני הא נמי איסורא דמייתי לידי פיגול כלומר לעולם אין הפיגול חל עד שעת זריקה ומכל מקום מוכיח עולא שפיר שפקע פיגולו דכיון דאיסורא דמייתי לידי פיגול מתחילה משעת קמיצה שהיא כנגד שחיטה אי לאו דפקע פיגול הוה לן לאחשוביה עפרא והוי לא קרבו מתיריו: והא אמר אילפא מחלוקת בשתי עבודות כו'. בסוף פ"ב דזבחים (דף כט:) היא גבי הא דתנן א"ר יהודה אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום פיגול וחייבין עליו כרת ואם לאו פסול וחכ"א אחד זה ואחד זה פסול ואמר אילפא מחלוקת בשתי עבודות כגון דאמר סימן ראשון חוץ לזמנו וסימן שני חוץ למקומו ופליגי ר' יהודה ורבנן במפגל בחצי מתיר דרבי יהודה אית ליה מפגלא ורבנן לית להו מפגלא אבל בעבודה אחת ד"ה עירוב מחשבות הוי ואין כאן פיגול אלמא שעת הפיגול משעת שחיטה דאי ס"ד דאינו חל עד זריקה אם כן בשתי עבודות נמי ליהוי עירוב מחשבות שהרי אין הפיגול בסימן ראשון עד שעת זריקה והרי לך מחשבת המקום קדמה ומשני לכי זריק איגלאי מילתא כו' כלומר אמרינן בשעת זריקה איגלאי מילתא למפרע שחל הפיגול משעת סימן ראשון הלכך מחשבת הזמן קדמה אי בעבודה אחת אי בשתי עבודות כלומר בכל ענין דמיירי משנתינו אי כדמפרש לה ר' יוחנן בעבודה אחת אי בשתי עבודות כדמפרש לה אילפא: אי הכי גבי תודה נמי. כלומר נימא נמי דלכי זריק איגלאי מילתא למפרע שהפיגול חל משעת שחיטה וא"כ אמאי אין זריקת פיגול מביאה לידי מעילה כי היכי דאמרינן דקדש הלחם: אלא מאי קדש הלחם לאו לחיוביה במעילה. אינו ר"ל לענין מעילה דלחם דהא פירשתי לעיל דלא שייך ביה מעילה אלא ה"ק לא תימא כדשנינן לעיל בזריקה

אלא דקדש הלחם ליפסל בטבול יום ומחוסר כפורים ובלינה בשחיטת פיגול מכל מקום לא מהניא זריקת (פיגול) לאיחיוביה במעילה בקדשים קלים: **לימא** מסייע ליה הפיגול לעולם מועלין בו לאו אע"ג דזריק. כלומר אלמא כיון דפיגול אין הזריקה מוציאתו מידי מעילה ומיירי בקדשי קדשים והוי סיוע לרב גידל: **אי** לא זריק מאי למימרא פשיטא דמועלין. וא"ת דילמא הא קמ"ל דלא אמרינן כמאן דחנקינהו דמי ולא קרינן בהו קדשי ה' י"ל דהכי קאמר מאי למימרא ואמאי קתני לעולם ליתני הפיגול מועלין בו ותו לא: **אי** בעולה מאי למימרא פשיטא. דמועלין דאפילו לא היתה נפגלת מועלין בו עד שתצא לבית הדשן כדאמר לקמן (דף ט.). ועוד תניא כו' אלא אי אמרת בעולה צריכא למימר כלומר פשיטא דלא מהניא זריקה [להוציא] מידי מעילה אפילו לא לן דמה אלא ודאי מיירי בחטאת דאף על גב דכי לא לן דמה זריקה מוציאתה מידי מעילה מ"מ כי לן דמה דאז נעשית הזריקה בפסול לא מהניא הזריקה לאפוקי מידי מעילה וסלקא דעתך השתא דהוא הדין לזריקת פיגול סיפא ודאי מסייע ליה דודאי בחטאת מיירי ואפילו הכי קאמר דלא תהניא זריקה הנעשית בפסול להוציא מידי מעילה רישא מאי כלומר נימא הואיל וסיפא בחטאת רישא נמי בחטאת והשתא הוי סייעתא להדי' דרישא היינו זריקת פיגול סיפא ודאי מסייע ליה כלומר וכי ודאי הוא סיפא מסייע ליה דילמא שאני זריקה דלאחר לינה מזריקה דלאחר פיגול וקאמר מאי שנא ומשני הלנה דעביד בידים כו' לאו דוקא תני ביה בידים אלא שע"י חסרון מעשה הוא לא מהניא זריקה לאפוקי מידי מעילה כו' ואם תאמר מה בכך אי לא מסייע סיפא מ"מ רישא מסייע ליה דהא על כרחך מיירי בחטאת ולאחר זריקה דאי בעולה מאי למימרא ואומר הרב רבינו פרץ דרישא ודאי יש לדחות דלא מסייע ליה דלעיל מיירי (תוספות)

ב

-

ד

דף

ועוד דקתני סיפא לן דמה אע"פ שחזר וזרקו מועלין בו אי אמרת בשלמא בחטאת שפיר אלא אי אמרת בעולה צריכא למימר סיפא ודאי מסייע ליה רישא מאי הואיל ומסייע ליה סיפא מסייע ליה נמי רישא סיפא (לאו) ודאי מסייע ליה מ"ש הלנה דקעביד בידים לא מהני זריקה לאפוקי מידי מעילה מחשבה לא קא עביד בידים מהני ליה זריקה לאפוקי מידי מעילה

לימא הא מסייע ליה הפיגול בקדשי קדשים מועלין בו לאו אף על גב דזרק ומסייע ליה לא דלא זרק אבל זרק מאי הכי נמי דאין מועלין בו אמאי קתני סיפא בקדשים קלים אין מועלין בו ליפלוג ברישא וליתני לפני זריקה מועלין בו לאחר זריקה אין מועלין בו ההוא ודאי מסייע ליה לימא הואיל ומסייע ליה סיפא מסייע ליה נמי רישא קדשים קלים פסיקא ליה הכא לא פסיקא ליה: כלל אמר רבי יהושע כל שהיתה לה שעת היתר לכהנים אין מועלין בה וכל שלא היתה לה שעת היתר לכהנים מועלין בה איזוהי שהיתה לה שעת היתר לכהנים שלנה ושנטמאת ושיצאת ואיזוהי שלא היתה לה שעת היתר לכהנים שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ושקבלו פסולין וזרקו את דמה: אמר ליה בר קפרא לבר פדת בן אחותי ראה מה אתה שואלני למחר בבית המדרש היתר שחיטה שנינו

ה"י ועוד. מסיפא נמי דיקא דקתני לן דמה והוא הדין לפיגול אע"פ שחזר וזרקו מועלין בו דאין מוסיף מידי מעילה: אי אמרת בשלמא בחטאת. להכי דייקין דה"ה לפיגול שאם פיגול בו אע"פ שחזר וזרקו מועלין בו: אללא אי אמרת בעולה כריכא למימר. דמועלין בה הא כולה לגובה הוא אללא ש"מ בחטאת מיירי וה"ה לרישא: סיפא ודאי מסייע ליה לן דמה כו'. דמיירי לאחר זריקה בהדיא ודייקין ה"ה דפיגול דזריקה אינו מוסיף מידי מעילה: נימא הואיל ומסייע ליה סיפא מסייע ליה רישא. דנימא נמי בחטאת מיירי וקאמר לעולם מועלין בו דמשמע אע"ג דזרק: וקא פריך ומסיפא נמי מי פשיטא ליה דמסייע ליה דילמא לעולם אימא לך דלא מסייע ליה דאמרינן דלא דמי לן דמה למחשבת פיגול: ומהדר ליה אמאי לא דמי ומאי שנא כלומר מה הפרש יש בין פסול לן לפסול פיגול: וא"ל ודאי לא דמו דאימא לך הלנה דקעביד איסורא בידיס. שהיה לו לזרקו והלינו דהיינו דקעביד ליה פסול בידיס דלגבי מחשבה דפיגול חשיב ללינה מעשה בידיס הילכך קנסין ליה דלא תיהני ליה זריקה לאפוקיה מידי מעילה אללא מועלין נמי לאחר זריקה: אצל מחשבת פיגול לא עביד מעשה בידיס. אללא פסול מחשבה אימא לך דלא קנסין ליה ומהני ליה זריקה לאפוקיה מידי מעילה ודלא כרב גידל ורישא בעולה קמייירי כדאוקימנא ברישא: ה"נ דאין מועלין בו. דזריקת פיגול (אינה) מוסיפה מידי מעילה והיינו כרב גידל: אמאי קתני סיפא דהיא

הפיגול בקדשים קלים אין מועלין בו. כלומר אפילו לאחר זריקה ללאו קדשי ה' נינהו: ליפלוג ברישא בדידיה וליתני לפני זריקה מועלין בו לאחר זריקה אין מועלין בו. אלא מדלח פליג הכי ברישא אלא בסיפא לימא בדאע"ג דזריק מיירי רישא דמועלין בו וסיפא מסייעא לרב גידל: ההוא ודאי. סיפא דקתני בקדשים קלים אין מועלין: מסייעא לרב גידל. דאיהו נמי הכי קאמר ואינו מביא לידי מעילה בקדשים קלים: לימא הואיל ומסייעא ליה סיפא. כדאמרן דודאי מסייעא ליה נימא נמי רישא דאע"ג דזרק מיירי: א"ל רישא ודאי לא תסייע ליה. דרישא מיירי בדלח זרק כדאמרן והא דדייקת אכל זרק מאי ה"נ דאין מועלין אמאי קתני סיפא כו' ליפלוג ברישא אין ה"נ דמאי לפלוגי ברישא אלא משום הכי תנא סיפא בקדשים קלים אין מועלין בו הואיל ופסיקא ליה למלתא דבין לפני זריקה ובין לאחר זריקה אין מועלין בו באימורין הואיל וזריקת פיגול היא מש"ה חביבא ליה טפי מההיא הפלגה דרישא דלא פסיקא ליה מילתא הואיל דלפני זריקה מועלין בו ולאחר זריקה אין מועלין בו כדדייק ברישא הילכך לא תני לה ולעולם לא מסייע ליה לרב גידל: ראה מה אתה שואלני. שאל לו הא דקתני במתני' שעת היתר שחיטה שנינו לכיון שנסחטה כתקנה בלא פסול היינו שעת היתר ואע"ג דשוב נפסלה יצאת מידי מעילה: (רש"י)

תוספות בחטאת והויא זריקה וקמ"ל דאע"ג דנעשית השחיטה בהכשר ולא פיגול עד שעת קבלה מ"מ מועלין לאפוקי ממאן דאמר לקמן (דף ה.) היתר שחיטה שנינו: **הפיגול** בקדשי קדשים מועלין בו כו'. לאו דזריק ומסייע ליה דזריקת פיגול אינו מוציא מידי מעילה בקדשי קדשים: לא דלא זרק. וא"ת אם כן מאי איריא פיגול אפילו לא פיגול נמי וי"ל דדוקא פיגול אבל לא פיגול אין מועלין כיון דאיכא היתר זריקה או היתר שחיטה ולא בעינא היתר אכילה להוציאו מידי מעילה הא קתני סיפא בקדשים קלים אין מועלין בו והא סייעתא לרב גידל מהא דקאמר דזריקת פיגול אינו מביא לידי מעילה בקדשים קלים דהא ודאי מיירי בזרק דאי בלא זרק מאי איריא פיגול אפילו לא פיגול נמי ועוד מדלא מפליג בין זרק ללא זרק ולפלוג ברישא וליתני לפני זריקה מועלין בו כלומר ודאי דרישא מיירי בזרק והוא סייעתא לרב גידל מהוצאת מעילה בקדשי קדשים דאי בלא זרק דוקא מאי איריא דמפליג לקדשי קדשים לקדשים קלים ליפלוג בקדשי קדשים עצמן וקאמר ההוא ודאי מסייע ליה פי' סיפא ודאי היא סיוע לדרב גידל דזריקת פיגול אינו מביא לידי מעילה בקדשים קלים דעל כרחך מיירי בסיפא

בזרק לימא הואיל ומסייע ליה סיפא מסייע ליה נמי רישא דאינו מוציא מידי מעילה בקדשי קדשים ודחי קדשים קלים פסיקא ליה כו' כלומר לעולם מיירי רישא בלא זרק דוקא והא דלא מפליג בין זרק ללא זרק בקדשי קדשים עצמן משום דיש קדשי קדשים דלא פסיקא ליה למיתני דלאחר זריקה אין מועלין כגון בעולה הא אפילו ליתא לדרב גידל וגם מילתא פסיקא קתני טפי דבקדשים קלים אין מועלין בין לאחר זריקה בין קודם זריקה אבל הא דלא פסיק ליה דלא הוי אלא לאחר זריקה הא דאין מועלין אלמא משמע במסקנא דאיכא סיוע לרב גידל מהא דקאמר דזריקת פיגול אין מביאה לידי מעילה בקדשים קלים אבל מהא דאין מוציא מידי מעילה בקדשי קדשים ליכא סיוע וקשה מאי שנא והא חד טעמא הוא משום דהוי זריקה לענין פיגול ואומר מורי ה"ר פרץ שי' דשנא ושנא דלגבי הוצאת מעילה בקדשי קדשים בעינן ראוי לאכילת אדם הילכך מדאקבעה רחמנא בפיגול אע"ג דבעיא כהרצאת כשר כך הרצאת פסול כלומר שיהא מרוצה לאכול בהיתר ממנו דחשבה רחמנא זריקת פיגול להיות בכלל הרצאת אכילה וא"כ דין הוא נמי גבי קדשי קדשים שתוציא מידי מעילה אבל בקדשים קלים שתהא חשובה הזריקה להיות חלק גבוה מבורר לא מצינו שתהא חשובה לענין זה: **בן** אחותי ראה מה אתה שואלני למחר כו'. כלומר למחר שנינו נהיה עסוקים בהלכה תשאלני כדי לברר הדבר וראה לדקדק בדבר כדי שנשא ונתן בה למחר: **היתר** שחיטה שנינו. שמיד שנעשית השחיטה בהכשר אין מועלין או היתר זריקה דבעינן שיהא ראוי לזריקה קודם שיצא מידי מעילה כגון שנתקבל הדם בהכשר ואם תאמר בשלמא אי אמרת היתר אכילה שנינו היינו דקרי ליה היתר לכהנים דהיינו לאחר זריקה שאז מותר באכילה אלא אי אמרת היתר זריקה מאי היתר לכהנים איכא ויש לומר דקודם זריקה נמי קרי ליה היתר לכהנים משום דכיון דעומד ליזרק כזרוק דמי ואם תאמר אם כן ליבעי אי הלכה כרבי שמעון אי כרבנן דפליגי בהא (מנחות דף קב:) דר"ש אית ליה כזרוק דמי ורבנן לית להו כזרוק דמי וכי תימא אין הכי נמי מיבעי ליה כו' זה אינו דאם כן מאי מייתי מהני דלקמן דהיתר זריקה שנינו לימא ר"ש היא ועוד דמייתי נמי לקמן מרבי (תוספות)

שנינו ר' יוחנן אמר היתר אכילה שנינו א"ר זירא לא דייקא מתניי דלא כחזקיה ודלא כרבי יוחנן תנן שלנה ושנטמאת ושיצאת לאו דלן דם וקתני אין מועלין בו וש"מ היתר זריקה שנינו לא דלן בשר אבל דם איזדריק מש"ה קתני אין מועלין בו תנן ואיזו היא שלא היתה לה שעת הכושר לכהנים שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ושקבלו פסולין וזרקו את דמה ה"ד אילימא דזרקוהו פסולין וקבלוהו פסולין ל"ל עד דאיכא תרתי אלא לאו דקבלוהו פסולין וזרקוהו כשרים וקתני מועלין בו ש"מ היתר זריקה שנינו מתקיף לה רב יוסף ואי ס"ד איכא לפלוגי הכי הא דתנן התם חטאת פסולה אין דמה טעון כיבוס בין שהיתה לה שעת הכושר ונפסלה ובין שלא היתה לה שעת הכושר ונפסלה אי זו היא שהיתה לה שעת הכושר ונפסלה שלנה ושנטמאת או שיצאה איזוהי שלא היתה לה שעת הכושר שנשחטה חוץ למקומה חוץ לזמנה ושקבלו פסולין וזרקו את דמה היכי דמי אילימא דקבלוהו פסולין וזרקו פסולין הוא דאין דמה טעון כיבוס הא קבלוהו וזרקו כשרים דמה טעון כיבוס קרי כאן [\[ויקרא ו-ב\]](#) אשר יזה מדמה ולא שכבר הוזה אלא לאו דוקא

רפ"י או היתר זריקה שנינו. [לדע"פ ששחט כראוי בעינן דתהוי קבלה נמי כלל פסול וכיון דקיבל כראוי הותר לזריקה לדע"ג דעדיין לא נזרק דמו הוי כאילו נזרק בהיתר דכל העומד ליזרק כזרוק דמי דכיון דנתקבל בכוס כראוי ונראה לזריקה שוב אין בו מעילה: או היתר אכילה שנינו. \[לדע"ג דנשחט ונתקבל כראוי לעולם לא יאכא מידי מעילה עד שזרק הדם דיש בו שעת היתר אכילה לכהנים ואם אירע בו שום פסול אפילו הכי אין מועלין והשיבו בר קפרא דחזקיה ורבי יוחנן פליגי בהא מילתא: מאי לאו דלן הדם. שנתקבל בכוס כראוי ואח"כ לן קודם זריקה וקתני אין מועלין בהן משום דכל העומד ליזרק כזרוק דמי וש"מ היתר זריקה שנינו: לא דלן בשר. חוץ לזמנו: אבל דם איזדריק. ולהכי אין מועלין בו דיש בה היתר אכילה לכהנים כר' יוחנן: ל"ל עד דאיכא תרתי. בפסולין קבלה וזריקה בקבלו פסולין לחוד סגי דהא נפסל בו: אלא לאו דקבלוהו פסולין ואף על גב דזרקוהו כשרים מועלין בו. הואיל ונתקבל בפסול דלא היה בו היתר זריקה ללא הויא קבלתו כראוי וטעמא דקבלוהו פסולין וזרקוהו כשרים אבל קבלוהו כשרים דע"ג דזרקוהו פסולין אין מועלין בו דמשעה שקבלוהו כשרים\]\(#\)](#)

הותר לזריקה ומש"ה אין מועלין בו וש"מ היתר זריקה שנינו: מתקיף לה רב יוסף. לעולם אימא לך דאפילו קיבלוהו כשרים וזרקוהו פסולין נמי מועלין בו דהיתר אכילה שנינו דאי ס"ד דאיכא לפלוגי הכי כדאמר דקבלוהו פסולין וזרקוהו כשרים אבל קבלוהו כשרים אף על גב דזרקוהו פסולין אין מועלין בו דדוקא קתני אלא הא דתנן בזבחים חטאת פסולה שניתז דמה על הבגד אינו טעון כיבוס כדכתיב בחטאת כשרה ואשר יזה מדמה על הבגד תכבס וגו' (ויקרא ו): שכן. הדם או הבשר דה"ל שעת הכושר אי למר כדאית ליה היתר שחיטה אי למר כדאית ליה היתר אכילה: קבלו פסולין וזרקו פסולין הוא דאין דמה טעון כיבוס הא קבלוהו כשרים וזרקו פסולים או איפכא דמה טעון כיבוס והא דתני קבלו פסולין דוקא קתני פסולין ולא כשרים: קרי כאן אשר יזה מדמה ולא שכבר הוזה. כלומר אשר יזה מדם העומד להזות דעדיין לא נעשית מלותו ההוא הוא כשניתז ממנו על הבגד קודם זריקה או בשעת זריקה טעון כיבוס ולא שכבר הוזה דלאחר הזאה אין המותר טעון כיבוס דמאחר שנזרק בין זרקו כשר בין זרקו פסול אינו טעון כיבוס אלא ודאי הא דקתני בחטאת שקבלו פסולין וזרקו פסולין לאו דוקא דאפילו קבלו כשרין וזרקו כשרין אין דמה טעון כיבוס אחר זריקה אע"ג דהויא חטאת כשרה הואיל וכבר הוזה אבל קודם זריקה טעון כיבוס כדין חטאת כשרה דטעון כיבוס (אפילו) בין קבלה וזריקה: (רש"י)

תוספות שמעון גופיה אלמא מיבעיא ליה אפילו לר"ש וי"ל לכולי עלמא דבין לר"ש ובין לרבנן קבעי דלא פליגי אלא לענין טומאת אוכלין אבל לענין אכילה לא ואיכא למיבעי אליבא דתרוייהו דעד כאן לא קאמר ר"ש כזרוק דמי אלא לענין טומאת אוכלין אבל לא פקעי קדשי קדשים עד לאחר זריקה או לאידך גיסא דע"כ לא קאמרי רבנן לאו כזרוק דמי אלא לענין טומאת אוכלין משום דלא קרינן בה אשר יאכל (ויקרא יא) אלא לאחר זריקה אבל הכא כיון דעומד ליזרק מיד פקעי קדשי ה' דכזרוק דמי וא"ת כי היכי דקאמר היתר זריקה [שנינו] כי נעשית הקבלה בהכשר כמו כן היה לו לומר כי נעשית השחיטה בהיתר היתר קבלה [שנינו] כלומר שבא לידי [היתר] קבלה וי"ל דלא דמי דגבי זריקה שייך שפיר לשון היתר זריקה לפי שכשנתקבל בהכשר אז מותר לזרוק ואם נתקבל בפסול אסור לזרוק אבל כי נמי נשחט בפסול אין אסור לקבל הלכך לא שייך לומר היתר קבלה אלא היתר שחיטה כלומר שנעשה השחיטה בהיתר וקרי ליה היתר לכהנים לפי שהוא היתר לעבודת כהנים וא"ת למ"ד היתר שחיטה

שנינו שחט בצפון וקבל בדרום אמאי מועלין כיון שנעשית השחיטה בהיתר י"ל דמיירי כגון שקיבל קודם גמר שחיטה דהשתא לא נגמרה השחיטה בהכשר וא"כ כששחט ביום וזרק בלילה מאי איכא למימר י"ל התם נמי מיירי כששחט כל כך סמוך לשקיעת החמה עד שהוצרך לזרוק בלילה ואם כן לא היתה שחיטתו היתר לעבודת כהנים: חזקיה אמר היתר שחיטה שנינו רבי יוחנן אמר היתר אכילה שנינו לא דייקא מתני' לא כחזקיה ולא כרבי יוחנן. כלומר כרבי יוחנן דקשיא ממתני' וכחזקיה לא דייקא: לאו דלן דם וקתני אין מועלין וש"מ היתר זריקה שנינו. דאי היתר אכילה היה לו למעול אפילו בבשר עד לאחר זריקה שאז ראוי לאכילה וקשיא לר' יוחנן כחזקיה לא דייקא מדנקט לן דמה ולא נקט רבותא טפי כגון קיבל בפסול ואע"ג דליכא אלא שחיטה בהכשר מ"מ אין מועלין דהיתר שחיטה שנינו ודיוק זה אינו חשוב בעיני הש"ס ולא הקפיד עליו אלא על קושיא דקשיא לרבי יוחנן דפריך מינה: לא דלן בשר. ומ"מ אין מועלין דאיכא היתר אכילה וא"ת ומאי ס"ד דמקשה והא פשיטא הוא דמצי לתרץ כן י"ל דסברא הוא דמיירי בלן דם דומיא דסיפא דלא היתה לו שעת היתר לכהנים דחשיב קיבלו פסולים וזרקו דמן אלמא מיירי בפסול דם ורישא דומיא דסיפא כך נראה למורי ה"ר פרץ שי': שקיבלו פסולין וזרקו את דמה. יס"ג כן ה"ד אי דקבלו פסולין או. זרקו פסולין ל"ל עד דאיכא תרתי אלא לאו דקבלו פסולין דוקא וש"מ היתר זריקה שנינו וה"פ דסוגיא אתיא לומר דהיתר זריקה שנינו והפ"י כך הוא אי [דקבלו] פסולין [או זרקו פסולין] ר"ל או דקבלו כשרים וזרקו פסולין דמועלין משום דליכא היתר אכילה ל"ל עד דאיכא תרתי כלומר אמאי תני כלל [קבלה] בפסולין ליתני זריקה בפסולין לחוד דהוי משמע דאפילו נעשית הקבלה בהכשר מועלין משום דהיתר אכילה שנינו ולא ניחא למימר דלא זו אף זו קתני בכה"ג דקבלו בפסולין וזרקו בפסולין חד מילתא היא אלא לאו קבלוהו פסולין דוקא הא קבלוהו כשרים דאיכא היתר זריקה אין מועלין וש"מ היתר זריקה שנינו וא"ת א"כ ל"ל למיתני וזרקו פסולין כלל כיון דקבלוהו פסולין דוקא י"ל דתנא וזרקו פסולין לאשמועינן דקבלוהו דוקא וה"ק אע"ג דזרקוהו פסולין אי קבלוהו פסולין נמי הוא דמועלין דלא הוה ליה היתר זריקה הא קבלוהו כשרים אע"ג דזרקוהו פסולין אין מועלין אע"ג דאין לו היתר אכילה כיון דאיכא היתר זריקה מ"מ קשה דאי נמי תנא קבלוהו (לפסול) [פסולין] לחוד שפיר ידע דהיתר זריקה שנינו דמשמע הא קיבלוהו כשרין מיד אין מועלין כי היכי דהוה פריך ל"ל למיתני קבלוהו פסולין כי אמרינן דהיתר אכילה שנינו ואומר מורי ה"ר פרץ שי' דאיצטריך שפיר למיתני זרקו פסולין דאי לא תנא אלא קבלוהו פסולין ס"ד אמינא דה"ה כי נמי קבלוהו כשרין וזרקו פסולין דמועלין משום דהיתר אכילה שנינו והא דנקט קבלוהו פסולין ולא נקט זרקו פסולין עבודה קמייתא נקט דמקבלה ואילך מצות כהונה קמ"ל הא דתני זרקוהו פסולין דע"כ היתר זריקה שנינו דאי היתר אכילה שנינו ל"ל למיתני קבלוהו פסולין אלא ודאי היתר זריקה

שנינו ותנא זרקוהו לומר כי נמי זרקוהו פסולין דוקא קבלוהו פסולין הוא דמועלין הא אם קבלוהו כשרים אין מועלין לאפוקי ממ"ד היתר אכילה שנינו וגם דלא כמ"ד היתר שחיטה שנינו דהא כי נמי קבלו פסולין איכא היתר שחיטה ואפ"ה מועלין : **מתקיף** לה רב יוסף אי ס"ד איכא לפלוגי הכי. כלומר שמחלקין כך לומר דקבלוהו דוקא מכח קושיא דלמה לי למיתני תרתי : **חטאת** פסולה אין דמה כו'. דכתיב וכל חטאת אשר יזה מדמה על הבגד תכבס ודרשינן בראוי להזות לאפוקי חטאת פסולה קבלו פסולין וזרקו פסולין הוא דאין דמה טעון כיבוס הא קבלו כשרים וזרקו כשרים דמה טעון כיבוס דלגבי מעילה יש לדקדק כך דבקבלו כשרים וזרקו פסולין אין מועלין וכיון שבאת לומר תרוייהו דוקא כמו כן יש לדקדק כאן ואמאי קרי כאן אשר יזה מדמה ולא שכבר הוזה אלא לאו דוקא כלומר אלא ש"מ דאין לדקדק על זה דהא דקתני זרקו פסולין לאו דוקא ואגב קבלוהו נקט ליה ה"נ גבי מעילה תרוייהו לאו דוקא ולעולם היתר אכילה שנינו והא דנקט קבלוהו אגב זרקוהו נקט ליה : (תוספות)

ב

-

ה

דף

ה"נ לאו דוקא אמר רב אסי אם כן למה לי למיתני תרתי אלא לעולם דמעילה דוקא והא קמ"ל דפסול עושה שיריים אע"ג דקיבל פסול וזרק וקיבל כשר וזרק לאו כלום היא מאי טעמא דשיריים ניהו והא בעא מיניה ר"ל מר' יוחנן פסול מהו שיעשה שיריים וא"ל אין לך דבר שיעשה שיריים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו הואיל ומרצין לפיגולן מאי לאו בר מפסול לא אפילו פסול והא אין לך קתני ה"ק אין לך דבר שאינו מרצה בציבור ועושה שיריים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו אבל טמא דאיתיה בציבור משוי שיריים שאר פסולין דלא איתנן בציבור לא משוין שיריים ת"ש הפיגול לעולם מועלין בו לאו דלא זרק ושמע מינה היתר זריקה שנינו לא זרקה ומאי לעולם הא קא משמע לן כדרב גידל דאמר רב גידל אמר רב זריקת פיגול אינו מוציא מידי מעילה ואינו מביא לידי מעילה

רפ"י ה"נ. לגבי מעילה הא דקתני שקבלו פסולין לאו דוקא הכי דנימא הא קבלו כשרים וזרקו פסולין אין מועלין בה דאפילו קיבלו כשרים וזרקו פסולין מועלין דהיתר אכילה שנינו דבעינן גבי זריקה וליכא ואי קשיא לך מאחר ללאו דוקא אמאי תני לה תריץ אגב דתני פסולי דנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו תנא נמי שקבלו פסולין וזרקו ולעולם לאו דוקא וליכא למידק מינה כדדייקת ברישא הא קבלוהו כשרין אע"ג דזרקוהו פסולין אין מועלין בו: אמר רב אסי אס כן. דקאמר ללאו דוקא ל"ל למיתנא בתרי דוכתי מתני' ללאו דוקא: אלא לעולם דמעילה דוקא. ודייקינן מינה דהיתר זריקה שנינו כדאמרן הכא פסולים דתני גבי חטאת פסולה לאו דוקא אלא כדאמרן דהוא הדין נמי כי קבלו וזרקו כשרים אלא להכי קתני שקבלו פסולין וזרקו פסולין דהא קמ"ל דפסול עושה שיריים שאם נתקבל הדם בשני כוסות אע"ג דקבל פסול בתחלה וזרק וחזר וקבל כשר וזרק עושה הפסול לכל הדם שנשתייר אחר זריקתו שיריים דהא דקבל כשר וזרק לאו כלום הוא אלא דינו כשירי הדם שאם הוזה מדמה על הבגד זין זריקה דכשר לזריקה דפסול אינו טעון כיבוס א"נ שאותו הדם דינו ליטפך לאמה כדין שיריים דאי אמרינן אינו עושה שיריים טעונין יסוד: ה"ג הא קמ"ל. כלומר הא בחטאת פסולה הא קמ"ל וכו' והא דתנן במסכת זבחים (דף לב.) וכולן שקבלו את דמו חוץ לזמנו או חוץ למקומו אס יט עדיין דם הנפש בצואר יחזור הכשר ויקבל דמשמע אינו עושה שיריים היינו כשחישב פסול בקבלה חוץ לזמנו או חוץ למקומו דמחשבת פסול אינו עושה שיריים לפסול אבל אם חישב כשר בקבלה חוץ לזמנו אע"פ שיט עוד בצואר דם הנפש לא יחזור הכשר ויקבל דמחשבה דכשר פוסלת שיריים: והיכי אמרת דהא קמ"ל דפסול עושה שיריים והא בעא ר"ל מרבי יוחנן בפרק כל הפסולין (זבחים דף לד:) פסול כו' וא"ל אין לך כו' אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו שאם זרק מקלת הדם ע"מ לאכול חוץ לזמנו וחוץ למקומו והשאר זרק שלא במחשבת פיגול לאו כלום הוא אלא כל הדם שנשתייר נעשה שיריים ופסול: ומאי שנא חוץ לזמנו וחוץ למקומו דעושה שיריים ליפסל הואיל ומראה לפיגול. הואיל וזריקת הדם חשובה היא כל כך דמראה בפיגול דקובעת בפיגול לעולם לא הוקבע פיגול בכרת עד שעת זריקה: מאי לאו. הני הוא דעושה שיריים לאפוקי

פסול שקיבל ולא חישב לפגל לחינו עושה שיריים: לא אפילו פסול והא אין לך קתני. למשמע הני בלבד ולא פסול: ה"ק אין לך שאינו מרצה בלבד. כגון פיגול ונותר ויואלא שעושה שיריים לפסול אלא חוץ לזמנו או חוץ למקומו דאע"ג דחוץ למקומו אינו מרצה בלבד עושה שיריים הואיל ומרצה לפיגול: אבל טמא. דהיינו פסול דמרצה נמי בלבד דטומאה דחוויה היא בלבד משוי השיריים: פסולין. שאר פסולין כגון בעלי מומים לא משוו שיריים והא דאמר הא קמ"ל דפסול עושה שיריים היינו טמא והאי דדייקין לאפוקי פסול דלא משוי שיריים היינו שאר פסולין: הפיגול. שאיבד בשחיטה לעולם מועלין בו ובקדשי קדשים מיירי ומש"ה מועלין דאף על גב דנתקבל הדם כראוי לא אמרינן כל העומד ליזרק כזרוק דמי (מנחות דף קב:) משום דקבלה דפיגול לא חשיבא קבלה ולא הויא כזריקה לאפוקי מידי מעילה וטעמא דהוי קבלת דם פסול דפיגול להכי לא מפקע ממעילה הא קבלת דם דכשר ללאו דפיגול מויליאה ממעילה דאמר כזרוק דמי וש"מ היתר זריקה שנינו: לא בזרק. מיירי וטעמא דפיגול הוא דזריקה ידידה לא הויא כלום לאפוקי ממעילה הא זריקה כשירה מפקח מידי מעילה אלמא היתר אכילה שנינו כרבי יוחנן: ומאי לעולם. בניחותא קא בעי לה וה"נ מלי למיבעי נמי כי מוקים לה בדלא זרק אלא דנטר ליה עד דסיים למילתיה והדר בעי מיניה: ומשני לא אתא לאשמועינן אלא דהלכתא כרב גידל דאמר זריקה דפיגול אינה מויליאה מידי מעילה: (רש"י)

תוספות אמר רב אסי למה לי למיתני תרתי. כלומר בשני מקומות הכא במעילה והתם בפרק דם חטאת (זבחים דף צב.) דלא ניחא ליה. לומר דבשני מקומות יהיה שונה כפולות אלא לעולם דמעילה דוקא ומכל מקום לא תפשוט דהיתר זריקה שנינו דדילמא לעולם אימא לך דהיתר אכילה ועיקר מתני' בדקבלוהו וזרקוהו פסולין וכי תימא ל"ל עד דאיכא תרתי למה צריך שיזרקו פסולין הא קמ"ל דפסול עושה שיריים כלומר דוקא משום דקיבלו פסולין וזרקו פסולין דמשמע ליכא לא היתר אכילה ולא היתר זריקה דכי נמי יחזור הכשר מדם שבצואר ויקבל ויזרוק לאו כלום הוא כיון שזרק פסול אבל אי לאו דזרקו פסולין אלא נשפך הדם האמרת בזבחים (דף לב.) אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל וההיא דדם חטאת נקט תרוייהו קבלו וזרקו אגב ההיא דהכא דכיון דליכא תרתי משניות שיש בהן כפולות בחנם אין להקפיד א"נ מצי למימר התם כי הכא

דקמ"ל דפסול עושה שיריים ואף על גב דמהכא שמעינן מכל מקום אין להקפיד במשנה אחרת אם שונה בה דבר שאינו צריך אבל מעיקרא הוה קשה ליה משום דהוה כשתי משניות כפולות בחנם והשתא ניחא דבמסקנא לא איפשיט לן מידי מן הבעיא ולהכי מייתי ת"ש מכל הני דבסמוך: **פסול** מהו שיעשה שיריים. פירוש שזרק מהו שיעשה כל מה שנשאר בצואר שיריים: ה"ג מאי לאו אפילו פסול. פירוש אפילו פסול בכלל אין לך דבר שעושה שיריים ומשני לא לבר מפסול חוץ מאותו פסול דקי"ל ביה דהיינו טמא כמו שמפרש בסמוך ויסי'ג איפכא לאו בר מפסול והיא היא ובר קאי אחוץ לזמנו וחוץ למקומו ומשני לא [אפילו] פסול (כו') [כלומר] פסול הוא כמו חוץ לזמנו וחוץ למקומו והא אין לך קתני כלומר דמשמע בהדיא דשום פסול אינו עושה שיריים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו דוקא ה"ק אין לך שאינו [מרצה] בצבור ועושה שיריים כו' כלומר כל. פסול שאינו מרצה בצבור אינו עושה שיריים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו האי טמא דאיתיה בצבור משוי שיריים שהרי זריקה חשובה קצת אחרי שיש לו היתר בציבור שאר פסולין דליתנהו בצבור לא משוו שיריים לפי שאין זריקה חשובה והרי היא כאילו לא זרקו כלל הילכך פסול דאמר עושה שיריים מיירי בטמא: **תא** שמע הפיגול לעולם מועלין בו לאו דלא זרק. ולעולם דקתני ר"ל בין פיגול בשחיטה בין פיגול בקבלה ואפילו פיגול בקבלה דה"ל היתר שחיטה קתני דמועלין וטעמא דפיגול הא לא פיגול אף על גב דלא זרק אין מועלין וש"מ היתר זריקה שנינו לא דזרק ולהכי נקט פיגול דאי לאו דפיגול אין מועלין דהיתר אכילה שנינו: **ומאי** לעולם הא קמ"ל כדרב גידל. תימה מאי פריך מאי לעולם אדרבה דניחא טפי כיון דמיירי בזרק ואדרבה למאי דסלקא דעתך דמיירי בלא זרק הוה קשה טפי מאי לעולם כיון דליתא לדרב גידל דהא לעיל מייתי סייעתא לרב גידל מדנקט לעולם דמיירי ע"כ בזרק דאי בלא זרק מאי למימרא ומפרש השר מקוצי דאמר הכי כי ס"ד נמי דהיתר זריקה שנינו איתא לדרב גידל והכי פירושו מאי לאו דלא זרק מדנקט לעולם משמע דמיירי בין קודם זריקה בין לאחר זריקה ואשמעינן תרתי דכי זרק מועלין אלמא ש"מ כדרב גידל דלא אתיא זריקה ומפקע מידי מעילה וכי לא זרק אשמעינן דהיתר זריקה שנינו דמשמע דוקא פיגול מועלין בו הא לא פיגול אין מועלין בו לא דזריק ומאי לעולם דהא כיון דמיירי בזריקה א"כ ליכא רבותא בדיוקא דהא פשיטא דהיתר אכילה מפקע מידי מעילה ומשני הא קמשמע לן כדרב גידל כלומר דלא אתיא זריקת פיגול ומפקע מידי

מעילה:

(תוספות)

תא שמע רבי שמעון אומר יש נותר שמועלין בו ויש נותר שאין מועלין בו כיצד לן לפני זריקה מועלין לאחר זריקה אין מועלין קתני מיהת מועלין בו לאו דהוה שהות למיזרקה דאי בעי זריק ושמע מינה היתר אכילה שנינו לא דקבליה סמוך לשקיעת החמה דלא היה שהות למזרק אבל היה שהות מאי הכי נמי דאין מועלין מאי איריא דתני לפני זריקה ליתני קודם שקיעה ולאחר שקיעה הכי נמי קתני קודם שיראה לזריקה ולאחר שיראה לזריקה תא שמע ר"ש אומר יש פיגול שמועלין בו ויש פיגול שאין מועלין בו כיצד לפני זריקה מועלין לאחר זריקה אין מועלין קתני מיהת לפני זריקה מועלין בו לאו דהוה שהות למיזרקה דאי בעי זריק וקתני מועלין בו וש"מ היתר אכילה שנינו לא דלא הוה שהות למיזרקה אבל הוה שהות למיזרקה [מאי] ה"נ דנפק מידי מעילה מאי איריא דתני לאחר זריקה ליתני קודם שקיעה ולאחר שקיעת החמה ה"נ קאמר קודם שיראה לזריקה לאחר שיראה לזריקה ת"ש הפיגול בקדשי קדשים מועלין מאי לאו דזרק ושמע מינה היתר אכילה שנינו לא דלא זרק אבל זרק מאי הכי נמי דאין מועלין בו מאי איריא דתני בקדשים קלים אין מועלין בו ליתני כאן לפני זריקה כאן לאחר זריקה הא אתיא לאשמועינן כל לאיתויי לידי מעילה זריקה כתיקנה מייתי לידי מעילה כל לאפוקי מידי מעילה אפילו שלא כתיקנה נמי מפקע מידי מעילה :

רש"י כיצד לן. הדם כגון שנתקבל היום ולא נזרק עד למחר אם אכל הבשר לפני זריקה מועלין בו אכלו לאחר זריקה אין מועלין בו דסבירא ליה לר' שמעון זריקת לן מוסיאח מידי מעילה כזריקת כסר קתני מיהת לפני זריקה מועלין בו מאי לאו דהוה שהות ציוס למיזרקה דאי בעי זריק ואף על גב דנתקבל בכוס לא נפיק מידי מעילה עד לאחר זריקה ולהכי לפני זריקה מועלין בו הואיל ועדיין לא נזרק הדם לא היה בו שעת היתר ושמע מינה היתר אכילה שנינו: לא דקבליה סמוך לשקיעת החמה. ומשום הכי לן דלא הוה שהות למיזרקה והוא אכל הבשר כלילה לפני זריקה להכי מועלין שהרי הדם עדיין לא היה ראוי לזרק ולא מצינן למימר כל העומד לזרק כזרק דמי: אכל אי הוה שהות. דנראה לזריקה אמרינן כזרק דמי ואין בו מעילה דהיתר זריקה שנינו: אי הכי. אדתני לן לפני זריקה ליתני הכי

שקבלו קודם שקיעת החמה דהוה שהות למזרקה וכן אין מועלין בו דהואיל והיה עומד ליזרק כזרוק דמי דהיתר זריקה שנינו קבלו לאחר שקיעת החמה דנשחט בלילה וכן ואכל הבשר מועלין בו דהא אינו ראוי ליזרק זריקה כשרה ולא כזרוק דמי הילכך מועלין בו: הכי נמי קתני קודם שיראה לזריקה. דהא דתני לפני זריקה היינו קודם שנראה לזריקה שקיבל אחר שקיעת החמה שעדיין לא נראה לזריקה אם אכל הבשר מועלין בו אבל אחר זריקה אחר שנראה לזריקה שקיבלו קודם שקיעת החמה דהוה שהות ביום למיזרקה אין מועלין בו הואיל והיה עומד ליזרק כזרוק דמי ולעולם היתר זריקה שנינו: ת"ש רבי שמעון אומר כו'. וכולה מיתרלא כסוגיא דלעיל דיך נותר: לאחר זריקה אין מועלין בו. דסבירא ליה דזריקת פיגול מוסיאה מידי מעילה בקדשי קדשים כזריקת כשר ופליגא אדרב גידל והכא ליכא למידק לטעמיה דר"ש כדדייק לעיל בהפיגול לעולם מועלין בו טעמא דפיגול הא לא הוא פיגול אין מועלין בו דהא סבירא ליה לר"ש דזריקת פיגול מוסיאה מידי מעילה כזריקת כשר: מאי לאו דזרק. וטעמא משום הכי הוא דפיגול אינו מוסיא מידי מעילה אף על פי שזרק הא בכשר כיון שזרק אין מועלין בו ש"מ היתר אכילה שנינו דבעינן שזרק: לא דלא זרק. אלא שנתקבל בכלי ובפיגול הוא דלא אמרינן כזרוק דמי הא בכשר אמרינן כזרוק דמי דהיתר זריקה שנינו: אבל זרק מאי ה"נ. דבעיא למימר דאין מועלין בפיגול מאי איריא דתני סיפא בקדשים קלים ליתני בקדשי קדשים כאן לפני זריקה מועלין בו לאחר זריקה אין מועלין: ודאי הכי נמי. מאי תני ולא אינטריך סיפא: אלא הא קמ"ל דכל לאיתויי לידי מעילה. כגון אימורי קדשים קלים זריקה כתיקנה שאין בה פיגול אחיא לידי מעילה האימורין ולא זריקת פיגול: כל לאפוקי מידי מעילה. כגון בשר קדשי קדשים שלא כתיקנה כגון זריקת פיגול מפקע מידי מעילה ודלא כרב גידל והיינו דאמרינן במסכת מנחות הא איתותב רב גידל דהא סתמא ורבי שמעון תרוייהו סבירא להו דזריקת פיגול מוסיאה מידי מעילה בקדשי קדשים: (רש"י)

תוספות כיצד לן לפני זריקה מועלין בו לאחר זריקה אין מועלין בו קתני מיהא לפני זריקה מועלין בו לאו דהוה ביה שהות למיזרק דאי בעי זריק. והא לפני זריקה ממש שלא זרק מועלין בו ואע"ג דאיכא היתר זריקה מכל מקום מועלין

בו משום דהיתר אכילה שנינו לא דלא הואי ליה שהות דקבליה סמוך לשקיעת החמה דלא נעשית הקבלה בהכשר: **מאי** איריא דתני לפני זריקה. פירוש כלומר אמאי מפליג בין קודם לאחר זריקה ליפלוג בקודם זריקה גופיה בין קודם ראויות זריקה בין לאחר ראויות זריקה וליתני הכי קודם שקיעת החמה אין מועלין בו דאיכא ראויות זריקה לאחר שקיעת החמה מועלין בו דליכא ראויות זריקה ומשני ה"נ קתני קודם שיראה לזריקה כו' כלומר לפני זריקה לאו דוקא אלא ר"ל קודם שיראה לזריקה: **תא** שמע רבי שמעון אומר יש פיגול כו'. כלומר סוגית פיגול הוי כמו גבי נותר אמנם קשה היכי קאמר דמיירי דהויא שהות למיזרקה אבל אימא פיגול דבקבלה לא מצית אמרת דהא מוקמת לה בנעשה קבלה בהכשר וגם בהילוך לא מצית אמרת דהא רבי שמעון הוא דמכשיר בהילוך בפרק קמא דזבחים (דף יג.). משום דהויא לה עבודה שאפשר לבטלה כגון שוחט בצד המזבח וזורק לכן נראה לי כגון שפיגל בסוף קבלה דהויא שהות למזרק בתחלת קבלה וקתני מועיל וש"מ היתר אכילה שנינו משמע אבל סיפא דאין מועיל מיירי לאחר זריקה ממש ותימה א"כ תיקשי לרב גידל דאמר דזריקת פיגול לא מפקע מידי מעילה וי"ל דרב גידל משני לה כדמסיק דהכא לפני זריקה היינו קודם שיראה לזריקה ולאחר זריקה לאחר שיראה לזריקה ולעולם קודם זריקה משום דהיתר זריקה שנינו ומ"מ קשה דא"כ: אי הויא סייעתא למ"ד היתר אכילה שנינו ליתא לדרב גידל וזה אינו דלמ"ד היתר אכילה שנינו לא מצי ליישב מתניתא אם לא כדרב גידל דהא לעיל גבי מתניי דקתני שנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו מיירי על כרחך בזרק כבר מדקאמר מועלין דאי בלא זרק מאי איריא משום דפיגל אפילו לא פיגל נמי כיון דהיתר אכילה שנינו מ"מ כי פיגל אע"ג דזרק לא מפקע מידי מעילה אלמא כי אמרינן נמי היתר אכילה שנינו איתא לדרב גידל והכא משמע דליתא לדרב גידל אלא א"כ אמרינן דהיתר זריקה שנינו ואומר השר מקוצי דהא לא קשיא כלל למ"ד היתר אכילה שנינו אמר לך דכולי עלמא אית להו כוותי דהיתר אכילה שנינו. ובמתניי אית ליה לר' יהושע לדרב גידל כדפירשנו דעל כרחך מיירי בזרק לר"ש דברייתא לית ליה לדרב גידל ורב גידל אמר לך דכולי עלמא אית להו כוותי דלא אתיא זריקת פיגול ומפקע מידי מעילה ובהא פליגי דרי יהושע אית ליה היתר אכילה שנינו ומיירי בזרק כדפירשנו לעיל ור"ש דמתניתא מיירי בלא זריקה ואית ליה היתר זריקה שנינו: **תא** שמע הפיגול בקדשי קדשים מועלין כו'. לאו דזרק וש"מ היתר אכילה שנינו דמשמע דווקא פיגול מועלין דבלא פיגול אין מועלין בו ודווקא משום דזרק ואיכא היתר אכילה הא לא זרק אע"ג דלא פיגל מועלין כיון דליכא היתר אכילה וא"ת מנליה הא דדווקא בזרק מיירי למידק דבלא פיגל אין מועלין דילמא ה"ה בלא זרק י"ל דהכי פירושו לאו דזרק דהוה שהות למיזרק אבל לא זרק ומשום הכי מועלין דהיתר אכילה שנינו דאי היתר זריקה שנינו מכיון שניתקנה בהכשר מיד נפק מידי מעילה והא דקאמר הפיגול מיירי כשפיגל בסוף קבלה כמו

דאפילו שלא כתיקנה מייתא לידי מעילה ואי איתמר גבי קדשים קלים הוה אמינא גבי קדשים קלים הוא דאמר ר"ע מועלין בהן דאפילו זריקה שלא כתיקנה מייתא לידי מעילה אבל קדשי קדשים דלאפוקי הוא שלא כתיקנה לא מפקא מידי מעילה קמ"ל אתמר אמר ר' יוחנן כי אמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא שיצא מקצתו אבל יוצא כולו לא אמר ר"ע א"ל רב אסי לרבי יוחנן כבר לימדוני חבירי שבגולה

ר"ע מתני' בשר קדשי קדשים שיכלא לפני זריקת דמים. ואח"כ נכנס וקוב נזרק הדם: ר' אליעזר אומר אע"פ שנזרק הדם מועלין בו. דס"ל לר"א לזריקה אינה מועלת ליוצא להוציאה מידי מעילה: ואין חייבין עליו משום פיגול ונותר וטמא. הואיל ליכלא אינה קובעת בפיגול ונותר וטמא אללא זריקה כשירה: ר"ע אומר. אפילו לא חזר והכניסן כיון שזרק אין מועלין בו לזריקה מועלת ליוצא: וחייבין עליו כו'. דהא זריקה ליוצא קובעת בפיגול ונותר כזריקה כשירה ויש ספרים שכתוב בהן אלכל חייבין והאי אלכל הוא כמו באמת אמרו כמו אלכל אשמים אנחנו (בראשית מצ): אמר ר"ע. דבעי לאיתויי רחיה למאן דאמר זריקה מועלת ליוצא: והרי שתיהן עומדות. וסחט את שתיהן וזרק של אחת מהן והויא לה אידך חברתה מותר חטאת משעה שנזרקה דמה של אחת: לא כשם שדמה פוטר. כלומר אי אתה מודה שכשם שאותה שנזרק דמה פוטרת בשרה מן המעילה כך פוטרת חברתה זו שלא נזרק דמה מן המעילה לכזבח אחד הן שהרי יכול לזרוק דמה של איזו מהן שירלה: אם פטר את בשר חברתה מן המעילה. אע"ג דפסולה היא דהא הויא מותר חטאת דין הוא שיפטור זריקת דמה בשר של עצמה מן המעילה אע"פ שיס ביה פסול ליוצא הואיל ואשכחן דפוטר את בשר חברתה אע"פ שיס ביה פסול מותר: אימורי קדשים קלים. שיכלאו וחזרו וזרק דמן: ר"א אומר אין מועלין בהן. דהוה כמו לפני זריקה לזריקת יציאה אינה מביאה אימורי קדשים קלים לידי מעילה כמו זריקה כשירה: ר"ע אומר מועלין בה. לזריקת יציאה מביאה אימורי קדשים קלים לידי מעילה: גמ' הני תרתי. פלוגתא דפליגי רבי אליעזר ור"ע בבשר קדשי קדשים ובאימורי קדשים קלים: למה לי. כיון דתנא חדא מילתא שמעינן אידך דכיון דאית ליה לרבי אליעזר לזריקה אינה מועלת ליוצא לאפוקי

בְּשֵׁר קִדְשֵׁי קִדְשֵׁי מִיָּדֵי מַעֲלֵלָה אֵינָה מוֹעֵלֶת נִמְי לְהַבְיָא קִדְשֵׁי קְלִים שְׂיֵאָאוּ לְיָדֵי מַעֲלֵלָה וְכִי הֵיכִי דְאֵית לִיה לְר"ע דְזַרְיָקָה מוֹעֵלֶת לְיוֹאֵל לְהוֹלִיא בְּשֵׁר קִדְשֵׁי קִדְשֵׁי מִן הַמַּעֲלֵלָה ה"נ מוֹעֵלֶת לְהַבְיָא אִימּוֹרֵי קִדְשֵׁי קְלִים לְיָדֵי מַעֲלֵלָה וְלָמָּה לִי דְפְלִיגִי בְתַרְתִּי: וְזַרְיָקָה כְּתִיקָנָה. בְּלֹא פְסוּל מִפְקָא מִמַּעֲלֵלָה: שְׂלֹא כְתִיקָנָה. כְּגוֹן לְיוֹאֵל: אֲבָל לְאִיתּוּי אִימּוֹרֵי קִדְשֵׁי קְלִים לְמַעֲלֵלָה. דְהֵינּוּ לְחוּמְרָא אִימָא מוֹדָה לִיה לְר"ע קַמ"ל דְּבַהֲא נִמְי פְּלִיגִי: אִיתְמַר א"ר יוֹחֲנָן כִּי אָמַר ר"ע זַרְיָקָה מוֹעֵלֶת לְיוֹאֵל. הֵינּוּ שְׂיֵאָא מִקְלַת הַבְּשָׂר וְלֹא יֵאָא כּוֹלֹ דְמַגּוּ דְמַהֲנִיא זַרְיָקָה לְמַקְלַת שְׂצַפְנִים מַהֲנִיא נִמְי לְהַהוּא מִקְלַת שְׂיֵאָא: אֲבָל יֵאָא כּוֹלֹ לֹא אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא. דְמַהֲנִיא וְכו' דְכִמּוּ לְלִיתִיָּה לְבְּשָׂר דְמִי: (רַש"י)

תוספות **בשר** קדשי קדשים שיצא לפני זריקת דם רבי אליעזר אומר מועלין. למאן דאמר היתר אכילה שנינו ולמ"ד. היתר זריקה צריך לפרש דמיירי קודם שנראה לזריקה ולמ"ד היתר שחיטה דמיירי קודם שנראה לקבל דם ולכך מועלין משום דאית ליה לרבי אליעזר דאין זריקה מועלת ליוצא לאפוקי מידי מעילה ואין חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא דבעינן יותר לטהורים והכא כיון דיצא לא נותר לטהורים הוא וגבי נותר ילפינן חילול מטומאה כדאמרין פרק בית שמאי (זבחים דף מד.). וגבי פיגול נמי אמרינן בזבחים (דף כח.): כהרצאת כשר כך הרצאת פסול דבעינן שיקרבו כל מתיריו וכיון דיצא תו לא מיקרי כל מתיריו ר' עקיבא אומר מועלין דקסבר זריקה מועלת ליוצא א"ר עקיבא המפריש חטאתו וכו' והרי שתיהן עומדות כלומר ששחט את שתיהן בבת אחת כדאמר בגמ' דרצה מזה זורק רצה מזה זורק לא כשם שדמה פוטר את בשרה ממעילה כו' כלומר אי אתה מודה שכשם שדמה פוטר בשרה ממעילה כך לא ימעלו בבשר חבירתה ואע"פ שהיא פסולה ואם כן שכך הוא אף לדבר זה דין הוא שיפטר את של עצמה פירוש כל שכן שיפטר את של עצמה אע"פ שיצא ודוקא פסול יוצא אתה למד דמהניא ליה זריקה כדפירשנו אבל שאר פסולים דחמירי מודה ר"ע שאין דומים כמפריש שהרי כמה פסולין יש בזבחים דמודה בהן ר"ע דלא מהניא בהו זריקה אלא פסול יוצא דוקא מסתברא ליה דמועיל: אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים רבי אליעזר אומר אין מועלין. לפי שעדיין לא הוברר חלק גבוה מאחר שנפסל ביוצא דאין זריקה מועלת ליוצא ואין חייבין עליו משום פיגול ונותר כדפי' לעיל טעמא בכולהו ר"ע אומר מועלין בהם דקסבר זריקה מועלת ליוצא: והני תרתי ל"ל. לאשמועינן פלוגתא דר"ע ור"א בקדשי קדשים ואימורי קדשים קלים: **שלא** כתיקונה לא מפקא מידי מעילה אבל לאיתווי לידי מעילה. כגון באימורי קדשים קלים אימא מודה ליה

לר"ע דמועלין כו' תימה דהכא משמע שיש לו להביא יותר מידי מעילה ולעיל משמע איפכא דקאמר דזריקה שלא כתקונה לא מייתי לידי מעילה ומ"מ מפקע מידי מעילה ואמר מורי רבינו ה"ר פרץ ש"י דלעיל איכא טעמא והכא איכא טעמא דלעיל כשנעשית הזריקה עצמה בפסול שפיגל בשחיטה או בקבלה הילכך אינה מביאה לידי מעילה בקדשים קלים דלא קרינא ביה קדשי ה' אבל מוציאה מידי מעילה בקדשי קדשים דאשכחן דאחשביה רחמנא זריקה לענין לאיחיובי כרת באכילה דבעיא הרצאה בפיגול ואפ"ה אמר רחמנא דהאי כל פיגול חייב כרת ואם כן לענין מעילה קרינא בהו ראוי לאכילת אדם ופקע להו קדשי ה' כי זה טעם וזה חילוק פירש מורי למעלה גבי ההיא דרב גידל אבל הכא מיירי שהזריקה נעשית בהכשר אלא נזרק על דבר שאינו ראוי שיצא הבשר הילכך לענין להוציא מידי מעילה לא מהניא הזריקה דאכתי לא אישתרי באכילה דלא אשכחן דחשביה רחמנא זריקה בכי האי גוונא שהזריקה בהכשר על דבר שאין ראוי אבל להביא לידי מעילה אימא מודה ליה לר"ע דמועלין דהא נעשית הזריקה עצמה בהכשרה אלא שהיא נעשית על דבר שאין ראוי ואם כן קרינן בהו קדשי ה' לענין מעילה דהא קאמר עלה לא ירד : כי אמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא שיצא מקצתה. דמגו דמהני זריקה להאי דגואי אהני נמי להאי דבראי ואף על גב דיליף ליה ממפריש היינו מקצתו יצא דדמי ליה : א"ל רב אסי לרבי יוחנן כבר לימדוני חברי מחשבין על האבוד ועל השרוף. אם אבדה חצי הזבת או נשרפה והוא זורק את הדם ע"מ לאכול כזית מאותו חלק שאבד או נשרף [חוץ לזמנו] מחשבתו מועלת לקבוע פיגול בשאר הבשר (שהרי) שהיא בעין והא אבד ושרף דליתנהו סיומא דקושיא היא דהא שאינו כלל בעולם קאמר דמחשבתו מחשבה לפגל וא"כ הכי נמי גבי יצא כולו אמאי לא מהניא זריקה אלא ודאי דר"ע מיירי אף כשיצא כולו ומי אמר רב אסי הכי קושיא דמקשי הש"ס מרב אסי ארב אסי כדמסקינן וקשיא מה היא התשובה שהשיב רב אסי על דברי רבי יוחנן דמדמה שאר פסולין ליוצא דהא פירשתי במתניתין שאין לדמות לכן נראה לי כגירסת הספרים שגורסים א"ר אסי כבר למדוני חברי כו' ומילתיה באפי נפשיה ולא להשיב על דברי רבי יוחנן והא דקאמר והא אבוד ושרוף דליתא בהו בעולם תחילת דברי המקשן הוא שבא להקשות ומי אמר רב אסי כו' כלומר דאף על גב דליתנהו בעולם אפילו הכי מחשבין : (תוספות)

מחשבין על האבוד ועל השרוף והא אבוד ושרוף לא איתינון בעולם ואפ"ה קתני מחשבין ומי אמר רב אסי הכי הא בעא מיניה רב אסי מר' יוחנן חישוב לנשפכין למחר מהו א"ל רבי זירא כבר שנית לנו אלל אלמא האי אלל כיון דלית ביה מששא לא קיבל טומאה הני נשפכין נמי כיון דלאיבוד אזלי בהו מחשבה לא מהניא אלא דקתני על האבוד ועל השרוף קשיא אמר רבא אימא על העומד לאיבוד ועל העומד לישרף אמר רב פפא לא א"ר עקיבא זריקה מועלת ליוצא אלא שיצא בשר אבל דם אין זריקה מועלת ליוצא תניא נמי הכי שחט בשתיקה ויצא דם אע"פ שחזר וזרקו לא עשה ולא כלום בקדשי קדשים מועלין בו בקדשים קלים אין מועלין בו: א"ר עקיבא הא זה למה דומה אמר ר' אלעזר כי א"ר עקיבא בבת אחת אבל בזה אחר זה לא אמר רבי עקיבא תניא אמר רבי שמעון כשהלכתי לכפר פאני מצאני זקן אחד ואמר לי אומר היה ר' עקיבא זריקה מועלת ליוצא אמרתי לו וכשבאתי והרציתי דברים לפני חבירי שבגליל אמרו לי הלא פסול הוא היאך מרצה על הפסול וכשיצאתי והרציתי דברים לפני ר"ע אמר לי בני אי אתה אומר כן והרי המפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואח"כ נמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות מועלין בשתיהן שחטן והרי דמן מונח בכוסות מועלין בשתיהן

ר"י מחשבין על האבוד ועל השרוף. שאם נשרפו האימורים וחיטב בזריקה ע"מ להקטין חוץ לזמנן הוי פגול שהאוכל מן הבשר או שאם נמצאו האוכלין חייב כרת: והא אבוד ושרוף ללא איתנהו בעולם ואפילו הכי קתני מחשבין. דמהניא בהו מחשבה בזריקה לשוייה הבשר פגול הכא נמי אע"ג דינא כולו דכמאן דליתיה דמי תיהני ליה זריקה לאפוקיה מידי מעילה: ומי אמר רב אסי הכי. דכי ינא כולו מהניא ליה זריקה: והא בעא מיניה רב אסי מר' יוחנן חיטב לנשפכין למחר מהו. נשפכין שירי הדם שהיה שופך ליסוד המזבח וקא מיבעיא ליה חיטב בשעת שפיכת השיריים ע"מ לאכול כזית חוץ לזמנן דהיינו למחר מהו מי חטיבא הא מחשבה דנשפכין לפגל כמו מחשבה דזריקה ענמה או לא. ע"א אמר המורה חיטב לנשפכין למחר שבשעת זריקה חיטב לשפוך השיריים למחר ליסוד חטיבא

הא מחשבה דנשפכין כאילו חיטב זריקה עכמה שחיטב לזרוק מקחתו למחר חוץ
לזמנו דמפגל ליה או לא: ואמר ליה ר' זירא כבר שנית לנו אלל. דתנן בהעור
והרוטב הקיפה והאלל מאטרפין לטומאת אוכלין אבל לא לטומאת נבלות דכיון
דלית ביה משא לא מטמא טומאת נבלות: הני נשפכין נמי דלאיבוד אזלי. ליסוד
ולא ע"ג המזבח לא מהניא בהו מחשבה לפגולי הא נמי שיאא כולו לאיבוד קאי
לשרפה וכמאן דליתיה כלל דמי ודין הוא דלא מהניא ליה זריקה לאפוקי
ממעילה: אלא הא דקתני מחשבין על האבוד ועל השרוף. כלומר והא משמע
מהא ברייתא דמהניא מחשבה דזריקה לאבוד ושרוף לפגולי אף על גב דליתנהו
בעולם ה"נ דין הוא דתהני זריקה לכשיאא כולו אע"ג דדמי כמאן דליתיה בעולם:
אמר רבא אימא מחשבה על העומד ליאבד ועל העומד לישרף. דכיון דבשעת
זריקה כשחיטב אכתי הוו קמן אע"ג דקוב נאבדו או נשרפו מהניא בהו מחשבה
אבל הכא הבשר יאא כולו לפני זריקה כמאן דליתא דמי בשעת זריקה אין זריקה
מועלת לבשר להוציאו מידי מעילה והא דקאמר עומד ליאבד ולישרף לא אמר
שדינן הוא ליאבד ולישרף אלא שנאבדו השתא או נשרפו אע"ג דהוו קמן בשעת
זריקה הוכיח סופן על תחלתן שהיו עומדין ליאבד ולישרף: אבל יאא דם. אע"פ
שחזר והכניסו וזרקו אין זריקה מועלת ליואא אין זריקה של אותו דם שיאא מועלת
להוציא הבשר מידי מעילה: שחט בשתיקה. בכשרות שלא חיטב בה שום פסול
וקוב יאא הדם חוץ לעזרה אע"פ שחזר וכו' מועלין בו דהאי זריקה אינה מתרת
הבשר לכהנים ואם הן קדשים קלין אין מועלין באימורין משום זריקה זו דהאי
זריקה לאו כלום היא: א"ר אלעזר לא אמר ר"ע. כשם שדמה פוטר את בשרה
כך פוטר את בשר חברתה: אלא ששחט שניהן בצת אחת. כגון ששחטום שני
כהנים כאחת דכחד גופא דמי דלא קדמה שחיטה של אחת לשל חברתה: אבל
בזה אחר זה לא אמר ר"ע. משום דבשעה ששחט הראשונה מיד נעשית השניה
מותר חטאת והתם אין זריקת דם של אחת פוטרת בשר של חברתה: א"ל. בלשון
שאלה: אומר היה ר"ע וכו'. דהכי משמע במתני': והלא פסול הוא. שיאא: אי
אתה אומר כן. שתהא זריקה מועלת ליואא אף על פי שהוא פסול: והרי המפריש

וכו' והרי דמן מונח בכוסות. כל זמן שלא נזרק מועלין בפתיהן דנזק קדשי
קדשים לפני זריקה מועלין בו: (כ"ז)

תוספות **חישב** לנשפכין למחר מהו. אין לפרש שחישב בשעה ששופך שיריים
ליסוד ע"מ לאכול מן הזבח למחר דהא פשיטא דלא פיגל כדתניא פ"ק דזבחים
(דף יג.) דקתני יצאו שפיכת שיריים והקטרת אימורים שאין מעכבין וגם לא
קבעי במחשב בזריקה ע"מ לשפוך שיריים למחר דהא נמי פשיטא ליה דפיגל
כדקאמר נמי התם וטעמם משום דבעינן שיחשב בארבע עבודות בדבר שהוא
אכילת אדם או אכילת מזבח ושפיכת שיריים אכילת מזבח היא אך לא ד'
עבודות היא אלא נראה לר"י דקבעי במחשב בשעת זריקה על מנת לזרוק הדם
שנשפך מן הכלי למחר דתנן זבחים (דף כה. ודף לב.) נשפך (מן) הרצפה ואספו
פסול מן הכלי ואספו כשר מי אמרינן הא חזי דאם ירצה יאספנו ויזרקנו או
דלמא הואיל ואין מצוה לאוספו הוה ליה הולך לאיבוד : **אמר** ליה רבי זירא לרב
אסי רבי כבר שנית לנו אלל. בזבחים פרק כל הפסולין (דף לה.) השוחט את הזבח
ע"מ לאכול מן האלל אין חייבין עליו משום פגול ואלל הוא גיד הצואר כדמפרש
בהעור והרוטב (חולין דף קכא.) אלמא האי אלל כיון דלית ביה מששא לא מהני
ביה מחשבה פירוש שאינו חשוב ודבר ההולך לאיבוד הוא לא מיפגל ואע"ג דאם
רצה לאוכלו אוכלו (הנדך) [הני נשפכין] נמי וכו' וברוב ספרים גרסינן האי אלל
כיון דלית ביה מששא לא מקבל טומאה ואם כן מייתי מההיא דהעור והרוטב
ושיבוש דטפי אית ליה לאיתווי מההיא דפיגול גופיה מלאיתווי מפני הטומאה :
אלא דקתני על האבוד ועל השרוף קשיא. פ"י וא"כ קשיא מרב אסי לרב אסי
דלעיל קאמר מחשבין והכא פשיטא דאין מחשבין בנשפכים דכאבוד דמי אמר
רבי אימא על העומד לאיבוד כו' כלומר הא דקאמר מחשבין על האבוד לאו
באבוד כבר קאמר אלא בעומד לאיבוד כגון שמחשב בשעת קבלה על דבר העומד
לישרף וליאבד קודם זריקה ובשעת מחשבה עדיין לא אבד כגון שזרק [חתיכת
בשר וחתיכת אימורים] בפי כלב ובפי כבשן ועדיין לא הגיע [בפי כלב או בפי
כבשן] בשעת מחשבה ומכל מקום מדמי ליה לעיל ליצא כולו לגירסא דגרסי אמר
ליה רב אסי לר"י כיון דאבד ונשרף קודם זריקה : **לא** אמר ר"ע אלא ששחט כו'.
כלומר לא אמר ר' עקיבא בההיא חטאת שאבד כו' דזריקה של אחת מהן פוטרת
בשר חברתה מן המעילה אלא ששחט שתיהן בבת אחת יש להסתפק אי ר"ל
בסכין ארוכה במשמע או אפילו בזה אחר זה וקרי לה בבת אחת דכשר ליזרק
בבת אחת כגון . שחט זה אחר זה וקיבל זה אחר זה קודם שיזרוק כלל דרצה
מזה זורק רצה מזה זורק אבל בזה אחר זה כגון שקבל דמה של זו וזרקו עד שלא
קיבל את האחרת לא אמר ר"ע ומודה בכי ה"ג דאינו פוטר הדם הנזרק בשר
האחרת מן המעילה : **אבל** דם. פירוש שיצא דם וזרק אותו דם עצמו שיצא מודה
ר"ע דאין זריקה מועלת ליוצא : **לכפר** פאני. שם מקום ואמר לי אומר היה ר"ע

זריקה מועלת ליוצא תמיה היה הזקן על דברי ר"ע אמר לו הן וכשבאתי והרציתי דברים כלומר שהגדתי לו תמיהת הזקן אמר לי ואתה אי אתה אומר כן בתמיה כלומר כשאתה מרצה לפני דברי הזקן כמדומה שאתה מגמגם על דברי ויש ספרים גורסים אחר שאמר לו הן אמר לו והלא פסול הוא או שהשיב לו כך הזקן והיינו הא דקאמר דכשהרציתי דברים לפני ר"ע שהקשה לו הזקן כך א"ל ר"ע ואתה אי אתה אומר כן כלומר מדוע שתקתה לו וכי אינך אומר כמותי: **תשובה** גנובה. פי' עלומה ומכוסה כי יש להשיב עליה ולא בא לסתור התשובה שהשיב ר"ע לר"ש דודאי יפה השיבו אלא הלשון אינו מיושב יפה דנקט בבת אחת דכיון דפסל הוא השני ואפילו הכי קאמר ר"ע דזריקת הכשר פוטרתו מידי מעילה א"כ סבירא ליה לר"ע דחשבינן ליה כזבח אחד וכיון דחשבינן כזבח אחד מה לי בזה אחר זה אמר ליה ר' יוחנן לריש לקיש ואתה אי אתה אומר כן בתמיה כלומר והא ודאי דבבת אחת בעינן דכחד לא חשיב להו דהא אילו הפריש שני אשמות לאחריות ושחט שתיהן וקדם והעלה אימורים של אחד מהם קודם זריקה אי אתה מודה שירדו הכי גרסינן ה"פ קדם והעלה אימורים של אחד מהם קודם זריקת חבירו ואחר כך זרק חבירו שלא העלה אימורים אי אתה מודה שירדו האימורים של אותו שהעלה בלא זריקת דמו ואי ס"ד חד גופא הוא אם כן הוה לאחשובי הני אימורין כאילו היו מאותן שזרק דמן ולא הוה ליה למימר ירדו דהאמר עולא אימורי קדשים קלים כו' והא דנקט קדשים קלים לרבותא נקט וכ"ש קדשי קדשים טפי וקליט להו מזבח וכן לעיל דנקט אשמות כ"ש חטאות:

ב

-

ז

דף

נזרק דם של אחד מהם אי אתה מודה שכשם שדמה פוטר את בשרה מן המעילה אף יפטור בשר חבירתה מן המעילה אם הציל בשר חבירתה מן המעילה אף על פי שהוא פסול דין הוא שיציל את בשרה אמר ריש לקיש משום רב אושעיא תשובה גנובה השיבו רבי עקיבא לאותו תלמיד בבת אחת אין בזה אחר זה לא דכיון דפסול הוא מה לי בבת אחת מה לי בזה אחר זה א"ל רבי יוחנן לריש לקיש ואתה אי אתה אומר כן אילו הפריש שתי אשמות לאחריות ושחט את שניהן וקדם והעלה אימורין של אחד

מהן קודם זריקה אי אתה מודה שאם עלו ירדו ואי ס"ד חד גופא הוא אמאי אם עלו ירדו האמר עולא אימורי קדשים קלים שהעלן לפני זריקת דם לא ירדו נעשה לחמו של מזבח אישתיק אמר ר' יוחנן קצצתינון לרגלוהי דינוקא: **מתני'** (יש) מעשה דמים בקדשי קדשים להקל ולהחמיר ובקדשים קלים כולהו להחמיר כיצד קדשי קדשים לפני זריקת דמים מועלין באימוריהן ובבשר לאחר זריקת דמים מועלין באימוריהן ואין מועלין בבשר ועל זה ועל זה חייב משום פיגול נותר וטמא נמצא מעשה דמים בקדשי קדשים להקל ולהחמיר ובקדשים קלים כולן להחמיר כיצד קדשים קלים לפני זריקת דמים אין מועלין לא באימורין ולא בבשר לאחר זריקת דמים מועלין באימורין ואין מועלין בבשר על זה ועל זה חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא נמצא מעשה דמים בקדשים קלים כולן להחמיר: **גמ'** קתני אין מועלין בבשר מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא ואמאי הא ממונא דכהן הוא לא קשיא משום דנסיב רישא מועלין נסיב סיפא אין מועלין אימא סיפא בקדשים קלים כולהו להחמיר כיצד בשר קדשים קלים לפני זריקת דמים אין מועלין בהן ובאימוריהן ואין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא לאחר זריקת דמים מועלין באימוריהן ואין מועלין בבשר מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא ואמאי הא ממונא דבעלים הוא אמר ר' חנינא ליוצאין ור"ע היא כי אמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא לשריפה

כ"ז נזרק דמה וכו'. נפסלה השניה צמותר חטאת: דין שיפטור את צפרה. ואע"פ שיס פסול יולא: תשובה גנובה השיבו. כלומר לא היתה מעלייתא הא דהשיבו וסחט את שתייהן דמשמע דצבת אחת אז דמה פוטר צפר חצירתה אע"ג דפסול הוא דהכי משמע דכי היכי דמפרש רבי אלעזר לעיל דלא אמר רבי עקיבא דלא שחט שתייהן צבת אחת האי דאמר רבי עקיבא נמי הכא וסחט את שתייהן היינו צבת אחת הא שחטון בזה אחר זה לא והיינו תשובה גנובה כיון דפסול הוא דמשעה שזרק דמה של אחת מהן נפסל השניה צמותר חטאת: מה לי צבת אחת מה לי צבה אחר זה. הואיל וסבירא ליה לר' עקיבא דדמה פוטר צפר חצירתה אע"ג דפסול משום מותר חטאת כי היכי דחשבת להו כגוף אחד שחטון נמי בזה אחר זה תהא דמה פוטר את של חצירתה אלא ודאי תשובה גנובה היא דלא שחט: א"ל ר' יוחנן לר"ל ואתה אי אתה אומר כן. דחשבת להו כגוף אחד אף כי שחטון

בזה אחר זה דדמה פוטר בשר חבירתה: אילו הפריש שני אשמות לאחריה. שאם יאבד אחד מהן שיתכפר באחר והאי לנקיט שני אשמות וכל שכן שתי חטאות דחטאת חמירא קדושתיה מאשם: ושחט את שניהם וקדם והעלה אימורין של אחד מהן קודם זריקה. ואח"כ זרק הדם מאשם שלא קרבו אימורין: אי אתה מודה שאם עלו. אותן אימורין שירדו מזריקת דם לאידך לא מהניא להני אימורין ללאו ידיה משום דמגופא אחרינא נינהו: ואי ס"ד. כדקאמרת בזה אחר זה נמי פוטר בשר חבירתה משום טעמא דאמרת דכחד גופא הוא הכא אם עלו אמאי ירדו: האמר עולא. גבי גוף אחד אימורי קדשים קלים שהעלן לפני זריקת דמים לא ירדו שנעשו לחמו של מזבח דקלטון מזבח דכיון דחד גופא הוא כי הדך וזריק הדם לאחר העלאת אימורין הוא זריקה ולא ירדו ואם כדצריך לטעמיה דר"ע הוי משום דכחד גופא דמו כי קדם והעלה אימורין ושזב זרק הדם לאידך ללא העלו אימורין ליהני ליה דאם עלו לא ירדו אללא מדאמרינן דירדו שמע מינה ללאו משום דחד גופא הוא אללא היינו טעמיה דר"ע דכי שחט שתיהן צבת אחת דמה פוטר בשר חבירתה דרכלה מזה זורק ורכלה מזה זורק ולא אוקמינן טעמא משום דחד גופא הוא ולא תשובה גנובה השיבו: אישתיק. ר"ל: אמר רבי יוחנן קלכתינון לרגליה דינוקא. ר"ל קרי ינוקא לפי שהיה בחור ממנו לאותציה הכי ולא ידע להשיבו לישנא אחרינא דדייקא דדייק דקאי הכי ואי קשיא לך מ"ש גבי חטאות צבת אחת דכי זרק דמה של אחת מהן דפוטר את בשר חבירתה והכא לא מרכלה זריקה דחד האימורין לאידך דאמרינן אם עלו ירדו הא לא קשיא דודאי גבי מעילה אמרינן דדמה של אחת מהן פוטר את חבירתה מן המעילה אבל לרבות האימורין במזבח ודאי לא מרכלה אללא זריקת דם שלו בעינן אע"ג דשחט שתיהן צבת אחת: מתני' מעשה דמים. היינו זריקה: לאחר זריקת דמים אין מועלין בבשר. דכבר יש בו שעת היתר לכהנים והיינו להקל דשוב אין בו מעילה: על זה וזה. על האימורין ועל הבשר לאחר זריקה חייב משום פיגול ונותר וטמא והיינו להחמיר דקודם זריקה אין חייבין בכל [הני אבל] לאחר זריקה נקבעו בכל הני: לאחר זריקת דמים מועלין באימורין. והיינו להחמיר דקודם זריקה לא הוה בהו מעילה כלל והשתא איתא מעילה באימורין: ועל זה ועל זה וכו'. והיינו נמי

להחמיר כדפרישית לעיל: נמצא מעשה דמים וכו': גמ' התני. רישא בשר קדשי קדשים לאחר זריקה אין מועלין בבשר: מעילה הוא לזכא. משמע הא איסורא איכא לכהן האוכלן ואמאי הא ממונא דכהן הוא: נסיב בסיפא. והאי דקתני אין מועלין לאו דוקא דמשמע מעילה הוא וכו' אלא משום דתנא רישא קודם זריקה מועלין בבשר דהא מועלין דוקא הוא דאכתי אין צו היתר לכהנים תנא סיפא נמי אין מועלין: אימא סיפא כו' מעילה הוא לזכא. בבשר [הא איסורא איכא] לישראל האוכלו: והא ממונא [דבעלים] הוא וכו'. והכא ליכא למימר משום דנסיב רישא מועלין תנא סיפא נמי אין מועלין דבתרוייהו [בסיפא] דרישא [ובסיפא] דסיפא אין מועלין קתני וכי היכי דדייקין הכא הא איסורא איכא ה"נ דייקין בסיפא [דרישא] ואמאי אית ציה איסורא אכילה: א"ר חנינא ליואל. כגון שיכא הבשר חוץ למחילתו וקוב נזרק הדם ור"ע היא דאמר זריקה מועלת ליואל (דס) דכי אמר ר"ע זריקה מועלת ליואל להוציאו ממעילה ולהביאו לשריפה ולאלתר כמו שאר קדשים פסולין ולהכי מהניא ליה זריקה שאינו נשרף לאלתר אלא עד שתעובר לורתו: (כ"ט)

תוספות אמר רבי יוחנן קצצתינון רגלוהי דינוקא. כלומר סתרתני דברי ר"ל דודאי לאו טעמא דר"ע משום דחד גופא הוא דא"כ גבי מפריש שני אשמות וכו' שהבאתי למעלה הוה לן למימר לא ירדו כדפרישית דנעשו לחמו של מזבח אלא ודאי טעמיה דר"ע משום בת אחת וא"ת מ"מ כיון דמהני טעמא דבבת אחת לענין לפטור הבשר מן המעילה למה לא יועיל באימורין לעשותן לחמו של מזבח כמו דמדמה להו בטעמא דחד גופא הוא י"ל דלא דמי דאמרינן דטעמא גבי לפטור בשר מן המעילה משום בת אחת ניחא דודאי כיון דרצה מזה זורק רצה מזה זורק דין הוא שיפטור מן המעילה אף בשר חברתה שלא נזרק דמה אבל ליעשות לחמו של מזבח ולומר דלא ירדו לא חשיבא כל כך האי טעמא אלא אי אמרת דטעמא משום חד גופא א"כ הוי טעם חשוב אף לענין שלא ירדו: ועל זה וזה חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא. פירוש על זה ועל זה על הבשר ועל האימורים [בקדשי קדשים] נמצא מעשה דמים [להקל ולהחמיר] פירוש להקל שע"י זריקת הדמים אין מועלין דלא מיקרו תו קדשי ה' ולהחמיר לחייב עליו משום פיגול נותר וטמא: הא איסורא איכא. שאסור לאכול והא ממונא דכהן הוא קושיא היא דבהדיא כתיב בקרא (ויקרא ז) דכהנים אכלי להו: הא ממונא דבעלים הוא. ולא משני כדלעיל דאגב מועלין באימורים קתני אין מועלין בבשר דודאי לעיל משני שפיר דאידי דתנא רישא מועלין באימורים ובבשר גבי לפני

זריקת דמים תנא גבי אחר זריקה ואין מועלין בבשר אע"ג דאיסורא נמי ליכא אלא הכא גבי קדשים קלים דלא שייכא שום מעילה בבשר אף קודם זריקה לית ליה למיתני אין מועלין בבשר אגב מועלין באימורים ונראה דלא פריך אלא למ"ד היתר אכילה שנינו דאי למ"ד היתר זריקה אם כן לאחר זריקה ר"ל לאחר שניתר לזריקה ואף על פי שלא נזרק ואם כן מאי פריך הכא ממונא דבעלים הוא ודאי דאיסורא כיון שלא נזרק הדם: **כי** אמר רבי עקיבא מועלת ליוצא לשרפה. פירוש אין הכי נמי דאיסורא איכא דמיירי בבשר שיוצא עד כאן לא קאמר ר"ע דזריקה מועלת ליוצא אלא לענין לאקבועי בפיגול ונותר וטמא וצריך עיבור צורה לשרפן שאין זה קרוי פסולו בגופו דאמר בפסחים (דף פב.) ישרף מיד דזריקה מהניא ליה ומשוי ליה כאילו לא יצא והויא ליה פסולו מחמת דבר אחר דאמרינן בפסחים (שם) שצריך עיבור צורה (תוספות)

א

-

ח

דף

אבל לאכילה הוא דלא מרצה:

רש"י **אבל לענין להתירו לאכילה.** לא אמר שתהא זריקה מועלת והיינו דקאמר איסורא איכא דאסורה באכילה משום יולא: (רש"י)

תוספות אבל לאכילה לא מרצה כלומר אבל לענין שיאכל לא מהניא זריקה ולא נראה דמה לו להזכיר עיבור צורה דלא איירי ביה ר"ע הל"ל עד כאן לא קאמר ר"ע אלא לאקבועי במעילה ולחיוביה משום פיגול ונותר וטמא ועוד קשיא דבפסחים (דף פב.) משמע דלא מהניא זריקה להצריך עיבור צורה דאמר התם נטמא הפסח או שיצא ישרף מיד ונראה לפרש דה"נ קאמר כי קאמר רבי עקיבא זריקה מועלת ליוצא כלומר לענין דברים האמורים במשנה לאקבועי בפיגול אבל מכל מקום לשריפה אזיל מיד דלא פליג אמתני': (תוספות)

פרק שני - חטאת העוף

מתני' חטאת העוף מועלין בה משהוקדשה נמלקה הוכשרה להפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה הוזה דמה חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא ואין בה מעילה: **גמ'** קתני הוכשרה ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה ליפסל אין אבל לטמויי לא מתניתין מני רבנן היא דתניא אבא שאול אומר טבול יום

רש"י מתני' חטאת העוף מועלין בה משהוקדשה. צפה אפילו אם נהגה ממנה מחיים כגון שמכרה להוציאה לחולין: הוכשרה להפסל. כלומר משנמלקה ניתוסף בה קדושה שהיא נפסלת אם נגע בה טבול יום או מחוסר כפורים ובלינה: הוזה דמה חייבין עליה משום פיגול. דהזאה לעוף קיימא במקום זריקה דבהמה דהזאה קובעת בפיגול שחישב בו קודם לכן כמו זריקה דבהמה וקוב נמי יס בו איסור נותר וטמא אם נטמא דהזאה קובעת בכל הני: ואין בה מעילה. דכיון דהוזה דמה יס בה היתר לכהנים: גמ' אכל לאיטמויי לא. שתיא טמאה ומטמאה אחרים לא: מתניתין. דקתני הוכשרה ליפסל ולא ליטמא רבנן היא דאמרי כשם שפוסל טבול יום אוכלי תרומה ומשקה תרומה כך פוסל אוכלי קדש דאינו מטמא לטמא אחרים: דתניא אכל שאול אומר טבול יום תחלה לקדש. דהוי ראשון ומשוי לקדש שני דאותו שני עושה שלישי ורביעי בקודש ופוסל את התרומה: (רש"י)

תוספות מתני' חטאת העוף. עד השתא איירי בדין פסולי קדשים מתי ימעלו בהם ומכאן ואילך איירי בכשרים: **מועלין** בהן משהוקדשו. פירוש קדושת פה דהיינו כשהקדישן: הוכשרה ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים. כלומר שאם נגעו [בה טבול יום או מחוסר כפורים] פסול מלאכול: **ובלינה**. בלינת דם בשקיעת החמה אי"נ בלינת בשר ליום ולילה ואע"ג דבתר הכי קתני הוזה דמה דמשמע דהשתא לא איירי בהוזה וא"א בלינת יום ולילה אלא לאחר הזאה שהרי ההזאה ביום המליקה דאל"כ איפסל הדם בשקיעת החמה מ"מ נקט גבי מליקה פסול דלינת בשר לפי שמיד שנמלקה מתחלת לינה של יום ולילה ומשעת מליקה מונין: הוזה דמה חייבין עליה משום כו'. למ"ד לעיל (דף ה.). היתר אכילה שנינו ר"ל הוזה ממש שנראה לאכילה ולמ"ד היתר זריקה ר"ל שנראה להזות ולמ"ד היתר שחיטה כי היכי דבעינן לעיל גבי קדשים דשייך בהן קבלה שיהא ראוי לקבל כדי להזות הכא נמי דלא שייך קבלה גבי חטאת העוף בעינן שיהא ראוי להזות: ואין

מועלין בה. בדין היה לו למיתני חטאת העוף עם פרים הנשרפים דתרוייהו לא סלקו לגבוה כולהו אלא שצריך להקדים חטאת העוף לעולת העוף לפי שהיא קודמת [ועולת] העוף שונה קודם לכל הקרבנות לפי שיש בה שייכות דמעילה יותר ואף מעולת בהמה דבעולת בהמה אין מועלין בעורה כי עורה לכהנים (ובחטאת) [ובעולת] העוף מועלים אף בעורה ואף משתצא לבית הדשן מועלין בה כך נראה למורי הרב רבינו פרץ שי' : **עולת** העוף מועלין בה כו'. כמו שפיר' גבי חטאת העוף כך הוא בעולה : **מיצה** דמה. דגבי חטאת העוף נקט הוזה משום דבחטאת העוף איכא הזאה ומיצוי אבל בעולה ליכא אלא מיצוי פירוש שסוחט הבשר והדם יוצא בדוחק ומתמצה והזאה היינו נותז הדם למרחוק : **ומועלין** בה עד שתצא לבית הדשן. פי' אף לאחר שנשרפה לפי שעדיין צריך להוציא הדשן מחוץ למחנה אבל מכאן ואילך הרי נעשית מצותה ואין מועלין בה : **פרים** הנשרפים. פר העלם דבר של צבור ופר כהן משיח ופר יום הכפורים ושעירים הנשרפים שעיר יום הכפורים ושעיר עבודת כוכבים : **הוכשרו** ליפסל בטבול יום. תימה למאי הילכתא הוכשרו ליפסל בטבול יום כו' דאי לאכילה והלא פרים הנשרפים אין בהם אכילה לכהנים ואי ליפסל להקריב אימוריהם קאמר מכל מקום גבי פר ושעיר של יום הכפורים ליכא למימר הכי שהרי משל צבור הם ובאים בטומאה ויש לומר לענין לשורפו בבית הדשן ששורפין בו את הפסולין קאמר שהיה להם לפסולין בית הדשן לעצמן כדאמרינן פרק טבול יום (זבחים דף קד:) (גביל) ג' בית הדשנים היו שם : **הוזה** דמן. פירוש על הפרוכת ועל מזבח הזהב כדאמרינן פרק איזהו מקומן (שם דף מז.) ומועלין בהם עד שיותך הבשר אבל משניתך הבשר אין מועלין שהרי נעשית מצותו : **אין** מועלין בעורות אבל מועלין בבשר. דמשאחר שזרק דמה זכה המזבח בבשר והוה ליה קדשי ה' : **והכהנים** בעורות. ונפקי להו מכלל קדשי ה' כדאמרינן (זבחים דף קג.) כל שלא זכה המזבח בבשר לא זכו הכהנים בעור : **אבל** מועלין בבשר עד שתצא לבית הדשן. דאכתי לא נעשית מצותו שצריך להוציאה לבית הדשן אבל גבי פרים ושעירים הנשרפים אין בהן הוצאה לבית הדשן ששם הם נשרפין הילכך אין מועלין בהן משהותך הבשר : **קרמו** פניה בתנור הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים. משום דתנור מקדש הלחם בקרימת פנים וי"ס שאין גורסין ובלינה דהא תנן . פרק שתי הלחם (מנחות דף ק:) נאפות מבערב ואין דוחות לא שבת ולא יום טוב ואי לינה פסלה בהו אם כן כשנאפה מבערב הרי הם פסולים למחר בלינה ואור"י דגרס שפיר דמדקתני קרמו בתנור הוכשרו ליפסל כו' אלמא אית ליה תנור מקדש לחם ואם כן ע"כ לינה פסלה ואם כן אפייתו דלחם דוחה השבת דהכי דייק בפרק רבי ישמעאל (מנחות דף עב:) בסופו ומשנה דפרק שתי הלחם (שם דף צה:) אית ליה דתנור אין מקדש ולהכי קאמר דאין אפייתו דוחה יום טוב ואם תאמר כיון דאית ליה לתנא דמתני' תנור מקדש למה לי קרמו פניה כניסתו בתנור ליקדשיה דהא כלי שרת מקדש ויש לומר דמשום טבול יום נקטיה

דקסבר חולין שנעשו על טהרת הקודש לאו כקדש דמו (חולין דף לה:) והא דכלי שרת מקדש היינו דוקא כשנעשה כל הראוי ליעשות בו והיינו כשנקרם: **לשחוט** עליהן הזבח. כלומר כיון דקרמו פניה מיד יש להם תורת לחם (עליהם) לשחוט את הזבח עליהם אבל לא קרמו לא דגבי שחיטת הזבח כתיב לחם ואין קרוי לחם אלא אם כן קרם הלחם: **נזרק** דמן של כבשים חייבין עליהן כו'. פירוש עליהן על הכבשים: **ואין** מועלין בהן. ואם תאמר מעילה הוא דליתא הא איסורא איכא והא ממונא דכהן: הוא כדמסיק לעיל בספ"ק (דף ז:): וכי תימא כדקאמר לעיל לא נצרכא אלא לרבי עקיבא כו' דהא אפילו לרבי עקיבא אינן מועלין לשתי הלחם כיון דאינו גוף הכבשים ויש לומר דנקט ואין מועלין אגב הני דלעיל וכן צ"ל בלחם הפנים: **קרבו** הבזיכים חייבין עליהם משום פיגול כו'. הבזיכים הרי הם מתירים הלחם הסילוק של בזיכים כמו הקמיצה וההילוך למזבח כמו הילוך לקומץ ומקטירים הבזיכים כמו שמקטירין הקומץ: **אין** מועלין בשירים. דהא אית בהו היתר לכהנים: **הקומץ** והלבונה. פירשתי באריכות בזבחים (בפרק שני דף כ:): **קדשו** בכלי הוכשר ליפסל כו'. לא נקט קדשו בכלי משום קומץ דמעיקרא נמי קודם שנתן הקומץ בכלי קדשו והוכשר ליפסל בטבול יום מקודם בכלי ראשון עם המנחה כולה קודם שקמץ כדתנן לקמן (דף ט.) המנחות מועלין בהן משהוקדשו קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום אלא אגב הנך דנקט קדשו בכלי נקט ליה: **ופיגול** אין בהן. דכולם אין להן מתירין וכל דבר שאין להן מתירין אין חייבין עליו משום פיגול ומנחת נסכים אי מיירי בבאה בפני עצמה כדאמרינן התם (זבחים דף מד.) מביא אדם זבחו היום ומכאן עד עשרה ימים נסכים אתיא ככולי עלמא דאין לה מתירין ואי בבאה עם הזבח פלוגתא דרבי מאיר ורבנן בסוף פ' בית שמאי (זבחים דף מג.) ר' מאיר סבר פיגול ורבנן סברי לא פיגול ואתיא מתניי כרבנן ובלינה דקתני אי מיירי בבא מן הזבח ר"ל שקיעת החמה דבתמורה חשיב להו דבר שדרכו ליקרב ביום ואי בבאה בפני עצמה מוכח בתמורה בפ' יש בקרבנות (דף יד:): דקריבה אפילו בלילה ועמוד השחר פסלתו ואם כן נצטרך לפרש לינה עמוד השחר: **אבל** לאיטמויי לא. (ולפי) [פירוש] שהטבול יום אינו עושה אותה טומאה לטמא אחרים מתניי רבנן היא: (תוספות)

ב

-

ח

דף

תחלה לקדש ר"מ אומר מטמא את הקדש ופוסל את התרומה וחכ"א

כשם שהוא פוסל משקה תרומה ואוכלי תרומה כך הוא פוסל משקה קדש ואוכלי קדש אמר רבא לאבא שאול מעלה עשו בקדשים שוינהו רבנן לטבול יום כראשון לר"מ כאוכל שני לרבנן כיון דטבל קלש טומאה פסול משוי טמא לא משוי: הוזה דמה חייבין כו': מעילה הוא דליכא אבל איסורא איכא ואמאי הא ממונא דכהנים הוא א"ר חנינא ליוצאין ור"ע היא דאמר זריקה מועלת ליוצא דלאו בת אכילה היא אמר רב הונא אמר רב מיצוי חטאת העוף אינו מעכב ותני רב הוזה דמה רב אדא בר אהבה אמר רב מיצוי חטאת העוף מעכב ותני רב מיצה דמה תא שמע [\[ויקרא ה-ט\]](#) והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח [חטאת היא] בשלמא לרב אדא בר אהבה היינו דכתיב והנשאר בדם ימצה חטאת היא אלא לרב הונא מאי והנשאר כדתניא דבי ר' ישמעאל שאם נשאר ומאי [\[ויקרא ה-יא\]](#) חטאת היא ארישא א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי אלא מעתה גבי מנחה דכתיב [\[ויקרא ב-ג\]](#)

דף ט - א

והתניא [\[ויקרא ב-ב\]](#) מסלתה ומשמנה על כל לבונתה פרט שחסרה סלתה וחסרה שמנה וחסרה לבונתה אמרי התם כתיב והנותרת קרא יתירא כתיב מתיב אבוה דשמואל (ור' אבין) לרב הונא אחד חטאת העוף ואחד עולת העוף שמלקן ומיצה דמן חוץ למקומן פסול ואין בו כרת חוץ לזמנן פיגול וחייבין עליו כרת קתני מיהת מיצה דמן הוא מותיב לה והוא מפרק לה לצדדין קתני גופא תנא דבי רבי ישמעאל שאם נשאר בדם והא תנא דבי רבי ישמעאל התם שיריים מעכבין ואמר רב פפא מיצוי חטאת העוף איכא בינייהו תרי תנאי ואליבא דרבי ישמעאל: [מתני'](#) עולת העוף מועלין בה משהוקדשה נמלקה הוכשרה ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה מיצה דמה חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא ומועלין בה עד שתצא לבית הדשן פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים מועלין בהן משהוקדשו נשחטו הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה הוזה דמן חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא ומועלין בהן בבית הדשן עד שיתיך הבשר העולה מועלין בה משהוקדשה נשחטה הוכשרה ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה משנזרק דמה חייבין עליה משום פיגול נותר וטמא ואין מועלין בעורות אבל מועלין בבשר עד שתצא לבית הדשן חטאת ואשם וזבחי שלמי ציבור מועלין בהן משהוקדשו נשחטו הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה נזרק דמן חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא אין מועלין בבשר אבל מועלין באימוריהן עד שיצאו לבית הדשן שתי הלחם מועלין בהן משהוקדשו קרמו בתנור הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים

(ובלינה) ולישחוט עליהן את הזבח נזרק דמן של כבשים חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא ואין בהן מעילה לחם הפנים מועלין בו משהוקדשה קרם בתנור הוכשר ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ולהסדר על גבי השולחן קרבו הבזיכין חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא ואין בו מעילה המנחות מועלין בהן משהוקדשו קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה קרב הקומץ חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא ואין מועלין בשירים אבל מועלין בקומץ עד שיצא לבית הדשן: **גמ'** איתמר הנהנה מאפר תפוח שעל גבי המזבח רב אמר אין מועלין בו ורבי יוחנן אמר מועלין בו לפני תרומת הדשן כולי עלמא לא פליגי דמועלין בו כי פליגי לאחר תרומת הדשן רב אמר אין מועלין בו הרי נעשה מצותו ור' יוחנן אמר כיון דכתיב **[ויקרא ו-ג]** ולבש הכהן מדו בד וגו' כיון דצריך לבגדי כהונה בקדושתיה קאי תנן מועלין בהן עד שתצא לבית הדשן קשיא לרב אמר לך רב עד שתראה לבית הדשן

רש"י אמרי התם כתיב והנותרת קרא יתירא. דכתיב ביה והנותרת תרי זימני והנותרת ממנה והנותרת מן המנחה דשנה עליו הכתוב לעכב פרט לשחורה דמשמע והנותרת ולא הנותרת מן הנותרת דהשיריים הן מותר הקומץ ולא שחירו השיריים דהו שירי שיריים אבל הכא לא כתיב אלא והנשאר לחוד דמשמע שאם נשאר מן הדם ימאה ואם לא נשאר אינו מעכב והא דכתיבי תרי מיטוי במנחה והנותרת ומסלחה חד למאה וחד לעכב: קתני מיהת ומיאה דמה. אלמא דמיטוי נמי מעכב בחטאת העוף הואיל ומאי מפגל בו כמו בהזאה: לכדדין קתני. דשמלקן משמע אתרווייהו אחטאת העוף ואעולת העוף ומיאה דמה לא קאי אלא אעולת העוף דלית ביה הזאה אלא מיטוי אבל חטאת העוף דאיכא הזאה מאחר שלא פיגל בהזאה לא מצי מפגל דמיטוי אינו מעכב: שאם נשאר דם. דמשמע דשיריים לא מעכבין: והא תנא דבי ר' ישמעאל התם. דפרק איזהו מקומן (זבחים דף נב.). שיריים מעכבין. דפלוגתא דר' ישמעאל ורבי עקיבא היא דרבי ישמעאל אמר מעכבין ורבי עקיבא אמר אין מעכבין ואמר רב פפא התם דכולי עלמא שיריים דעלמא לא מעכבין והכא בשירי חטאת העוף דהיינו מיטוי איכא בינייהו רבי ישמעאל סבר מעכב ר"ע סבר אינו מעכב וקשיא דרבי ישמעאל דר"י: תרי תנאי אליבא דר' ישמעאל. והאי תנא דהכא דתני שאם נשאר סבר אליבא דר' ישמעאל דמיטוי אינו מעכב: מתני' מיאה דמה חייבין עליה משום פיגול. דמיטוי עולת העוף במקום זריקה דבהמה והזאה דחטאת העוף דלא כתיב אלא ונמאה דמו (ויקרא ב) והוא מיטוי קבע לה בפיוגול אם חיטב עליו במליקה להקטירה חוץ לזמנה דכי מיאה דמה קרבו מתיריו בפיוגול וחייבין עליה כרת וה"ה דבתר מיטוי יא בו נותר וטמא: ומועלין בה עד שתלא לבית הדשן. דכיון דכולה כליל ואין בה היתר לכהנים לעולם מועלין בה עד שהישרף כולה ותנטל מאפרה תרומת הדשן דכתיב והרים את הדשן וגו' ושזב כיון שנעשית מצותו אין מועלין בו: פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין. הן קדשי קדשים ואין בהן היתר לכהנים והזאת (זריקה) דמן קובען לפיוגול אם חיטב עליהן בשעת שחיטה וכיון דלית בהו היתר לכהנים מועלין בהן בבית הדשן במקום שריפתן: עד שיתך הבשר. עד שיתעכל הבשר שנעשה אפר דהיינו מצותן: העולה. וכל הני דמתני' בקדשי קדשים מיירי: ואין מועלין בעורה. דשל כהנים הוא דכתיב עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה (ויקרא ז): ומועלין בבשר עד שתלא לבית הדשן. דכליל הוא: חטאת ואשם וכו' ואין מועלין בבשר.

דכיון דנזרק הדם הותר הבשר לכהנים דקדשי קדשים נינהו: אבל מועלין באימורין. עד שיתעכלו במזבח ויכא האפר לבית הדשן דנעשית מצותו: שתי הלחם מועלין בהן משהוקדשו. צפה: קרמו בתנור. דהיינו תחילת עשייתן והוא קרומא חשיב להכשיר ונפסל בטבול יום וכו' כמו שחיטה דקדשי קדשים והכא ליכא בלינה משום דשתי הלחם אין נאכלין לא פחות משנים ולא יותר על שלשה: ולשחוט עליהן הזבח. דכתיב (ויקרא כג) והקרבתם על הלחם ואמרינן (מנחות דף סב.) על בסמוך וכיון דקרמו מיקרי לחם: נזרק הדם. של כבשים: חייבין עליהן. על שתי הלחם משום פגול אם חישב בשעת שחיטה לאכול הלחם חוץ לזמנו משום דכבשים מפגלין את הלחם: ואין בהן מעילה. דיש בהן שעת היתר לכהנים וכבר נעשית מצותו: לחם הפנים מועלין בהן משהוקדשו. צפה: קרמו בתנור וכו'. כדאמרינן בשתי הלחם והכא נמי ליכא בלינה דהכי קיימא לן (מנחות דף ק:;) לחם הפנים נאכל לשמונה לתשעה לעשרה: ולסדר סידרו על גבי השלחן. וכל זמן שלא קרם אינו קרוי לחם: קרבו הבזיכין. דהיינו המתירין חייבין עליו משום פגול שאם חישב עליו בשעת הקטרת הבזיכין הריני מקטיר על מנת לאכול הלחם חוץ לזמנו הוקבע הלחם בפגול דכי היכי דזריקת דם דבהמה דהיינו מחיריה קובעת בפגול ובנותר ובטמא ה"נ קבעה הקטרת הבזיכין ללחם הפנים בכל הני: ואין בו מעילה. שהרי יש בו שעת היתר לכהנים: המנחות מועלין בהן משהוקדשו. צפה: אבל מועלין בקומץ. עד שיקרף כולו ויכא לבית הדשן כדין אימורי קדשים לפי שהקומץ כליב הוא: גמ' הנהנה מאפר תפוח. היינו לאחר שהרים תרומת הדשן דהכי תנינן במסכת תמיד (דף כח:) שבתחלה כשהוא רוכה לתרום תרומת הדשן היה עולה לראש המזבח ופינה את הגחלים איך ואיך וחתה את המאוכלות הפנימיות וירד והיינו תרומת הדשן הגיע לראש כבר את הגחלים על גבי ראש רחוק מן הכבש ג' טפחים היינו מקום שנותנין שם תרומת הדשן והנשאר על גבי המזבח היה לומר את האפר לכד אחד של מזבח ביחד ועושהו עגול כמין תפוח וגבוה כמין קובע ואמרינן התם פעמים שיש עליו שלש מצות כור ואחר כך היה פושט את בגדיו ולבש בגדים הפחותין מהן כדתנא דבי רבי ישמעאל (יומא דף כג:) בגדים שבישל בהן קדרה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו והיה מוליא מחוץ למחנה לבית הדשן ואההוא קאמר הנהנה מאפר תפוח: כולי עלמא לא פליגי דמועלין בהן. שהרי עדיין לא נעשית מצותו: רבי יוחנן סבר. כיון דהאי הולאת אפר התפוח כריך בגדי כהונה דההוא ולבש בגדים אחרים היינו בגדי כהונה אלא שפחותין מן הראשונים בקדושתיה קאי ומועלין בו: תנן מועלין בהן עד שתלך לבית הדשן משמע שאף על פי שנתרמה תרומת הדשן מועלין בה: עד שתראה. היינו עד הרמת תרומת הדשן אבל אחר שתרים תרומת הדשן אותו הנשאר הוא ראוי ועומד להולאת הדשן ושוב אין בו מעילה והיינו כרב: (רש"י)

תוספות לצדדין קתני. פירוש מלק קאי אתרוייהו אבל מיצה לא קאי אלא אעולת העוף ואם תאמר אמאי לא מיייתי מרישא דהך דתנן התם בפרק חטאת העוף (זבחים דף סד:) קדשי קדשים שמלק ושמיצה דמה לשמה ושלא לשמה פסול י"ל דמההיא לא הויא קשיא כלל דאטו מי אלימא ממתני' דקתני מיצה ורב תני הוזה כמו כן נמי נימא התם דמאי מיצה הוזה אבל בהך דמיייתי הכא לא מצי למימר הכי דהא קתני ואחד עולת העוף דלא שייכא בה הזאה ועל כרחך מיצה דוקא: ואמר רב פפא מיצוי חטאת העוף. בפ' איזהו מקומן (זבחים דף נב.) גבי פלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא וקאמר דשיריים מעכבין דאחטאת העוף קאי: (תוספות)

מיתבי וכולן שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר הא על גבי המזבח יחזיר בשלמא לר' יוחנן ניחא אלא לרב קשיא אמר לך רב שאני גחלת דאית ביה מששא איכא דאמר לה להך גיסא טעמא משום גחלת דאית ביה מששא הא אפר דלית ביה מששא אפילו לגבי מזבח אין מועלין בו בשלמא לרב ניחא אלא לרבי יוחנן קשיא אמר לך רבי יוחנן הוא הדין דאפילו אפר והיינו טעמא דקתני גחלת קאתי לאשמועינן דאפילו גחלת דאית בה מששא כי פקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר איתמר הנהנה מבשר קדשי קדשים לפני זריקת דמים ואמורי קדשים קלים לאחר זריקת דמים רב אמר מה שנהנה יפלו לנדבה ולוי אמר יביא דבר שכולו למזבח תניא כוותיה דלוי מעילה זו להיכן הולכת הלמידין לפני חכמים אומרים יביא דבר שכולו למזבח מאי ניהו קטרת תניא כוותיה דרב הנהנה מדמי חטאת ומדמי אשם עד שלא קרבה חטאתו יוסיף ויביא חטאתו ועד שלא קרבה אשמו יוסיף ויביא חטאתו ועד שלא קרבה אשמו יוסיף ויביא אשמו קרב אשמו יפלו לנדבה הנהנה מקדשי קדשים לפני זריקת דמים ואימורי קדשים קלים לאחר זריקת דמים מה שנהנה יפלו לנדבה כל קרבנות המזבח למזבח קרבנות קדשי בדק הבית לבדק הבית קרבנות צבור לנדבת צבור הא גופה קשיא עד שלא קרבה חטאתו יוסיף ויביא חטאתו משקרבה חטאתו ילכו לים המלח וקתני כל קרבנות המזבח למזבח ול"ש דאיכפור בעלים ול"ש היכא דלא איכפור רישא ר' שמעון היא דאמר כל חטאת שכיפרו בעליה תמות

דף"י וכולן שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר. דקתני במסכת זבחים ב' המזבח (דף פה:): ואלו אם עלו ירדו בשר קדשי קדשים וכו' האמר שבראשי הכבשים ופער שבזוקן התיישים (שמחוזר) והעלמות והגידים והקרניים והטלפים בזמן שהן מחוברין יעלו שנאמר והקטיר הכהן את הכל המזבחה פרשו לא יעלו וכולן שעלו לראש המזבח ושוב פקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר ואין בהן מעילה: וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח. ולא מייירי בגחלת דאימורים אלא בגחלת דעלים קאמר דאי היו גחלת דאימורים היו חייב להחזיר שהרי לא נעשית מצותן עד שנתרמה תרומת הדשן ומשמע נמי אפילו בגחלת שנתפוח מייירי דא"א שלא היו גחלים מעורבין באפר שכבור בתפוח ואם נפלה הגחלת מן התפוח לאש של מערכה ואח"כ פקעה הגחלת מן האש של מערכה לארץ לא יחזיר ואין בה מעילה: ומן הארץ על גבי המזבח הוא דלא יחזיר הא על גבי המזבח. כגון שפקע מלד זה של מזבח לכל אחר שבמזבח: יחזיר ומדקא דייקי' יחזיר משמע דמועלין בו אפילו לאחר תרומת הדשן והיינו כר' יוחנן וקשיא לרב: אמר לך רב שאני גחלת דאית ביה מששא. משום הכי

חשיבא להחזירה ומועלין בה אפילו לאחר הרמת הדשן אבל דשן דלית ביה מששא לית ביה מעילה: איכא דמותיב להך גיבא טעמא דגחלת דלית ביה מששא. דכי פקעה מעל גבי המזבח יחזיר הא אפר דלית ביה מששא אפילו על גבי המזבח לאחר תרומת הדשן אין בו מעילה קשיא לר' יוחנן אמר כך רבי יוחנן ה"ה דאפילו אפר שפקע מעל גבי המזבח לאחר תרומת הדשן יחזיר דמועלין בו והיינו טעמא דקתני גחלת ולא דשן לאשמועינן דאפילו גחלת דחשיבא כי פקעה מעל גבי המזבח לארץ לא יחזיר: רב אמר מה שנהנה. כלומר קרן וחומש שחייב לשלם בשביל מה שנהנה יפלו לנדבה לקרבנות כבוד וחייב נמי להביא אשם מעילות להתכפר בו בשביל שמעל: ולוי אמר יביא מאותו קרן וחומש דבר שכולו קרב למזבח. דהיינו קטרת: מעילה זו. קרן וחומש שחייב להביא בשביל שנהנה מן הקדשים להיכן הולכת: הלמידין לפני חכמים. דהיינו לוי לרבי איהו קתני הא ברייתא משמיה דרבי יביא דבר שכולו קרב למזבח דהיינו קטרת ואעפ"כ מביא אשם מעילות: הנהנה מדמי חטאת ומדמי אשם. כגון שהפריש מעות לחטאתו או לאשמו ונהנה מקמתן עד שלא לקח חטאת יוסוף ויביא חטאתו ה"ק אם נודע לו שנהנה מהן עד שלא קרב חטאתו שעדיין לא קנה החטאת מן הדמים שהפריש מוסוף האי קרן וחומש שחייב בשביל שמעל על הנהו מעות דפיישו שלא מעל בהן ויביא חטאתו מאלו ומאלו והוא הדין נמי לאשם: אם כבר קרבה חטאתו. עד שלא נודע לו שמעל ושוב נודע לו יוליד האי קרן וחומש לים המלח דלוי לא קרבה חטאתו עדיין היה מוסוף האי קרן וחומש על דמי חטאתו ומביא בהן חטאת מעילה אבל השתא נודע לו לאחר שקרבה חטאתו הנך מעות דקרן וחומש שהיה צריך להוסיף על דמי חטאת כיון דקרבה חטאתו הווי להו כחטאת שפירו בעליה דלמיתה אזלא והמעות ילכו לים המלח דהיינו במקום מיתה: כבר קרב אשמו. נמי יפלו המעות דקרן וחומש לנדבת כבוד דקי"ל (תמורה דף יח.) כל שבחטאת מתה באשם רועה עד שסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה: הנהנה מקדשי קדשים כו' יפלו לנדבה. והיינו כוותיה דרב: כל קרבנות המזבח. כלומר אם נהנה מקרבנות המזבח יפלו הקרן והחומש לנדבה למזבח: ואם נהנה מקדשי דק הבית. ישלם קרן וחומש לדק הבית: לנדבת כבוד. לשופרות: (רש"י)

תוספות וכולן שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר. בפרק המזבח מקדש (זבחים דף פה:) איתא והאי אעצמות וגידים וטלפים דקאמר איירי בהו ברישא דהך דהא אם פרו לא יעלו פירוש פירשו העצמות והגידים מן הבשר שהיו מחוברין ועלה קאי הך סיפא וקאמר וכולן בין מחוברין בין פירשו שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר הא על גבי המזבח יחזיר בשלמא לר' יוחנן דאמר לעיל גבי מעילה דלאחר תרומת הדשן נמי אכתי לא נעשית מצותו הא ניחא דהכא אמרינן יחזיר אלא לרב קשיא אמאי יחזיר כיון דנעשית מצותו דסלקא דעתך דגחלת כמו אפר וא"ת לישני דודאי לאחר תרומת הדשן הוי שפיר נעשית מצותו ולא אמרינן הכא יחזיר משום הוצאת הדשן אלא משום דצריך לתרום הדשן דהא הכא קודם חצות עסקינן שאז שעת תרומת הדשן ותדע מדמפלגי בין קודם חצות בין לאחר חצות בסיפא גבי איברים והכא גבי גחלת לא מפליג וכן משמע בסוגיא דגמרא דהתם גבי גחלת מיירי אף קודם חצות ואומר השר מקוצי דודאי הוזקק לפרש דיחזיר לאו משום תרומת הדשן דהרבה דשן יש לתרום מלבד זה דנהי דגבי מעילה איכא קפידא במה שלא נתרום הדשן כדמשמע לעיל היינו משום דלא נעשה מצותה שעומד הדשן שעל גב התפוח לתרום אבל היכא דפקע גחלת לית לן למימר יחזיר לקיים תרומת הדשן בהך גחלת כיון דאפשר לקיומה בשאר הדשן אבל לרבי יוחנן דאמר בהוצאת הדשן איכא קפידא ניחא שפיר דצריך להחזיר הגחלת משום דרחמנא אמר והוציא את (כל) הדשן: שאני גחלת דאית בה

מששא. כלומר דלא דמיא לאפר דהא יש בה מששא הילכך יחזיר דשייכא בה הקטרה: הנהנה מבשר קדשי קדשים לפני זריקת דמים. שאז הם קדשים לה' ואכתי לא הותרו לכהנים ומאימורי קדשים קלים לאחר זריקת דמים שאז הם קדשי לה' שהוברר חלק גבוה רב אמר מה שנהנה יפלו לנדבה לעולת קיץ למזבח והעורות הם לכהנים: הלמידין לפני חכמים. לאו היינו למידין לפני חכמים דסנהדרין (דף יז:): דמפרש התם היינו לוי שלא מצינו לוי שהוזכר מעולם בברייתא ועוד כי אין זו שיטה שיביא ראיה לדברי לוי מלוי עצמו: לא קרבה חטאתו. אין לפרש כדמשמע שנודע לו שמעל קודם שקרבה חטאת דאם כן בסמוך דקאמר כבר קרבה חטאתו ילכו לים המלח נצטרך לפרש כמו כן דקרבה חטאת קודם שנודע לו ואי אפשר לומר כן דהא רבה קאמר בסמוך דאם נודע לו לאחר כפרה יפלו לנדבה אלא הכי פירושו הכא לא קרבה חטאת שבא לשלם קודם שקרבה חטאתו יוסיף ויביא חטאת כלומר יוסיף הדמים שהוא חייב מקרן וחומש על חטאתו שיש לו ליקרב ויביאנה שמנה אבל לא איירי כלל בברייתא מן האשם של מעילה: יוסיף ויביא אשמו. פירוש אשם שמנה כדפרישית גבי חטאת: כבר קרבה חטאתו. פירוש שנודע לו קודם קריבת חטאתו כדפירשנו לעיל אך לא בא לשלם המעילה עד שיקרב חטאתו ילכו לים המלח שהרי אם היה חטאת היתה מתה כיון שנתכפר באחר הילכך עתה שהם מעות ילכו לים המלח: כבר קרב אשמו יפלו לנדבה. שאם היה אשם היה רועה דכל שבחטאת מתה באשם רועה (תמורה דף יח.). כל קרבן המזבח למזבח. ואפילו נתכפרו בעלים באחרים ובסמוך פריך מרישא לסיפא: קרבנות בדק הבית. כגון אם מעל בקדשי בדק הבית והביא קרן וחומש הם לבדק הבית ואפילו מתו הבעלים שהביאו שאין שם בעלים עליו: קרבנות צבור לצבור. פירוש אף אם מתו אותו הדור של עולת [צבור] צבור קיימא כי דור הולך ודור בא (קהלת א): (תוספות)

(רישא רבי שמעון) וסיפא רבנן אמר רב גביהא דבי כתיל לרב אשי הכי אמר אביי רישא רבי שמעון וסיפא רבנן אמר רבא הכל מודים שאם נהנה מבשר קדשי קדשים שנטמא (קודם זריקה) ומאימורי קדשים קלין לאחר שהעלן דפטור פשיטא מאי קא מפסיד מהו דתימא בשר קדשי קדשים שנטמא אית ליה מצות שריפה לכהנים אימורי קדשים קלין איכא מצוה להפוכי בצינורא קמ"ל דלא אמר רבא הא דאמרת כבר קרבה חטאת ילכו לים המלח הני מילי דאתידע ליה קמי כפרה אבל לאחר כפרה יפלו לנדבה מאי טעמא אין מפרישין מתחלה לאיבוד: מתני' הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים מועלין בהם משהוקדשו קדשן בכלי הוכשר ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה וחייבין עליו משום נותר ומשום טמא ופיגול אין בה זה הכלל כל שיש לו מתירין אין חייבין עליו משום פיגול ונותר וטמא עד שיקריבו מתירין וכל שאין לו מתירין כיון שקידש בכלי חייבין עליו משום נותר וטמא ופיגול אין בה:

רש"י דאמר ילכו לים המלח ר"ש היא דאמר (תמורה דף טו.) חטאת שכיפרו בעליה תמות: וסיפא. דאמר כל קרבנות המזבח למזבח ואע"ג דאיכפור בעלים רבנן היא דאמרי אין חטאת מתה

אלא אותה שאבדה ונמצאת לאחר כפרה (וכן המעות): הכל מודים. רב ורבי יוחנן דפליגי באפר תפוח: שאם נהנה מקדשי קדשים שנטמאו. אפילו קודם זריקה ומאימורי קדשים קלין לאחר שהעלן על גבי המזבח אפילו קודם שנעשו אפר אבל משלה בהן האור דפטור ממעילה: פשיטא. דפטור דמאי קא מפסיד דכיון דנטמאו בשר קדשי קדשים לא חזו לא לכהנים ולא לגבוה ובאימורי קדשים קלים נמי הרי כבר העלן ונעשית מצותן ואם תאמר הא אמרינן בפרקין דלעיל (דף ה:): הפגול לעולם מועלין בו ולא פרכינן מאי קא מפסיד היינו טעמא דמועלין בו הואיל ומראין לפגולין דחשיב כולי האי דלכריך זריקת דמים לקובעו בפגול חשיב נמי דמועלין בו אע"ג דלא מפסיד: מהו דתימא קדשי קדשים שנטמאו. אכתי אית להו מקלח קדושה דבעו שריפה בקדש כשאר פסולי קדש ואימורי קדשים קלים נמי שהעלם אכתי אית בהו מצוה להפוכי בצנורא כדי שיהו נשרפין לגמרי ולחייב בהן משום מעילה: קא משמע לן דלא. ואי קשיא לך אמאי אמר רבא אימורי קדשים קלים לאחר שעלו פטור ממעילה הא אמרינן לעיל לפני תרומת הדשן דכולי עלמא לא פליגי דמועלין בו ואמאי פטור הא לא קשיא התם לעיל מיירי באפר עולה ובאימורי קדשי קדשים דחמיירי משום הכי מועלין בהן עד שיאחו לבית הדשן אבל אימורי קדשים קלים דלא חמיירי כולי האי משום הכי הנהנה מהן לאחר שעלו פטור: הני מילי דאתידע ליה דמעל קמי [כפרה]. קודם שקרבה חטאתו דכיון דהוה ליה להוסיף אלו המעות קרן וחומש על דמי חטאתו דכי הפריש השתא לקרן וחומש לא הפרישו לאיבוד אלא היה יכול להקריבן ודינייהו הוה כחטאת שכיפרו בעליה וילכו לים המלח: אבל. נודע לו שמעל לאחר כפרה לאחר שקרבה חטאתו הני קרן וחומש שהפריש עכשיו אינו מביא מהן שוב חטאתו שכבר כיפרו הבעלים ואם ילכו לים המלח הויין לאיבוד אלא יפלו לנדבה דאין מפרישין תחלה לאיבוד כלומר על מנת שילכו לים המלח היולכך יפלו לנדבה: מתני' מנחת כהנים. דכתיב וכל מנחת כהן כליל תהיה: מנחת כהן משתח. היינו חביתיה כה"ג: ומנחת נסכים: היינו מנחה הבאה עם הזבח שיש בו נסכים דאין בהן שיריים דכל הני דמתני' כליל נינהו: מועלין בהן משהוקדשו. קדושת פה בעלמא: ופיגול אין בהן. דאין להם מתירין: שיש לו מתירין]. כגון שלמים וחטאת ואשם דמזמן מתיר האימורין להקטרה והבשר לכהנים או דבר שיש לו מתירין למזבח בלבד כגון עולת העוף ועולת בהמה דמזמן מתירן למזבח וכגון שהי הלחם דמזמן של כבשים הן מתירין אותן וכגון לחם הפנים דזביכין מתירין אותן ומנחות שניתרות בקומץ: אין חייבין עליהם משום נותר וטמא ופיגול עד שיקרבו מתירין. דהכי כתיב בפיגול דשלמים לא ירעה ואמרינן (זבחים דף כח:): כהרצאת כשר כך הרצאת פיגול וכו' (ויליף נותר וטמא מפגול) ונמשך נותר וטמא נמי אין חייבין עד שיקרבו מתירין כמו פגול דנותר יליף קדש קדש מפגול וטמא יליף (שם דף מה.). חילול [חילול] מנותר: וכל דבר שאין לו מתירין. כגון הקומץ. והלבונה וכו' דהן עמזן מתירין: חייבין עליהן משום נותר וטמא. משום טמא כדנימא לקמן בגמ' וטומאתו עליו ונכרתה בכל הקדשים הכתוב מדבר ומשום נותר דילפינן חילול חילול מטמא אבל חיוב פגול אין בו משום דלא מלינו חיוב פגול אלא בדבר שיש לו מתירין דהא בשלמים כתיב פיגול: (הש"י)

תוספות רישא רבי שמעון וסיפא רבנן. פלוגתא דר"ש ורבנן בהפריש חטאתו ואבד והפריש אחרת ונמצאת הראשונה וכפר באבד דרבנן סברי שאינה אבודה תרעה ור"ש [סבר] מתה ופלוגתייהו

בפ"ב דתמורה (דף טו.) והך דהכא שנודע לו קודם כפרה דמיא להא מילתא דפליגי וא"ת אמאי לא קאמר רישא רבי היא דהא רבי אית ליה בתמורה בפ' ולד חטאת (דף כג.) אליבא דרבי אבא דאם נתכפר באבודה דשאינה אבודה תמות וי"ל דטפי ניחא ליה לאיתויי רבי שמעון משום דאית ליה דרבי ועדיפא מדרבי דעד כאן לא קאמר רבי דתמות אלא באבודה בשעת הפרשה פירוש שלא נמצאת עד לאחר הפרשה אבל באבודה שלא בשעת הפרשה שמצא עד שלא הפריש מודה רבי דלא אמרינן תמות אלא תרעה אבל ר"ש פליג ארבנן אף בנמצא קודם הפרשה כדמוכח פ' יש בקרבנות (תמורה דף טו.) בפלוגתא דרבי יהודה ור"ש דמוקי לה באבודה שלא בשעת הפרשה ולהכי מייתי ר"ש ואע"ג דהכא לא הוי כמאן דאבוד שלא בשעת הפרשה מ"מ נקט ר"ש ולא משום דלא מצי אתיא כרבי אך משום דעדיפא דרבי שמעון מדרבי נקט רבי שמעון ולא נראה כיון דדמיא הך להא דרבי הוה ליה למימר בהדיא רישא רבי לכן נראה להר"ם דרישא דווקא כר' שמעון ולא כרבי דהא דאמר רבי (לקמן) תמות היינו בשאינן ראיות שתיהן למזבח כגון שנמצא קודם הקרבה ולא נראו שתיהן בשעה אחת למזבח אבל הכא דאם לא קרב חטאת היה מוסיף ומביא חטאת שמנה כי נמי קרבה חטאת ונדחת הדמים לא ילכו לים המלח אלא יפלו לנדבה אבל מייתי שפיר מר' שמעון דפליג אדרבנן אף במפריש חטאת לאחריות ואית ליה דאם נתכפר באחת תמות האחרת ואע"ג דבשעת כפרה היו ראיות שתיהן ליקרב או זו או זו ה"נ גבי דם חטאת אע"ג דאם לא קרב חטאת היו ראויים ליתוסף על החטאת וליקרב מכל מקום כי קרבה חטאת (לא) אמרינן ילכו לים המלח וא"ת והא מודה רבי שמעון במפריש שני ציבורי מעות לאחריות כדמוכח בתמורה (דף כג.): וי"ל דשאני התם שאין דעתו להביא חטאת אלא מצבור האחד אבל הכא דמוסיף הוא על דמי חטאת ילכו לים המלח: הכל מודים שאם נהנה מבשר קדשי קדשים שנטמא ומאימורי קדשים קלים לאחר שהעלן דפטור. פירוש שהרי נעשה מצותן ופריך פשיטא מאי קא מפסיד כלומר מה מצוה יש כאן עוד לעשות ואפילו היו כשרים ומשני מהו דתימא בשר קדשי קדשים שנטמאו איכא מצות שריפה לכהנים וכן אימורי קדשים קלים מצוה להפוכי בצינורא להפך האימורים בצינור שקורין קרויקי"ט על גבי הגחלים כדי לאכלם קמ"ל נראה לפרש דהאי הכל מודים לא קאי ארב ולוי דהא לא פליגי אלא היכא יפול אבל לכ"ע מיחייב ולא שייך לומר דמודים פטור אלא קאי ארב ורבי יוחנן דפליגי בנהנה מאפר תפוח וקאמר דלרבי יוחנן דאמר גבי נהנה מאפר תפוח דמועלין בו היינו משום דבעי בגדי כהונה בהוצאת הדשן ולכך חשיב שפיר לא נעשית מצותו אבל בבשר קדשי קדשים אע"ג דאיכא עוד מצות שריפה לכהנים הוי חשיב שפיר נעשה מצותו דשריפה לא הוי עבודה כיון דלא צריך בשריפה בגדי כהונה וא"ת וגבי אימורי קדשים קלים מאי שנא דודאי הפוכי בצינורא עבודה היא כדאמר (שבועות דף יז:) זר שהיפך בצינורא חייב מיתה וי"ל דלא דמי דהתם גבי הוצאת דשן לא סגי בלאו הכי אבל גבי הפוכי בצינורא סגי בלאו הכי שאם היה רוצה היה מניח ומתאכלין מאיליהן בלא היפוך בצינורא כלל וא"ת האי בשר קדשי קדשים שנטמא היכי דמי אי קודם זריקת דמים אמאי אין מועלין והא יוצא דקודם זריקה אמר רבי אלעזר לעיל בספ"ק (דף ו:): דמועלין ואע"ג דטעון שריפה ואפילו ר' עקיבא לא פליג אלא בנהנה לאחר זריקה משום דאתיא זריקה ומפקה מידי מעילה אבל קודם זריקה מודה דמועל דלא חזו והוי קדשי ה' ונראה לפרש דהכא מיירי בנטמאת לאחר זריקה וקא משמע לן אע"ג דאיכא מצות שריפה עליה מ"מ מכי זריק חשיב נעשית מצותו כיון דלא צריך בגדי כהונה במצות שריפה כדפ"ל וא"ת אי משום הא מאי קמ"ל מתני' היא גבי יוצא (לעיל דף ו:): אמר רבי עקיבא דאין מועלת אף על גב דמצותו בשריפה ואתיא זריקה ומפקה מידי מעילה י"ל דשאני יוצא דלא יצא כולו ואין מצות שריפה בכל הבשר הלכך הוי נעשית מצותו בזריקה אבל הכא נטמא כל בשר הקדשים וסד"א כיון דטעון שריפה בכל הבשר שמועלין בו אף לאחר זריקה דאכתי לא נעשה מצותו שעדיין טעון שריפה קמ"ל וא"ת ואמאי לא נקט יצא י"ל דנקט טומאה משום דעיקר שריפה גבי טומאה כתיב מיהו קשיא דבמתני' תנן גבי עולה דמועלין בה עד שתצא לבית הדשן והכא נמי בבשר קדשי קדשים מאי שנא י"ל דשאני עולה שכולה כליל ואין בה שום אכילה לאדם הילכך לא כלתה מצותה עד שתצא לבית הדשן אבל קדשי קדשים הנאכלים לאדם כשנעשות בטהרה מיקרו שפיר נעשה מצותו מכי זרק וא"ת מ"מ קשיא דהכא אמרינן באימורי [קדשים] קלים דאין מעילה בהו לאחר העלאה ובמתני' תנן גבי

דף **ב**

גמ' מה"מ דת"ר יכול אין חייבין משום טומאה אלא בדבר שיש לו מתירין ודין הוא ומה פיגול שהוא בידיעה אחת וקרבתו קבוע ולא הותר מכללו אין חייבין אלא על דבר שיש לו מתירין טומאה שהיא בשתי ידיעות וקרבתו עולה ויורד והותרה מכללה אינו דין שלא יהא חייב אלא על דבר שיש לו מתירין תלמוד לומר **[ויקרא כב-ג]** אמור אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב מכל זרעכם וגו' בכל הקדשים הכתוב מדבר יכול יהו חייבין עליהן מיד תלמוד לומר אשר יקרב אמר רבי אלעזר וכי יש נוגע שהוא חייב הא כיצד כל דבר שיש לו מתירין אינו חייב עד שיקרבו מתירין וכל דבר שאין לו מתירין אינו חייב עד שיקדש בכלי:

רש"י גמ' מה"מ. דנותר וטמא חייבין עליהן בין בדבר שיש לו מתירין בין בדבר שאין לו מתירין: דהנו רבנן כו'. ומה פגול שהוא חמור כ"כ שהוא חייב קרבן בידיעה אחת כשנודע לו שאכל פיגול שאינו כריך שתי ידיעות כטומאת מקדש וקדשיו דטומאת מקדש וקדשיו בעינן שתי ידיעות ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בנתיים דכתיב (ויקרא ה) ונעלם מכלל קידע והדר כתיב והוא ידע הרי כאן שתי ידיעות: וקרבתו קבוע. דהארכיל פיגול בשוגג מביא חטאת בהמה: ולא הותר מכללו. כצבור אין חייבין כו': והותרה מכללה. כגון פסח הבא בטומאה אינו דין כו': לרבות כל הקדשים לטומאה. בין שיש להן מתירין בין שאין להן מתירין: יכול. אם הוא דבר שיש לו מתירין יהו חייבין עליו משום טומאה מיד קודם שיקרבו מתירין ואותן שאין להן מתירין יהו חייבין עליהן משום טומאה לאלתר קודם שנתנו בכלי: ת"ל אשר יקרב. והאי יקרב משמע נגיעה דבנגיעה לחודה מחייב דכי יגע (ויקרא יא) מתרגמינן חרי יקרב ואמר ר"א וכי יש נוגע שהוא חייב כרת א"כ למה נאמר אשר יקרב דמשמע נגיעה בעלמא לא משמע נגיעה אלא הכי משמע דאינו חייב עליו משום טומאה עד שיכשר ליקרב דהיינו עד שיקרבו מתירין: הא כיצד כל דבר שיש לו מתירין וכו'. ונותר אחי חיילול חיילול מטמא כדאמרין במס' זבחים (דף מה.): (רש"י)

תוספות דהתם בחטאות ואשמות היינו אימורי [קדשי] קדשים ולא מיקרו נעשית מצותן בהעלאת אכל באימורי קדשים קלים מיקרי נעשית מצותו משום ההעלאת ואם תאמר ומאי שנא ואומר מורי הרב רבינו פרץ שיחי' דשנא ושנא איבעית אימא קרא ואיבעית אימא סברא איבעית אימא קרא דכתיב והוציא הדשן גבי עולה ואי לאו האי קרא מן הדין היה לנו לומר דמשעת העלאת הן בקדשי קדשים הן בקדשים קלים הוי נעשית מצותו אך גלי קרא גבי עולה דלא הוי נעשית מצותו בהעלאת כיון דאכתי צריך להוציאה לבית הדשן הילכך קדשי קדשים נילף מינה שכשם שהיא קדשי

קדשים ומועלין בה עד שתצא לבית הדשן כל קדשי קדשים מועלין באימורין עד שיצא לבית הדשן אבל קדשים קלים לא נילף מינה ואיבעית אימא סברא דגבי קדשי קדשים שיש בהם מעילה מתחלה לא נפק מעילה מהם או מאימורים שלהם לכל הפחות עד שיגמור הכל שיצאו לבית הדשן אבל בקדשים קלים שאין בהן מעילה עד לאחר זריקה מיד שיעלו האימורים דין הוא דלא נמעול בהו כי סברא הוא לומר בכל מקום דמיד לאחר העלאה הוי נעשית מצותה אלא דגבי קדשי קדשים לפי שיש מעילה בהם מתחלה לא נפקי אלא לזמן מאוחר שנוכל למצוא דהיינו הוצאה לבית הדשן אך קצת קשיא על זו הסברא דהא קטורת שהיא קדשי קדשים ויש בה מעילה מתחלה אמרינן פסחים (דף כו.) דמשעת תמרתו אין בהן מעילה ולא אמרינן עד שיצא לבית הדשן אמנם לטעמא דפרישית מקרא ניחא דכיון דלאו מין זבח הוא לא שייך למילף מעולה: ומה פיגול שהוא בידיעה אחת. פירוש דלא בעיא ידיעה בתחלה וידיעה בסוף כמו בטומאת מקדש וקדשיו שבועות (דף ב.). וקרבתו קבוע. שאינו בעולה ויורד ועני ועשיר אחד מה שאין כן בקרבן של טומאת מקדש וקדשיו: הא כיצד. כלומר אם [כן] קשו קראי אהדדי דאשר יקדשו משמע משעת הקדש ואשר יקרב משמע הקרבה ממש: כל דבר שיש לו מתירין משיקרב מתירין. בזבחים (דף מה:) פירשתי עוד: (תוספות)

פרק שלישי - ולד חטאת

מתני' ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ימותו ושעיברה שנתה ושאבדה ונמצאת בעלת מום אם משכיפרו הבעלים תמות ואינה עושה תמורה ולא נהנין ולא מועלין

רש"י מתני' ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ימותו. דהני הוו מהנך ה' חטאות המתות והנך ג' מתות לעולם בין לפני כפרה בין לאחר כפרה ולד חטאת להכי מתה שהרי אינה ראויה לכפרה שלא הפרישה מתחלה לכך ותמורת חטאת נמי להכי מתה שהרי בזה בעצירה ללא ימיר כתיב וחטאת שמתו בעליה נמי להכי מתה דאין כפרה למתים דמיתתן כיפרה עליהם: שעצירה שנתה ושאבדה. עד שהיא תמימה ושוב נמלאת והרי היא בעלת מום אם כיפרו הבעלים באחרת שלא ראו להתכפר בדמי זו שעברה שנתה או שאבדה ונמלאת בעלת מום תמות ואפילו נמלאת קודם כפרה ונתכפרו בעליה באחרת תמות הואיל ונמלאת בעלת מום אבל אם נמלאת תמימה קודם כפרה אע"פ שנתכפרו באחרת אינה מתה אלא תרעה והכי אמרינן במסכת תמורה בפרק ולד חטאת (דף כב.): ואינה עושה תמורה. דכיון דנתכפרו באחרת ללא אחשבה להאי לא לקדושת דמים ולא לקדושת מזבח הילכך לא אלימא למיתפס אחרים בתמורה ואע"ג דבעלמא בעל מום עושה תמורה דכתיב או רע בטוב הכא לא תפוס: ולא נהנין. מהם לכתחלה הואיל וקדושתן הוו ואם נהנין אין מועלין בהן מדאורייתא אלא מדרבנן ואינו משלם אלא קרן בלבד: (רש"י)

תוספות מתני' ולד חטאת ותמורת חטאת וכן חטאת שמתו בעליה ימותו ושעיברה שנתה ושאבדה ונמצאת בעלת מום אם משכיפרו בעליה תמות. לכאורה משמע דהכי קאמר אם משכיפרו בעליה ונמצאת שהיתה אבודה בשעת כפרה מתה ונמצאת בעלת מום אפילו נמצא [קודם כפרה] וקשה כיון

דלא נמצא עד לאחר כפרה לכולי עלמא תמות וי"ל דמתניתין כרבנן דרבי שמעון דאמרי (תמורה דף טו.) אין חטאת מתה אלא באבודה בשעת כפרה והכא מיירי בשעת כפרה אינה אבודה והאי אם משכיפרו לא קאי אנמצאת אלא קאי אהאי דקאמר תמות וה"ק ושנמצאת בעלת מום קודם כפרה אם משכיפרו בעליה באו לימלך מה יעשו תמות ואע"ג דאם נמצאת תמימה לא תמות לרבנן דרבי שמעון מ"מ אית לן למימר הכא תמות כיון דנמצאת בעלת מום וקשיא דאדרבה כל שכן כיון דאית בה דחויים אחרים עם הדיחוי דאבודה לית לן למימר דתמות כדאמרינן בתמורה (דף כב.) באבודת לילה לא שמיא אבוד כיון דלא חזי להקרבה בלילה וה"נ הוה לן למימר יותר דלא תמות כי נמצאת בעלת מום מכי נמצאת תמימה דאמר לא תמות לרבנן לכך נראה לפרש דודאי אם כיפרו בעליה קאי אנמצאת ובאבודה בשעת כפרה מיירי וה"ה כי נמצאת תמימה דתמות ונקט נמצאת בעלת מום לרבותא דאע"ג דאיכא דיחוי המום עם הדיחוי דאבודה וס"ד אמינא דלא תמות קמ"ל דתמות וכמו כן נפרש גבי עיברה שנתה דמוקי לה בתמורה בפרק ולד חטאת (דף כב.) באבודה כדי שלא יקשה ממנה לריש לקיש דאמר עיברה שנתה והשתא קשיא כיון דא"כ למה לי עיברה שנתה והא כולי עלמא דאבודה בשעת כפרה תמות ואם משכיפרו בעליה קאי אתרוייהו אעיברה שנתה ואבדה ואאבדה ואנמצאת בעלת מום וי"ל דהכא נמי נקט לרבותא עיברה שנתה דאע"ג דאיכא דיחוי אחרינא עם דיחוי דאבודה מ"מ תמות וא"ת למאי דפרישית לא משכחנא ה' חטאות המתות דהא לא אמר בעיברה שנתה ונמצאת בעלת מום דתמות אלא באבודה וכן כיפרה בעליה באחר לא אמרינן תמות אלא באבודה בשעת כפרה לרבנן דרבי שמעון אבל לרבי שמעון ניחא שפיר דהא אית ליה דכיפרו בעליה אפילו בלא אבדה כלל תמות י"ל דלרבנן נמי לא קשיא כל כך דמכל מקום משכח ה' חטאות מתות בה' עניינים דאבודה תמות כשעיברה שנתה וכו' בשלא נמצאת עד לאחר כפרה: ואינה עושה תמורה. שאם התפיס בהמה אינה מקודשת דהא למיתה אזלא: לא נהנין ולא מועלין. דכיון דאזלי לאיבוד לא שייכא בהו מעילה ולא קרינא בהו קדשי ה': ואם עד שלא כיפרו בעליה תרעה עד שתסתאב. לא קאי אנמצאת בעלת מום דמאי עד שתסתאב הרי היא כבר בעלת מום אלא קאי אעיברה שנתה אי נמי קאי אבעלת מום ומאי תרעה כגון שנמצא בעל מום עובר דמיד נדחית מהקרבת מזבח וקאמר תרעה אותה שנמצאת עד שתסתאב ויפול בה מום קבוע דאז יהיה מותר למוכרה ולהוציאה לחולין ויביא בדמיה אחרת שיקרב למזבח: (תוספות)

ואם עד שלא כיפרו הבעלים תרעה עד שתסתאב ותמכר ויקחו בדמיה אחרת ועושה תמורה ומועלין בה: **גמ'** מאי שנא רישא דלא קא מיפלגי ומאי שנא סיפא דקא מיפלגי רישא פסיקא ליה סיפא לא פסיקא ליה הא תנא ליה גבי תמורה תנא התם משום תמורה תנא הכא משום מעילה: **מתני'** המפריש מעות לנזירותו לא נהנין ולא מועלין מפני שהן ראויין לבא כולן שלמים מת והיו לו מעות סתומין יפלו לנדבה מעות מפורשים דמי חטאת ילכו לים המלח לא נהנין ולא מועלין דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואין טעונין לחם: **גמ'** מתקיף לה ריש לקיש

וליתני נמי המפריש מעות לקינים לא נהנין ולא מועלין מפני שהן ראויין להביא תורין שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן אמר רבא אמרה תורה במעות סתומין הבא שלמים אמרה תורה הבא תורין שלא הגיע זמנן אינן ראויין למזבח: מתני' רבי שמעון אומר הדם קל בתחלה וחמור בסופו נסכין חומר בתחלתן וקל בסופן דם בתחלתו אין מועלין יצא לנחל קדרון מועלין בו נסכין בתחלתן מועלין בהן ירדו לשיתין אין מועלין בהן: גמ' ת"ר מועלין בדמים דברי ר' מאיר ור"ש וחכ"א אין מועלין מ"ט דמ"ד אין מועלין אמר עולא אמר קרא [ויקרא יז-יא] ואני נתתיו לכם שלכם הוא דבי ר' ישמעאל תנא לכפר לכפרה נתתיו ולא למעילה רבי יוחנן אמר אמר קרא [ויקרא יז-יא] כי הדם הוא בנפש יכפר לפני כפרה כלאחר כפרה הוא מה לאחר כפרה אין בו מעילה אף לפני כפרה אין בו מעילה ואימא מה לפני כפרה יש בו מעילה אף לאחר כפרה יש בו מעילה וכי יש לך דבר שנעשית מצותו ויש בו מעילה אמאי לא

רפ"י ואם עד שלא כיפרו הבעלים. באחרת נמלאו ורויין להתכפר דמי אותה שהיא בעלת מוס הואיל ומסאבא וקיימא תמכר לאלתר ויביא דמיה חטאת ואותה שעברה שנתה תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא דמיה אחרת ועושה תמורה ומועלין בה הואיל וקדושה קדושת דמים: גמ' ומאי שנא הני רישא דלא קא מפליג בהו. ואמר דלעולם ימותו בין משכיפרו בין עד שלא כיפרו: רישא פסיקא ליה. דלעולם ימותו דמאי הפלגה איכא לפלוגי ברישא התם ליכא למימר כיפרו ולא כיפרו דולד חטאת ותמורת חטאת אינהו גופייהו לא הו חטאת וחטאת שמתו בעליה נמי הא מתו להו בעלים אבל בסיפא איכא לפלוגי: הא תנא ליה גבי תמורה. כי האי גוונא: תנא התם משום תמורות. איידי דאיידי בתמורה איירי נמי במעילה: והכא תנא משום מעילה. ואיידי דאיידי במעילה איירי נמי בתמורה: מתני' המפריש מעות לנזירותו. ולא פירש אלו לחטאת ואלו לעולה ואלו לשלמים: לא נהנין ולא מועלין. בכל אותן מעות: מפני שהן ראויין להביא בכולן שלמים. כלומר דבכל מנה ומנה מלינן למימר זה הפריש לשלמים ושלמים קלין נינהו ואין בהן מעילה כדתנן בפ' קמא (לעיל דף ז): קדשים קלין לפני זריקת דמים אין מועלין בהן ומאי טעמא אזיל לקולא דאי אמרת (נימא) כולן ראויין להביא עולה ואיכא מעילה בכולהו מכל מקום דמי שלמים איכא בינייהו דאינן בני מעילה ואי מייתי עלייהו קרבן מעילה אישתכח דקא מייתי חולין לעזרה הלכך לקולא דלא נהנין ולא מועלין: מעות סתומות. דלא פריש: יפלו לנדבה. דהלכה היא בנזיר: דמי חטאת ילכו לים המלח. דחטאת שמתו בעליה היא: דמי עולה יביאו עולה. דדורון בעלמא היא דלאו לכפרה אחיא וכדאמרין בקינין (פ"ב משנה ה) האשה שמתה יביאו יורשיה עולתה: ונאכלין ליום א'. כדן שלמי נזיר: ואינן טעונין לחם. משום דכתיב ביה (במדבר ו) ונתן על כפי הנזיר ואין כאן נזיר: גמ' מתקיף לה ריש לקיש. הואיל וקתני במתניתין לא נהנין ולא מועלין מפני שהן ראויין כו' ליתני נמי המפריש מעות לקינין כו' דלא נהנין ולא מועלין כדתני בני יונה שעבר זמנן שכבר הן כהובין ותורין קטנים שלא הגיע זמנן לא נהנין ולא מועלין דכיון דאינן ראויין לקרבן דפסולין נינהו לא קרינא בהו מקדשי ה' ולית בהו מעילה: אמר רבא. לא דמי מפריש מעות לנזירותו למפריש מעות לקינו דגבי נזירות אמרה תורה במעות סתומים הבא שלמים משום דאיחייב נמי להביא במקלתו שלמים הלכך אמרינן מפני שראויין להביא בכולן שלמים לית בהו מעילה אבל הכא במפריש מעות לקינו מי אמרה תורה

הבא תורין שלא הגיע זמנן שאינן ראוין למזבח כלל למאי מייתי להו הילכך לא תני להו הכא: מתני' ילא לנחל קדרון מועלין בו. מדרבנן אכל במקדש אין מועלין בו אפילו מדרבנן לפי שאין גוזרין גזירות במקדש דהא לנחל קדרון לאחר זריקה הוא כדתנן (יומא דף נח:): אלו ואלו מתערבין לאמה ויואלוין לנחל קדרון ונמכרין לגננין לזבל ומועלין בהן והאי מעילה מדרבנן היא ולא מדאורייתא אכל מדרבנן מועלין כגון לאחר שילא לנחל קדרון: גמ' וקבעי עלה מ"ט דמ"ד אין מועלין בו מדאורייתא לישנא אחרינא ה"ג ע"כ לא פליגי וכו' מנא ה"מ דאין מועלין בדמים מדאורייתא: מה לאחר כפרה אין בו מעילה. דנעשית מלכותו: ואימא הכי לאידך גיסא מה לפני כפרה יא בו מעילה. שהרי לא נעשית מלכותו וכו' ואוקימנא דאידי ואידי יא בו מעילה לטעמיה דר' יוחנן קאמר דריש הוא וקא"ל מאי חזית דדקשת הכי: אמר ליה ר' יוחנן וכי יא לך כו'. אללא ודאי הכי מיסתבר כדלמינא: (רפ"י)

תוספות ועושה תמורה ומועלין בה. כיון דלא כיפרו בעליה משום דלא אזלא לאיבוד כדאמר תרעה כו': מאי שנא סיפא דמיפלאגי. כלומר דמפליג עיברה שנתה ושנמצאת בעלת מום מהני תלת דרישא ולא תני כולהו בחד בבא ומשני רישא פסיקא ליה דבכל ענין תמות בין כיפרו בין לא כיפרו אבל סיפא לא פסיקא ליה דלא אמרינן בהני דסיפא תמות אלא א"כ כיפרו בעלים אבל בלא כיפרו אמרינן תרעה כדמפרש במתניתין הילכך צריך לאפלוגינהו בתרי בבי: הא תני גבי תמורה. בפרק ולד חטאת (תמורה דף כא:): איכא כי הכא ותרווייהו למה לי ומשני התם משום תמורה כלומר אגב דתני להו משום דאין עושין תמורה דשייך התם והוי תמורה עיקר תנא נמי דין דאין עושין תמורה: המפריש מעות לנזירותו לא נהנין ולא מועלין. מפני שהן ראוין לבא כולם שלמים דכיון דלא פירש אם ירצה יביא כל המעות לשלמים וקדשים קלים לית בהו מעילה: מת הנזיר והיו לו מעות סתומין יפלו לנדבה. לעולת קיץ למזבח בנזיר (דף כה.). מפרש טעמא: דמי חטאת ילכו לים המלח. כמו חטאת שמתו בעליה: ואין טעונין לחם. דעל כפי הנזיר כתיב (במדבר' ו) ונזיר אין כאן: יצא לנחל קדרון מועלין. מדרבנן קאמר כדמפרש בגמרא: ירדו לשיתין אין מועלין. דאמרינן נעשית מצותה ובגמ' מפרש היכי דמי דנהנה מהם: מפני שהם ראוין להביא תורים שלא הגיע זמנן. כלומר שהם קטנים ואין ראוין למזבח עתה ולכשיגדלו יכשרו ותנא במתניתין דלא נהנין ולא מועלין ובני יונה שעבר זמנן כדי נסבה הכא דהא לעולם לא יהיו ראוין למזבח מאחר שעבר זמנן ואגב תורים שלא הגיע זמנן נקטיה: אמרה תורה הבא (תורים) [שלמים] במעות סתומים הבא תורין כו'. בתמיה שאין ראוי למזבח [ולמאי] מייתי להו וא"כ לית לן למימר דלא נהנין טעמא דמפני שהם ראוין כו': מאי טעמא דמאן דאמר אין מועלין לא גרסינן דא"כ משמע דמ"ד מועלין היינו מדאורייתא ולית ליה הני דרשות דבסמוך וזה אינו דהא בריש הוציאו לו (יומא דף נט:): קאמר ע"כ לא פליגי אלא מדרבנן אבל דאורייתא אין מועלין ועוד דר"ש קאמר הכא דמועלין ובמתני' קאמר דאין מועלין אלא בסוף דר"ל מדרבנן אלא [ה"ג עד כאן ל"פ ר"ש] אלא מדרבנן אבל מדאורייתא אין מועלין מנהני מילי: אין לך דבר שנעשית מצותו ומועלין. ואם תאמר אימא איפכא דאין לך דבר שלא נעשית מצותו ואין בו מעילה י"ל דעגלה ערופה תוכיח דירידתה לנחל איתן אוסרתה וקודם לכן לא. תרי מיעוטי כתיבי. תימה דבחד מיעוטא הוה סגי דליכא למימר דאי לא כתיב מיעוטא אלא בחד הוה ילפינן מאידך דאם כן לישתוק מן המיעוט דהא שני כתובים הבאין כאחד אין מלמדן ונראה למורי הרב [רבינו] פרץ דלא מצי למישתק מהערופה דאיצטריך לומר זו בעריפה ואין אחר בעריפה לאפוקי פרה אדומה כדאמר בפ"ק דחולין (דף כד.). וא"כ צריך לכתוב ושמו כדי שלא נלמוד משם דהערופה איצטריך כדפי': לול קטן היה בין הכבש למזבח. פירוש כמין ארובה ואין זה אותו לול דאמרינן בזבחים (דף סב:): ובסוכה (דף מט.). שאותו הוא בין כבש למזבח ממש כדי לקיים מצות זריקה בבשר וזה היה משוך לצד הקרן של מזרח וכבר כלה רחב הכבש שהוא ט"ז אמה והמזבח שנים ושלישים והכבש ממוצע למזבח: (תוספות)

דף יא - ב

הרי תרומת הדשן שנעשה מצותו ויש בו מעילה משום דהוה ליה תרומת הדשן ואיברי שעיר המשתלח שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין הניחא למ"ד איברי שעיר המשתלח אין נהנין מהן אלא למאן דאמר נהנין מהן מאי איכא למימר משום דהוה ליה תרומת הדשן ובגדי כהונה שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין הניחא לרבנן דאמרי [\[ויקרא טז-כג\]](#) והניחא שם מלמד שהן טעונין גניזה שפיר אלא לרבי דוסא דאמר מותר להשתמש בהן כהן הדיוט מאי איכא למימר משום דהוה תרומת הדשן ועגלה ערופה שני כתובין הבאין כאחד הניחא למ"ד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר תרי מיעוטי כתיבי כתיב התם [\[דברים כא-ו\]](#) הערופה וכתבי התם [\[ויקרא ו-ג\]](#) ושמו אצל המזבח הני אין מידי אחרינא לא: נסכים בתחילה מועלין בהן [וכו']: לימא מתני' דלא כר"א בר רבי צדוק דתניא ר"א בר רבי צדוק אומר לול קטן היה בין כבש למזבח במערבו של כבש אחת לשבעים שנה פרחי כהונה יורדין בו ומביאין יין קרוש שהוא דומה לעגולי דבילה ושורפין אותה בקדושה שנאמר [\[במדבר כח-ז\]](#) בקודש הסך נסך שכר לה' כשם שניסוכה בקדושה כך שריפתה בקדושה מאי משמע ואמר רבינא אתיא קודש קודש כתיב הכא בקודש וכתבי התם [\[שמות כט-לד\]](#) ושרפת את הנותר באש ולא יאכל כי קודש הם מה נותר שריפתו בקדושה אף האי נמי בקדושה אפילו תימא ר' אלעזר בר רבי צדוק דאי קלט איכא דאמרי לימא מתני' כר' אלעזר בר ר' צדוק דאי קלט אמרי לא ומדרבנן והא קרא קנסיב לה אסמכתא: [\[מתני'\]](#) דישון מזבח הפנימי והמנורה לא נהנין ולא מועלין המקדיש דישון בתחלה מועלין בה תורין שלא הגיע זמן ובני יונה שעבר זמן לא נהנין ולא מועלין: [\[גמ'\]](#) בשלמי

[\[רפ"י\]](#) והרי תרומת הדשן. דהוי אלל המזבח דנעשית מלכותו ומועלין בו דכתיב ושמנו וגו' ונגמר מיניה הכא: משום הכי. לא גמרינן מיניה דהוי תרומת הדשן כו': הניחא למאן דאמר. התם (יומא דף סז.) איברי שעיר של יום הכפורים מועלין בהן אע"פ שנעשית מלכותן משום דכתיב אל ארץ גזירה שפיר להכי לא גמיר מתרומת הדשן דהוי תרומת הדשן ושעיר המשתלח שני כתובין הבאין כאחד: אללא למ"ד נהנין. דמפיק ליה ממדבר: מאי איכא למימר. נגמר מתרומת הדשן דלא הוה שני כתובין וכו': אללא לרבי דוסא דאמר וכו'. דלית בהו מעילה ומאי והניחא שם שלל יסתמש בהו ביום הכפורים אחר: מאי איכא למימר. אפילו למ"ד מלמדין מהן הכא אין מלמדין משום דתרי מיעוטי כתיבי בהו: הערופה. דה"א קמייחא יתירא היא: וכתיב התם ושמנו. דו"ו בתראה מייחא לומר כך

הני הוא דמועלין בהן לאחר שנעשית מצותם אבל אחריני לא: לימא מתניתין. דקתני ירדו לשיטין אין מועלין בהן ללא כרבי אלעזר בר רבי לדוק שהוא אית ליה דאע"ג לירדו לשיטין שריפתם בקדושה וכיון דמכריך להו שריפה בקדושה אית ליה נמי דמועלין בהן: מה נותר שריפתו בקדושה. לכל שפסולו בקדש שריפתו בקודש דגמר לה (פסחים דף פב:) מחטאת דכתיב וכל חטאת אשר יובא מדמה וגו' בלשון תשרף שריפתו תהא בקדושה: אפילו תימא ר' אלעזר בר ר' לדוק היא. והא דקתני ירדו לשיטין אין מועלין בהן: דאי קלט קתני. שלא ירדו לקרקע השית אללא קודם שיגיעו לשיט פשט ידו למטה וקלטה מן האויר דהתם אין מועלין בהן הא ירדו לשיט מועלין בהן דקרקע השית מקדש להו: איכא דאמרי לימא מתניתין ר' אלעזר בר' לדוק. כלומר מדאליכטריך ליה לתנא למיתנא ירדו לשיטין אין מועלין בהן אלמא סבירא ליה כרבי אלעזר דאמר לול קטן היה פס שיכול להביאו דרך לול דאי רבנן סברי שיתין חלוין ויורדין עד התהום היאך יכול ללקטן ולמעול בהן הא נחיתו להו לתהום: אפילו תימא רבנן ואי קלט. שאם הכנים ידו לאויר השיתין וקלטן קודם שירדו לתהום אפילו הכי קמ"ל דאין מועלין בהן. ליטנא אחרינא דאי רבי אלעזר בר ר' לדוק כיון דאמר ושורפין אותן בקדושה אכתי בקדושה והיו קיימי וסבירא ליה דמועלין אפילו תימא רבי אלעזר בר רבי לדוק דאין לך כו' והא דקאמר ושורפין אותן בקדושה הכי קאמר אם בא לשורפו שורפו בקדושה אבל מעילה אין בו מאחר שירד לשיטין: מתני' דישון מזבח הפנימי והמנורה. הדשן שעליהם היה מוציאו ומניחו אללא מזבח החיצון מקום שהוא מניח תרומת הדשן של מזבח החיצון וקודם שהניחו פס לא נהנין ולא מועלין דהכא לא כתיב ושמו כמו שכתוב בישון מזבח החיצון: המקדיש דישון בתחלה מועלין בו. כלומר לאחר שהניח דישון מזבח הפנימי והמנורה במקום שמוניח תרומת הדשן של מזבח החיצון דאי אפשר ללא לידחו ביה פורתא ולהכי מועלין בכולו: גמ' בשלמא תרומת מזבח החיצון כתיב בהדיא דמועלין בו. דכתיב (ויקרא ו) ושמו לפיכך טעון גניזה שהיה נבלע במקומו כדי שלא ימעלו בו: (רש"י)

תוספות מה נותר שריפתו בקודש אף זו שריפתו בקדש. והיינו דלא כר"א ברבי צדוק דכיון דלאחר שירד טעון שריפה אם כן לא נעשית מצותו ואמאי אמרינן במתני' [ירדו] לשיטין אין מועלין ומשני אפילו תימא ר' אלעזר ברבי צדוק הוא דאי קלט כלומר שקלט מאויר ולא ירדו ממש על הריצפה ובכי האי גוונא אין מצותה בשריפה ולהכי קאמר במתני' דאין מועלין איכא דאמרי לימא מתני' ר"א בר רבי צדוק ולא רבנן דאי רבנן אמאי קאמר במתני' ירדו לשיטין אין מועלין בהם מאי מעילה שייכא בהו והלא הם יורדין לתהום והיאך יכול למעול בהם ומשני דאי קלט ועתה לגירסא זו לא חשיב האי דיוקא (ללישנא קמא) לרבי אלעזר ברבי צדוק איכא דאמר לימא דמתני' אתא כרבי אלעזר בר צדוק וכגון דאי קלט שקלט את היין קודם שירד לריצפה דאם ירד לריצפה הריצפה מקדשת וצריך לשורפו ואם כן לא נעשית מצותה ומשני לא לעולם כר"א ואפילו לא איקלט ומדרבנן ופריך והא קרא קנסיב ליה פירוש והא ר"א בר צדוק דריש לה מקרא ומשני אסמכתא בעלמא היא: דישון מזבח הפנימי. שהיו מקטירין את הקטרת על מזבח הפנימי והיה דשן עליו והיו נושאים אותו במקום שזורקין בו המוראה והנוצה רחוק י' אמות מרגלי הכבש כדמפרש בתמיד (דף כח:): משום דכתיב והשליך ואין השלכה פחות [מעשרים] אמה: המקדיש דישון בתחלה. יש מפרשים במקדיש אפר כירתו ואין נראה דאטו גרע ממקדיש זבל אשפתו דקאמר בסמוך דמועלין ואם כן מאי קא משמע לן הכא דהא ודאי דכל אדם יכול להקדיש לבדק הבית לכך נראה לפרש דמייירי באדם שנטל מתרומת הדשן לאחר שהורמה והקדישה מועלין בה מן התורה: תורים שלא הגיע

זמנן. דבעינן בתורים שיהו גדולים ובני יונה שעבר זמנן דביונים גדולים פסולים כדאמרין בסוף פ' קמא דחולין (דף כב.). לא נהנין ולא מועלין פירוש לא מועלין כלל ואפילו מדרבנן אמרינן דלא מועלין כלל דאין לפרש דאין מועלין מן התורה קאמר אבל מדרבנן איכא מעילה דהא לעיל גבי דם דקאמר אין מועלין על כרחך רוצה לומר אין מועלין כלל דאי מן התורה דווקא קאמר מאי קאמר יצא לנחל קדרון מועלין וכי נמי יצא לנחל קדרון אין מועלין אלא מדרבנן כדפי' לעיל וכן גבי חטאות המתות דקאמר אין מועלין ר"ל אף מדרבנן כדמשמע לעיל בריש פ"ק (דף ב.) וא"כ ש"מ כל היכא דקתני אין מועלין ר"ל אפילו מדרבנן: רבי שמעון אומר תורים שלא הגיע זמנן מועלין בהן. כדמפרש בגמ' ובני יונה שעבר זמנן לא נהנין ולא מועלין ולא דמי לחטאת שעברה שנתה דאמר לעיל דמועלין בה קודם כפרה דהתם משום דאזיל לרעיה ואית לה פדיון אבל הכא אין לעופות פדיון ולא איקרו קדשי ה': בשלמא מזבח החיצון דכתיב ושמו אצל המזבח. לכאורה משמע דהכי קאמר בשלמא דישון מזבח החיצון אין מועלין משום דכתיב ושמו מיהו אין לפרש כך דהא בדישון מזבח החיצון יש בו מעילה כדמשמע לעיל דפריך והרי תרומת הדשן וכו' ואדרבה ושמו משמע שיש בו מעילה כדקאמר לעיל וכתב התם ושמו אצל לכך נראה לפרש דדייק ממתני' דקתני דישון מזבח הפנימי לא נהנין ולא מועלין משום דנעשה מצותו דהיינו דישון אבל עד שלא נדשן מועלין בו דאכתי לא נעשית מצותו דמצוה לדשנו ודוקא במזבח הפנימי אבל במזבח החיצון מועלין בו אף לאחר הדישון ועלה קאמר בגמרא בשלמא מזבח החיצון מועלין בו אף לאחר הדישון משום דכתיב ושמו לומר דאף כי נעשית מצותו מועלין בו כדנפקא לן לעיל מדכתיב ושמו אלא מזבח פנימי מנלן דמצוה לדשנו דנימא דאין מועלין משעת דישון ואילך משום דנעשית מצותו ולא נראה דא"כ משמע דקודם דישון יש מעילה בדשן מזבח הפנימי וזה אינו כדאמרין בפרק כל שעה (פסחים דף כו.). דקטרת משתעלה תמרתו אין בו מעילה אלא נראה לפרש כך בשלמא מזבח החיצון דכתיב ושמו נפקא לן מיניה דהוי מצוה לדשנו אלא מזבח הפנימי מנלן דמצוה לדשנו ולא דמעילה קא צריך כלל וזה דוחק דהוה ליה לאיתויי גבי מזבח החיצון והרים הדשן ועוד בסמוך דקבעי (תוספות)

א

-

יב

דף

מזבח החיצון דכתיב ביה [\[ויקרא ו-ג\]](#) ושמו אצל המזבח מזבח הפנימי מנלן אמר ר"א דאמר קרא [\[ויקרא א-טז\]](#) והסיר את מוראתו בנוצתה אם אינו ענין למזבח החיצון תנהו ענין למזבח הפנימי אימא אידי ואידי במזבח החיצון ולקבוע לו מקום א"כ לימא קרא אצל המזבח מאי [\[ויקרא ו-ד\]](#) הדשן דאפילו מזבח הפנימי מנורה מנלן דשן הדשן: [מתני'](#) ר"ש אומר תורין שלא הגיע זמנן מועלין בהן בני יונה שעבר זמנן לא נהנין ולא מועלין בהן: [גמ'](#) בשלמא ר' שמעון כדקתני טעמא: שהיה ר"ש אומר כל הראוי לאחר זמן והקדישו בתוך זמנו הרי הוא בלא תעשה ואין בו כרת אלא רבנן מאי שנא ממחוסר זמן אמרי מחוסר זמן מידי דהוה אבעל מום דבר פדיון הוא אבל הני עופות כיון דאין מום פוסל בעופות אין לעופות פדיון אמר עולא א"ר יוחנן קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה יתיב עולא וקאמר להא שמעתא א"ל רב חסדא מאן שמע לך ולר' יוחנן רבך [\[וכי\]](#) קדושה שבהן להיכן הלכה א"ל תיקשי מתניתין תורין שלא הגיע זמנן ובני יונה

שעבר זמנן לא נהנין ולא מועלין הכא נמי נימא קדושה שבהן להיכן הלכה א"ל מודינא לך דאיכא מעילה מדרבנן וקשיא לי מי איכא מידי דמעיקרא לא אית ביה מעילה ולבסוף אית ביה מעילה ולא והא איכא דם דמעיקרא לית בה מעילה ולבסוף אית בה מעילה דתנן דם בתחלה אין מועלין בו יצא לנחל קדרון מועלין בו אמרי התם נמי איכא מעילה מעיקרא

רש"י אלא דיסון מזבח הפנימי מנלן. שהיה מניחו אכל מזבח החילון וסיהו מועלין בו לאחר שצא עם תרומת הדשן: והסיר את מוראתו בנוכחה וגו'. אל מקום הדשן אם אינו ענין למכתב אל מקום הדשן לדיסון מזבח החילון דהא כתיב ביה דשן אחר דכתיב (ויקרא ז) והרים את הדשן תנהו ענין האי אל מקום הדשן לדיסון מזבח הפנימי והמנורה ששם היה מקומו דמועלין בו כבתרומת הדשן של מזבח החילון המונח שם: אימא אידי ואידי. קראי בדיסון מזבח החילון מיירי והא דשנה עליו הכתוב והשליך וגו' כדי לקבוע לו מקום שתהא השלכת מוראת העוף אכל המזבח קדמה ואכתי לא ידעינן אמאי מועלין בדיסון מזבח הפנימי דהא לא כתיב ביה דיסון כלל דהאי דכתיב ודשנו את המזבח ההוא בשעת מסעות המיירי: אם כן. כדאמרת דלקבוע לו מקום הוא דאתא א"כ לימא קרא והשליך אותו אכל המזבח קדמה ותו לא וממילא ידענא דהיינו מקום הדשן דיליף אכל אכל מושמו אכל המזבח ואיכא למימר דבתרומתו בדיסון מזבח החילון קמיירי אלא מדאיכתיב למכתב בהאי קרא הדשן ש"מ בדיסון מזבח הפנימי מיירי דאם אינו ענין כו' וכיון דכתיב ביה דשן בתרומת הדשן של מזבח החילון מועלין בה: הדשן. מריבוייא דה"א אתי דיסון המנורה: מתני' ר"ש אומר תורים שלל הגיע זמנן מועלין בהן. לפי שראוין למזבח כשיבוא שיגדילו: גמ' בשלמא לר"ש. דמחייב מעילה בשלל הגיע זמנן: כדקתני טעמא. דפרק אותו ואת בנו: שהיה ר"ש אומר. השוחט אותו ואת בנו קדשים בחוץ שני הרי הוא בלל תעשה (לאתו ואת בנו) ואין בו כרת שהיה ר"ש אומר כל הראוי לבוא לאחר זמן כגון זה שהוא ראוי ליטחט למחר בפנים ושחטו בחוץ ה"ז עובר בלל תעשה ואין בו כרת לפי שאינו מתקבל בפנים לאיסור אותו ואת בנו נוהג נמי בקדשים (חולין דף עה.). והני תורים נמי שהקדישן קודם זמנן הואיל ויהיו ראוין לאחר מכאן השתא נמי אית בהו מעילה: אלא לרבנן. ת"ק דאמר לא נהנין ולא מועלין מאי שנא ממחוסר זמן דבהמה דקי"ל שנקנס לדיד להתעשר כדאמר ר' פירק מעשר בהמה (בכרות דף נו.). מחוסר זמן נכנס לדיד להתעשר ליליף העברה העברה מבכור מה בכור קדוש לפני זמנו שהרי קדוש מרחם אף מחוסר זמן נמי שאינו בן שמונה קדוש לפני זמנו וקרוב לאחר זמנו והני תורין נמי ליקדשו קודם זמנן ולמעול בהו: אמרי. לא דמי מחוסר זמן דבהמה למחוסר זמן דעופות דהיינו טעמא דמחוסר זמן דבהמה קדוש מידי דהוה אבעל מוס דבהמה דבר פדיון הוא דמיגו דחשיבא דאית בה קדושה כשהיא בעלת מוס אית בה קדושה נמי כשהיא מחוסר זמן אבל עופות דליכא למימר בהו האי מגו הואיל ואין המוס פוסל בעופות דאין תמות וזכרות בעופות ואין לעופות פדיון הכי נמי לית בהו קדושה במחוסר זמן דעוף: ילאו מידי מעילה דבר תורה. ללא קדשי ה' נינהו ללא חזו לגבוה וקדושת דמים נמי לית בהו דאין פודין את הקדשים להאכילם לכלבים: ותיקשי לך מתני' כו'. אלא כי היכי דבמתני' לא אמרי' קדושה שבהן להיכן הלכה ה"נ לא אמר גבי קדשים שמתו הלכך ילאו מידי מעילה דבר תורה אבל בהא

מודינא לך אע"ג לאמינא ילאו מידי מעילה דבר תורה מודינא לאיכא מעילה מדרבנן בקדשים שמתו ובתורין שלא הגיע זמנו ומשכס הקרן: והשיא לי. אתורין לרכב חסדא לאמר וכי קדושה שבה להיכן הלכה וכו' דמשמע דסבירא ליה לאית בהו קדושה ומי איכא מידי דמעיקרא לית ביה מעילה כלל ולכסוף אית בהו מעילה דרבנן בשלמא היכא דהוה בה מעילה מעיקרא מדאורייתא כגון הני קדשים שמתו לאית בהו מעילה מדרבנן לכסוף שפיר אכל בתורין שלא הגיע זמנו דכשעת הקדש לא הוה בהו מעילה מדאורייתא ללא חזו בקדשי ה' מי אמרי' דליהוי בהו מעילה מדרבנן לכסוף: והא איכא דס. דמעיקרא לאלתר כשנשחט קודם שנזרק אין בו מעילה לפי שאין מועלין בדמים: (כ"ט"ז)

תוספות מנורה מנא לן לא קבעי מדישון דהא כתיב בהדיא (שמות ל) בהיטיבו את הנרות אלא קבעי מנלן דהיה קביעות מקום לדשנו [של] מנורה אצל מזבח קדמה לכך נראה לפרש דהכא נמי בעי בקביעות מקום דמשמע מתוך המשנה דקביעות מקום דמזבח הפנימי הוא אצל קדמה במקום ששם דישון מזבח החיצון מדקאמר דישון מזבח הפנימי אין מועלין משמע הא למזבח החיצון במקום שקבוע דישון פנימי מועלין ואם כן דישון מזבח הפנימי הוא אצל המזבח קדמה שאם הי' חוץ (לזמנה) אמאי מועלין שם אפילו במזבח החיצון והא אמרינן לעיל דמועלין בה עד שתצא לבית הדשן אלמא דכי יצאת לבית הדשן לית בה מעילה אלא ודאי דישון מזבח הפנימי הי' אצל מזבח קדמה סמוך לתרומת הדשן של מזבח החיצון (ובכאן גרס בית הדשנים היה שם) והשתא ניחא דקאמר דישון מזבח הפנימי אין מועלין הא של מזבח החיצון באותו מקום מועלין דאכתי לא יצא לבית הדשן שמחוץ למחנה ועלה קאמר בגמ' בשלמא מזבח החיצון נפקא לן קביעות מקום לתרומת הדשן דכתיב ושמו אצל המזבח אלא מזבח הפנימי מנלן שיש קביעות מקום לדישון דאמר קרא והסיר מוראתו בנוצתה והשליך אותה אצל המזבח קדמה אם אין ענין למזבח החיצון דהא כתיב ושמו תנהו למזבח הפנימי: ואימא אידי ואידי למזבח החיצון ולקבוע לו מקום. פי' לקבוע מקום למוראה ונוצה (שיש לו שתהא) במקום תרומת הדשן של מזבח וקשה דמשמע דקאי לקבוע מקום אתרומת הדשן של מזבח החיצון גופייהו ועוד קשיא מאי משני א"כ לימא אצל המזבח ה"ל למימר אם כן לא לכתוב אל מקום הדשן אלא והשליך אותה אצל המזבח קדמה ותו לא אלא ה"פ ואימא אידי ואידי לדישון המזבח החיצון ולקבוע לו מקום לדישון שהיא קדמה דבאיך קרא דושמו לא כתיב קדמה ולא הוה ידענא במזרח או במערב ומשני א"כ לימא קרא אצל (אצל) כלומר למה לי דכתיב אל מקום הדשן לא לכתוב אלא אצל המזבח קדמה והייתי למד בג"ש אצל אצל דדישון מזבח החיצון במקום שזורקין בו המוראה והנוצה מאי מקום הדשן דאפילו מזבח הפנימי כלומר שגם קביעות מקום דישון מזבח הפנימי היה שם אצל מזבח החיצון: מנורה מנלן. דדישונה היה שם אצל המזבח דשן הדשן כלומר בג"ש דשן דשן נפקא לן ממזבח: בשלמא לר"ש. לכן מועלין בתורין שלא הגיע זמנו כדקתני טעמא בפ' השוחט (זבחים דף קיב:) גבי אותו ואת בנו ומחוסר זמן הרי הוא בלא תעשה אם שחט בחוץ וכיון דאם שחטה בחוץ עובר בלא תעשה א"כ חשיבי לענין שמועל בהם אלא לרבנן דאמרי דליכא לאו אם שחט בחוץ מ"ש ממחוסר זמן דמועלין בו קודם שיגיע זמנו מעיקרא הוה מצי למימר בשלמא לר"ש מידי דהוי אמחוסר זמן בלאו האי טעמא דאית בהו לא תעשה אלא בעי למימר טעמא דאתי שפיר אפילו במסקנא דמסיק מידי דהוה אבעל מום ומחלק בין מחוסר זמן לעופות וכו' ג' פירשתי בפ"ק דשבת (דף ה:) גבי בשלמא בן עזאי מהלך כעומד דמי: אבל גבי עופות כיון דאין המום פוסל בעופות אין לעוף פדיון. לאו דוקא משום דאין פוסל דהא אפילו מחוסר אבר שפוסל בעופות לית ביה פדיון כדמשמע במס' מנחות (דף ק:) שאין פדיון אלא לבהמה: וכי קדושה שבהן להיכן הלכה. כלומר קדושה שהיה להם קודם שמתו שהיה בהם מעילה מן התורה אמר עולא ותיקשי לך מתני' תורין שלא הגיע זמנו ובני יונה שעבר זמנו לא נהנין ולא מועלין ומיירי אף בשהקדישן קודם שעבר זמנו ואמאי לימא קדושה שבה להיכן הלכה שהיה בהן קדושה ביונים קודם שעבר זמנו למעילה בהו וה"ה דהוה מצי פריך מחמש חטאות המתות אמר ליה

מודינא לך דאיכא מעילה דרבנן רב חסדא הדר ביה מקושייתו והכי קאמר מודינא לך דוודאי ליכא מעילה אלא מדרבנן כמו בקדשים שמתו והא דהוה (קהדר) קשה לי וכי קדושה שבהן להיכן הלכה לאו קושיא היא דהא גבי יונים אפילו מעילה מדרבנן ליכא וקשיא לי מי איכא מידי (תוספות)

דף יב - ב

דאמר רב המקיז דם לבהמת קדשים אסור בהנאה ומועלין בו: גופא אמר רב הונא אמר רב המקיז דם לבהמת קדשים אסור בהנאה ומועלין בו מתיב רב המנונא חלב המוקדשין וביצי תורין לא נהנין ולא מועלין אמר ליה כי קאמרין לגבי דם דלא מתקיימת בלא דם אבל חלב דקא מקיימא בלא חלב לא מתיב רב משרשיא הזבל והפרש שבחצר אין נהנין ואין מועלין ויפלו דמיה ללשכה אמאי הכא נמי לא מקיים בלא פרש אמרי מאי איריא הדין פרש דמן עלמא קאתי לה אזיל האי אתי אחרינא לאפוקי דם מגופה הא קתני לא נהנין ולא מועלין ודמיו ללשכה מסייעא ליה לרבי אלעזר דאמר ר"א כל מקום שאמרו חכמים קדוש ואינו קדוש דמיו יפלו ללשכה: **מתני'** חלב המוקדשין וביצי תורין לא נהנין ולא מועלין בד"א בקדשי מזבח אבל בקדשי בדק הבית הקדיש תרנגולת מועלין בה ובביצתה חמורה מועלין בה ובחלבה: **גמ'** אלא גבי מזבח כי אקדשה קדושת דמים לא אית בה מעילה אמר רב פפא חסורי מיחסורא והכי קתני בד"א כשהקדיש קדושת הגוף לגבי מזבח אבל הקדישו קדושת דמים לגבי מזבח נעשה כמי שהקדישו לבדק הבית הקדיש תרנגולת מועלין בה ובביצתה חמורה מועלין בה ובחלבה: **מתני'** כל הראוי למזבח

רש"י המקיז דם לבהמת קדשים. אותו דם שהקיז אסור בהנאה ומועלין בו דכיון דלא חזי לזריקה חשיב כגופה דבהמה ומועלין בו וכיון דאית ביה האי מעילה מעיקרא מש"ה אית ביה מעילה נמי לאחר שיכל לנחל קדרון אבל תורין דלא הויא בהו מעילה מעיקרא כלל קשה לוי: איתבייה רב המנונא חלב המוקדשין וכו'. ולא אמרי' דכגופה דמי הכי נמי לימא גבי מקיז דם אמאי מועלין: דלא מתקיימת הבהמה בלא דם. דדם הוא הנפש להכי אמרי' כגופה דמי ומועלין בו: הא מתקיימא בלא חלב. הלכך אין מועלין בו: הזבל והפרש. של קדשים שהוא בחצר ה"ה בכל מקום אלא דדרכו להיות בחצר של הקדש לא נהנין ולא מועלין: ויפלו דמיו ללשכה גרסי': הכא נמי לא מתקיימא הבהמה בלא פרש. שלא יהא קתה פרש במעיה וכגופה הוא ולימעול ביה: אמרי'. לא דמי דמה לפרשה דפרש מעלמא אחי לה לבהמה מחמת מאכל של חולין אפילו חזיל מגופה לגמרי אחי אחרינא כשתחזור ותאכל ולא כגופה דמי הלכך אין מועלין בו: לאפוקי דם דגופה של בהמה היא. שהרי נברא עמה הלכך מועלין בו: קתני לא נהנין ולא מועלין ודמיו ללשכה מסייע ליה לר"א

דאמר כל מקום שאמרו חכמים קדוש ואינו קדוש. דהיינו לא נהנין ולא מועלין דמיו יפלו ללשכה: מתני' ד"א בקדשי מזבח. להחיל וחלב וביצים אינן ראויין למזבח הלכך אין מועלין בהן: אבל בקדשי זדק הבית. החיל וקדושת דמים הן וכולן ראויין לזדק הבית אפילו אם הקדיש תרנגולת וכו' דמועלין בין בביצים בין בחלב: גמ' השתא קא דייק למתני' דקתני ד"א וקאמר גבי מזבח אפילו כי אקדשיה קדושת דמים לית בהו מעילה דהכי משמע ד"א בקדשי מזבח אבל בקדשי זדק' וכו' אבל אם הקדיש בהמה ועוף למזבח שיקנה מהם דבר הראוי למזבח אין מועלין בחלב וביצים ואמאי לית בהו מעילה אלא אמר רב פפא כו': (ר"י)

תוספות כלומר ומ"מ קשיא לי גבי מתניתין דתורין שלא הגיע זמנו דמשמע ליה לכו שיגיע זמנו מועלין בהם ומי איכא מידי דמעיקרא לית בהו מעילה קודם שיגיע זמנו ולכשיגיע זמנו אית בהו מעילה וקשיא לפירוש זה חדא דמאי מייתי ראייה בסמוך מדם דכי יצא לנחל קדרון מועלין בו והלא לא הוי מעילה בדם אלא מדרבנן וגבי תורים לכשיגיע זמנו מועל בהם מה"ת ועוד קשיא דמשמע שבא לישב קושיתו דלעיל ולא משמע דקאי אההיא דתורין דאייתי ליה עלה לכך נראה דהכי פירושו מודינא לך דאיכא מעילה מדרבנן כלומר לא כמו שאתה סובר מתוך קושיתו דאיכא מעילה מה"ת מודינא לך דאיכא מעילה מדרבנן דוקא ולא מה"ת וקשיא לי מי איכא מידי כו' כלומר. מיהו הייתי מקשינן כך והיה קשיא לי על דבריהן מי איכא מידי כו' משום דקאמר פסיקתא ואמרת דכל קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה אבל מדרבנן אית בהו מעילה אפילו בקדשים קלים ואמאי הא לית בהו מעילה בקדשים קלים קודם שמתו ולבסוף לאחר שמתו איכא מעילה מדרבנן והיינו הא דקאמר לעיל וכי קדושה שבהן להיכן הלכה כלומר קדושה שבהם שלא היה בה מעילה כלל להיכן הלכה שתחול עליה קדושה חמורה והשתא ניחא דמייתי שפיר מדם דאיכא מעילה לבסוף מדרבנן דהוא הדין גבי קדשים שמתו שהיה בהם מעילה מדרבנן ואע"ג דמעיקרא ליכא בהן מעילה כלל והדר דחי התם איכא מעילה במקוץ דם אפילו מה"ת ואם כן הויה דכי נמי נשחטה יש בהן מעילה מדרבנן: המקיז דם בבהמת קדשים אסור ומועלין בו. וא"ת הכתיב לכפר ודרשינן לכפרה נתרבו ולא למעילה י"ל דה"מ בדם שחטה ההיא לכפרה אבל דם בהמה חיה דלא חזי לכפרה לא: מתיב רב המנונא וביצי תורים כו'. וקס"ד דדם כמו חלב ומשני כי קאמר גבי דם דלא מקיימא בלא דם וחשוב כגופה אבל חלב דמקיימא שפיר בלא חלב לא הוי כגוף הבהמה: הפרש והזבל שבחצר. פירוש שיצאו מן הקדשים: ודמיו יגיעו ללשכה מסייע ליה לר"א דאמר ר"א כל מקום שאמרו חכמים קדוש ואינו קדוש. כלומר לא נהנין ולא מועלין דמיו יפלו לנדבה משמע שר"ל שישלם אותו שנהנה ממנו את הקרן ול"נ דאם כן מאי איכא בין לא מועלין מדרבנן למועלין מדרבנן דאפילו כי איכא מעילה מדרבנן לא משלם אלא קרן כדפי' במתני' וכל לא מועלין דמתני' ר"ל דלא מועלין אף מדרבנן אלא ה"פ ודמיו יפלו לנדבה הגזברים חייבים ליטפל בפרש ובזבל למוכרן ולהגיע דמיו ללשכה וה"ק ר"א כ"מ שאמרו חכמים קדוש ואינו קדוש כמו חלב המוקדשין וכיוצא בו שאין יכולין ליהנות מהם מה יעשו מהם יפלו דמיו לנדבה: חלב המוקדשין וביצי תורין לא נהנין ולא מועלין. פירוש חלב של בהמה נקבה של קדשים וכן ביצים של תורין של הקדש שקדושתם קדושת מזבח כדמפרש ואזיל וא"ת הא תינח בביצי תורים דלא מצינו שיהא שום איסור בהם אלא חלב המוקדשין הא אשכחן דאסור אף בפסולי המוקדשין דאמר (בכורות דף טו.). תזבח [ולא גיזה] בשר ולא חלב וא"כ אמאי אין מועלין וי"מ דכי אסר רחמנא חלב ה"מ לענין שאסור לחלוב כי היכי דדרשינן (שם) מתזבח ולא גיזה דאסור לגזוז אבל החלב עצמו שרי מידי דהוה אגיזה דשריא ול"נ דוודאי א"א לומר כן דהא אמרי' בפ' השוחט (חולין דף לו.). הואיל ואסירי בגיזה ועבודה דמן ליבעי קבורה ומאי קאמר והא גיזה עצמה שריא אלמא מייתי ראייה מחלב דאסור אף כי נחלב כבר והא דמייתי גיזה כמו וכו' הוא ושיטפת הש"ס הוא לאיתוויי בהו לגיזה ועבודה ואין לתמוה מ"ש חלב מגיזה דגבי גיזה דרשי' (בכורות שם) דאסור לגזוז וגיזה שרי וגבי חלב אף כי נחלב אסור וי"ל דהכא והכא במשמעותיה דקרא דלמעוטי גיזה כתיב תזבח כלומר אבל לא תגזז למעוטי חלב כתיב

ואכלת בשר דמשמע אבל חלב לא תאכל ושם בחולין (דף לו.) פירש כן אלמא משמע דחלב עצמו אסור וכן משמע בהדיא בבכורות (דף ו:): דקאמר מדאסור רחמנא חלב של פסולי המוקדשין הא חלב דחולין שרי א"כ דחלב עצמו אסור וקשה לן אמאי אין מועלין ונרא' לפרש למורי שי' דנהי דאסור מ"מ כיון דאינו ראוי לבא למזבח אין מועלין דלא הוּו קדשי ה' וגם אין חיות הבהמה תלוי בו דלהוי חשוב כגוף הבהמה וראיה מדאמר בר"ה (דף כח.) שופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא שופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא וקאמר התם מ"ש ומשני גבי שופר של עולה כיון דמעל נפקי לחולין אבל של שלמים דליכא מעילה איסור הוא דרכיב עליה אלמא דבשופר של שלמים איכא איסורא ומ"מ ליכא מעילה בשלמים משום דלא הוּו קדשי ה': הקדיש תרנגולת מועלין בה ובביצתה. דהכא ראוי לימכר ולהביא הדמים לבדק הבית: אלא גבי מזבח כי אקדיש קדושת דמים לית בהו מעילה. קס"ד דה"ק במתני' בד"א בקדשי מזבח שהקדישו לצורך מזבח למוכרו וליקח מהן צורכי מזבח וקדשי בדק הבית דהיינו קדושת דמים: במה דברים אמורים שהקדישו קדושת הגוף לגבי מזבח. פירוש ליקרב לגבי המזבח וא"כ לא היה דעתו להקדיש דבר שאין ראוי למזבח כמו חלב המוקדשין וביצי תורין ולכך אין מועלין: כל הראוי למזבח כו'. כדמפרש ואזיל הקדיש בור מלא מים דהמים ראויים לבדק הבית לגבל בהן את הטיט אבל אין ראויים למזבח שהרי הקרב והכרעים לא היו רוחצים אלא באמת המים וגם לא חזו לניסוך המים דבעינן בניסוך המים שיהיו מים חיים כמו ששינונו בפרק לולב וערבה (סוכה דף מח.) שהיה ממלא ממעיין בית השילוח כדנפקא לן התם מדכתיב ושאתם מים בששון וגו' אשפה מלאה זבל אין ראוי לא למזבח ולא לבדק הבית שובך מלא יונים היונים ראויים למזבח להקרבה אבל השובך אין ראוי לבדק הבית דשובך שוה הרבה ואין עוקרים אבניו לשום בבדק הבית דאם כן פוחתין דמיו וכן באילן ובפירות אין האילן ראוי לבדק הבית לקורות דאם כן היה פוחת דמיו והפירות אין ראויין למזבח כדכתיב (ויקרא ב) כל שאור וכל דבש לא תקטירו ודבש היינו כל מיני מתיקה אך אם הוא זית או גפן ראויים למזבח זית לשמן למנחות וגפן ליין לנסכים ואין ראויים לבדק הבית כדפרישית: (תוספות)

א

-

יג

דף

ולא לבדק הבית לבדק הבית ולא למזבח לא למזבח ולא לבדק הבית מועלין בה כיצד הקדיש בור מלא מים אשפות מלאות זבל שובך מלא יונים אילן מלא פירות שדה מלאה עשבים מועלין בהם ובמה שבתוכה אבל אם הקדיש בור ואח"כ נתמלא מים אשפה ואח"כ נתמלא זבל שובך ואח"כ נתמלא יונים אילן ואח"כ נתמלא פירות שדה ואחר כך נתמלאה עשבים מועלין בהם ואין מועלין במה שבתוכה ר' יוסי אומר המקדיש את השדה והאילן מועלין בהן ובגידולה מפני שהן גידולי הקדש ולד המעושרת לא ינוק מן המעושרת ואחרים מתנדבים כן ולד המוקדשין לא ינוק מן המוקדשין ואחרים מתנדבים כן הפועלים לא יאכלו מן גרוגרות הקדש וכן פרה מכרשיני הקדש: **גמ'** קתני ולד המעושרת לא ינוק מן המעושרת מנהני מילי אמר רב אחדבוי בר אמי אתיא העברה העברה מבכור מה בכור מועלין בו אף חלב המעושרת מועלין בו חלב המוקדש נמי אתיא אמו אמו מבכור: הפועלין לא יאכלו כו': מאי טעמא אמר רב אחדבוי בר אמי דאמר קרא

[דברים כה-ד] לא תחסום שור בדישו דישו שלך ולא דישו של הקדש הדש קלעילין
בשדה הקדש מעל והא בתלוש בעינן אמר רבינא ש"מ אבקה מעלי לה:

רש"י מתני' בור מלא מים. ראוי לבדק הבית לבנין לעשות בו טיט ולא למזבח ולניסוך המים נמי
לא חזי שלא היו מנסכין אלא ממי השילוח שהן מים חיים: אשפה מליאה זבל. היא עצמה אינה
ראויה לא למזבח ולא לבדק הבית: אינן מלא פירות. אמר לי רבי דהאי אינן הוא גפן וראוי למזבח
ולניסוך היין ואינו ראוי לבדק הבית לפי שעלי גפן דקין הן ואינן ראויין לשום בנין ובזכורים לא
מיתוקמא שהרי אינם קריבין לגבי המזבח: שדה מלאה עשבים. אינה ראויה לא למזבח ולא לבדק
הבית: ואין מועלין במה שבתוכו. (דבור ונתמלא מים) דכל הני הוו גידולין: ר' יוסי אומר כו'. לא
פליג אלא אהנך תרתי דת"ק אמר אין מועלין בשבח הקדש במה שהשביחו לאחר שהוקדשו ורבי
יוסי סבר המקדיש שדה או אינן מועלין בגידוליהם הואיל וגדלו ממנן בהקדש אבל בור ואשפה
ושבך ללאו גידולי שבך נינהו לא פליג רבי יוסי: ולד המעושרת לא ינוק מן המעושרת. לפי שהיא
קדושה דכתיב (ויקרא כז) העשירי יהיה קודש ובנה חולין הוא ונמלא נהנה מחלב המוקדשין: ואחרים
מתנדבים כן. כלומר בסתם ודאי אסור לינק מן המעושרת אבל אחרים מתנדבים כן שמתנין קודם
לכן על מנת כן אני מכניס נקבה זו לדיר להתעשר שאם תקדש יהא חלבה חולין שתהא מניקה ולדה
בהיתר ושמעתי דלהכי מהני להו תנאה הואיל ויכולין לעכב שלא תכנס נקבה זו לדיר עד לאחר
זמן הלכך מהני תנאה והוי כנדבה ולהכי קרי להו אחרים שאינן מחמירין עליהן כראוי וכן נמי בולד
מוקדשין לא היו מקדישין חלב האם: הפועלים. שעושין מלאכה בשל הקדש לא יאכלו מגרוגרות
של הקדש ואע"ג דכתיב כי תבוא בכרם רעד ואכלת וגו' (דברים כג) ואמרינן בפרק השוכר את
הפועלים (ב"מ 77 פז): בפועל הכתוב מדבר בשל הקדש לא יאכלו דכרם רעד אמר רחמנא ולא
כרם של הקדש: וכן פרה של חולין. חרשה בשל הקדש לא תאכל מכרשיני הקדש: גמ' אתיא העברה
העברה. כתיב בזכור (שמות יג) והעברת כל פטר רחם וכתי' במעשר (ויקרא כז) כל אשר יעבור
תחת השבט וגו' מה זכור מועלין בו בכל דבר שיש בו דזכר הוא ולא נקבה אף מעשר נמי דנוהג
בנקבה מועלין בכולו אפילו בחלב: אתיא אמו אמו מזכור. כתיב בזכור (שמות כב) כן תעשה לשורך
ללאנך שבעת ימים יהיה עם אמו וגבי מוקדשין כתיב בפ' אמור [והיה] ז' ימים (יהיה עם) [תחת]
אמו מה זכור שהוא זכר מועלין בכולו אף מוקדשין נמי מועלין בכולו: הפועלין כו' מ"ט. לא
תאכל מכרשיני הקדש גבי פועלין ללא יאכלו מגרוגרות של הקדש לא כריך למיבעי דהא מיעט
קרא בפירוש רעד ולא הקדש אבל פרה ללא כתיב בה הכי קבעי: דישו. כלומר כי דש בשלך לא
תחסום אבל כי דש בשל הקדש אתה חוסם דענינא כולה בחולין קמיירי: קלעילין. מין קטנית קדש
מועלין של חולין בשדה הקדש מעל דנהנה מהקדש: והא בתלוש בעינן. כדאמרינן לקמן בפרק
הנהנה (דף יח): דאין מעילה במחומר לקרקע וכ"ש בקרקע עצמו: מדקאמר מעל שמע מינה
אבקה. אבקה של שדה מעלי להו לאותן קלעילין וכי מעלה אבקה מן הקרקע דמתערב בקלעילין
הוה ליה תלוש ולהכי מעל: (רש"י)

תוספות ומועלין בהן ובמה שבתוכו. פי' רשב"ם בהמוכר את הבית (ב"ב' דף עט.). דגבי בור שייך מעילה כגון שהצניע חפצים לתוכו וקשיא דאמרינן לקמן (דף יח): דאין מעילה במחובר לכן פר"ת כגון שעקר חוליא ונהנה הימנה דהוי תלוש: אבל אם הקדיש בור ואח"כ נתמלא כו' מועלין בהם אבל לא מה שבתוכו. ולא ביונים מטעם הפקר דחצר משום יד איתרבאי (גטין דף כא.) ואין יד להקדש וגבי אילן ונתמלא משום דאין מעילה בגידולי הקדש ר' יוסי אומר כו' קסבר יש מעילה בגידולין: ולד המעושרת. כלומר שנולד קודם שנכנסה אמו לדיר להתעשר והוה הולד חולין ולכך קאמר לא ינוק מן המעושרת כדמפרש בגמרא טעמא מקרא: ואחרים מתנדבין כן. כלומר ויש [בני] אדם מתנדבין ומתנין קודם הכנסתה לדיר על מנת שתניק בנה שהוא חולין. ולד מוקדשין שהוא חולין שנולד קודם שהקדיש [האם]: הפועלין לא יאכלו מגרוגרות של הקדש. אע"ג דבהדיוט פועל אוכל בין בתלוש בין במחובר כדאמר בב"מ (דף פז.). מ"מ בשל הקדש אינו אוכל כדמפיק ליה בגמרא מקרא וכן פרה לא תאכל מן כרשינים של הקדש ומותר לחסום פיה וקשיא על מה שפירש ואחרים מתנדבין שהיו מתנים על מנת להניק דלישנא לא משמע כן וה"ל למימר ואחרים מתנין בכך ועוד קשיא דבתוספתא קתני לה גבי פועלים ופרה והתם מה מועיל התנאי בדבר שהוא כבר של הקדש לכך נראה לפרש ואחרים מתנדבין כו' כלומר ואחרים בעלי בתים נדיבי לב היו מתנדבין להניק אותן ולדות מבהמות שלהן שהיא חולין וכן בפועלים ופרה של הקדש לפי שעושין בשביל הקדש היו עשירים מתנדבין לפרנסם: מאי טעמא. אפועלים דלא יאכלו קאי דישו [שלך] ולא של הקדש ואיתקש פועל לשור כדאמר בב"מ. (דף פט.) איתקש חוסם לנחסם ונחסם לחוסם: קלעילין. מין קטנית הוא: והא בתלוש בעינן. דהא אין מעילה בקרקע במחובר: אבקה מעלי. פירוש האבק של קרקע שהוא תלוש שמשבח הקטנית כשהוא דש בקרקע של הקדש האבק עולה מן הקרקע: אתיא העברה העברה. דכתיב גבי בכור (דכתיב) (שמות יג) והעברת כל פטר רחם גבי מעשר בהמה כתיב (ויקרא כז) כל אשר יעבור תחת השבט מה בכור מועלין בו לאו בחלב קאמר שהרי לא שייכא הנקה בבכור דהא זכר הוא אלא ה"ק מה בכור מועלין בכולו אף מעשר מועלין בכולו ואף בהנקה הבן ולא דוקא מועלין דהא אמרינן לעיל (דף יב): חלב המוקדשין אין מועלין בו אלא רוצה לומר שנאסר החלב להניק ממנו חלב המוקדשין נמי להכי אסרינן במתניתין להניק ממנו דאתיא אמו אמו מבכור דכתיב גבי בכור בפרשת משפטים שבעת ימים יהיה עם אמו וגבי מוקדשין כתיב בפרשת אמור שבעת ימים (יהיה) תחת אמו וא"ת למה לי קרא לאסור חלב המוקדשין תיפוק ליה מדדרשינן בכורות (דף טו.) גבי פסולי המוקדשין בשר ולא חלב ואין לומר דהתם היינו דוקא לאחר שפירש אבל בהנקה לא אסור אי לאו האי קרא דהכא זה אינו ודאי דלכאורה משמע שחלב פסולי המוקדשין בכל ענין הוא אסור וי"מ דכי אסר רחמנא חלב פסולי המוקדשין היינו באכילה דכתיב (דברים יב) ואכלת בשר ולא חלב אבל בהנאה שריא ולהכי צריכינן הכא לגזרה שוה דאמו אמו לאסור אף הנאת יניקת הולד ואין נראה דהא אמרינן פרק השוחט (חולין דף לו.) הואיל ואסירי בגיזה ועבודה סלקא דעתך דמינא דמן ליבעי קבורה משמע דאף החלב אסור בהנאה וטעון קבורה דהא ודאי מדמי דם לחלב ולא לגיזה ועבודה כדפירשתי במתניתין לעיל לכך נראה למורי שי' דאי לאו האי קרא דהכא דקאסר חלב במוקדשים לא הוה דרשינן גבי פסולי המוקדשין דבשר אתי למעוטי חלב דלא הוה ידעינן לה למאי קאתי בשר למעוטי אבל השתא דאסר חלב במוקדשין קאתי בשר לומר אבל חלב כדקאי קאי תדע מדאצטריך לכתוב ולא תגוז בכור שורך ואסור גיזה בקדשים ואמאי צריך תיפוק ליה מדאמר גבי פסולי המוקדשים תזבח ולא גיזה אלא ודאי לא הוה ידענא למאי קאתי תזבח למעוטי אבל השתא דאסור גיזה בקדשים אם כן אתי תזבח לומר אבל גיזה כדקיימא קיימא ואם תאמר במרובה (ב"ק דף עז:): דקאמר כל מקום (תוספות)

מתני' שרשי אילן [של] הדיוט הבאין בשל הקדש ושל הקדש שבאין בשל הדיוט לא נהנין ולא מועלין מעין שהוא יוצא מתוך השדה של הקדש לא נהנין ולא מועלין יצא חוץ לשדה נהנין ממנו המים שבכד של זהב לא נהנין ולא מועלין נתנן בצלוחית מועלין בהן ערבה לא נהנין ולא מועלין ר"א ברבי צדוק אומר נוהגין היו הזקנים שנהנימ ממנו בלולביהן: **גמ'** אמר ר"ל אין מועלין בכולן אבל מועלין בשלש לוגין והקתני סיפא נתנו לצלוחית מועלין בהן מכלל דרישא אפילו בשלשת לוגין נמי לא אלא אי איתמר אסיפא איתמר מועלין בהן אמר ר"ל אין מועלין אלא בג' לוגין ורבי יוחנן אמר מועלין בכולן למימרא דקסבר ר"ל יש שיעור למים והתנן אמר ר"א המנסך מי חג בחג בחוץ חייב ואמר רבי יוחנן משום מנחם יודאפה ר"א בשיטת ר"ע אמר דדריש נסכיהם אחד ניסוך המים ואחד ניסוך היין ואמר ריש לקיש אי מה יין שלש לוגין אף מים שלש לוגין מכלל דסבר ריש לקיש אין שיעור למים לטעמא דמנחם יודאפה קאמר: **מתני'** הקן שבראש האילן של הקדש לא נהנין ולא מועלין שבאשירה יתיז בקנה המקדיש את החורש מועלין בכולו: **גמ'**

דף י"ג מתני' שרשי אילן של הדיוט הבאין לשל הקדש לא נהנין ולא מועלין. דלזלינן בתר אילן ואילן בשל הדיוט קאי: ושל הקדש הבאין בשל הדיוט. נמי לא מועלין ולא נהנין הואיל ועיקרו קאי בשל הקדש: מעין היוצא בתוך שדה הקדש. שהמעין מתוך שדה של חולין הוא נובע אלל שיוצא ומושך בתוך שדה של הקדש לא נהנין ממנו כל זמן שהוא בתוך שדה של הקדש (הוא מועלין) ולא מועלין בו כל מי שהוא אותה ממנו בתוך שדה של הקדש: המים שבתוך הכד של זהב. באותו כד שהיו ממלאים לאורך ניסוך כדתנן בפ' לולב וערבה (סוכה דף מח:): כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלל שהיה ממלא מע"ש מן השיכוח בחבית של זהב שאינה מקודשת כדי שלא יפסל בלינה ובאותם מים שבחבית של זהב שאינה מקודשת לא נהנין משום דנתמלאו לאורך הקדש: ולא מועלין. משום דלא נתקדשו לניסוך המים למעילה עד שינתנו בצלוחית של זהב דהיינו כלי מקודש לכך: ערבה. שהיה סידורן בהר הבית לא נהנין ממנה קודם שזקפוה אלל המזבח הואיל ולכך עומדת אלל משזקפוה דנעשית מזוהתה נהנין ממנה: נהנין היו ממנה זקנים בצלוביהן. אפי' קודם שזקפוה אלל המזבח: גמ' אין מועלין בכולן. שאם יש באותו כד של זהב יותר מג' לוגין אין מועלין בהן אלל אם יש בכד ג' לוגין לא פחות ולא יותר דאין ביה שיעור ניסוך מועלין בו: והקתני סיפא נתנן בצלוחית מועלין בהן מכלל דרישא. בכד של זהב אפי' בג' לוגין גרידי אין מועלין: דיש שיעור למים. של ניסוך דהיינו ג' לוגין להכי אין מועלין בהו אלל בג' לוגין כשיעור הראוי לניסוך ור' יוחנן סבר אין שיעור למים להכי קאמר מועלין בכולן: והתנן ר"א אומר המנסך מי החג בחג בחוץ חייב. משום מעלה בחוץ דכל דבר שהוא מתקבל בפנים חייבין עליו משום שחטוי חוץ כדאמרין במסכת זבחים: וא"ר יוחנן משום ר' מנחם יודאפה. התם בפרק השוחט והמעלה בחוץ: ואחד ניסוך המים. וכיון דניסוך המים נפקא ליה מדאורייתא מש"ה קאמר דחייב עליו משום מעלה בחוץ: וא"ל ר"ל לר' יוחנן. כיון דאמרת דר"א בשיטת ר"ע אמרה דדריש נסכיהם ואמרת דניסוך המים הוי דאורייתא

כמו ניסוך היין א"כ נימא הכי אי מה יין ג' לוגין ומדקאמר ליה ר"ל הכי מכלל דסבירא ליה דאין שיעור לניסוך המים: לטעמיה דרבי מנחם יודפאה קאמר. וקא"ל ר"ל לטעמיה דר' מנחם לאמר אין שיעור למים וקדריש נסכיהם אי מה יין ג' לוגין אף מים ג' לוגין והא שמעינן ליה לרבי יוחנן לאמר משום מנחם יודפאה מועלין בכולן דמשמע דאין שיעור למים אבל ר"ל לעולם סבירא ליה דיך שיעור למים כדאמרין לעיל: מתני' הקן שבראש האילן. בגמרא מפרש מאיזה עלים הוא עשוי: יתיו בקנה. שאם אינו יכול להגיע בידו לקן יפיל בקנה הקן לארץ אבל לא יעלה לאילן ויקחנו שלא יתנו מן האילן בעלייתו כשעולה עליו ובגמרא מפרש מאי יתיו: המקדיש את החורש מועלין בכולן. בעלים בענפים ובנבייה: גמ' (רס"י)

תוספות שנאמר שה אינו אלא להוציא כלאים למאי אי לבכורה יליף העברה העברה ממעשר ומעשר תחת תחת מקדשים ל"ל למילף בכור ממעשר ומעשר מקדשים לילף בכור מקדשים בגזרה שוה דאמו אמו וי"ל דלא דריש לה אלא לענין דבר התלוי באם כגון הנקה דהכא וכגון לענין לידה בריש פ' יוצא דופן (נדה דף מ.). אבל לענין דבר אחר לא ניתנה לידרש ובהאי תירוצא מיתרצא קושיא אחריתא שיש להקשות היאך יליף מבכור שהוא אסור להניק והא אין דנין אפשר משאי אפשר מבכור דליתיה בהנקה דזכר הוא ולפי מאי דפרי' ניחא דע"כ צריך ללמוד מבכור (לענין מ"מ ואף) לענין דילפינן מגזירה שוה דהעברה העברה מ"מ כיון דלא ניתן ללמוד מוקדשים מבכור לענין הנקה אע"ג דאפשר מאי אפשר הוי כמו כן לענין מעשר (אלא) ילפינן שפיר מבכור כך דקדק וטרי לישב שיטת התוס' על בוריה וכל זה דוחק מאד ועוד קשיא דמילתא דפשיטא הוא דולד המעושרת לא ינק מן המעושרת כיון שהוא חולין דהא כבר תנא לעיל חלב המוקדשין לא נהנין ועוד דקאמר ואחרים מתנדבין כן ובמתני' פירשתי שהיו עשירים מתנדבים להניק את הולדות מבהמות שלהם ומה נדבה היא זאת כיון דלית שום ריוח להקדש לכך נראה למורי ר' הרב ר' פרץ שיחי' דמתני' מיירי בוולד מעושרת וולד מוקדשים שילדו משהיו מוקדשין והיינו רבותא דאפ"ה אסור להניק מהם והיינו הא דקאמר ואחרים מתנדבין כן שבשביל שהיו הולדות להקדש היו מתנדבין להניק אותם וקבעי בגמרא מנה"מ דלא ינוק מאמו והכתיב תחת אמו דמשמע אפילו היתה אמו קדושה מ"מ ינוק ממנה וקאיתא העברה העברה מבכור מה בכור מועלין בו פירוש שאסור להניק את הבכור מבהמת מעשר וקדשים דהא לא מצינו בכור של בהמת מעשר וקדשים שהרי הם פטורים מן הבכורות אף מעשר כלומר אף ולד שהוא קדוש קדושת המעשר שנולד מבהמת מעשר אסור להניק מאמו שהוא מעשר וחלב המוקדשין נמי אתיא אמו אמו מבכור דמה אמו האמור בבכור אינה של הקדש דבהמה של הקדש פטורה מן הבכורה אף אמו האמור בקדשים דכתיב שבעת ימים (יהיה) תחת אמו דמשמע לפי הפשט שמותר להניק לולדות של בהמת קדשים מאמו שהיא קדושה אינו כן דודאי אותה אם דחולין ולכך מותר להניק מאמו אבל אם היא קדושה אסור להניק לו והשתא ניחא דשפיר איצטריך ג"ש להכי דאף כשהולד של הקדש אסור להביא מן האם וגם ניחא דלא ילפינן התם מהך ג"ש דאמו אמו דהא לא דרשינן הך ג"ש אלא ללמוד דאמו דגבי קדשים ר"ל שהאם חולין כמו אמו דגבי בכור כדפירשנו: שרשי אילן של הדיוט. בב"ב פרק לא יחפור (דף כו.): מפרש לה שפיר: מים שבכד של זהב. בשמחת בית השואבה מיירי שהיו ממלאים מאתמול ממי השלוח ונותנין אותה לחבית שאינה מקודשת שלא יהיו נפסלין [בלינה] כדאמר פרק לולב וערבה (סוכה דף מח:): ואין תימא דכד היינו חבית (ב"ק דף כז.). נתנו לצלוחית. אותה צלוחית היתה כלי שרת ולכך מועלין בהם: ערבה היו מקיפין המזבח. ולא נהנין ולא מועלין לפי שלא קדשו: נהנין היו מהם זקנים בלולביהם קסבר מצות לאו ליהנות ניתנו: אבל מועלין בג' לוגין. וקס"ד דקאי ארישא דמתני' דקאמר מים שבכד לא נהנין ולא מועלין וקאמר דבג' לוגין מועלין ולהכי פריך והא קתני סיפא נתנו בצלוחית מועלין בהן דמשמע אבל ארישא ליכא מעילה שבכד לא נקדש אלא [אי] איתמר כו' אמר ר"ש בן לקיש ל"ש הא דקאמר גבי צלוחית דמועל בהן אלא בג' לוגין דקסבר יש שיעור למים בג' לוגין ואם יש יותר מג' לוגין אין מועלין אלא בג' לוגין דאין המים מקודש כ"א

כשיעור הצריך לנסכי המים אבל אם ישתה מג' לוגין האחרונים יהיה מועל וי"מ שהיה בו בכלי הרבה מים וקאמר דאין מועלין עד שישתה שלשה לוגין דזהו שיעור: רבי אליעזר בשיטת ר"ע רבו אמר. ונסכיה אינו אומר נסכה אלא ונסכיה דמשמע ב' ניסוכין ומקיש ניסוך המים לנסכי יין הואיל ומחד קרא נפקי מה נסכי יין המנסכו בחוץ יהא חייב ואר"ל אי מה יין ג' לוגין אף מים ג' לוגין ובזבחים פרק השוחט והמעלה (דף קי:): מסיק בתר הכי והא מי החג קאמר דאין שיעור למים וסיומא דקושיא הוא כלומר וכ"ת דאין ה"נ והא מי החג קאמר דמשמע דאין שיעור למים אלמא קסבר רשב"ל אין שיעור למים ואי קסבר יש שיעור א"כ מאי פריך אי מה יין ג' לוגין אף מים ג' לוגין והא איהו גופיה אית ליה הכי ומשני לטעמא דמנחם יודפאה קאמר כלומר ר"ל גופיה סבר דיש שיעור למים והא דקפריך התם אי מה נסכי יין כלומר לטעמא דמכח הך קפריך דפירש טעמא דר"א ואית ליה לר"א דאין שיעור למים ולהכי פריך הואיל ור' אלעזר מקיש מים ליין א"כ אמאי קאמר אין שיעור למים וי"מ דההיא דלעיל דמועלין בג' לוגין אליבא דמנחם דמפיק ליה מקרא דאיתקש נסכי מים לנסכי יין וא"כ יש שיעור למים ול"נ דהכא מנחם יודפאה מאן דכר שמיה ועוד דבפרק השוחט והמעלה (ג"ז שם) משמע דמנחם לא בעי שיעור וקושיא דר"ל דמקשה ליה לאו מילתא היא: הקן שבראש האילן. בגמ' מפרש לה שפיר: יתיז בקנה. ולא יקחם בידו אלא מנענעו ע"י מקל ויפול: המקדיש החורש. יער בל' תרגום: (תוספות)

א

-

יד

דף

איתמר עבודת כוכבים שנשתברה מאליה ר' יוחנן אמר אסורה ור"ל אמר מותרת: רבי יוחנן אמר אסורה דלא בטלה עובד כוכבים ור"ל אמר מותרת מימר אמר היא גופה לא מצלה לדידי מצלה לי איתביה ריש לקיש לרבי יוחנן הקן שבראש האילן של הקדש אין נהנין ואין מועלין שבאשירה יתיז בקנה מאי לאו דאיתבר מגופה וקתני יתיז בקנה לא דאייתי עצים מעלמא אי הכי אמאי של הקדש אין נהנין ואין מועלין אלא בגידולין הבאין לאחר מכאן וקסבר אין מועלין בגידולין הכי נמי מסתברא דאי ס"ד דאייתי מעלמא אמאי יתיז בקנה לשקליה משקל אמר רבי אבהו א"ר יוחנן לעולם דאייתי מעלמא ומאי יתיז יתיז אפרוחים אמר ליה רבי יעקב לרבי ירמיה אפרוחים כאן וכאן מותרין ביצים כאן וכאן אסורין אמר רב אשי אם אפרוחים צריכין לאמן כביצים דמו: **מתני'** הגזברים שלקחו עצים מועלין בעצים ואין מועלין לא בשיפויי ולא בנבייה: **גמ'** אמר שמואל בונין בחול ואח"כ מקדישין מאי טעמא מאן דמתנדב מעות מקדש להו דאמר תיחול קדושת מעות אבנין ויהיב להון לאומנין בשכרן

רש"י דלא ביטלה. שהרי לא ביטלה עובד כוכבים בפירושו: ריש לקיש אמר מותרת. דביטלה העובד כוכבים בלבו דמימר אמר העובד כוכבים היא גופה לא מכלה שלל הליכה עלמה שלל תיפצה: דאיתבר מגופיה של אילן. שיבר מן הענפים של אילן ועשה הקן דהיינו עבודת כוכבים שנסתברה מאליה דלא ביטלה העובד כוכבים וקתני יתיז דמשמע דמותר בהנאה: לא דאייתי העוף עצים

מעלמא. ועשה קו: דיקא נמי. דקתני גבי הקדש לא נהנין ולא מועלין אי אמרת בשלמא דאיייתי עמים מעלמא להכי לא נהנין מדרבנן הואיל ועל חילן של הקדש קאי ולא מועלין הואיל דאיייתי מעלמא אלא אי אמרת וכו': לעולם אימא לך דאיתבר מגופיה. ואמאי לא מועלין הכא גבי הקדש בגידולין הבאין לאחר (מכאן) שהוקדש עסקינן וקסבר אין מעילה בגידולין וליכא למידק מהכא לעבודה כוכבים שנסתברה מאליה ולא קשיא לרבי יוחנן: ורבי אבהו אמר רבין יוחנן. מתרץ להאי יתיז לאו בקו עצמו מיירי אלא דכיון דאיתבר מגופה דאשרה קו עצמו אסור בהנאה אלא מאי יתיז בקנה באפרוחים קמיירי. ליסנא אחרינא [ה"נ מסתברא] ולא שמענו משום דקתני בה לישקליה משקל דמשמע שיעלה באילן ויקחהו בידו והא א"ר א"ל שלא יהנה מן האילן: אפרוחים כאן וכאן. בין באילן של הקדש ובין של אשרה לפי שאינו כריכין לאילן שפורחין בכל מקום שרואין אבל ביצים כאן וכאן אסורין משום דלא נידי ונריכין לאילן וכאילן עצמו דמי ואפרוחין שריכין לאמן שעדיין לא גדלה נולדת ואינו יכולין לפרוח כביצים דמי ואסירי: מהני' הגזברין שלקחו את העצים. מן היער של חולין לרורך קורות: מועלין בעצים. עצמן הראוים לקורות: ולא בשפוי. הנסורת שמספה החרש מן הקורה: ונבייה. היינו עלין שלהן לפי שהגזברים לא קנו והקדישו אלא דבר הכריך לבנין ולא שפוייה ונבייה: גמ' אמר שמואל בונין בחול ואח"כ מקדישין. כלומר כשהן בונין צדקה הבית היו קונין כל כרכי הבנין ממעות של חולין או היו לוקחין כל כרכי הבנין באמנה ולאחר שנגמר הבנין היו מקדישין אותו כן שהיו מביאין ממעות של הקדש כשיעור דמי כל הבנין והשבח שהשביחו האומנין צבנין ושכר האומנין ואומר תחול קדושה שיס במעות הללו על הבנין הזה וגמלא קדוש והמעות יאלו לחולין ופורעין מהן שכר האומנין ממה שחיללו השבח שהשביחו האומנין צבנין ופורעין לאותן שלוו מהן מעות של חולין שנהנו בהן לרכי הבנין או לאותן שהאמינו להן לרכי הבנין: מאי טעמא. בונין בחול משום דמאן דמתנדב מעות לצדקה הבית לאלתר מקדיש להו וכיון דמקדיש להו שוב אינו יכול לקנות בהן דבר של חולין בהדיא לפי שהמוכר היה מועל בהן לפיכך כריך שיאמר כך תחול וכו' שיהו מחוללין קודם שיבואו לידי המוכר: (ק"י)

תוספות מותרת מימר אמר. פירוש העובד כוכבים שעובד אותה אומר היא גופה לא מצלה לדידי מצלה בתמיה והלכך בידוע שביטלה: שבאשרה יתיז בקנה מאי לאו דאתבר מגופה. שנשברו הקנים שנעשו (הזו) מגוף האשרה וקאמר יתיז בקנה והקן עצמו מותר אלמא עבודת כוכבים שנשתברה מאליה מותרת ומשני לא דקמייתי מעלמא כלומר שנעשית הקן מקנים אחרים ולא מגוף האילן אי הכי של הקדש אמאי לא נהנין ולא מועלין אלא נהנין פריך דכיון שאין הקן מאילן של הקדש אמאי לא נהנין אלא מיירי באיתבר מגופה וכ"ת אמאי לא מועלין הכא מיירי בגידולים וקסבר אין מעילה בגידולים ה"נ מסתברא פי' דמיירי באיתבר מגופה דאי ס"ד דאיייתי מעלמא אמאי יתיז בקנה לישקליה משקל כלומר יטול הקן בידו בלא מקל אלא ש"מ דמיירי דאיתברא מגופה ולכך לא שרי ליה ליטול מקל בידו דלמא אתי למישקל מגוף האשירה שלא נשבר דהא אותם קנים שנשברו דומים לאותם המחוברין לאשרה אבל אי הוה מיירי באיייתי מעלמא דלא דמי לגוף האשרה לא שייכא למיגזר אטו דלמא שקיל מאשירה עצמה אלא ודאי מיירי דאיתבר מגופה וא"ת אמאי הוצרך לומר הוכחה זו דאיירי באיתבר מגופה הא כבר מוכחא שפיר מדקאמר גבי של הקדש לא נהנין י"ל דהוכחה ראשונה אינו אלא ע"י דומיא דכי היכי דמיירי בשל הקדש שאיתבר מגופה מדקאמר לא נהנין כמו כן מיירי בשל אשרה באיתבר מגופה אבל עכשיו מייתי מגופה דאשרה מדקאמר יתיז בקנה דמיירי באיתבר מגופה וקשיא לר' יוחנן דאמר עבודת כוכבים שנשתברה

מאליה אסורה ומשני א"ר אבא א"ר יוחנן לעולם דאייתי מעלמא יתיז אפרוחין כלומר מתני' ואפי' כדאייתא מעלמא ליכא לאקשווי מידי דהא דקאמר יתיז לא קאי אקן דודאי הקן אסור בהנאה בין גבי הקדש בין גבי אשירה ומאי יתיז יתיז אפרוחים שהאפרוחים מותרים בהנאה בין גבי הקדש בין גבי אשירה כדאמר לקמיה והשתא ניחא הכל דליכא לאקשווי דלישקלינהו ביד דאיכא למיחש שמא יעלה באשרה וא"ת והא כדסלקא דעתך דקאי יתיז אקן עצמו הוי קשיא ליה אמאי לא שקל להו ולא קאמר שמא יעלה וי"ל דודאי מעיקרא דקאמר יתיז הקן עצמו ליכא למיחש שמא יעלה שיכוין ליטול הקן בידו בלא עלייה על גבי אשרה אבל השתא דקאי יתיז אפרוחים דודאי איכא למיחש שמא יעלה כי אין נוח כל כך ליטול האפרוחים בלא הקן אם לא יעלה כי הם נשמטים כאן וכאן ולכך צריך להתני בקנה את האפרוחים דכיון דמתני בקנה לא יצטרך לעלות באשרה כדי להתני בקנה כי הדבר קל להתניזם בקנה אף כשעומד על גבי קרקע וא"ת אכתי אמאי של הקדש לא נהנין אף מן הקן עצמו כיון דמיירי בדאייתי מעלמא יש לומר דגזרינן דלמא אתו לאיחלופי בקנים המחוברים באילן וא"ת כיון דשייך למיגזר אף בדאייתי מעלמא אטו אותם המחוברים באילן א"כ מעיקרא מאי הוה פריך אמאי של הקדש לא נהנין והא שייך שפיר למגזר כדפרישית יש לומר לעולם ידע שפיר דשייך למיגזר כדפרישית והכי הוה פריך מעיקרא של הקדש אמאי לא נהנין כמו גבי אשירה ולא גזרינן דהא מעיקרא ס"ד דיתני בקנה קאי אקנים דקן דמותר בהנאה ולא גזרינן בהו מידי ולכך הוה פריך אמאי חיישינן גבי הקדש יותר משל אשרה אבל השתא דאשרה ואילן של הקדש שוים הן דהקן עצמו אסור כאן וכאן ואף הביצים כדמפרש בסמוך אבל האפרוחים מותרים כאן וכאן דתנן יתיז באפרוחים דאשרה וה"ה בשל הקדש כמו שאפרש בסמוך הלכך ליכא למיפרך מידי דהקדש ואשרה שוים הם דהכא והכא גזרינן דלמא אתי לאחלופי בקנים המחוברים לאילן כדפרישית כך נראה למורי רבינו הרב רבי פרץ שי' לפרש סוגיא זו מראשה ועד סופה: אפרוחין כאן וכאן מותרין. פי' בין באשרה בין בשל הקדש כיון דאית בהן רוח חיים ואין צריכין לאמן כדמפרש בסמוך והא דקאמר יתיז בקנה קאי אפרוחים וה"ה גבי הקדש אבל לא נהנין קאי אקן וביצים וה"ה גבי אשרה וא"ת ואמאי תנן להתיירא גבי אשרה וקתני לאיסורא גבי הקדש י"ל דלהכי תנא לא נהנין גבי הקדש משום דבעי למיתני אין מועלין ומתני בקנה קתני גבי אשרה דאף על גב דהוי דבר מאוס מאד שהוא של עבודת כוכבים אפילו הכי שרי אפרוחים בהנאה כך נראה למורי: בונין בחול ואח"כ מקדישין. פירוש כשהיו בונין היו בונין בהקפה ולא היו נותנין בהם מעות של הקדש שנתנדבו לעשות בנין עד שנעשה כל הבנין מאי טעם כלומר למה לא היה מקדיש מקמי בנין האבנים מאן דמתנדב מעות מקדיש להו ואמר תיחול קדושת המעות אבנין ויהיב להו לאומנין בשכרם כלומר ואי הוה מקדיש להו לאבנים מקמי בנין אם כן לא היה יכול לפרוע שכר האומנין ממעות של הקדש שאין הקדש מתחלל על המלאכה אבל עתה שבונה בחול מחלל קדושת המעות על כל הבנין ופורעים אחר כך שכר האומנים מאותן המעות שנתחללו ויצאו לחולין ופורע מעות למי שמכר אבנים כמה שקנו אותם ואם תאמר הא אמרינן פרק בתרא דכתובות (דף קו.) מגיהי ספרים שבירושלים נוטלין שכרן מתרומת הלשכה ומאי שנא משכר האומנין דהכא י"ל דשאני תרומת הלשכה שבאה בנדבת צבור ולב בית דין מתנה עליהם אבל לא שייך לומר לב בית דין מתנה בהקדש נדבת יחיד אפילו הקדישם למוסרם לצבור: (תוספות)

מיתבי מותר הקטרת מה היו עושין בו היו מפרישין ממנה שכר האומנין ומחללין אותה על מעות האומנין ונותנין אותה לאומנין וחוזרין ונוטלין אותה מתרומה חדשה ואמאי ליחליה אבנין דלא איכא בנין והא מעות האומנין קתני דליכא בנין כשיעור מעות והאמר שמואל הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולל הני מילי דאי עבד לכתחלה לא רב פפא אמר היינו טעמא דבנין בחול לא נתנה תורה למלאכי השרת אמרי דלמא בעי למיזגא וזגא עלייהו אי בנא בקודשא אישתכח דקמעיל בקודשא תנן הגזברין שלקחו את העצים מועלין בהן ואין מועלין לא בשיפויי ולא בנבייה ואמאי מועלין בהן הכא נמי ליעבד בחול אמרי דלמא בעי למיזגא וזגא עליהן ואישתכח דקא מועל בקדשים א"ר פפא אי בעצים דמכאן ואילך הכי נמי אלא כי תנן במתניתין בעצים דיומיה:

רפ"י מותר הקטרת. מה שהיה נשאר על ס"ה מנה מה היו עושין בה ללאחר שנכנס ניסן אין ראוייה להקטרה דבעינן חדש והבא קרב מתרומה חדשה: מפרישין ממנה. ממותר הקטרת כנגד שכר האומנין דקס"ד לאלתר כשקנו כרכי הבנין מיד היו מחללין מעות הקדש בשעת קניה על העצים ועל האבנים ועל כל כרכי הבנין שקנו ופורעין אבל לא שכר האומנין שבנין שהכל היה קדש חוץ מן השבח שהיו האומנים משביחין בבנין בכל יום ובכל יום היה הגזבר מביא מעות הקדש כשיעור השבח שהשביחו האומנין בבנין באותו יום ומחלל אותן על השבח שהשביחו האומנין בבנין באותו יום והיינו טעמא דעושין כן בכל יום משום דאמרן לעיל דמאן דמתנדב מעות וכו' והיו המעות חולין והבנין קדש אבל לא היה הגזבר נותן להן המעות לאלתר דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף כשיגמר הבנין וכן היו עושין כל השבח ועדיין לא היה שם מותר הקטרת על המעות אבל כשמגיע ניסן שיש שם מותר הקטרת דלריכין ללוקחו מתרומה חדשה מחללין אותו מותר הקטרת על אותן מעות חולין שיש ביד הגזבר שחילל על השבח שהשביחו האומנין והיו הקטרת חול ומעות חזרו לקדשותן ככתחלה וחוזרין ולוקחין הקטרת מן האומנין מתרומה חדשה ואי קשיא לך מה אורכ לחללה על מעות האומנים ליתבה לקטרת לאומנין לאלתר הא לא קשיא דליכא בהאי מותר כשיעור כל שכר האומנין להכי עבדי הכי: ואי ס"ד כדאמר שמואל דבנין בחול ואח"כ מקדישים ליחלה לקטרת אבנין עאמו ואמאי מפרישים וכו': ומשני דלא איכא בנין. שלא בנו אותה כלום: והא על מעות האומנין קתני. אלמא דבנו בנין: אין ודאי בנו בנין דליכא בנין שיעור מעות: ואכתי אס איתא לדשמואל ליחלה אהורא פורתא בנין על אותו מיעוט שהשביחו האומנין בבנין לאחר שחללו על מה שהשביחו אע"ג דלא הוי כשיעור דמי הקטרת דאמר שמואל הקדש וכו': אבל לכתחלה לא. הלכך מחללין אותה על מעות האומנין בלבד: רב פפא אמר היינו טעמא דבנין בחול דלא נתנה תורה למלאכי השרת. דאי אפשר דלא יתבי זמנין בטולא דבנין מפני החמה ונמלא מועל דלמא בעי למיזגא עליהון כלומר שאם הורכך וישב עליהן נמלא נהנה מהן: אי בעצים דמכאן ואילך הכי נמי. כלומר אי בעצים דאין דעתו לבנותן בבנין עד זמן מרובה הכי נמי דלא מקדשין להו עד שיבנו בבנין דאיכא למיחש דלמא יתיב עליהון וקא מעיל: אלא כי תנן במתניתין דמועלין בעצים דיומיה. שדעתו לבנותן בו ביום שלקחום דהשתא ליכא למיחש דלמא אתי למזגא עליהון הואיל ובנו להו לאלתר בו ביום בבנין: (רפ"י)

תוספות מותר הקטרת. היו מפטמין כאחת ג' מאות וששים וחמשה מנין כמנין ימות החמה להקטיר קטרת בכל יום חציו בבקר וחציו בערב ועוד שלשה מנין לצורך יוה"כ והיה נותר מן הקטרת כדאמר התם (כריתות דף ו:): פעם לששים שנה או לשבעים שנה היו (בא) [מפטמין] חצאים כלומר היו עולין השירים לחצי הקטרת ועלה קאי הך דשמעתין מה היו עושין מאותו מותר מפרישין שכר האומנין ממעות הלשכה ומזכה אותן ע"י אחרים בשביל האומנין ומחללים הקטרת על אותם המעות שזכה בהם בשביל האומנין ונכנסין המעות בקדושת הקטרת בקדושת תרומה ישנה והקטרת יוצא לחולין ונותנין אותו הקטרת לאומנין בשכרם וחוזרים ולוקחין אותו מיד האומנין מתרומת הלשכה ולכך היה צריך לעשות כן לפי שא"א להקטיר קטורת מתרומה ישנה לשנה הבאה וא"ת ולמה הוזקו לעשות כן שחיללו הקטרת על מעות האומנין היה להם לחלל מעות של תרומה חדשה על הקטרת שיצא כבר לחולין יש לומר דבהכי עדיף טפי לפי שהוא דרך מקח וממכר ממש והוי צניע טפי א"נ אם לא היו עושין כן אתי לאיתרשולי שיש כאן לחזור לחלל קדושת מעות של תרומה חדשה על הקטרת אבל עתה שהוא מפריש ליד לא אתי לאיתרשולי: ואמאי ליחליה אבנין. כלומר אי אית ליה לדשמואל דאמר בונין בחול למה להן לעשות כל אלה יחללו אותם הקטרת על הבנין ויצא לחולין ויחזרו ויחללו מעות של תרומה חדשה על אותה קטרת ולמה היו צריכין להפריש שכרם ולחלל כו' ומשני דליכא בנין ופריך והא מעות האומנין קתני משמע שעסוקים בבנין ומשני דליכא בנין כשיעור מעות של קטרת פי' אין הכי נמי דודאי יש בנין חול מדקתני האומנין אך אין בנין כשיעור מעות (שמן) של קטרת ולכך צריך להפריש מעות מתרומת הלשכה כשיעור הקטרת לשכר האומנין וא"ת וכי אפשר להיות כך שכר הבנין הוא מרובה על הבנין יש לומר באומנות ציור שיש שכר לאומנין יותר ממעות בנין אי נמי הכי פירוש דליכא בנין כשיעור מעות הבנין לולי שכר האומנין שעם הבנין וצ"ע וי"מ דמיירי בשכר שחייבים לאומנין בשביל מלאכה שעדיין לא נעשית אך קצת יש בנין הלכך כיון דליכא בנין עדיין בנוי כשיעור הקטרת בסוף השנה שרוצים לקדש הקטרת א"א לחלל עליו אבל מפרישים כל שכר האומנין שעתיד ליתן להם לעשות המלאכה אשר התחילו כבר ולהכי נקט מילתא דאיכא בנין קצת דאי ליכא בנין כלל היה גנאי להפריש מעות מתרומת הלשכה על שכר האומנין העתיד אלא מתוך שהוצרכו להפריש לצורך האומנין בשביל שכרן המועט אינו גנאי להפריש הרבה על העתיד ועוד אמר רש"י לפי שמכאן התחילו במלאכה כמי שגמרו דמי שהרי אין יכולין לחזור בהם: והאמר שמואל הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולל. כלומר ומה בכך אי ליכא בנין כשיעור מעות ומשני הני מילי דיעבד אבל לכתחלה לא משום פסידא דהקדש ודוקא בזמן שבהמ"ק קיים דאיכא פסידא להקדש אבל בזמן שאין בית המקדש קיים דליכא פסידא להקדש לא ואפשר לחלל לכתחלה על שוה פרוטה וא"ת הכא נמי ליכא שום פסידא להקדש שהרי שירי הקטרת הללו חוזרים להקדש וי"ל דמ"מ כיון דבית המקדש קיים ואם היו מחללים על שוה פרוטה בעלמא דאיכא פסידא להקדש אע"ג דהכא ליכא פסידא מ"מ אינו מחולל דגזרינן (דלמא) אטו רוב מקומות דאיכא פסידא להקדש בכה"ג ולא דמי לההיא דהתם דקאמר בזמן שאין בית המקדש קיים אפשר לחלל דהתם לא שייך בשום ענין פסידא להקדש: לא ניתנה תורה למלאכי השרת. ואי אפשר ליזהר שלא יהנו מן החומה כי עבד בחול דלמא אתי למיזגא עליהו שפעמים שצריכים הפועלים לסמוך על האבנים ונמצא שמועלין: אי בעצים דמכאן ואילך ה"נ הב"ע בעצים דיומיה. כלומר עצים שלקחו לבנותם ביום הלקיחה ובזמן מועט יכולים ליזהר מלסמוך עליהם: (תוספות)

מתני' קדשי מזבח מצטרפין זה עם זה למעילה ולחייב עליהם משום פיגול ונותר וטמא קדשי בדק הבית מצטרפין זה עם זה אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית מצטרפין זה עם זה למעילה: **גמ'** השתא יש לומר דקתני אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית דהאי קדושת הגוף והאי קדושת דמים אפ"ה קתני מצטרפין זה עם זה קדשי מזבח עם קדשי מזבח מיבעיא משום דקתני עלה לחייב עליהן משום פיגול ונותר וטמא דקדשי בדק הבית לא איכא הכי משום הכי קא פליג ליה א"ר ינאי מחוורתא אין חייבין משום מעילה אלא על קדשי בדק הבית ועולה בלבד מ"ט דאמר קרא **[ויקרא ה-טו]** נפש כי תמעול מעל מקדשי ה' קדשים המיוחדין לה' יש בהן מעילה אבל קדשי מזבח אית בהו לכהנים ואית בהו לבעלים תנן קדשי מזבח מצטרפין זה עם זה למעילה מדרבנן קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלים בהן מדרבנן תנן הנהנה מן החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום כשהיא מתה כיון שנהנה כל שהוא מעל מדרבנן ומדאורייתא לא והתניא רבי אומר **[ויקרא ג-טז]** כל חלב לה' לרבות אימורי קדשים קלים למעילה מדרבנן והא קרא קא נסיב לה אסמכתא בעלמא והא אמר עולא אמר רבי יוחנן קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה במאי אילימא בקדשי בדק הבית אפילו כי מתו נמי לא יהא אלא דאקדיש אשפה לבדק הבית לאו אית בה מעילה אלא קדשי מזבח דאורייתא מי אית בהו מעילה אלא הכי קא אמרי דבי רבי ינאי מהאי קרא קדשי בדק הבית שמעין מינה קדשי מזבח לא שמעין מינה:

רפ"י מתני' למעילה. שאם נהנה מב' מיני קדשי מזבח בשוה פרוטה מעל ומצטרפין נמי לכזית לחייב עליהן משום נותר או פיגול או טמא או (לכזית) לחייב משום מעלה בחוץ: קדשי בדק הבית מצטרפין זה עם זה. למעילה אבל פגול ונותר וטמא אין בהן משום דהני לא נהגי בקדשי בדק הבית וקדושת דמים נינהו: קדשי מזבח וקדשי בדק הבית מצטרפין זה עם זה למעילה. אבל לא לדבר אחר ומש"ה קא פליג לה מתניתין דתני קדשי מזבח בפני עולמן וקדשי בדק הבית בפני עולמן: **גמ'** א"ר ינאי מחוורתא. דבר ברור הוא כמו במחורת עליו נזיר (דף סג.). שאין חייבין קרבן מעילה וכו' תנן וכו': ומתוך מדרבנן הוא דאית בהו מעילה בקדשי מזבח אבל לא מדאורייתא: הנהנה מן החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום. כגון שרכב עליה והכחישה כדמפרש בפירקין דלקמן (דף יט.) דבחטאת בעלת מוס מיירי דקיימא לדמי לפיכך מעל שהפסיד להקדש שפחת מדמיה וכשהיא מתה כיון שנהנה ממנה אע"פ שלא פגם מעל דלאו לדמי קיימא שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים (פסחים דף כט.). האי מעל נמי מדרבנן: והא קרא קא נסיב. לאשמעי' דמדאורייתא

מעל: יאלו מידי מעילה דבר תורה. משום דכתיב קדשי ה' וכיון דמתו לא חזו לקדשי ה': ובמאן. המיירי עולא אלווא בקדשי בה"ב אפי' מהו נמי לא יאלו מידי מעילה לא יהא אלא דלקדיש אשפה מי לא קדשה לדמיה דאית בה מעילה ה"נ דאי לקדיש בהמה לבדק הבית אע"ג דמתה קדשה נמי לדמים ואית בה מעילה: אלא פשיטא דבקדשי מזבח מיירי. ולאחר מיתה יאלו מידי מעילה דבר תורה מכלל דבחייהו יס בהן מעילה מדאורייתא וקשיא לרבי ינאי: אמר לך ר' ינאי אין דאי בקדשי מזבח נמי אית בהו מעילה מדאורייתא אבל מהאי קדשי ה' דבקרר דנפס כי תמעול מעל לא שמעין מיניה אלא קדשי בדק הבית דמחורין לה' אלא מקרא אחרינא נפקא לן בקדשי מזבח אית בהו מעילה דכתיב ואיש כי יאכל קדש בשגגה וגו' (ויקרא כב) דכלל קדש מיירי: (רש"י)

תוספות מתני' קדשי מזבח מצטרפין זה עם זה למעילה. אם אכל בשר עולה זו חצי זית ומבשר עולה אחרת חצי זית חייב קרבן מעילה וכן למ"ד לקמן (דף יח:): דמעילה בשוה פרוטה אם אכל חצי שוה פרוטה מזו וחצי שוה פרוטה מזו חייב: ולחייב משום פיגול ונותר וטמא. שאם אכל חצי זית מזה וחצי זית מזה חייב כרת קדשי בדק הבית מצטרפין זה עם זה למעילה ואם נהנה חצי שיעור מזה וחצי שיעור מזה מעל: אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית כו'. שאם נהנה כחצי זית בשר קדשי מזבח וכחצי זית מבשר שהוקדשה לבדק הבית מצטרפין: השתא יש לומר. קתני אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית מצטרפין כדקתני בסיפא דמתני' קדשי מזבח עם קדשי מזבח מיבעיא ואמאי קתני רישא דמתניתין וא"ת ומאי קא מתמה וכי אין דרך משניות בהרבה מקומות ששונה בהן בזה הענין בזו ואף זו י"ל דפריך משום דרישא מכלל סיפא היא דאחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית משמע בכל ענין בין קדשי מזבח עם קדשי בדק הבית בין קדשי מזבח עם קדשי מזבח בין קדשי בדק הבית עם קדשי בדק הבית וא"כ אין זה שיטה דזו אף זו אם היה רוצה לשנות בזו אף זו ה"ל למיתני בסיפא קדשי מזבח מצטרפין עם קדשי בדק הבית: משום דקתני עלה ולחייב עליו משום פיגול ונותר וטמא. דבקדשי בדק הבית לא איכא הכי מש"ה קא פליג ליה כלומר לכן שנאה בבבא ראשונה לעצמה משום דלא הוה שייך למיתני ולחייב עליה משום פיגול גבי סיפא דקתני בה קדשי בדק הבית וכיון דקתני קדשי מזבח עם קדשי מזבח לחודייהו בחד בבא תנא נמי כה"ג בקדשי בדק הבית ואע"ג דמסיפא שמעין להו: מחוורתא. לומר דבר ברור ומחוויר הוא זה אבל קדשי מזבח אית בהן לכהנים ואית בהו לבעלים הלכך לית בהו מעילה ועולה נמי עורה לכהנים ובסמוך פריך עלה טובא עד דקאמר במסקנא דלרבי ינאי ר"ל כי מזה הפסוק לא נפקא לן מעילה בקדשי מזבח וא"ת והא בשילהי תמורה (דף לב:): א"ר ינאי דאין מעילה מפורשת מה"ת אלא בעולה בלבד שנאמר מקדשי ה' אלמא משמע איפכא דבקדשי מזבח מפורשת מעילה יותר מקדשי בדק הבית והכא קאמר איפכא י"ל דלא קשו אהדדי דה"פ לא קאמר בעולה לאפוקי בדק הבית דהא ודאי משמע מתוך הפסוק דמקדשי ה' בקדשי בדק הבית יש בהם מעילה וליכא מאן דפליג אהא אלא בא ר' ינאי לומר דחטאת ואשם אין בהם מעילה מפורשת שאינם מיוחדים לשם כמו עולה וה"פ דהתם אין מעילה מפורשת בקדשי מזבח אלא בעולה והכא דקאמר. אלא על קדשי בדק הבית לא אתי לאפוקי עולה דאיקרי קדשי ה' שהיא קריבה למזבח ואע"ג דעורה לכהנים אין בכך כלום דמ"מ דהקרבה עיקר ולא אתי אלא לאפוקי חטאת ואשם וה"ק הכא אין חייבין משום מעילה אלא על בדק הבית דבקדשי בדק הבית מילתא פסיקא היא דאית בהו מעילה אבל בקדשי מזבח לא הויא מילתא פסיקא דליכא. מעילה אלא בהו בעולה והיינו הא דקאמר אבל בקדשי מזבח אית בהו לכהנים ואית בהו למזבח כלומר בהני הוא דלית מעילה דהיינו חטאת ואשם דעולה מיקריא שפיר מיוחדת לשם כיון שכולה כליל: כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום. הא פגם אית בהו מעילה: ואפילו כי מתו (להו) [נמי] לא יהא אלא דאקדושי אשפה כו'. כלומר דשייך שפיר מעילה דלא גרעי מאשפה והקשה רבנו חיים הכהן גדול מי דמי אשפה ראויה לפדות אבל האי לאו בר פדיון הוא דלאו בר העמדה והערכה י"ל דשמא קסבר קדשי בדק הבית לא היו בכלל העמדה

א'נמי לא עסקינן דהעמידן מחיים ולא הספיק לפדותן מחיים עד שמתו ואפ"ה קאמר עולא דיצאו מידי מעילה וא"ת תיפוק ליה דלא מעל משום דאמר אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ואפילו בקדשי בדק הבית אמרינן בפרק כל שעה (פסחים דף כט.). דליכא מעילה י"ל כדפי' שם דוקא להאכילן לכלבים אבל לשאר הנאות פודין (כגון) בקדשי בדק הבית כגון להסיקן תחת תבשילו ולהכי שייך הכא בקדשים שמתו מעילה: מהאי קרא קדשי בדק הבית שמעינן. כלומר מקרא דמקדשי ה' לא נפקא לן אלא קדשי בדק הבית ולא קדשי מזבח ונפקא לן קדשי מזבח מקרא דלעיל דכל חלב וי"מ דל"ג לעיל והתניא כל חלב אלא גרס והא קרא קא נסיב לה פי' ר' ינאי קא מפיק מקרא בסוף פרק כל הבשר (חולין דף קיז.). דאיכא מעילה דמקיש פר כהן משוח לזבח שלמים מכאשר יורם מיהו נראה למורי שי' דגרס והתניא כל חלב והא דלא מפיק מרבי ינאי פשיטא ליה דמדרבנן קאמר ואסמכתא בעלמא אלא פריך מקרא דכל חלב והיינו קרא דמפקי מיניה במסקנא דיש מעילה בקדשי מזבח ואם תאמר והיאך נפקא ליה מיניה קדשי קדשים והא לא איירי קרא אלא באימורי קדשים קלים י"ל דכיון דאפקינהו קרא דמקדשי ה' מההיא דרשא דקאמר לעיל דדוקא קדשים המיוחדין לשם אלמא לא דרשי מיניה כלל אלא מוקמינן ליה בכל קדשים כן נראה למורי: (תוספות)

דף טו - ב

מתני' חמשה דברים בעולה מצטרפין זה עם זה הבשר והחלב והסולת והיין והשמן וששה בתודה הבשר והחלב והסולת והיין והשמן והלחם: **גמ'** מתני ליה רב הונא לרבא חמשה דברים בעולם מצטרפין זה עם זה א"ל בעולם קא אמרת והא קתני בתודה ו' דברים שבתודה הבשר והחלב והסולת והיין והשמן ולחמי תודה א"ל תני בעולה תנינא להא דתנו רבנן עולות ואימורים מצטרפין לכזית להעלותן בחוץ ולחייב עליהן משום פיגול ונותר וטמא קתני בעולה אין בשלמים לא בשלמא להעלותן בחוץ עולה דכליל היא מצטרפין שלמים לא מצטרפין אלא לחייב עליהן משום פיגול ונותר וטמא שלמים אמאי לא מחייב והתנן כל הפיגולים מצטרפין זה עם זה וכל הנותרות מצטרפות זו עם זו אלא אימא עולה ואימוריה מצטרפין זה עם זה לכזית ליזרק עליהן את הדם וכיון דמצטרפין ליזרק את הדם חייב וכו' ומאן קתני לה רבי יהושע היא דתניא רבי יהושע אומר כל הזבחים שבתורה שנשתייר מהן כזית בשר וכזית חלב זורק את הדם כחצי זית בשר וכחצי זית חלב אינו זורק את הדם ובעולה אפילו כחצי זית בשר וכחצי זית חלב זורק את הדם מפני שכולה כליל ובמנחה אפילו כולה קיימת לא יזרוק מנחה מאי עבידתיה אמר רב פפא מנחת נסכים: **מתני'** התרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי והחלה והביכורים מצטרפין זה עם זה לאסור ולחייב עליהן את החומש כל הפיגולים מצטרפין זה עם זה וכל הנותרים מצטרפין זה עם זה: **גמ'** מאי טעמא כולהו איקרו תרומה גבי חלה כתיב **[במדבר טו-כ]** ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה גבי ביכורים נמי איקרו

תרומה דתניא [דברים יב-יז] ותרומת ידך אלו ביכורים אבל אינך לא צריכא: מתני' כל הנבילות מצטרפין זו עם זו וכל השקצים מצטרפין זה עם זה: גמ' אמר רב

רש"י מתני' ה' דברים בעולה מצטרפין זה עם זה הבשר והחלב והסלת. היינו מנחה הבאה עמה והיין והשמן מצטרפין זה עם זה בכזית לחייב משום מעלה בחוץ ולחייב משום פגול ונוחר וטמא ומשום מעילה נמי ורע"ג דתנא רישא נמי קדשי מזבח מצטרפין זה עם זה אינטריך למיתני הא לאשמועינן רבותא דבשר וסלת ויין מצטרפין רע"ג דמינא אחרינא נינהו: ששה דברים שבתודה. מצטרפין זה עם זה לפיגול ונוחר וטמא והאי סלת נמי דקתני גבי תודה היינו נמי מנחת נסכים הבאה עם התודה כדאמרינן במסכת מנחות בפרק שתי מדות (דף כ'): דתודה נמי טעונה מנחת נסכים דמפיק ליה מאו זבחה: גמ' בעולם האמרת. למשמע בכל הזבחים שבעולם חמשה דברים שמצטרפין זה עם זה ותו לא: וא"ל והרי תודה שיש בה ו' דברים שמצטרפין זה עם זה. ודם לא קא חשיב לפי שאין מועלין בדמים וליתיה לא בפגול ולא בטמא כדאמרינן בפרק כל הבשר (חולין דף קיז:); אלא תני בעולה איכא חמשה דברים המצטרפין ולא במקום אחר. ענין אחר אמר לו רבי בעולם האמרת דבכל דבר שבעולם מצטרפין אלו חמשה דברים והא קתני בתודה דמשמע דזבחים מיירי ולא בחולין: עולה ואימוריה מצטרפין לכזית להעלותו בחוץ. דאי מקטיר כחצי זית בשר וכחצי זית אימורין בחוץ חייב עליהם משום מקטיר בחוץ והקטרה בעינן בכזית דכתיב ואם האכל יאכל ואמרינן (זבחים דף קח:); בשתי אכילות הכתוב מדבר אחת אכילת אדם ואחת אכילת מזבח מה אכילת אדם בכזית אף אכילת מזבח בכזית: עולה דכליל היא מצטרפין. הבשר והחלב לחייב הקטרה בחוץ אבל שלמים דאינן כליל לא מצטרפי לאימורין: אלא לחייב עליהן משום פיגול ונוחר וטמא. בשלמים אמאי לא מצטרפין בכזית לחייב משום פיגול ונוחר וטמא: אלא אימא עולה ואימוריה מצטרפין לכזית לזרוק עליהן את הדם ור' יהושע היא דתניא וכו': שכולה כליל. משא"כ בשאר הזבחים וטעמיה דר' יהושע בשאר זבחים משום דכתיב ואם האכל יאכל כדאמרינן לעיל דבשתי אכילות הכתוב מדבר מש"ה ס"ל דאין זורקין עליהן את הדם עד שיסתייר מהן כזית בשר דהיינו אכילת אדם [או כזית חלב דהיינו אכילת מזבח] אבל [חצי זית בשר דהיא אכילת אדם] וחצי זית חלב דלאו אכילת אדם הוא אינו זורק עליו דאין מצטרפין. אבל עולה דלית בה אכילת אדם אפילו כחצי זית בשר וכחצי זית חלב מצטרפין: ובמנחה אפילו כולה קיימא. ואין שם כלום מן הבשר לא יזרוק: מנחה מאי עבדיתה. מאי זריקה טעונה מנחה: אמר רב פפא מנחת נסכים. כלומר האי דקאמר ובמנחה אפילו כולה קיימא וכו' באותה מנחה הבאה בנסכים קאמר דכתיב ומנחתם סלת וגו' דקא ס"ד הואיל ובהדי זבח קאתייה בגופא דזבח דמיא ורע"ג דלא נשתייר מן הבשר כלום יזרוק עליה את הדם קמ"ל דלא: מתני' התרומה. היינו תרומה גדולה תרי ממאה: ותרומת מעשר. היינו מעשר מן המעשר: ותרומת מעשר של דמאי. שהוא אחד ממאה: והחלה והבכורים מצטרפין זה עם זה לאכור. שאם נפל מכולן להוד עיסה של חולין ויש בו כדי לחמץ אכורה: ומצטרפין לאוכל מכולן בשוה פרוטה בשגגה לחייב עליהן את החומש: גמ' מאי טעמא. מצטרפין חלה ובכורים עם התרומה: אבל אינך. כלומר שאר הנך לא צריכי קרא לאיתווי דמצטרפין זה עם זה דהא מיקרו

תרומה: מתני' כל הנבילות מצטרפות זו עם זו. לכזית משמע השתחא אפילו נבלת בהמה טמאה עם נבלת בהמה טהורה וכל הפרטים מצטרפין זה עם זה לאוכל מהן כזית: גמ' (רס"י)

תוספות חמשה דברים בעולה כו'. מפרש להו ואזיל: מתני ליה רב הונא לרבה ה' דברים בעולם. היה טועה בגירסת המשנה דגרס בעולה והוא אמר בעולם א"ל בעולם קאמרת כלומר וכי אין בעולם אלא ה' דברים והא קתני ו' דברים שבתודה ומסיק אלא תני שבעולה כלומר חזור בך וגריס בעולה: בשלמא להעלותו בחוץ עולה דכליל הויא מצטרפין. פירוש אם העלה בחוץ כזית בין בשר בין אימורים חייב מפני שכולה כליל והכל חשוב כמו אימורים שלמים לא פירוש העלה בחוץ כזית משלמים בין בשר ואימורים פטור שהרי אינו חייב על העלאת חוץ אלא על דבר שמתקבל בפנים כדאיתא התם פ' השוחט והמעלה (זבחים דף קיא:): ובשר שלמים אינו למזבח והתנן כל הפיגולין מצטרפין זה עם זה ואפילו אימורין ובשר אלא אימא עולה ואימוריה מצטרפין לזרוק עליה את הדם כלומר שאם אבד ונשאר חצי זית מאימורים וחצי זית מן בשר העולה זורק הדם כאילו נשאר כזית מאחד מהם שהרי הכל אכילת מזבח ויש להם להצטרף זה עם זה אבל בשלמים לא שהאימורים אכילת מזבח ובשר אכילת אדם ואכילת אדם ואכילת מזבח לא מצטרפים ומני ר' יהושע היא דתניא כל הזבחים כו' ולאפוקי מדר' א דאמר יש דם אע"פ שאין בשר לדידיה לא בעינן והא דקתני לחייב עליה משום פיגול ונותר וטמא היינו לזרוק עליו את הדם לכתחלה בבשר חייבים עליו משום פיגול ונותר וטמא שהזריקה קובעתו בפיגול וקרי ביה קרבן מתירין: כזית בשר וכזית חלב. או כזית חלב קאמר: מנחה מאי עבידתיה. כלומר מאי זריקת דם שייכא הכא אמר רב פפא מנחת נסכים פירוש שיש זבח עם המנחה ואבד כל הזבח וס"ד אמינא דכיון דהמנחה קיימא והרי היא תחת הבשר או תחת האימורים ויזרוק קמ"ל דלא: התרומה ותרומת מעשר כו'. בגמרא מפרש טעמא משום דכל הני איקרו תרומה: כל הפיגולים וכו' וכל הנותרים כו'. כבר תנא ליה ברישא ואידי דבעי למיתני כל הנבילות מצטרפות וכל השרצים מצטרפות תנא נמי כל הפיגולים: אבל הנך לא צריכא. פירוש תרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי לא צריך לפרושי מ"ט דמצטרפי כלומר שהרי דבר פשוט הוא שהם עצמן נקראים תרומה: כל הנבילות. בגמרא מפרש לענין מאי קאמר: כל הנבילות מצטרפות זו עם זו. כלומר בשר נבלה זו עם בשר נבלה [אחרת]: אמר רב לא שנו אלא לענין טומאה. וה"ק במתני' כל הנבילות מצטרפות לטומאה אבל לענין אכילה לא מצטרפין אלא טהורים לעצמן וטמאים לעצמן דאיסור דטהורה משום נבלה ואיסור טמאה משום טומאה אבל משום נבילה ליכא דקסבר אין איסור חל על איסור ולוי אמר לאכילה נמי מצטרפין ואם תאמר וכי פליגי רב ולוי בפלוגתא דתנאי בעלמא דאמרינן דפליגי באיסור חל על איסור הא מדפריך בסמוך לרב אסי וקא משני קסבר האי תנא איסור חל על איסור אלמא אית להו לכולהו

לכולהו אמוראי דפליגי הכא דאין (תוספות)

דף טז - א

לא שנו אלא לענין טומאה אבל לענין אכילה טהורין בפני עצמן וטמאים בפני עצמן ולוי אמר אפילו לאכילה נמי מצטרפין ורב אסי אמר טהורים לעצמן וטמאין לעצמן איכא דאמרי פליגא אדרב ואיכא דאמרי לא פליגא מיתבי מיתת פרה וחיי גמל אין מצטרפין

זה עם זה הא מיתת שניהם מצטרפין וקשיא לרב אסי אימא הא חיי שניהם מצטרפין ומני רבי יהודה היא דאמר אבר מן החי נוהג בטמאה אבל מיתת שניהם מאי לא מצטרפי א"כ מאי איריא דרהיט ותני מיתת פרה וחיי גמל הא אפילו מיתת שניהם לא מצטרפי ועוד תניא חצי זית פרה בחייה וחצי זית גמל במיתתה אין מצטרפין אבל חצי זית מפרה וחצי זית מגמל בין בחייה בין במיתתה מצטרפין קשיא רישא אסיפא אלא לאו שמע מינה מיתת שניהם מצטרפין אמר לך רב אסי האי תנא סבר איסור חל על איסור

רפ"י אמר רב לא שנו. דנבלות מצטרפות זו עם זו דמשמע אפילו נבלת בהמה טמאה עם נבלת בהמה טהורה אללא לענין טומאה הנוגע בהן דבתרוייהו כתיב (ויקרא יא) הנוגע בנבלתה יטמא אבל לענין אכילה לחייב עליה משום לא תאכלו כל נבלה (דברים יד) לא מצטרפין אללא נבלות טהורים בפני עצמן מצטרפות זו עם זו ונבלות טמאות בפני עצמן (אבל לענין איסור אכילה לא מצטרפין) דאין איסור חל על איסור ללא אחי איסור נבלה וחייב על איסור בהמה טמאה הלכך לא מצטרפין: ולוי אמר אפילו לאכילה נמי מצטרפי. דקסבר איסור חל על איסור וחייב שתיים אחת משום בהמה טמאה ואחת משום נבלה: איכא דאמרי הא דרב אסי פליגא אדרב. ומאינן לאוקמא (דקסבר) האי דקאמר רב אסי טהורה לעצמה וטמאה לעצמה (משום) דבין לענין טומאה ובין לענין אכילה ומוקים רב אסי למתניתין דתני כל הנבלות מצטרפות היינו טהורין בפני עצמן וטמאין בפני עצמן ואפילו לענין טומאה והיינו פליגא אדרב ור"ד לא פליגא דמאינן לאוקמי נמי לדרב אסי כדרב וכי קאמר רב אסי טהורין לעצמן לענין אכילה אבל לטומאה הכי נמי דמצטרפין והיינו כרב: מיתת פרה וחיי גמל. שאם נטל חצי זית מפרה מתה וחתך חצי זית מגמל חי ואכלם אינם מצטרפין לחייב לא משום נבלה דמיתת פרה ולא משום אבר מן החי הבא מגמל חי: הא מיתת שניהם. שנטל חצי זית מפרה מתה וחצי זית מגמל מה מצטרפין לטומאה וקשיא לרב אסי אליבא דמ"ד דפליגא אדרב דקאמר אפילו לענין טומאה נמי טמאות לעצמן וטהורות לעצמן אבל לרב לא מצי לפרוכי דרב מצי לאוקמי להא דוקיא דהא מיתת שניהם מצטרפין לענין טומאה קאמר: אימא הא חיי שניהן מצטרפין. לכזית אבר מן החי: ומני ר' יהודה היא. דאמר בפרק גיד הנשה (חולין דף קא:) דאבר מן החי נוהג נמי בטמאה: אבל מיתת שניהן ומאין לא מצטרפי. משום דטהורות לעצמן וטמאות לעצמן: אם כן. אמאי רהיט ותני ברייתא מיתת פרה וחיי גמל אין מצטרפין משום דזה חי וזה מת הא אמרינן אפילו מיתת שניהן אין מצטרפין אע"ג דשניהם מתים וליחני הכי מיתת פרה וגמל שניהם אין מצטרפין אללא ודאי דמדתני מיתת פרה וחיי גמל אין מצטרפין מכלל דסבירא ליה דהא מיתת שניהן מצטרפין וקשיא לרב אסי: ועוד תניא חצי זית פרה וכו'. אבל חצי זית מפרה וחצי זית מגמל בין בחיין שניהן חיין בין במיתת שניהן מצטרפין והיינו קיפא דהאי ברייתא דלעיל דקתני מיתת פרה וחיי גמל: קשיא רישא. דקתני מיתת פרה וחיי גמל וכו' דדייקת הא מיתת שניהן לא מצטרפין אהא קיפא דקתני אבל חצי זית מפרה בין בחייה בין במיתתה מצטרפין אללא לאו ש"מ מדקיפא מצטרפת מיתת שניהן ברישא נמי מצטרפת מיתת שניהן וקשיא לרב אסי לאיכא דאמרי דפליגא אדרב: אמר לך רב אסי האי תנא קסבר איסור חל על איסור. דאע"ג דאיכא איסור של טמאה איכא איסור נבלה להכי מצטרפין ולא סבירא לי הכי אללא

סבירא לי דאין איסור חל על איסור ומיתת שניהן אין מצטרפין והא דקתני ברישא מיתת פרה וחיי גמל אין מצטרפין היינו נבלה ואבר מן החי דלבהמה טמאה דלכא אחי איסור נבלה וחייב לאיסור אבר מן החי והא דקתני סיפא חלי זית מפרה בחייה וכו' התם ליכא איסור נבלה דבהמה טמאה ליכא איסור נבלה אלא איסור בהמה טמאה ואבר מן החי. ענין אחר קשה רישא רישא דהא רישא דקתני חלי זית מפרה בחייה וחלי [זית] מגמל במיתתה אין מצטרפין קשה להא סיפא דקתני אבר חלי זית מפרה וחלי זית מגמל בין בחייה בין במיתתה דהא דקתני בין בחייה בין במיתתה משמע ליה בין במיתת חדא וחיי חברתה וקתני מצטרפין אלא לאו ש"מ דמיתת שניהן מצטרפין וה"ק אלא מאי אית לך למימר דלא תיקשי רישא לסיפא הכי כריך לפרושי להא סיפא דקתני [בין] בחייה בין במיתתה תריץ הכי בין במיתתה בין במיתת שניהן וקתני דמצטרפין וקשיא לרב אסי להך ליפנא דפליגא אדרב דמשמע דסבירא ליה לרב אסי דאפילו לטומאה נמי אין מצטרפין: אמר לך רב אסי האי תנא סבר וכו' ולא מ"ה: (רש"י)

תוספות איסור חל על איסור ונראה לפרש דודאי כולו איירי למ"ד אין איסור חל על איסור ולוי אמר לך אע"ג דבעלמא אין איסור חל על איסור הכא מודה דאיסור חל על איסור דגלי קרא בנבלה דכתיב (ויקרא ז) וחלב נבילה [וגו'] ואכול לא תאכלוהו התורה אמרה יבא איסור נבילה ויחול על איסור חלב וה"ה דחייב נמי איסור נבילה אטמאה ורב אסי אומר טהורים בפני עצמן וטמאין בפני עצמן איכא דאמרי פליגא אדרב וקסבר דלענין טומאה נמי לא מצטרפי וא"ת ומאי טעמא דהתינח לענין אכילה כדפירשנו לעיל דשני איסורים הם אלא לענין טומאה אמאי לא מצטרפי והא איסור טהורה וטמאה משום טומאה יש לומר דקסבר כיון דלענין אכילה לא מצטרפי לענין טומאה נמי לא מצטרפי וא"ת והא קתני במתני' כל הנבילות דמשמע דמצטרפי לכל הפחות לענין טומאה י"ל דמיירי בטהורה וטהורה כגון עז ופרה או בטמאה וטמאה כגון גמל וחמור וא"ת והא קתני במתני' כל ששיעורו וטומאתו שוה מצטרפין וכל הנבילות בין של טומאה בין של טהורה טומאתו ושיעורו שוה י"ל דלא קאמר מצטרפין אלא בשרצים שאין חלוקים לענין אכילה [אבל בהמה דחלוקה לענין אכילה] כגון טהורה או טמאה בהא לא קאמר דמצטרפי: ואיכא דאמרי לא פליג אדרב. והא דקאמר טהורים בפני עצמן וטמאין בפני עצמן לענין אכילה קאמר אבל לענין טומאה מודה לרב: מיתבי מיתת פרה וחיי גמל אין מצטרפין זה עם זה הא מיתת שניהם מצטרפין. וקשה לרב אסי ללישנא דקאמר דפליג אדרב אבל לא פריך לרב משום דרב מוקי לה לענין טומאה וכן משמע לכאורה מדקאמר בסמוך אמר לך רב אסי אלמא לרב אסי דוקא קפריך ותו דהיכי מצי מוקי לה רב לענין טומאה והא על כרחך הא דקאמר מיתת פרה וחיי גמל אין מצטרפין לענין אכילה קאמר שאם אכל חצי זית מפרה מתה וחצי זית מגמל חי אין מצטרפין להתחייב לא משום נבלה ולא משום טומאה דלענין טומאה לא מיירי דבחי גמל לא שייכא שום טומאה כדאמר בפרק העור והרוטב (חולין דף קכח:) דבשר הפורש מן החי אינו מטמא ויש לומר דחיי גמל דהכא היינו אבר מן החי דשייכא ביה טומאה כדאמר התם בתורת כהנים לפי שאין לו חליפין והויא דומיא דנבלה וא"ת א"כ ל"ל צירוף הא אמרינן התם דאין לו שיעור י"ל דמ"מ בעינן שיהא בשר גידין ועצמות והכא מיירי בדאיתא גידין ועצמות אבל בשר ליכא ולכך צריך צירוף קודם שיטמא ומ"מ קשיא היכי קא דחי הא חיי שניהן מצטרפין והא אמרינן בסוף פרק גיד הנשה (שם דף קג:): דאף באבר שלם אם חלקו מבחוץ אינו עובר עליו אלמא דאם חלק האבר לשנים ואכלו כולו פטור וכ"ש כזית משני אברים חצי אבר מזה וחצי אבר מזה דפטור אלא ש"מ דעל כרחך מיירי הכא לענין אכילה וא"כ אמאי לא פריך לרב כמו דפריך לרב אסי וי"ל דאין הכי נמי דפריך אפי' לרב והא דקאמר אמר לך רב אסי משום דס"ל לבעל הש"ס דלא פליג אדרב וכי היכי דניחא לרב אסי מהאי טעמא נמי ניחא ליה לרב ועוד אומר מורי שיחי' דלפי הלשון דלא פליגא אדרב א"כ רב ורב אסי הכל אחד ורב אסי משמיה דרב קאמר שהוא היה תלמידו: ורבי יהודה היא. פירוש דקאמר בפרק גיד הנשה (חולין

דף קא:) דאבר מן החי נוהג בטמאה ובטהורה וה"ה לבשר מן החי דנוהג בטמאה ובטהורה ולכך מצטרפין חיי שניהם להתחייב באכילה ומשום אבר מן החי: מאי איריא דרהיט ותני מיתת פרה וחיי גמל. כלומר מאי איריא דנקט מיתת פרה וחיי גמל ולשון רבנו משה מקוצי מעילה משונה הוא משאר מקומות: ועוד תניא חצי זית כו'. אבל חצי זית מפרה כו' מצטרפין קשיא רישא אסיפא אלמא ש"מ דמיתת שניהם מצטרפין פירוש אף הא דקאמר בסיפא דהך ברייתא בין במיתתם בין בחייהם רוצה לומר כגון חיי גמל ומיתת פרה או איפכא דמצטרפין א"כ תקשה רישא אסיפא אלא ש"מ במיתת שניהם מצטרפין וי"ל בין במיתת שניהם בין בחייהם והא דקאמר הכי אין זה רק כדי ליישב הברייתא דלא תיקשי דתיהוי משבשתא דהא אי הוה הא בין במיתתם בין בחייהן ר"ל אחד חי ואחד מת מ"מ מוכח שפיר מיתת שניהם הוא אמר לך רב אסי קסבר האי תנא איסור חל על איסור ואנא קאמינא למ"ד אין איסור חל על איסור כדפירשנו לעיל דכולהו אמוראי פליגי אליבא דמ"ד אין איסור חל על איסור: (תוספות)

דף טז - ב

אמר רב יהודה אמר רב אכילת שרצים לוקה עליו בכזית מאי טעמא אכילה כתיב בהו והתני רבי יוסי בר ר' חנינא קמיה דרבי יוחנן [ויקרא כ-כה] והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה ובין העוף הטמא לטהור ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא פתח הכתוב באכילה וסיים בטומאה מה טומאה בכעדשה אף אכילה בכעדשה וקלסיה ר' יוחנן וקשיא לדרב לא קשיא כאן במיתתן כאן בחייהן אמר ליה אבבי והא רב אמתני' קאי ומתני' כל השרצים קתני אפילו במיתתן (לאו דאיכא פורתא מהאי ופורתא מהאי) אמר ליה רב יוסף ההיא דיוקא דילך הוא רב שמעתא בעלמא קאמר: וקלסיה ר' יוחנן: מיתבי האיבריין אין להן שיעור אפי' פחות מכזית נבלה ופחות מכעדשה מן השרץ מטמאין ואמר רבי יוחנן אין לוקין עליהן אלא בכזית אמר רבא במובדלין דבר הכתוב א"ל רב אדא בר אהבה לרבא אלא מעתה בהמה נמי ליפלגי בין מובדלת לשאינה מובדלת

רש"י אמר רב יהודה אמר רב אכילת שרצים אינו לוקה עליהן אלא בכזית. ולא בכעדשה: מ"ט אכילה כתיב בהו. לא תאכלום כי שקץ הם (ויקרא יא) ואכילה אינה פחותה מכזית: פתח הכתוב באכילה. דהאי דכתיב (שם כ) ולא תשקצו את נפשותיכם היינו באכילה דכי אכיל להו משקץ נפשיה: וסיים בטומאה. אשר הבדלתי לכם לטמא (שם) אלא לומר לך מה טומאת שרץ בכעדשה אף אכילה לוקה עליהן בכעדשה: וקלסיה ר' יוחנן. להאי דתני רבי יוסי בר ר' חנינא וקשיא לרב יהודה אמר רב דאמר בכזית: לא קשיא כאן בחייהן כאן במיתתן. הא דתני כזית היינו כי אכיל מינייהו בחייהן אבל כי אכיל מינייהו במיתתן אפילו בכעדשה לקי דומיא לטומאה: והא רב נמי אמתני' קאי. ומנא ידעי דהכי הוא משום דקאמר רב לעיל לא שנו אלא לענין אכילה וההיא ודאי אמתני' קאי אכל

הנבלות מטורפין הכא נמי הא דקאמר רב אכילת פראים לוקה עליהן בכזית קאי אמתני' אכל
הפראים מטורפין זה עם זה ומתני' במיתתן קא מיירי דהא קתני כל הנבלות מטורפות זו עם זו
דהיינו במיתתן וכיון דקאי אמתני' מכלל דהא דקאמר רב נמי בכזית קאי במיתתן והיכי מתרנא
לדרב בחייהו: דאיכא פורתא וכו'. לא שמענו פירוש: אמר ליה רב יוסף לאבבי ההוא דיוקא דיכך
היא. כלומר האי דיוקא דקא דייקת דרב אמתני' קאי שך יהא אותו דקדוק ולא סבירא לי דרב
דאמר אכילת פראים וכו' לא קאי אמתני' אלא שמעתא בעלמא קאמר: וקלסיה רבי יוחנן מיתבי.
על הא דקאמר לעיל דקלסיה רבי יוחנן דמשמע דסבירא ליה לאכילת פראים בכעדשה מוטיב ליה
השתא: האברים אין להם שיעור. דאבר כל שהוא אס הוא פלס אפילו הוא פחות מכזית לענין נבלות
או אבר שלם מן השרץ שהוא פחות מכעדשה מטמאין דהואיל והן איבריין שלמין אע"פ שאין בהן
כשיעור מטמאין משום דחשיבי: ואמר ר' יוחנן אין האוכלן לוקה עליהן אלא בכזית. והשתא משמע
דר' יוחנן קאי אהאי ברייתא דהאיבריין והך ברייתא ודאי במיתתן קמיירי דקתני אפי' פחות מכזית
נבלות וא"ר יוחנן אין לוקין אלא בכזית והיכי קלסיה ר' יוחנן להא דר' יוסי בר ר' חנינא דלוקין
עליהן בכעדשה דלוקימנא לה נמי דבמיתתן קמיירי וקשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן: אמר רבא
במובדלין דבר הכתוב. דהא דקלסיה ר' יוחנן להאי מה טומאה בכעדשה אף אכילה בכעדשה
במובדלין דבר הכתוב בהני דכתיב בהן והבדלתם בהנך ח' פראים שבתורה שמובדלין משאר פראים
וחמורין לענין טומאה יותר מן האחרים לאחרים לא מטמו כלל אלא הני ח' ובהנהו קאמר קרא
דמשמע לאכילה נמי בכעדשה והאי דאמר ר' יוחנן אין לוקין עליהן אלא בכזית לא קאי אברייתא
דברייתא ודאי מיירי בפראים שאינן מובדלין קאמר ר' יוחנן דאין לוקין עליהן אלא בכזית: אלא
מעתה דמובדלין דבר הכתוב דמשני שיעורא בין מובדלין לשאינן מובדלין בהמה נמי הואיל והקשה
רחמנא לפראים בחד קרא נבלת בהמה טמאה ונבלת בהמה טהורה לפראים דכתיב והבדלתם וגו'
בכל אשר תרמוש האדמה וגו' נימא נמי דלהכי אקשיננהו דשני בין מובדלת לשאינה מובדלת ולימא
הכי דהא דקאמר נבלת מטמאה בכזית היינו מובדלת לבהמה טהורה קרי לה מובדלת שמובדלת
מבהמות טמאות דמותרת באכילה אבל בהמה טמאה שאינה מובדלת לא מטמאה עד דאיכא טפי
מכזית עד דאיכא כביצה: (רפ"י)

תוספות מאי טעמא אכילה כתיב בהו. וסתם אכילה בכזית: פתח באכילה וסיים בטומאה. דכתיב
והבדלתם (אתם) בין הבהמה (הטמאה לטהורה) ולא תשקצו [את] נפשתיכם בבהמה ובעוף ובכל
אשר תרמוש האדמה הרי לך פתח הכתוב באכילה דשיקוף נפש שייך באכילה וכתיב אשר הבדלתי
(אותם) [לכם] לטמא דהיינו לטמא אחרים בנגיעה והיינו סיים בטומאה לומר מה טומאה בכעדשה
כו' כלומר להכי פתח הכתוב באכילה וסיים בטומאה לומר לך שיעור אכילה כשיעור טומאה מה
טומאה בכעדשה כדדרשינן (חגיגה דף יא.). מהם. בהם ושיערו חכמים חומט תחלת ברייתו
בכעדשה: וקלסיה ר' יוחנן. לרבי יוסי בר רבי חנינא ששידר הברייתא לפניו וא"כ קשיא לרב דאמר
בכזית ולא גברא אגברא דמסתברא טעמא דרב משום דליכא מאן דפליג וגם מפיק מילתא מקראי:
כאן במיתתן כאן בחייהם. כלומר במיתתן דאיכא טומאה בכעדשה אמרי איסור אכילה שיעורו
כשיעור טומאה אבל בחיים ליכא טומאה אמרי דלוקה על אכילתו בכזית אמר ליה אבבי והא רב
אמתני' קאי כלומר והלא רב אמרה למילתיה על משנתינו דכל השרצים דמיירי בין במיתתם בין
בחייהם. אמר [ליה רב יוסף] ההוא דילך הוא לשון קנטור הוא כלומר דיוק זה שלך יהיה ואין לי

עסק בו רב שמעתא בעלמא קאמר כלומר מילתא באפי נפשיה ולא אמתני' קאי ואביי סלקא דעתיה דקאי אמתני' דומיא דההיא דלעיל דלא שנו אלא לענין טומאה: וקלסיה ר' יוחנן. בתמיה מיתבי האברים וכו' כלומר וכי קילס ר' יוחנן והלא יש תשובה על זה דקשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן האברים אין להם שיעור אע"ג דבעינן בנבלה כזית ובשרץ בכעדשה מ"מ באברים לא בעינן שום שיעור וא"ר יוחנן אין לוקין עליהן אלא בכזית ולעיל קאמר בכעדשה סגי וא"ת לישני כאן במיתתן כאן בחייהן וי"ל (דכולי עלמא) הכא נמי מיירי במיתתן דאברייתא דאברים קאי (הא) דמיירי במיתה מדקאמר מטמאין: אמר רבא במובדלין דבר הכתוב. כלומר הא דאמר ר' יוחנן איסורו כטומאה היינו מובדלים שבפרשה כלומר ח' שרצים דטומאתן בכעדשה והא דקאמר ר' יוחנן אין לוקין עליהם אלא בכזית בשאר שרצים מיירי שהם טהורים מלטמא ולא שייך בהן לומר איסורו כטומאה וא"ת כי שני לעיל כאן בחייהם כאן במיתתן לישני כאן במובדלין כאן בשאינן מובדלין כי הכא י"ל דאי מיירי הא דרב דלעיל באין מובדלין מאי רבותיה דקמ"ל רב פשיטא דבעי כזית מידי דהוה אכל איסורין שבתורה מיהו קשיא דא"כ ר' יוחנן נמי מאי קמ"ל כיון דמיירי בשאר שרצים דלא שייך טומאה ועוד קשיא דא"כ דמיירי הך דר' יוחנן דהכא בשאר שרצים א"כ לא קאי אמאי דמיירי בברייתא בח' שרצים המובדלין מדקתני מטמאין לכך נראה דה"פ במובדלין דבר הכתוב כלומר לא הקיש הכתוב אכילה לטומאה אלא גבי שרצים דשייך בהו הבדלה כגון ח' שרצים שמובדלין מן האחרים אבל בהמה לא הוקשה אכילתה לטומאתה ובבהמה הוא דקאמר ר' יוחנן דבעינן כזית ולא קאי אכל מילי דברייתא לא קאי אפחות מכעדשה מן השרץ אלא אברים דנבלה וקמ"ל דאע"ג דלענין טומאה מהני אפילו פחות מכזית מ"מ לענין אכילה בעינן כזית ועל זה פריך בהמה נמי לפלוג בין מובדלת לשאינה מובדלת כי היכי דגבי שרצים מפלגין בין מובדלין לאינן מובדלין וגבי מובדלין מקשי אכילה לטומאה הכי נמי גבי בהמה הוה לן לאקושי אכילה לטומאה דהא בהמה איתקש לשרצים בהאי קרא ונפקא מינה לענין אבר נבלת בהמה שיהא איסורה כטומאה דהיינו בכל שהוא כדקתני האברים אין להם שיעור והא דקתני בין מובדלות לשאינן מובדלות לשאינן מובדלות ל"ד אלא כלומר דלגבי בהמה לא תיבעי (אבר) כזית ומשני כי מקיש להו רחמנא לבל תשקצו כלומר הא דמקשינן אכילה לטומאה היינו בשרצים דעלייהו קאי אשר הבדלתי לכם לטמא אבל בהמה לא מיירי קרא דאשר הבדלתי דליכא לפלוגי בין מובדלין לשאינן מובדלין שהרי כל הבהמות בין טהורות בין טמאות מטמאות הלכך כיון דלא שייכא בהו הבדלה לא קאי סיפא דקרא אבהמות ואם כן ליכא לאקשווי אכילה לטומאה גבי בהמה וכי איתקוש בהמה לשרצים היינו דווקא לבל תשקצו ופירוש זה דחוק מאד דמעיקרא מאי סלקא דעתך וכי לא ידע שפיר דליכא לאקושי אכילה לטומאה אלא בשרצים דשייך בהו הבדלה לכך נראה דמעיקרא ה"פ בהמה נמי ליפלוג בין מובדלין לשאינן מובדלין כלומר הא ודאי דליכא לאקושי אכילה לטומאה בהיקשא דנראה דגבי בהמה לא שייך בה הבדלה אלא מ"מ כיון דגבי שרצים איתקש אכילה לטומאה משום דשייך בהו הבדלה גבי בהמה נמי הוה לן למימר דאיסור אכילתה כטומאה וגבי אברים לא תבעי כזית דהא בהמה ושרצים איתקשו להדדי בהאי קרא ומשני כי הקיש להו רחמנא לבהמה ושרצים היינו דווקא לבל תשקצו שיש בשניהם לאו דבל תשקצו אבל לענין לעשות אכילה כטומאה לא

אמר ליה כי קא מקיש רחמנא [\[ויקרא יא-מג\]](#) לבל תשקצו אבל לשיעורין לא: [מתני'](#) דם השרץ והבשר מצטרפין זה עם זה כלל אמר רבי יהושע כל שטומאתו ושיעורו שוין מצטרפין טומאתו ולא שיעורו וולא טומאתו ולא טומאתו [ולא] שיעורו אין מצטרפין: [גמ'](#) אמר רב חנין אמר רב זעירא וכן אמר רבי יוסי בר ר"ח [\[ויקרא יא-לא\]](#) הטמאין מלמד שהן מצטרפין ואפילו שרץ ושרץ ודם בין משם אחד בין משני שמות אמר רב יוסף לא קשיא כאן בכולו כאן במקצתו ומנא תימרא מדתניא נשפך על הרצפה והיה מקומה קטפרס איהל על מקצתו טהור איהל על כולו טמא מאי מקצתו אילימא מקצת דם והא אמר רבי חנינא אמר רבי רביעית דם שהגיס בה טהורה אלא לאו שמע מינה כאן בכולו כאן במקצתו ש"מ שאל רבי מתיא בן חרש את רבי שמעון בן יוחאי בעיר [רומי] מנין לדם שרצים שהוא טמא א"ל דאמר קרא [\[ויקרא יא-כט\]](#) וזה לכם הטמא אמרו לו תלמידיו חכים ליה בן יוחאי אמר להם תלמוד ערוך בפיו של רבי אלעזר בר רבי יוסי שפעם אחת גזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם ושיבעלו את נדות הלך רבי ראובן בן איסטרובלי וסיפר קומי והלך וישב עמהם אמר להם מי שיש לו אויב יעני או יעשיר אמרו לו יעני אמר להם אם כן לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיענו אמרו טבית אמר ליבטל ובטל חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש או יבירא אמרו לו יכחיש אמר להם אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים ויכחישו אמרו טבית אמר ובטל חזר ואמר להם מי שיש לו אויב ירבה או יתמעט אמרו לו יתמעט אם כן לא יבעלו נדות אמרו טבית אמר ובטל חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יחזירום אמרו מי ילך ויבטל הגזרות

רפ"י אמר ליה כי אקשינהו רחמנא. בהמה טמאה וטהורה לשרצים לאו לפלוגי שיעורא בין נבילה מובדלת בין לנבילה שאינה מובדלת אלא לבל תשקצו וקמ"ל דאחת נבלת בהמה טמאה ואחת נבלת בהמה טהורה ואחד שרצים מחייב האוכלן משום כל תשקצו נמי ולאפוקי לאו בנבלת בהמה טמאה לבד מלאו דנבלה דאיכא לאו דלא תשקצו ולא דבהמה טמאה: מתני' דם השרץ ובשרו. מצטרפין לכעדשה לטמא: כלל אמר ר' יהושע כל שטומאתו ושיעורו שוין. כגון נבלה ונבלה או חולד ועכבר: טומאתו ולא שיעורו. כגון שרץ ונבלה דטומאתו שיה דשניהן הויין טומאת ערב ולא שיעורו דנבלה שיעור טומאתה בכזית [ושרץ בכעדשה]: ולא טומאתו. [כגון נבלה ומת תרוייהו מטמאין בכזית] מת הויא טומאתו ז' ונבלה לא הויא אלא טומאת ערב: לא טומאתו ולא שיעורו. כגון מת ושרץ שיעורו בכעדשה וטומאתו עד הערב ומת שיעורו בכזית וטומאתו שבעה: גמ' אמר רב חנין וכו'. כלומר הא דקתני דם השרץ והבשר מצטרפין דוקא בשאר של אותו שרץ עצמו שפירש ממנו הדם דהוי דם ובשר משרץ אחד ולא שהדם משרץ אחד והבשר משרץ אחר אבל אי אתו מב' שרצים לא מצטרף: הטמאים. ה"א יתירא מלמד שמצטרף אפילו שרץ ושרץ כלומר כחלי שיעור משרץ זה וכחלי שיעור משרץ אחר מצטרפין חלי שיעור מחולד וחלי שיעור מעכבר מצטרפין וקשיא לרבי יוחנן: אמר רב יוסף כאן בכולו כאן במקצתו. אי הווי שרצים כולן שלימין בין משם אחד בין משני שמות ופירש חלי שיעור מזה וחלי שיעור מזה או מזה דם ומזה בשר כיון דאתו ממקום חשוב דתרוייהו השרצים שלימין נינהו וחשיבי מצטרפין והא דאמר ר' חנין וכו' היינו במקצתן דלא הווי השרצים שלימין אלא מקצתן של כל אחד ואחד מונח בכאן ופירש דם מזה ובשר מזה הואיל ולא

אתו משרצים שלימין לא חשיבי ולא מאטרפי הדם עם הבשר אלא עם בשר אותו שרץ שפירש ממנו הדם: ומנא חימרא. דשני לן בין כולו למקלחו: נשפך על הרלפה. רביעית דם שלימה והיה מקומו קטפרס ולהכי נקט רלפה שהרלפה היתה חלקה להויא כמדרון ונתפשט הדם: איהל על מקלחו. של רביעית דם כגון ששחה על מקלחו טהור משום דלא איהל על כל השיעור: איהל על כולו. על הרביעית של דם טמא: והא א"ר חנינא רביעית דם שהגיס בה. שהפך בה ככוס או ככרכר טהור ואע"ג דכי הגיס בה א"ר שלא יאהיל על כולו קתני טהור אותה המגיס בו ואמאי קתני אידך ברייתא איהל על כולו טמא: אלא לאו ש"מ כאן ככולו כאן במקלחו. דהאי דקתני איהל על כולו טמא היינו היכא דאחי האי רביעית דם ממת שלם ולהכי חשיב דמטמא באלהל והא דקתני שהגיס בה טהור היינו היכא דלא בא רביעית זה ממת שלם אלא ממקלחו שהיה מונח שם מקלח מת ופירש ממנו אותו דם אע"ג דאית ביה רביעית הואיל ואינו בא ממת שלם לא חשיב ואינו מטמא באלהל וכן אמר רבי: א"ל דכתיב וזה לכם וגו'. והאי קרא מיותר הוא לדקשא למידרש ביה הכי דהא כתיב קרא אחרינא (ויקרא יא) אלא הטמאים לכם: אמרו לו. לרבי מתיא תלמידיו של רבי מתיא: חכים לו בן יוחאי. כבר נתחכם בן יוחאי שידע לומר דבר זה: למוד ערוך. ולא אמרה מדעתו ומנלן דלמדה מרבי אלעזר בר רבי יוסי מהכא שפעם אחד וכו': וסיפר קומי. שגילח השער שעל מלחו והניח השער של אחריו כעין בלורית שהעובדי כוכבים עושין כדי שלא יכירו בו שהוא יהודי: מי שיש לו אויב. ראונו שיעשיר או ראונו שיעני: (רפ"י)

תוספות השרצים מצטרפין זה עם זה. כגון שמונה שרצים החולד והעכבר וגו': כל שטומאתו ושיעורו שוין מצטרפין. כגון שרץ ושרץ נבילה ונבילה טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת שטומאה שוה באהל ולא שיעורו דכזית מטמא בבשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונבלה: אמר רב חנין כו'. פירוש הא דקאמר במתני' דם השרץ ובשרו מצטרפין היינו דווקא בעוד הדם בשרץ אבל פירש הדם מבשר השרץ אין מצטרפין מתיב ר' יוסי בר ר' חנינא הטמאים מלמד שמצטרפין ואפילו שרץ ושרץ שרץ ודם בין משם אחד בין משני שמות פירוש שני שמות שני שרצים כמו חולד ועכבר אז מצטרף דם השרץ עם שרץ אחר וכ"ש דם השרץ ובשרו שמצטרפין אפילו כי פירש אמר רב יוסף כאן בכולו כאן במקצתו כלומר הא דאמר הכא בברייתא שמצטרפין דם של שרץ זה ובשר שרץ אחר היינו דווקא בכולו שפירש הדם משרץ שלם וזו חשוב להצטרף והא דאמר גבי מתניתין דאין מצטרף אלא אם כן עודו בו היינו במקצתו שלא פירש הדם אלא מאבר אחד או מחתיכה אחת ואז אינו חשוב להצטרף ומנא תימרא שיש חילוק בין כשבא משרץ שלם בין כשבא משרץ שאינו שלם כדתניא נשפך על הרצפה והיה מקומה קטפרס פירוש נשפך רביעית דם המת במקום מדרון ולא היה מתעכב במקום אחד אלא כאן מעט וכאן מעט האהיל על מקצתו טהור לפי שלא האהיל על כל רביעית הדם איהל על כולו שאיהל על כל מקום שנשפך הדם כגון שאיהל ידו עליו טמא דאז איהל על רביעית דקסבר שהדם שבמקום זה מצטרף לדם שבמקום אחר: והא אמר רבי יוחנן רביעית דם שהגיס בו טהור. פירוש מגיס הדם בכף או בקנה טהור לפי שאי אפשר שלא בלע הקנה ולא ישאר רביעית ואמאי טהור הא אמרינן איהל על מקצתו טמא אע"פ שלא האהיל על כל הרביעית [במקום אחד] אלא כאן בכולו כאן במקצתו הא דאמרינן איהל על מקצתו טמא היינו בכולו כלומר כשאותו דם בא ממת שלם והא דר' יוחנן טהור כשבא ממקצת המת ולא בא ממת שלם וקשיא לפירושו דכיון דמוקי ליה בעודו כו' כלומר שהדם בבשר השרץ מאי צירוף בעי בשר השרץ קרינא ביה בכוליה כיון שלא פירש מעולם ועוד קשיא מהיכא תיתי האי חילוק דבכולו למקצתו כיון דאיכא רביעית מה לי בא ממת שלם מה לי בא ממת חסר לכך נראה כמו שפי' רבינו נסים גאון דגרסי' א"ר חנין א"ר זעירי כו' פי' אמר ר' זעירי אמר ר"י

(האמורה וכו') צריך שיהא אותו הדם מאותו השרץ שהבשר נבדלה ממנו כלומר אבל דם של שרץ זה אינו מצטרף עם בשר שרץ אחר ועל זה פריך מההיא שבאים ב' שמות דקאמר בהדיא דמצטרפין ואע"פ שבאים מב' שרצים ומשני כאן בכולו כאן במקצתו פירוש הא דקאמר התם דמצטרפין אע"ג דבאים משני שרצים כגון שנגע בכולו בדם ובבשר והא דקאמר זעירי דדוקא משרץ אחד ולא מב' שרצים כגון שלא נגע אלא במקצתו בדם או בבשר ולהכי קאמר דכי הם משרץ אחד דמצטרפין דהוי כאילו הדם והבשר מחוברין כאחד אבל כשהם משני שרצים כל חד וחד דבר בפני עצמו הוא ומנא תימרא דאיכא לפלוגי בהכי בין נגע בכולו בין נגע במקצתו כדתניא נשפך כו' איהל על מקצתו טהור כו' אלמא שיש חילוק בין איהל על כולו לאיהל על מקצתו והוא הדין שיש לחלק בנגיעה וא"ת אם כן אמאי מיייתי תו והאמר ר' יוחנן רביעית דם כו' פי' השר מקוצי משום דאי לא היה דר' יוחנן הוה מצי למימר דהא דאמר הכא איהל על מקצתו טהור כגון דליכא רביעית ולהכי מיייתי הא דר' יוחנן דמייירי אף ברביעית ומ"מ הוא טהור כיון שלא נגע אלא במקצתו: דכתיב וזה לכם הטמא. מיייתורא דוי"ו דוזה קדריש או מה"א דהטמא: חכים ליה בן יוחי. כלומר נתחכם לעצמו: וסיפר קומי. עשה כדי להתנכר שלא יכירו בו שהוא יהודי שיהודים אינם מספרים קומי: אמרו טבית. כלומר נכון הדבר וטוב לעשות לבטל הגזרה: אילו היה אבא חלפתא קיים. יכולין אתם לומר תן בנדך להריגה כמו שאתם אומרים לעצמי לשלוח בני עם ר"ש בן יוחי שהוא כעסן וירא אני שמא יענישנו ור"ש היה סובר שלא היה אומר כך בעבורו אלא בעבור אימת המלכות פן יסתכן בדבר ולכך אמר (תוספות)

דף יז - ב

ילך ר' שמעון בן יוחאי שהוא מלומד בנסים ואחריו מי ילך ר"א בר ר' יוסי אמר להם רבי יוסי ואילו היה אבא חלפתא קיים יכולין אתם לומר לו תן בנדך להריגה אמר להם ר' שמעון אילו היה יוחאי אבא קיים יכולין אתם לומר לו תן בנדך להריגה אמר להו רבי יוסי אנא אזלין דלמא עניש ליה ר' שמעון דקא מסתפינא קביל עליה דלא ליענשיה אפילו הכי ענשיה כשהיו מהלכין בדרך נשאלה שאלה זו בפניהם מנין לדם השרץ שהוא טמא עקם פיו ר' אלעזר בר רבי יוסי ואמר [ויקרא יא-כט](#) וזה לכם הטמא אמר ליה ר' שמעון מעקימת שפתיך אתה ניכר שתלמיד חכם אתה אל יחזור הבן אצל אביו יצא לקראתו בן תמליון רצונכם אבוא עמכם בכה ר' שמעון ואמר מה שפחה של בית אבא נזדמן לה מלאך שלש פעמים ואני לא פעם אחת יבא הנס מכל מקום קדים הוא על בברתיה דקיסר כי מטא התם אמר בן תמליון צא בן תמליון צא וכיון דקרו ליה נפק אזל אמר להון שאילו כל מה דאית לכו לכו למישאל ועיילינהו לגנזיה לשקול כל דבעו אשכחו ההוא איגרא שקלוה וקרעוה והיינו דאמר רבי אלעזר בר רבי יוסי אני ראיתיה בעיר [רומי] והווי עליה כמה טיפי דמים: [מתני'](#) הפיגול והנותר אין מצטרפין מפני שהן שני שמות השרץ והנבלה וכן הנבלה ובשר המת אין מצטרפין זה עם זה לטמא אפילו בקל שבשניהן: [גמ'](#) אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא לטומאת הידים דמדרבנן היא אבל לענין אכילה מצטרפין דתניא ר' אליעזר אומר [שמות כט-לד](#) לא יאכל כי קדש הוא

כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו: מתני' האוכל שנטמא באב הטומאה ושנטמא בולד הטומאה מצטרפין זה עם זה לטמא בקל שבשניהם כל האוכלים מצטרפין זה עם זה לפסול הגוייה כבחצי פרס כבמזון שתי סעודות לעירוב וכביצה לטמא טומאת אוכלין וכגרוגרת להוצאת שבת וככותבת ביום הכפורים כל המשקין מצטרפין זו עם זו לפסול את הגוייה ברביעית וכמלא לוגמא ביום הכפורים: גמ' תניא רבי שמעון אומר מה טעם שאפשר לשני שיעשה ראשון ומי קא עביד שני ראשון הא לא אפשר אמר רבא הכי קאמר מי גרם לשני לאו ראשון רב אשי אמר ראשון ושני לגבי שלישי בני חדא ביקתא אינון:

רפ"י שהוא מלומד בנפסים. שנעשו לו נפסים במערה כדגרסינן בפרק במה מדליקין (שבת דף לג:); אילו היה אבא חלפתא. אביו של ר' יוסי: יכולין אתם לומר הן בנד להריגה. בתמיה כד אין אתם יכולין לומר לי שאתם בני להריגה: אמר להו ר' יוסי. מסתפינא דלמא עניש ליה ר' שמעון בן יוחאי לבני ובדבר זה אני מתירא יותר מפחד האויבים שמתיירא אני שמא יכעוס עליו בשביל שום דבר ויענישנו: קיבל עליו. רבי שמעון בן יוחאי ללא עניש ליה ואף על פי כן ענשה כדאמרין לקמן דאמר ליה אל יחזור הבן כו': עיקם פיו. ר' אלעזר בר רבי יוסי שלא אמר קול רם כמנהגו אלא עיקם פיו מכמות שהיה רגיל לדבר ואמר בלחישא שלא ירגיש רבי שמעון בן יוחאי שיהא כמורה הלכה לפניו ואף על פי כן הרגיש בו רבי שמעון בן יוחאי ואמר לו מעקימת שפתיך אתה ניכר ראייתו שהשבת חשובה וניכר שחכם אתה שידעת להשיב אבל הואיל והורית לפני אל יחזור כו' דענשו ואידך מפרש באגדתא היכי הוה עובדא דנטה נפשו למות עד שנזכר רבי שמעון בן יוחאי שאמר לאביו שיהא מחזירו לשלום ובקש עליו רחמים והיאך נתרפא מפרש התם: בן תמלוין. שד שקורין נוטיו"ן (ע"ז) : שפחה של [בית] אבא. הגר נזדמנו לה שלשה מלאכים דשלב פעמים כתיב מלאך בפרשה (בראשית ע"ז): עאל בצרתיה דקיסר. ונשתגעה והיתה לוועקת ואומרת הביאו לי את ר' שמעון בן יוחאי בכל שעה ואידך כולה מפרש התם: אשכח ההיא איגרתא. דכתיבי בה הלין גזירות דאמרן לעיל: אני ראיתיה בעיר [רומין]. בפרוכת קמייירי שראה אותה בבית הקיסר והיו עליה כמה טיפי דמים מפר ושעיר של יום הכפורים שהוזה עליה (ולא היה) כמלכיף שלא היו הטיפין זו בצד זו: מתני' אפילו בקל שבשניהן. כלומר דפחות מכעדשה דשרץ אינו מטטרף להשלים לכזית נבלה דהוא קל וכ"ש דנבילה אינה מטטרפת לפחות מכעדשה דשרץ דהיינו שיעור חמור וכן חלי זית של מת אינו מטטרף לחלי זית של נבלה אפילו לטמא טומאת ערב: גמ' לא שנו. דפיגול ונותר אינו מטטרפין (לחלי זית) אלא לטומאת ידים דמדרבנן היא כדאמרין במסכת פסחים (דף קכ:) שגזרו בנותר ופיגול שיהו מטמאין את הידים משום חשדי כהונה או משום ענלי כהונה וכיון דגזרה דרבנן היא אינו מטטרפין לטומאת ידים ללא עבדינו תקנתא לתקנתא דכיון דמדרבנן היא הא גזרה דפיגול ונותר אי אמרת דמטטרפין הוא גזרה לגזרה: אבל לענין אכילה. דפיגול ונותר מטטרפין דאי איכא פחות מכזית פיגול ונותר משלימו לכזית ואכלו חייבין עליו משום פיגול וכן אי הוי רוב דנותר ופיגול משלימו לכזית ואכלו חייב עליו משום נותר ואמר לו רבי דאי הוי חלי זית מזה וחלי זית מזה מטטרפין זה עם זה לחייב עליו משום נותר ומשום פיגול: כי קדש הם. משמע דשניהן מטטרפין

לאכילה ומלא יאכל נפקא דכל שבקדש פסול כגון נותר ופגול בא הכתוב וכו': מתני' האוכל שנטמא באב הטומאה. דהוא ולד ראשון והאוכל שנטמא בולד הטומאה דהוא שני מצטרפין זה עם זה לטמא בקל שבשניהן דהיינו שני ומצטרפין יחד לעשות שלישי כדרך שהשני עושה דהוא קל שבשניהן אבל לא מצטרפין להכי שיעשו שני כמו ראשון שעושה שני דא"כ היינו חמור שבשניהן: גמ' תניא א"ר שמעון מה טעם. מצטרפין ולד ראשון עם ולד שני לפי שאפשר לשני שיעשה ראשון: והא לא אפשר. דשני לעבד ראשון לעולם ללא מצינו טומאה שעושה כיו"ב דאפילו שני נמי לא עבד וכ"פ דראשון לא עבד: אלא מה טעם מצטרפין משום דמי גרם לשני שיבוא לידי טומאה לאו ראשון וכיון דמכח ראשון אתי עליה טומאה הוי כי ראשון ולהכי מצטרפין: בני חדא ביקתא נינהו. מביא אחד הן (משמונה פרקים) כלומר דתרווייהו ראשון ושני אתי מקראי מחדא דשני אתי מכח ראשון להכי אמר שו דמצטרפין זה עם זה כהל שבשניהן דעושין שלישי בין רבא לרבא אפי' ליכא בינייהו אלא שינוי לשון דרבא אפי' מוסקי ואמר בני חדא ביקתא אינון: (כ"ט)

תוספות אילו היה יוחי אבא קיים כו' והשיב ר' יוסי אלא אזלי דלמא עניש ליה ר' שמעון לברי מסתפינא שהוא נער וממהר להשיב ור' שמעון נוח לכעוס ומקפיד בדבר מועט הוא כשהם מהלכים בדרך כו' ומכל מקום הלך רבי אלעזר ברבי יוסי כדמפרש בירושלמי שרבי שמעון נדר לו שלא יענישנו: עקם פיו. מיהר להשיב: אל יחזור הבן אצל אביו. בירושל' מפרש שאחזתו אסכרא וכשנזכר ר' שמעון על שהתנה [להשיבו אל] אביו חזר ונתפלל עליו ונתרפא: יצא לקראתו בן תמליון. אותו הוא הוא שקורין למטוך בלע"ז? וכמו תינוק קטן הוא ורגיל בין הנשים להתלוצץ בהן: אמר רצונכם אבוא עמכם. ועל ידי יבא נס: בכה רבי שמעון ואמר שפחה של בית אבא נזדמן לה מלאך שלש פעמים. על הגר אמר כן כדכתיב (בראשית טז) [שם] מלאך (השם) שלש פעמים מלמד שראתה שלשה מלאכים אני לא פעם אחת כלומר ואני איני ראוי שיזדמן לי פעם אחת יבא הנס מכל מקום כלומר יבא הנס מכל מקום על ידי הדיוט זה קדים הוא על בבת דקיסר הלך הוא לפנייהם ונכנס בגוף בת קיסר כי מטו להתם רבי שמעון ורבי אלעזר אמרו לו בן תמליון צא בנחת אמרו לו ובלט שלא ירגישו האחרים בזה ויסברו שעל ידי תפלה הוא אמרו: אמרו להון אילו כו'. פירוש הא בני בית המלך אמרו כן: לההיא איגרא. איגרא של גזרת המלכות: והיינו דאמר רבי אלעזר בר רבי יוסי אני ראיתיה בעיר [רומי]. על הפרוכת אמר כן ובאותה שעה שבכאן היה שראה אותו שלא מצינו שהיה בעיר [רומי] רק עתה שהיה באוצר המלך וראה אותה שם: (תוספות)

מתני' הערלה וכלאי הכרם מצטרפין זה עם זה רבי שמעון אומר אין מצטרפין: **גמ'** ומי צריך ר' שמעון לצרופי והתניא ר"ש אומר כל שהוא למכות תני אין צריכין לצרף: **מתני'** הבגד והשק והעור העור והמפץ כולן מצטרפין זה עם זה אר"ש מה טעם מפני

שהן ראוין ליטמא במושב: **גמ'** תנא קיצע מכולן שלשה ועשה מהן בגד למשכב שלשה למושב טפח לאחיזה כל שהו מאי לאחיזה אמר ר"ל אמר ר' ינאי שכן עומד לנוולה במתניתא תנא הואיל וראוי לקוצצי תאנים:

רש"י מתני' הערלה וכלאי הכרם מצטרפין. כדלמרי' גבי פגול ונוחר: גמ' והתניא כל שהוא למכות. האכילה כל שהוא עובר בלאו וא"כ למאי מצטרפין: מתני' הבגד. שהוא מטמא ג' ארבעות על ג' ארבעות: והסק. שיעורו ד' טפחים על ד' טפחים: הבגד מצטרף לסק שקל הימנו לארבעה על ארבעה וכן כל אחד ואחד מצטרף לקל הימנו דסק מצטרף לעור לחמשה על חמשה והעור למפץ לששה על ששה דהיינו לקל הימנו חבל לא הקל עם החמור דלהכי תנא להו. הכי הבגד והסק השק והעור כו' כולן מצטרפין זה עם זה: מפני שהן ראוין לטמא במושב. מפני שקשיף בין כולן שיעור אחד בין שניהם ראוין ליטמא מושב עליו הלכך מצטרפין: גמ' תנא קיצע מכולן. שאם חתך מכולן משהו מכל הני דתנן במתני' מהבגד ומסק ומעור וממפץ ועשה מכולן בגד: למשכב ג'. כלומר אם חיטב עליו לעשותו למשכב כגון לתפרו בכסת אם יש בלוחו בגד שלשה על שלשה הואיל וראוי לעשות ממנו טלחי לכסת שנקרע מטמא משום משכב: ואם חיטבו למושב. לעשותו טלחי לבגד אם יש בלוחו בגד טפח על טפח מטמא משום זב: לאחיזה. אם חיטב עליו לאחיזה מטמא אפילו בכל שהוא: מאי לאחיזה אמר ר"ל שכן עומד לנוולה. שכן ראוי אותו בגד לאורגים שהוא מחליק המטוה של אריג בסובין או בקום דבר כדי לחזקו כורך בגד כל שהוא על ארבעה להגין עליו שלא יחתכו החוט והיינו עומד לנוולה לכרוך על ארבעה כשארורג ומטוה החוטין ונוולה היא אריגה כדלמרינן במס' גיטין (דף לז). אשכחה דיתבא ונוולה: הואיל וראוי לקוללי תאנים. שכשמחתינן את התאנים כורכין בגד כל דהו על ידיהם שלא יתלכלכו בדבש התאנים הלכך מקבל טומאה: (רש"י)

תוספות תני אין צריכין לצרף. תימה דבפרק בתרא דמסכת ע"ז (דף סח:) קאמר לר"ש ליצטרף היתר לאיסור וליתסור ומשני ר"ש לטעמיה דתנן הערלה וכלאי הכרם רש"א אין מצטרפין אלמא משמע דאין מצטרפין ר"ל דאין מצטרפין ממש וי"ל דההוא דמס' ע"ז לאו היינו הך דהכא אלא ההוא דאין מצטרפין דבסיפא דמשנה אחת דמייתי בס"פ ר"ע (שבת דף פט:) דתבלין שנים ושלושה שמות ותניא בסיפא ר"ש אומר שני שמות ממין אחד או שני מינין משם אחד אין מצטרפין ורצה לומר דאין מצטרפין כיון דאין שניהם איסור אחד ממין אחד והש"ס קיצר הלשון ולא דק קצת מן המשנה וא"ת מאי צירוף בעי התם והא אית ליה כל שהוא למכות י"ל דהיינו דווקא כשהאיסור בעין ואוכלו אבל התם מיירי שהוא בתערובות כגון ערלה וכלאי הכרם שנתערבו יחד ובכי האי גוונא לא אמר ר"ש כל שהוא למכות דאם לא כן ל"ל קרא בנזיר (דף לה:) ובפסחים (דף מג:) להיתר מצטרף לאיסור ושם פירשתי והתם בההיא דשבת (דף פט:) רוצה לומר שנתערבו ביחד כדקתני בירושלמי ברישא דההיא התרומה ותרומת מעשר של דמאי עולין באחד ומאה ומצטרפין זע"ז אבל הכא מיירי בלא נתערבו דהא לא קתני עולין באחד ומאה: הבגד והשק וכו' לנוולה. פירוש דרך האורגת שיש בידה בלאי בגדים שלא תהיה מחלקת יותר מדאי וכן קוצצי תאנים: (תוספות)

פרק חמישי - הנהנה מן ההקדש

מתני' הנהנה מן ההקדש שוה פרוטה אע"פ שלא פגם מעל דברי ר"ע וחכ"א כל דבר שיש בו פגם לא מעל עד שיפגום ושאין בו פגם כיון שנהנה מעל כיצד נתנה קטלא בצוארה טבעת בידה שתה בכוס של זהב כיון שנהנה מעל לבש בחלוק כסה בטלית ביקע בקרדום לא מעל עד שיפגום הנהנה מן החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום כשהיא מתה כיון שנהנה מעל: **גמ'** תנא מודה ר"ע לחכמים בדבר שיש בו פגם במאי קא מיפלגי אמר רבא בלבוש מציעאה ומלמלא ת"ר **[ויקרא ה-טו]** נפש אחד היחיד ואחד הנשיא ואחד המשיח **[ויקרא ה-טו]** כי תמעל מעל אין מעל אלא שנוי וכן הוא אומר **[במדבר ה-יב]** איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל ואומר **[דברי הימים א ה-כה]** וימעלו באלהי

רש"י מתני' הנהנה אע"פ שלא פגם מעל. קס"ד בין בדבר שאין דרכו לפגום ובין בדבר שדרכו לפגום קאמר ר' עקיבא דכיון שנהנה מעל: שיש בו פגם. כלומר שדרכו ליפגם: כיצד. הוא דבר שאין בו פגם: נתנה קטלא. ענה של זהב של הקדש בצוארה או טבעת בידה: או שתה בכוס של זהב. של הקדש כל הני אין בהו פגם שאינו נפגמין בכך אלא כיון שנהנה מהן שוה פרוטה מעל והיכי משערינן בהו הכי אומדין כמה רוחה אשה ליתן שישאלו תכשיטין כהלכו להוליכין לבית המשחה להתכבד בהו ומשלמת להקדש שיעור הנאה שנסתמשה בהו: וכל דבר שיש בו פגם. כגון לבשה חלוק או כסה בטלית או ביקע בקרדום הואיל ועומדן ליפגם לא מעל עד שיפגום בהו כס"פ: גמ' תנא ומודה ר"ע לחכמים בדבר שיש בו פגם. לא מעל אלא לכשיפגמו ללא אזלינן בתר הנאה אלא בתר פגם: ופריך א"כ דמודה ר"ע לרבנן בדבר שיש בו פגם דלא מעל עד שיפגום ופשיטא דרישא דקאמר ר"ע כיון שנהנה מעל בדבר שאין בו פגם א"כ היינו רבנן ובמאי קא מיפלגי: אמר רבא בלבוש מציעאה. ללא לביש ליה מבחוז לגמרי דמלבוש החילון פגם לאלתהר ולא לגמרי מבפנים סמוך לבשרו דהוא נמי פגים לאלתהר שמתחכך לבשר אלא בלבוש שרובץ בינתים בין מלבוש העליון ובין התחתון שאינו נפגם עד זמן מרובה: ומלמלא. בגד של פשתן שדק ביותר כדאמרין גיטין (דף נט.) דבר הנמלל ונמתח דהוי כי אמגוזא [ופלגא] שכל כך דק שכשכורכין אותו כולו ביחד אין הכרך גדול יותר מאגוז [וחלין] ולפי שדמיו יקרים הרבה אינו לובשו אלא פעם בשנה או פעמים ומשמרו הרבה שלא יפגם ואין בו פגם עד זמן מרובה ובהא פליגי ר"ע סבר הואיל והו דברים שאין נפגמין לאלתהר אע"ג דפגמי לאחר זמן כיון דלא פגמי לאלתהר הו כדבר שאין בו פגם דמועלין בו כיון שנהנה ממנו כשוה פרוטה אע"ג דלא פגם ורבנן סברי הואיל ויש בו פגם מ"מ לא מעל עד שיפגום: נפש. האמור במעילה: וכן הוא אומר וימעלו וגו' ויזנו אחרי הבעלים. ששינו עולם מן המקום לעבודת כוכבים: (רש"י)

תוספות מתני' הנהנה שוה פרוטה מן ההקדש אע"פ שלא פגם מעל. מפרש בגמרא דמודה ר"ע בדבר שיש בו פגם ומפרש במאי פליגי ר"ע וחכמי': נתנה קטלא בצוארה. קטלא היא רביד ובירושלמי אצעדה מתורגם קטלא: שתה בכוס של זהב כיון שנהנה מעל. לפי שדבר שאין בו פגם: לבש בחלוק כסה בטלית בקע בקרדום לא מעל עד שיפגום. הנהנה מן החטאת לא מעל עד שיפגום.

מפרש לה בגמרא: במאי קמיפלגי בלבוש אמצעי ומלמלי. פירוש לבוש אמצעי לאפוקי עליונה שהוא פוגם יותר מדאי וכן התחתון סמוך לבשר פוגם הרבה אבל אמצעי אינו פוגם אבל לזמן מרובה הוא פוגם ובהא פליגי דרבנן סברי כיון דלקמיה פגים דבר שיש בו פגם הוא ואין מועלין עד שיפגום ור"ע סבר [כיון] דהשתא לא פגים דבר שאינו פוגם הוא ויש מפרשים לבושא מציעא יש בו פגם מיד אבל אינו ניכר עד לפנים רבנן סברי דדבר שיש בו פגם הוא אין מועלין בו עד שיפגום ור"ע סבר דבר שאין בו פגם הוא ופירש הקונטרס לשון אחרון עיקר (והשמות מוכח בו לפנים) ונראה לרבי כי הדין עמהם דהיכא דאין בו פגם עתה ולקמן יפגם דבר שאין בו פגם הוא לכ"ע כדאיתא לקמיה דפריך על ההיא דשתה בכוס של זהב ודהבא לאו בר איפגומי הוא בתמיה וכו' עד דמסיק נהי דלא איכא נהנה ופגם לאלתר מי לא איכא פגימה כו' כלומר לקמיה איכא פגימה ואפילו הכי קרי ליה במתני' לכוס של זהב דבר שאין בו פגם וליכא מאן דפליג: ומלמלא. בגיטין (דף נט.). מפרש שהוא בגד דק והוי כאמגוזא ופלגי אמגוזא ולענין דבר שיש בו פגם הוי כלבוש מציעאה: אין מעילה אלא שינוי. פירוש מקדש לחול על מרשות לרשות מרשות קדש לרשות חול ומייתי ראייה מסוטה שהיא עושה שינוי שמנחת בעלה ועוסקת ומדבקות בדבר שהוא חולין וגנאי לה: ואומר וימעלו (בני ישראל בה') באלהי אבותיהם ויזנו אחרי הבעלים. תימה מאי ואומר וי"ל דאי מסוטה ה"א דדוקא נהנה דומיא דסוטה שנהנית מן העבירה אבל שינוי בלא הנאה כגון מעות דהקדש דמוציא לחולין שלוקח בהם חפץ לעצמו או כדתנן במתני' גבי אבן או קורה של הקדש נתנה לחבירו הוא מעל דאין גופו נהנה מן ההוצאה (תוספות)

דף יח - ב

אבותיהם ויזנו אחרי הבעלים יכול פגם ולא נהנה או נהנה ולא פגם ובמחובר לקרקע ובשליח שעשה שליחותו תלמוד לומר וחטאה נאמר [ויקרא כב-ט](#) חטא בתרומה ונאמר חטא במעילה מה חטא האמור בתרומה פוגם ונהנה ומי שפגם נהנה ובדבר שפוגם בו נהנה ופגימתו והנאתו כאחד ובתלוש מן הקרקע ובשליח שעשה שליחותו אף חטא האמור במעילה פוגם ונהנה ומי שפגם נהנה ובדבר שפוגם בו נהנה ופגימתו והנאתו כאחד ובתלוש מן הקרקע ובשליח שעשה שליחותו אין לי אלא אוכל ונהנה בדבר שאין בו פגם מנין אכילתו ואכילת חברו הנייתו והניית חברו הנאתו ואכילת חברו אכילתו והניית חברו שמצטרפין זע"ז אפילו לזמן מרובה מנין ת"ל [ויקרא ה-טו](#) תמעול מעל מ"מ אי מה חטא האמור בתרומה לא צירף שתי אכילות כאחד אף חטא האמור במעילה לא צירף שתי אכילות כאחד מנין אכל היום ואכל למחר ואפי' לזמן מרובה ת"ל תמעול מעל מ"מ אי מה חטא האמור בתרומה פגימתו והנאתו כאחד מנין לאכילתו ואכילת חברו ואפי' מכאן ועד שלש שנים מנין ת"ל תמעול מעל מכל מקום אי מה חטא האמור בתרומה

רש"י יכול פגם ולא נהנה. כלומר יכול יהא מועל היכא דפגם ולא נהנה כגון שקרע בגד של הקדש דומיא דוימעלו לעבודת כוכבים דאיכא שינוי וליכא הנאה: או יהא מועל כשנהנה ולא פגם. כי

היכי לאשכחן ברוטה דנהנה ולא פגם שהרי פגומה ועומדת שבעולה היא ומעילה היא: או בדבר שמחובר לקרקע. כגון באילן של הקדש ובשליח שעשה שליחותו של בעה"ב יכול שימעול השליח כמו שאילו עשה מדעת עצמו: ת"ל וחטאה ונאמר חטא בתרומה. ולא תשא עליו חטא מה חטא האמור בתרומה פוגם ונהנה ומי שפגם נהנה להוא עצמו שפגם התרומה הוא עצמו נהנה ממנה: ובדבר שפוגם בו נהנה. ולא בדבר אחר: ופגימתו והנחתו כאחד. בשעה אחת כדאמרינן הנחתו וביעורו שזה: ובתלוש מן הקרקע. דתרומה אינה נוהגת אלא בתלוש דכתיב (דברים יח) ראשית דגן היינו לאידגן: ובשליח שעשה שליחותו. דכי תרם מדעתו של בעה"ב הוא דהויא תרומה: אף חטא האמור במעילה פוגם ונהנה. מעל לאפוקי פגם ולא נהנה כגון שקרע שיראין של הקדש או לבש חלוק שנהנה ולא פגם ואידך דקתני במתני' דנהנה כחצי שיעור דלא מעל: ופגימה והנחה כאחת. למעוטי פוגם האידנא פרוטה ונהנה למחר פרוטה: שליח שעשה שליחותו. של בעה"ב דבעה"ב מעל פרט לשליח שלא עשה שליחותו אלא מדעת עצמו שלא מעל בעה"ב: אין לי אלא אוכל ונהנה. כדאמרן דכיון דליף מתרומה לא אשכחן אלא אוכל דכתיב (ויקרא כב) ואיש כי יאכל קדש בשגגה וגו': אכילתו ואכילת חבירו. כגון שלקח שזה פרוטה מן ההקדש ואכל הוא חיה והאכיל חיה לחבירו או נהנה הוא כחצי שיעור ונתן לחבירו החצי האחר ונהנה הוא והנחתו ואכילת חבירו כגון שסך משמן של הקדש בחצי פרוטה ונתן לחבירו החצי האחר ואכלו וכן למפרע והכא לא מייירי בשום פוגם אלא באוכל: ואפילו לזמן מרובה. כגון שאכל זה חצי שיעור בשחרית וחבירו לערב מנין שמאטרפין ויהא הנהנה חייב ת"ל תמעול מעל ריבה: אי מה חטא האמור בתרומה לא לירף שתי אכילות כאחת. אלא אכילה [אחת] בעי בכזית כדכתיב ואיש כי יאכל קדש וגו' דבתרומה קא מייירי אף במעילה לא לירף שתי אכילות כאחת ואנן קי"ל דלירף בה שתי אכילות כאחת ומנין אתה אומר שאם אכל היום חצי שיעור ואכל למחר חצי שיעור דהיינו שתי אכילות ואפילו לזמן מרובה שהוא חייב: הא מילתא איכא בין זמן מרובה דהכא לזמן מרובה דלעיל דהאי דהכא משמע בין לאחר שנים או שלשה ימים דקתני ביה אכל היום ואכל למחר והוא דלעיל לא משמע אלא ביום אחד דלא תנא אכל היום ואכל למחר: ואפילו. לא השלים שיעור אכילתו: מכאן ועד שלש שנים מנין. שהוא חייב: (הש"י)

תוספות עצמו אימא דאין בזה מעילה קמ"ל מעילה דגבי עבודת כוכבים דהוי שינוי רשות בלא הנאה שמשנה עצמו מרשות הקב"ה ומעבודתו לרשות עבודת כוכבים דאינו נהנה בזה אף אני אביא במעילה כשמשנה מרשות הקדש לרשות הדיוט כגון מוכר ונותן ומשאל חפצים של הקדש להדיוט שמעל אע"פ שאינו נהנה וא"ת ולייתי מעילה דגבי עבודת כוכבים ולשתוק מסוטה וי"ל דאיצטרך מסוטה לאשמועין דאפילו בלא שינוי רשות כגון גזבר של הקדש אפ"ה אם נהנה מעל ואפי' בלא פגם כגון קטלא וטבעת דמתני' והא לא מצינו למילף מעבודת כוכבים דעבודת כוכבים איכא שינוי מרשות לרשות שמניח עבודתו של הקב"ה ועובד עבודת כוכבים להכי איצטרך מסוטה וא"ת ומסוטה היכי יליף הנאה בלא שינוי רשות והלא בסוטה איכא שינוי מרשות הבעל לרשות הבעל וי"ל דבסוטה ודאי ליכא שינוי רשות שהרי היא אינה מניחה את בעלה במה שמזנה תחתיו אבל מעבודת כוכבים מיייתי שמניח עבודת הקדש והולך ועובד עבודת כוכבים וא"ת כיון דמעילה דסוטה אינה קרויה שינוי רשות א"כ מאי קאמר בברייתא אין מעילה אלא שינוי וכן הוא אומר איש איש כי תשטה אשתו ומעלה וגו' וי"ל דעיקר סמך אמעילה דעבודת כוכבים דמיייתי לבסוף ומ"מ אגב

אורחיה מיייתי מעילה דסוטה לאשמועינן דשייכא מעילה בהקדש בנהנה בלא שינוי ובלא פגימה דומיא דסוטה כדמסיק לקמן א"נ נהי דשינוי רשות ליכא בסוטה כדפרישית שאינה יוצאה מרשות הבעל בכך מ"מ איכא שינוי קצת והכי קאמר בברייתא אין מעילה אלא שינוי פי' דשני פנים האחד שינוי דהנאה כמו נהנה מן ההקדש אפילו בלא שינוי רשות כגון גזבר ובלא פגימה דמ"מ הוי שינוי כיון שהקדש כל הנאותיו אסורות להדיוט וכן מצינו מעילה כיוצא בה גבי סוטה דכתיב כי תסטה אשתו וגו' וכדפרישית ועוד יש שינוי אחר בלא שום הנאה כגון שינוי מרשות לרשות שמוציא מרשות הקדש ומכניס לרשות הדיוט כגון מכירה ונתינה והשאלה ומיד שנשתנה לרשות הדיוט דהיינו שעשה בה ההדיוט מעשה שחשוב זכיה וקנין מהדיוט להדיוט אע"פ שלא נהנה ועל שינוי זה מיייתי מוימעלו דעבודת כוכבים דסגי כמו שינוי מרשות לרשות כדפי' בלא הנאה כך דקדק משי"ח: יכול נהנה ולא פגם [או] פוגם ולא נהנה וכו'. פי' נהנה ולא פוגם [ס"ד] ילפי' מעילה מסוטה שאינה פוגמה בבעילה של זנות שהיא עושה את בעלה ודומיא דהכי נימא גבי הקדש וא"ת מאי [יכול] דקאמר וגם מאי מיייתי מתרומה לפטור נהנה בלא פגם דילפינן מעילה מסוטה והא מתני' היא דנתנה קטלא טבעת דנהנה בלא פגם חייב וי"ל דמתניתין בדבר שאין בו פגם שדרך תשמישו והנאתו בלא פגם והכא בדבר שיש בו פגם קאי וה"ק יכול נהנה בלא פגם חייב בכל דבר אף בדבר שיש בו פגם ומיייתי נמי מתרומה שדרך הנאה ע"י פגימה דהיינו אכילה לפטור (כמה) דהקדש נהנה בלא פגם (והכא אדבר שיש בו פגם קאי וה"ק יכול נהנה בלא פגם חייב בכל דבר אף) בדבר שיש בו פגם (ומיייתי בדבר שתשמישו דרך פגם) כגון קרדום וחלוק וא"ת כיון דבדבר שיש בו פגם מייירי א"כ היכי תיסק אדעתא לחיוביה ממעילה דסוטה והלא סוטה לא דמיא אלא לדבר שאין בו פגם כדפרישית וי"ל דמ"מ אי לאו מיעוטה דילפינן מג"ש דתרומה הוה ילפינן מסוטה כל נהנה בלא פגם אפילו בדבר שיש בו פגם אע"ג דלא דמי לסוטה משום דסברא הוא לומר כיון דאהנאה קפיד קרא לחייבינהו א"כ לא שנא אין בו פגם ולא שנא יש בו פגם להכי אצטריך תרומה לחלק וכה"ג צריך לומר גבי פגם ולא נהנה יכול וכו' פגם ולא נהנה פירוש פגם ולא נהנה תיסק אדעתא למילף מעבודת כוכבים שפוגם ומחלל שהולך מאלהים חיים והולך אחרי ההבל ואינו נהנה כלל בזה שעובד עבודת כוכבים אף אני אביא במעילה לחייב פוגם בלא נהנה כגון מזיק הקדש ומשליכו לאיבוד כגון שנוטל חפצים של הקדש ומשליכו לאור או במים או משברו וע"כ פגם דקאמר היינו כדפי' דליכא לפרושי כגון שמוציא מרשות הקדש ומכניסו לרשות הדיוט ע"י מכירה ומתנה או שאלה וקרי ליה פגימה לפי שהקדש נפסד וחסר בזה ל"ל הכי דא"כ כי מיייתי מתרומה לפטור הא ודאי כיון דאיכא שינוי רשות הוצאה מרשות הקדש והכנסה לרשות הדיוט הרי הוא מועל דהיא גופה ילפי' ממעילה דעבודת כוכבים וגם תנן נמי נתנה לחברו הוא מעל אלא ודאי מייירי במזיק בלא שינוי רשות כדפרישית וא"ת והיא גופה. היכי בעי למילף מעבודת כוכבים והלא בפגם עבודת כוכבים איכא נמי שינוי רשות כדפ"ל וי"ל דמכל מקום סלקא דעתך אמינא דעיקר קפידא דקרא לאו משום שינוי רשות אלא אפגמא ופסידא דהקדש קפיד רחמנא ואם כן אפילו בלא שינוי רשות נמי סלקא דעתך אמינא לחיובי להכי אצטריך תרומה לחלק כך דקדק משי"ח: מה תרומה פוגם ונהנה. דהכתיב כי יאכל ואי אפשר לאכילה בלא פגימה שמפסיד התרומה מן הכהן וגם פוגם בלא נהנה פטור בתרומה לאפוקי נהנה בלא פגם בדבר שיש בו פגם ולאפוקי פגם בלא נהנה היכא דליכא שינוי רשות כגון מזיק ואין להקשות לכתוב תרומה ולשתוק מאידך דהש"ס מצריך לקמן בסמוך: אכילתו ואכילת חברו. מייירי שהאכיל את חברו שנתן לתוך פיו של חברו דליכא לפרושי אכילת חברו ע"י שליחות שצוה חברו לאכול מן ההקדש הא ליתא אע"ג דיש שליחות לדבר עבירה גבי מעילה כדילפינן חטא חטא מתרומה הני מילי במעילה הבאה ע"י הוצאה אבל במעילה הבאה ע"י אכילה והנאה לא כדאמרין פרק האיש מקדש (קדושין דף מג.). לא מצינו בכל התורה כולה זה נהנה וזה מתחייב גבי האומר לשלוחו צא ואכול את החלב וכדפי' שם בתוספתא כך נראה למשי"ח א"נ שמא י"ל גם ע"י שליחות וכגון שצוה את חברו ליטול ולאכול ומדאגביה קנייה ומעל קודם האכילה כדפירש שם בתוספתא כך נראה למשי"ח: (תוספות)

עד שיצא מן הקדש לחול מן הקדש לקדש כגון לקח קיני זבים וקיני זבות וקיני יולדות ושקל שקלו והביא חטאתו ואשמו מן ההקדש כיון שהוציא מעל דברי ר' שמעון רבי יהודה אומר עד שיזרוק הדם מנין ת"ל [\[ויקרא ה-טו\]](#) תמעול מעל מכל מקום: אמר מר נפש אחד היחיד ואחד הנשיא ואחד המשוח במשמע שיכול מאי פשיטא נפש כתיב מהו דתימא אמר רחמנא [\[שמות ל-לג\]](#) ואשר יתן ממנו על זר והאי לאו זר הוא דהא אימשח בגווייה קמ"ל ואקשה רחמנא לסוטה ולעבודת כוכבים ולתרומה לסוטה דאף על גב דלא פגם גבי הקדש נמי נתנה טבעת בידה מעלה כי אקשה רחמנא לעבודת כוכבים דעד דאית בה שינוי גבי הקדש נמי עד דביקע בקרדום ויפגם ופגום אקשה רחמנא לתרומה מה תרומה [\[ויקרא כב-יד\]](#) כי יאכל פרט למזיק גבי הקדש נמי כל דבר אכילה כי מזיק ליה פטור: כיצד נתנה קטלא כו': אמר ליה רב כהנא לרב זביד ודהבא לאו בר איפגומי הוא והא דהבא דכלתיה דנון להיכא אזל אמר ליה דלמא דהבא דרמיין כלתיך הוא ועוד נהי דלא איכא נהנה ופגם לאלתר לעולם מי לא איכא פגימה: הנהנה מן החטאת וכו': מכדי אי בבהמה תמימה היינו כוס של זהב א"ר פפא בבעלת מום עסקינן:

רש"י עד שיצא מן ההקדש לחול. לפי שכשאוכל את התרומה הוא מוציאה לחולין מנין המוציא מקדש לקדש כגון שלקה ממעות הקדש וקנה מהו קיני זבין וקיני יולדות או ששקל מהו שקלו שהוא חייב לשקול לתרומת הלשכה או שהביא חטאתו ואשמו מן הקדש דהיינו מקדש לקדש וכיון שהביא לעזרה מעל דברי ר"ש דקסבר דמאן דמיחייב חטאת או אשם לעולם הוא חייב באחריותו עד שיביאנו לעזרה וכיון שהביאו נפטר מאחריותו אף האי נמי דמוציא מקדש לקדש כיון שהביאו לעזרה ילא ידי חובתו ידי אחריות ומעל: ורבי יהודה סבר לעולם הוא חייב באחריותו עד שיזרוק הדם. אף הכא נמי כיון שזרק הדם וילא ידי אחריות חובתו מעל דכיון דילא בו ידי חובתו כמו שהוציאו לחולין דמי ומנין דמעל לר"ש כדאית ליה ולר' יהודה כדאית ליה ת"ל תמעול מעל ריבה: שיכול מאי. כלומר מה הוה ס"ד למעט נשיא או משוח ממעילה פשיטא דכולן חייבין דנפש כתיב ונפש משמע בין יחיד בין נשיא ומשוח: מהו דתימא אמר רחמנא גבי שמן המשחה ואשר יתן ממנו על זר והאי משוח לאו זר הוא דהא אימשח בגווייה. סד"א דלא הוי בכלל מעילה קמ"ל דנפש דמשיח נמי הוי בכלל מעילה: אקשה רחמנא. כלומר אמרינן לעיל דאקשה רחמנא למעילה לסוטה ולעבודת כוכבים כדאמרינן לעיל והיכי דמי אקשה לסוטה דכי היכי דסוטה אע"ג דלא פגמה מעל דסוטה פגומה ועומדת היא דאינה נוהגת אלא בצעולה כדכתיב מצלעדי אישך ואמרינן (סוטה דף כד:): שקדמה בעילת הצעל לצועל והיינו צעולה ואפ"ה כתיב ומעלה בו מעל: גבי הקדש נמי אם נתנה טבעת בידה. אע"ג דלא פגמתו מעלה: אקשה רחמנא לעבודת כוכבים דעד דאית ביה שינוי. שמשנה עצמו משכינה לעבודת כוכבים גבי הקדש נמי עד דביקע בקרדום עאי חולין דשינה

ממלאכת קדש למלאכת חול לא מעל עד דביקע דפגמה: אקשיה רחמנא לתרומה. כדאמרין לעיל ילויף חטא חטא מתרומה להכי מה תרומה פרט למזיק שאם שפך אוכלין או משקין של תרומה ולא נהנה מהן שאינו חייב אף גבי הקדש נמי כל מידי דבר אכילה כי מזיק ליה ששפכו ולא נהנה ממנו פטור ממעילה ואמר לן רבי דהוא הדין נמי אף במידי דלאו בר אכילה הוא כי מזיק ליה פטור דאין חיוב מעילה עד שיהנה אלא משום דכתיב בתרומה כי יאכל דבתרומה ליכא אלא חיוב אכילה אמר נמי גבי הקדש כל דבר אכילה: ודהבא לאו בר איפגומי הוא. דקתני מתני' כיון שנהנה מעל ולא קתני ביה עד שיפגום אלמא דלאו בר פגימה הוא וא"כ ללא מיפגום: דהבא דכלתיה דנון להיכא אזל. נון אדם עשיר היה ונתן זה הרבה ותכשיטין לכלתו וכשנתן לה שקלו ולאחר זמן שקלו ונמלא חסר ממשקלו אלמא זה נמי עשוי ליפגום: אמר ליה. רב זביד מהא ליכא למשמע מינה דלמא דלאי דחסי להיכא דרמיין כלתיך כלומר לפי שלא היו משמרות אותו זה אלא משליכות אותו בכל מקום שמואלאות אותו כדרך שעושות כלתיך שאינו משמרות הכשיטיהו כראוי בשביל כך חסר אבל זה המשתמר יפה אינו נחסר: ועוד. אם ת"ל דמתחסר הוא אפ"ה כיון שנהנה מעל דנהי ללא איכא נהנה ופגם לאלתר שאינו פוגם מיד בשעה שנהנה ממנו לעולם מי לית ביה פגימה דמי קאמינא לית ביה פגימה לעולם לאלתר קאמינא לית ביה פגימה אבל לאחר זמן הולך ומתחסר וכיון דלאלתר לית ביה פגימה הלכך כיון שנהנה מעל: מכדי דחטאת בהמה תמימה מיירי. מתניתין היינו כוס של זה דכי היכי דכוס של זה לא קאי לאיפגומי ומשום הכי לא איזיל ביה בתי פגימה אלא כיון שנהנה בו בפרוטה מעל אף חטאת תמימה דקיימא להקרבה לאו בת פדייה היא כיון שנהנה ממנה למעול בה ואמאי קאמר עד שיפגום מאי פגם מאי למעבד בה דאפילו רכיב עלה עד דאכחשה האי לא הוי פגם ללא פגמה למזבח דבהמה בין שמינה בין כחופה חזיא לכפרה ואין בה תורת פגימה: אמר רב פפא מתניתין דחטאת בעלת מוס עסקינן. דקיימא לפדייה וכיון דפגמה שהכחשה ופיחת מדמיה ודבר שיזכר בו פגם הוא הלכך לא מעל עד שיפגום בשוה פרוטה וסיפא דקתני כשהיא מתה כיון שנהנה בשוה פרוטה מעל מיירי בין בתמימה בין בצעלת מוס דכיון דמתה לאו בת פדיון היא דאין פודין את הקדשים להאכלין לכלבים (פסחים דף קט.) הלכך לא תני בה עד שיפגום: (ה"ש")

תוספות אקשיה רחמנא לתרומה דכתיב כי יאכל פרט למזיק. פירוש פוגם דלא נהנה דאי לא [היקשא] דתרומה הוה מחייבין כדקאמר בתחלת הברייתא דקאמר יכול פגם ולא נהנה וכו' משום דילפינן ליה מעבודת כוכבים כדפירשנו לעיל אין להקשות מאי שנא דהיקשא דסוטה נקטיה לחיובא והיקש דתרומה לפטור דהא כדאית' והא כדאיתא הקישא דסוטה אתיא לחייב נהנה בלא פגם בדבר שאין בו פגם לולי הקישא דסוטה הוה פטרינן כל נהנה ואילמלא הקישא דתרומה הוה מתחייב פגם בלא נהנה מעבודת כוכבים כדפ"ל וא"ת מדוע לא הזכיר גם פטור דנהנה בלא פגם גבי תרומה דהא נמי מתרומה כדאיתא לעיל יכול נהנה ולא פגם כדפ"ל וי"ל משום דלא פסקינן ליה דהא איכא נהנה בלא פגם דחייב כגון בדבר שאין בו פגם דילפינן ליה מסוטה אלא אי קשיא הא קשיא גבי עבודת כוכבים דנקט הקישא לפטור עד דנקט לפטור היה לו להזכיר לענין חיוב דהא מעבודת כוכבי' נפקא לן חיוב מעילה בהוצאה מרשות הקדש לרשות הדיוט כגון מכירה ומתנה ושאלה גם בלא הנאה דהא לא שמעינן לא מסוטה ולא מתרומה דבתרויהון איכא הנאה וי"ל דהכי נמי קאמר אקשיה לעבודת כוכבים ועד דאיכא שינוי כלומר מעבודת כוכבים דבשינוי רשות מחייב

בלא שום הנאה ואגב אורחא אשמועינן דאינו קרוי שינוי בהוצאה מרשות הקדש לחוד עד שיכנס לרשות הדיוט ויזכה בו ההדיוט על ידי בקוע וכדפירשנו לעיל דאשמועינן רבותא אליבא דרב הונא: אקשיה רחמנא לתרומה. כי יאכל פרט למזיק אף הקדש מידי דבר אכילה כי מזיק ליה פטור תימא משמע דוקא דמידי אכילה הוי מזיק פטור וקשיא דבפ"ק דב"ק (דף ט:): במשנה תנן נכסים שאין בהן מעילה הא יש בהן מעילה דהיינו קדשים או קדשי קדשים פטור וקאי אארבעה אבות נזיקין דרישא דקתני בהו המבעה דהיינו אדם המזיק ואפילו למ"ד מבעה זה השן דלא פליגי בזה ופי' ה"ר ר"י דתנא דנקט דכי יאכל לדעתו לאשמועינן דכי נמי אכיל דרך היזק כגון אכילה גסה פטור ויש להוסיף כגון שמן של תרומה דפטור כדאיתא פרק כיצד מברכין [ברכות דף לה: ועי' תוס' ב"מ צט: ד"ה פרט וכו'] ודהבא לאו בר איפגומי הוא. בתמיה אמתני' דכוס של זהב דקרי ליה דבר שאין בו פגם: דהבא דכלתיה דנון היכן אזל. מסקנא דקושיא הוא כלומר אי דבר שאין בו פגם הוא דהבא דכלתיה דנון פירוש זהב כלתו של אותו עשיר הנקרא נון היכן אזל ומהדר ליה דלמא האי דהבא היכי דרמיין כלתיך כלומר שמא עשתה מזהבה כמה שעשו כלות שלך דהיו משליכות אותו בחלונות או במקום אחר שאינו נשמר והיה פוגם הרבה. דרמיין משליכות: מכדי אי בבהמה תמימה היינו כוס של זהב. פירוש כיון שהיו תמימים דבר שאין בו פגם הוא דאפילו כחשה אין נפסד בכך כלום שהרי מקריבים אותה ויוצא בה דלא שייך פגם אלא בדבר העומד לדמיו שאם בא למוכרו דמיו נפחתים אבל בדבר העומד ליקרב ואינו נפסד בכך ליקרב אין זה דבר שיש בו פגם ומשני בבעלת מום דהשתא עומדת לימכר דדמיה פחותים: (תוספות)

דף - יט ב

מתני' נהנה כבחצי פרוטה ופגם כחצי פרוטה או שנהנה בשוה פרוטה בדבר אחד ופגם בשוה פרוטה בדבר אחר לא מעל עד שיהנה בשוה פרוטה ויפגם בשוה פרוטה בדבר אחד אין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בהמה וכלי שרת בלבד כיצד רכב על גבי בהמה ובא חברו ורכב ובא חברו ורכב כולן מעלו שמה בכוס של זהב ובא חברו ושתה ובא חברו ושתה כולן מעלו תלש מן החטאת ובא חברו ותלש ובא חברו ותלש כולן מעלו רבי אומר כל דבר שאין לו פדיון יש בו מועל אחר מועל: **גמ'** מני מתניתין רבי נחמיה היא דתניא אין מועל אחר מועל אלא בבהמה בלבד ר' נחמיה אומר בהמה וכלי שרת מ"ט דת"ק קסבר בעניינא דבהמה כתיב דכתיב **[ויקרא ה-טז]** באיל האשם ור' נחמיה אמר לך ק"ו אם אחרים מביא לקדושתן הוא עצמו לא כ"ש: רבי אומר כל דבר שאין לו פדיון יש בו: היינו ת"ק אמר רבא איכא בינייהו עצים דת"ר האומר הרי עלי עצים לא יפחות משני גזירין רבי אומר עצים קרבן הן וטעונין מלח וטעונין תנופה אמר רבא לדברי רבי עצים טעונין עצים ואמר רב פפא לדברי רבי עצים צריכין קמיצה רב פפא אמר קדשי מזבח תמימין ונעשו בעלי מומין ועבר ושחטן איכא בינייהו והתניא קדשי מזבח תמימין ונעשו בעלי מומין ועבר ושחטן רבי אומר יקברו וחכ"א יפדו: **מתני'** נטל אבן או קורה של הקדש הרי זה לא מעל

מהנני' נהנה כבחלי פרוטה. כגון שלבש בגד של הקדש ונהנה בו כשיעור חלי פרוטה: ופגם
 בחלי פרוטה. שקרעו ופגמו כשיעור חלי פרוטה: או שנהנה בשוה פרוטה בדבר אחד. שיש בו פגם
 ולא פגם: בש"פ בדבר אחר. כגון ששפך משקה ולא נהנה מהן ה"ז לא מעל עד שיהנה שוה
 פרוטה ויפגום בש"פ בדבר אחד והכא מיירי בדבר שיש בו פגם וקסבר דכתרומה בעינן דפגימתו
 והנחתו כאחד: אין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בהמה דקדשי מזבח וכלי שרת בלבד. הני לאו
 לדמי קיימי ולא בני איפגומי נינהו שאפילו רכב ע"ג בהמה והכחישה או תלש מאמרה עדיין ראויה
 היא לקרבן ולא פסלה בכך למזבח דבין שמינה ובין כחופה חזיח להקרבה ואין בה תורת פגימה
 הלכך אכתי בקדושתה קיימא הלכך יש בה מועל אחר מועל וכן שתי אחר בכוס של זהב אפי'
 איפתתו ופגמו כיון דקדושת הגוף היא ולא קדושת דמים ללאו לפדייה קיימא עדיין קאי לשירות
 ויש בו מועל אחר מועל: רבי אומר כל דבר שאין לו פגם. שאינו נפסל בפגימה דהיינו כל דבר
 שאין לו פדיון כי הני בהמה וכלי שרת דאמרן במתני' יש בו מועל אחר מועל ובגמ' מפרש מאי
 איכא בין רבי לרבנן: גמ' קסבר בעניינא דבהמה הוא דכתיבא. מעילה ולא בשאר מיילי דכתיב
 ויהנהן יכפר עליו (הכהן) באיל האשם והאי באיל האשם יתירא הוא שכבר נאמר תחלה איל אשם
 ונימא קרא וכפר עליו הכהן ותו לא באיל האשם ל"ל לומר שכפר עליו במה שמעל באיל האשם
 שנהנה ממנו דמשמע אפי' מעל בו מאה פעמים קרוי אשם שיש בו מעילה כל שעה ומדכתב
 רחמנא בהמה גבי מעילה ולא שאר מיילי מכלל דאין מועל אחר מועל אלא בהמה בלבד: ר'
 נחמיה. דמוסיף כלי שרת למעילה מייתי להו מק"ו אם אחרים מביאין לקדשתן כלומר כיון דכלי
 שרת חמירי כ"כ שמביאין אחרים לקדושה ויש בהן מעילה דהכי קיימא לן (זבחים פז). דכלי שרת
 מקדשין בכל דבר: הוא ערמו. כלי שרת כגון כוס של זהב לא כ"ש שיהא קדוש כל כך שיהא בו
 מועל אחר מועל: איכא בינייהו עאים דת"ר האומר הרי עלי עאים וכו'. דהכי תנן במס' מנחות
 דפרק האומר הרי עלי עשרון האומר הרי עלי עאים לא יפחות משני גזירי עאים ואמרין בגמרא
 ת"ר קרבן מלמד שמתנדבין עאים וכמה שני גזירין וכן הוא אומר והגורלות הפלנו על קרבן העאים:
 רבי אומר עאים קרבן הן וטעונין מלח וטעונין הגשה. לרבי דקרי להו קרבן הוי דבר שאין בו פגם
 וקדשי קדושת הגוף ויש בהן מועל אחר מועל שאם ישב עליהן וחזר אחר וישב עליהן יש בהן מועל
 אחר מועל ולרבנן ללא קרו להו קרבן לא הוו כקדשי מזבח אלא הוו כקדשי בדיק הבית והו דבר
 שיש בו פגם ודמו כמאן ללא קיימי אלא לדמי ואין בהן מועל אחר מועל: אמר רבא לדברי רבי.
 דקרי להו קרבן אותן עאים טעונין עאים אחרים להקטירן עליהן כמו שאר קרבן: ולריבין קמי'א.
 שיקח מן העאים מעט בקומלו ויקטיר תחלה דהואיל ומקיש להו למנחה שטעונין מלח והגשה
 טעונין נמי קמי'א: רב פפא אמר קדשי מזבח וכו' איכא בינייהו: והתניא. בניחותא קדשי מזבח
 תמימין ונעשו בעלי מומין ועבר ופחטון עד שלא נפדו רבי אומר יקברו משום דקא סבר הכל היו
 בכלל העמדה והערכה אפילו קדשי מזבח והני לא אפטר בהעמדה והערכה דהא מתו הלכך יקברו
 הואיל ולית להו פדייה הלכך יש בהן מועל אחר מועל הנהנה ממנה אחר שחיטה: וחכמים אומרים
 יפדו. ללא בעו העמדה והערכה וכיון דקדושת דמים נינהו ואית בהו פדייה אין בהן מועל אחר

תוספות הכי גרסי' נהנה בחצי פרוטה ופגם בחצי פרוטה או שנהנה בפרוטה בדבר אחד ופגם בפרוטה בדבר אחר ה"ז לא מעל עד שיהנה שוה פרוטה ויפגום ש"פ בדבר אחד ובגמ' מפרש טעמא דילפי' מתרומה דבדבר שפגם בו נהנה: אין מועל אחר מועל אלא בהמה וכלי שרת בלבד. תימה דתניא בתוספתא [בקע] בקרדום של הקדש [ובא חברו] ובקע בו ובא חברו ובקע בו כולם מעלו וליכא למימר דבקרדום כלי שרת מייירי דהא תני התם בסיפא נתנה לחברו וחברו לחברו הראשון מעל והשני לא מעל ובעולה כולם מעלו ומפרש דהתם במאי עסקינן כגון לאחר שבקע החזירו דמה שהחזירו הרי הוא של הקדש כאילו לא מעלו ורבינו יצחק מפרש דהתם בגזברין עסקינן דלעולם לא יצאו לחולין בשום מעילה עד שיוציאנה מרשותו: רבי אומר כל דבר (שיש בו פגם) [שאין לו פדיון] יש בו משום מועל אחר מועל. מפרש ליה בגמ': מאי טעמא דת"ק קסבר בעניינא דבהמה כתיב [דכתיב] באיל האשם. פירוש דכתיב (ויקרא ה) (אשר) יכפר עליו באיל האשם ומיותר דהכתי' קרא אחרינא והוה מצי למיכתב אשר יכפר עליו אלא ש"מ לדרשא אתי למימר דווקא באיל אשם איכא מעילה אחר מעילה אבל לא בכלי שרת נראה לר' דצריך לפרש דסברי רבנן שהוא יוצא לחולין ע"י מעילה וא"כ יש לו פדיון דאם אין פדיון א"כ לא יצא לחולין ואמאי לא ימעלו בו מאחר שמעל אחד ואין סברא לומר בזה דגלי קרא: ור' נחמיה אמר לך ק"ו אם לאחרים מביא לידי קדושה. פירוש שהכלי שרת מקדש במה שבתוכו הוא עצמו לא כל שכן פירוש שלא יצא לחולין ע"י מעילה אבל מ"מ מודה דיש לו פדיון אלא גבי מעילה שאני משום ק"ו ולענין פדיון שמא לא שייך האי ק"ו ובאיל האשם מיבעיא ליה לדרשא אחריתא: האומר הרי עלי עצים לא יפחות משני גזירין וטעונין מלח וטעונין תנופה. ומפרש התם פרק הקומץ רבה (מנחות דף כ:): דלדברי רבי עצים צריכים קמיצה כמו מנחה וצריך עצים לעשות מערכה ולהקטירם בה והשתא פליגי כן רבי ורבנן במתני' דרבי סבר כל דבר שאין בו פגם כגון עצים יש בהן מועל אחר מועל כמו בהמה וכלי שרת דעצים קרבן גמור הוא ורבנן סברי דלאו קרבן הוא ואין בהם מועל אחר מועל: קדשי מזבח תמימים ונעשו בעלי מומין איכא בינייהו והתניא. בניחותא רבי אומר יקברו דקסבר בעינן העמדה והערכה וחכ"א יפדו דקסברי לא בעינן העמדה והערכה השתא פליגי בין רבי ורבנן דאליבא דרבי דאמר בעינן העמדה והערכה אם כן אלימא קדושתיהו שהרי אינם נפדים בקל הלכך יש בהם מועל אחר מועל ודבר שאין בו פגם קרי ליה לפי כשמתחלה כשהיו תמימים היו דבר שאין בו פגם ורבנן סברי אין מועל אחר מועל דלא אלים קדושתיהו שהרי הם נפדים מבלי העמדה והערכה: נטל אבן או קורה של הקדש הרי זה לא מעל. בגמרא מוקי לה באבנים המסורות לו לגזבר עסקינן שאינן יוצאין לחולין בנטילת הגזבר לפי שאינן מוציא מרשות הקדש בנטילתו שכל זמן שהיא ברשות הגזבר הרי היא ברשות הקדש עד שיוציאה מרשותו: (תוספות)

א

-

כ

דף

נתנה לחברו הוא מעל וחברו לא מעל בנאה בתוך ביתו ה"ז לא מעל עד שידור תחתיה בשוה פרוטה נטל פרוטה של הקדש ה"ז לא מעל נתנה לחברו הוא מעל וחברו לא מעל נתנה לבלן אע"פ שלא רחץ מעל שהוא אומר לו הרי המרחץ פתוח לפניך הכנס ורחוץ אכילתו ואכילת חברו הנייתו והניית חברו אכילתו ונהניית חברו הנייתו ואכילת חברו מצטרפין זה עם זה ואפילו לזמן מרובה: **גמ'** מ"ש הוא ומ"ש חבירו אמר שמואל בגזבר

המסורות לו עסקינן: בנאה בתוך ביתו אינו חייב כו': למה לי עד שידור תחתיה כיון דשניה מעל אמר רב כגון שהניחה על פי ארובה וכיון דבני לה מיהת מעל לימא מסייע ליה לרב דאמר רב המשתחוה לבית אסרו אמר רב אחא בריה דרב איקא הנאה הנראת לעינים אסרה תורה לימא מסייע ליה הדר בבית של הקדש כיון שנהנה ממנה מעל אמר ריש לקיש התם בשהקדישו ולבסוף בנאו אבל בנאו ולבסוף הקדישו מאי לא מעל מאי איריא רהיט ותני הדר בבית של מערה לא מעל לימא הדר בבית של אבנים שבנאו ולבסוף הקדישו לא מעל אמרי הא פסיקא ליה הא לא פסיקא ליה:

רפ"י מתני' נתנה לחברו הוא ומעל. הנותן מעל שהוציאה לחולין: גמ' מ"פ. דכי נטלה הוא ללא מעל ומ"פ כי נתנה לחברו דמעל: בגזבר המסורות לו. אותו אבן או אותו קורה עסקינן דכי נטלו הוא עדיין ברשותו הם וברשות הקדש נינהו כמתחלה אבל כי נתנה לחברו הרי שינהו מרשות הקדש לחול ומעל: כיון דשינה. שפחתה וחתכה אי נמי שבנאה בבנין מעל שהרי שינה אותה: שהניחה על פי ארובה. כשהיא שלימה שלא שבנאה כלום אלא הנחה בעלמא הוא דעבד בה הלכך לא מעל עד שידור תחתיה בשוה פרוטה. (ל"א) כגון שסתם פי ארובה והיה פירות תחת הארובה ועכשיו נהנה ממנו הכי שאין הגשמים יורדים עליהם דכיון שהגין עליהן בשוה פרוטה מעל: וכיון דבני לה מיהת מעל. הכי קתני (לעיל) כיון דבנה מעל דאע"פ שמחוברת היא בבנין חשיב לה כחלוש ואית בה מעילה: לימא. מדהכא מעל דאע"ג דחיברו כחלוש דמי והיינו מסייע ליה לרב דאמר המשתחוה לבית אסרו דאע"ג דמחובר לקרקע הוא לענין עבודת כוכבים כחלוש דמי דאי אמרת כמחובר דמי לא אסריה דהכי גמרינן (ע"ז דף מה.) אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם ואי אמרת כמחובר דמי לא נאסר דהוי דומיא דהר ואי כמחובר דמי נמי לענין מעילה לא אית בזה מעילה דהא אין מועלין במחובר לקרקע: לעולם אימא לך דהמשתחוה לבית לא אסרו דכמחובר דמי וה"ל כיון דבני לה בסיד כמחובר דמי ואי אמרת א"כ אמאי מועלין בה משום דהנאה הנראת לעינים אסרה תורה במעילה וקורה זו שבנאה בבנין הנאה הנראית לעינים היא ולהכי מועלין: לימא. מדאמרינן הכא דמעל דאע"פ שבנאו כחלוש דמי מסייע ליה הדר בבית של הקדש מעל דכחלוש דמי: אמר ריש לקיש. לעולם אימא לך בית כמחובר דמי ומהכא לא תסייע ואם אמרת א"כ אמאי מעל התם בשקדיש האבנים והסיעם כשהן בחלוש ואח"כ בנאו דכיון דבשעת הקדש הוה חלוש הלכך דאע"ג דשוב בנאו מחובר הוא יא בו מעילה: וקא דייק אבל בנאו ולבסוף הקדישו לאחר שהיה מחובר מאי לא מעל א"כ אמאי רהיט ותני הדר בבית של מערה של הקדש לא מעל: אמרי כו'. הא ודאי ה"ל הוה מצי למיתני דודאי לא מעל אבל מש"ה נקט בית של מערה משום דפסיקא ליה דלעולם לית בה מעילה להכי (פסיקא הכי בא ליה למיתנייה): בית של אבנים דעלמא לא פסיקא ליה. מילתא דיש הפרש בין בנאו ולבסוף הקדישו בין הקדישו ולבסוף בנאו להכי לא תנייה ולעולם דוקא הקדישו ולבסוף בנאו יא בו מעילה דכחלוש דמי: (רפ"י)

תוספות נתנה לחברו הוא מעל. פירוש גזבר לפי שיצא לחולין מצי נתנה לחברו שהוציאה מרשותו: בנאה בתוך ביתו הרי זה לא מעל. מפורש בגמ' כגון שלא שינה אותה אלא הניחה ע"פ ארובה דאי עשה בה שינוי קנאה הגזבר ויצאה לחולין: נתנה לבן אע"פ שלא רחץ מעל. בפרק הזהב (ב"מ דף

מח.) מייתי מינה סיוע לריש לקיש דאמרינן משיכה מפורשת מה"ת ודייק מינה דוקא בלן דלא מיחסרא משיכה אבל שאר בעלי אומניות לא מעל עד דמשיך ומ"מ לר' יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות לא מותיב מינה דמצי לאוקומא בבלן עובד כוכבים דהתם ודאי בשאר אומניות לא מעל עד דמשיך דכיון דבישראל מעות קונות בעובד כוכבים קונה במשיכה כדאית' בבכורות (דף יג.) לעמיתך לישראל בחדא ולעובד כוכבים בחדא ואפ"ה הוי סייעתא לריש לקיש דלכאורה לא משתמע בבלן עובד כוכבים דומיא דלעיל דקתני נתנה לחברו דהתם בישראל מיירי מדקתני חברו: שהוא אומר לו הרי המרחץ פתוח הכנס רחץ. כלומר הבלן יאמר אין הדבר מעכב בי שהרי הכל מוכן ואם כן קנה המעות: אכילתו ואכילת חברו. פירוש אוכל בחצי פרוטה והאכיל לחברו בחצי פרוטה הנייתו והניית חברו כגון שסך עצמו בשמן של הקדש בחצי פרוטה וסך חברו בחצי פרוטה מצטרפין זה עם זה ואפילו לזמן מרובה: מאי שנא הוא ומאי שנא חברו. דכי נטל לא מעל כו' נתנה לחברו מעל בגזבר המסורות לו כולה כדפי' במתני': למה לי עד שידור. כיון דבנה מעל קס"ד השתא דבנאה מיירי שסתתה ותיקנה הרי לך שעשה בה שינוי וקנאה ומשני אמר רב כשהניחה על פי ארובה פירוש כשהיתה מתוקנת מקודם לכן ולא עשה בה שום שינוי רק הניחה על פי ארובה ומטיחה בטיט עד שנתחברה יפה וכיון דבני ליה מיהא מעל בניחותא כלומר לאחר שבנאה מועל בה אם דר תחתיה שוה פרוטה אע"ג דאין מעילה במחובר לקרקע היינו תלוש ולבסוף חיברו וקסבר הוי תלוש: לימא מסייע לרב דאמר המשתחוה לבית אסרו: דקא סבר תלוש ולבסוף חיברו הוי תלוש (וה"ה דהוה מצי לשנויי) ודחי ליה הנאה הנראת לעינים אסרה תורה כלומר לעולם תלוש ולבסוף חיברו הוי מחובר ושאני הכא משום דהוה ליה הנאה הנראת לעינים שהארובה נכרת היא מבחוץ: הדר בבית של הקדש כיון שנהנה מעל. אלמא תלוש ולבסוף חיברו הוי תלוש וה"ה דהוה מצי לשנויי הנאה הנראת לעינים שאני ומשני אמר ריש לקיש התם כשהקדישו ולבסוף בנאו דהתם אפילו למ"ד הוי מחובר (ולא) מעל כיון שהקדישו קודם ותימה ע"כ לעיל דקאמר וכיון דבני מעל לימא מסייע ליה לרב אמאי לא דחי ליה ולאוקמא למתני' כשהקדישו ולבסוף בנאו אבל בנאו ולבסוף הקדישו לא אהני האי טעמא [וי"ל דאף דבנאו ואח"כ הקדישו ס"ל דלא מהני אלא משום הנאה הנראת לעינים הוא דאסור] והשתא אתי שפיר דמייתי סייעתא מהדר בבית של הקדש ולא מצי לדחויי הנאה הנראת לעינים שאני דקא סלקא דעתך השתא דמיירי בבנאו ולבסוף הקדישו דלא מהני ליה ההוא טעמא וכי דחי ריש לקיש כשהקדישו ולבסוף בנאו מטעם הנאה הנראת לעינים הווא:

הוא:

לעינים

פרק שישי - השליח שעשה

מתני' השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל לא עשה שליחותו השליח מעל כיצד אמר לו תן בשר לאורחים ונתן להם כבד כבד ונתן להם בשר השליח מעל אמר לו תן להם חתיכה חתיכה והוא אומר טלו שתים והם נטלו שלש כולם מעלו:

רפ"י מתני' השליח שעשה: לא עשה שליחותו. אלכא סינה ממנה שאמר לו בעה"ב השליח מעל: תן בשר. של הקדש אמר לו תן להם חתיכה חתיכה והוא אומר טלו ב' ב' והם נטלו ג' ג' כולן מעלו. בעה"ב מעל לפי שנעשה שליחותו בחתיכה א' והשליח והאורחין מעלו שכל א' וא' הוסיף א' מדעתו: גמ' (רפ"י)

תוספות מתני' השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל. כדאמרינן לעיל באידך פירקין (דף יח:):
דילפינן חטא חטא מתרומה: אמר לו תן בשר לאורחים ונתן להם כבד ונתן להם בשר שליח
מעל. שהרי לא עשה שליחותו של בעל הבית שצוה לו: (תוספות)

דף - ב

ג' מאן תנא דכל מילתא דמימלך עלה שליח תרתי מילי הויין א"ר חסדא דלא כר"ע דתנן
הנודר מן הירק מותר בדילועין ור"ע אוסר אביי אמר אפילו תימא ר"ע מי לא בעי
לאימלוכי כי אמרו רבנן קמיה דרבא אמר להו שפיר קאמר נחמני מאן תנא דפליג עליה
דר"ע רשב"ג היא דתניא הנודר מן הבשר אסור בכל מיני בשר ואסור בראש וברגלים
בקנה ובכבד ובלב ואסור בבשר עופות ומותר בבשר דגים וחגבים רשב"ג מתיר בראש
וברגלים בקנה ובכבד ובעופות ובדגים ובחגבים וכן היה רשב"ג אומר קרביים לאו בשר
הן ואוכליהן לאו בר איניש ולת"ק מ"ש בבשר עופות משום דרגיל איניש דאמר לא
אשכחי בשרא דחיותא ואתאי בשרא דציפרא אי הכי הכי נמי עביד איניש למימרא לא
אשכחי בשרא דחיותא ואתאי דגים אמר רב פפא ביום הקזה עסקינן דלא אכיל איניש
דגים אי הכי ציפרא נמי (לא) ניכול דאמר שמואל דמסוכר ואכל ציפרא פרח ליביה
כציפרא ועוד תניא אין מקיזין דם לא על הדגים ולא על העופות ולא על בשר מליח אלא
אמר רב פפא ביומא דכייבין ליה עיניה עסקינן דלא אכיל דגים: אמר לו תן לו חתיכה
כו': שמע מינה מוסיף על שליחותו הוי שליח אמר רב ששת דאמר שליח טול אחת
מדעתו ואחת מדעתו

רפ"י מאן תנא דכל מילתא דמימלך ביה שליחא תרתי מילי נינהו. ה"ק מני מתני' דמשמע כל
מלתא דלריד ללחיה לאימלוכי עליה ולשאלו מעל הבית אם יקחהו במקום אותו שצוהו אם לאו
כגון שאם צוהו בעה"ב ליקח לו בשר מן השוק ולא מלא אלא כבד שעכשיו צריך לחזור לו לשאלו
אם יקחנו אם לאו דלע"ג דכולו מין בשר הוא כיון דמימלך עליה תרי מילי נינהו דמתני' נמי הכי
משמע דתרי מילי נינהו מדקתני השליח מעל דאי חדא מילתא נינהו שליח אמאי מעל הא קא
עביד שליחותו של בעה"ב אלא מדקתני מעל אלמא תרי מילי נינהו ומני הא: אמר רב חסדא דלא
כר"ע היא דתנן הנודר מן הירק מותר בדילועין ור"ע אוסר. דקסבר מין אחד הוה ואמרינן במס'
נדריים אמרו לו לר"ע והלא אדם אומר לשלוחו קח לי ירק והוא צא ואומר לו לא מצאתי אלא
דלועין אלמא כיון דמימלך מינא אחרינא הוא להכי מותר בדלועין ואמר להו והוא הדבר כלומר
משם אני למד דלע"ג דמימלך חדא מילתא היא כלום הוא חוזר ואומר ירק לא מצאתי אלא קטנית
אלא כיון דאמר לא מצאתי אלא דלועין ואינו אומר לא מצאתי אלא קטנית אלמא דלועין בכלל

ירק הן ורע"ג דמימלך עליהו שליחא ס"ל לר"ע דחדא מילתא נינהו והיינו ללא כר"ע: אפי' תימא ר"ע היא. והיינו טעמא דכי נתן להן כבד מעל מפני שנתן להן מדעתו דמי לא בעי אימלוכי בצעה"ב אם יתן להם כבד או לא וכיון ללא אימלך מש"ה מעל השליח דכמי שנתן להן מדעתו דמי ולא משום דאמרינן דתרי מילי נינהו חלא חדא מילתא נינהו: שפיר קאמר נחמני. היינו אביי דתריץ הכי אפילו כר"ע נמי לא בעי לאימלוכי: מאן תנא דפליג עליה דר"ע. דסבירא ליה דכל מילי דמימלך עליה שליחא תרי מילי נינהו: רש"ג היא דתנן הנודר מן הבשר וכו' רש"ג מתיר בראש וברגלים ובקנה ובכבד. אלמא דקסבר תרי מילי נינהו: קרביים לאו בשר ואוכליהון לאו בר נש. כלומר האוכלן וקונה אותם בדמי שאר בשר שאם יכול לקנות ליטרא בשר בזוז ומניה הבשר ולוקח ליטרא קרביים בזוז לאו בר איניש אלכל כל חדס: ולת"ק מ"ש בשר עופות. דאסר טפי מבשר דגים משום דרגיל וכו' ומין בשר הוא ולהכי אוסר: אמר רב פפא. מש"ה אסור בבשר עופות משום דביום הקזה עסקינן דנדר דכי נדר בכל בשר שראוי לו לאכול בו ביום אכל שאינן ראויין לו בו ביום הקזה ודאי לא נדר כגון דגים: אי הכי אמאי אסור בעופות איפרא נמי ניכול דאמר שמואל האי מאן דמסוכר. שהקזו דם בכתפיה ואכיל איפרא וכו' אלמא דלא אכיל ההוא יומא ולא נדר מיניה ובהני ספרים דכתיב בהו איפרא נמי לא ניכול מש"ה איפרא נמי לא רגיל איניש למיכל ביום הקזה ולא נדר מיניה: על בשר מליח. במלח שני ימים ולילה אחת דשוב אינו משיב את הנפש: אלמא אמר רב פפא. להכי (אינו) אסור בבשר עופות דנדר מן הבשר ביומא דכייבין ליה עיניה שהוא אינו אוכל דגים שהקים לעינים אכל כל מין בשר אפי' בשר עופות אכיל הלכך נאסר בכל מין בשר שראוי לו לאכול ומותר בדגים והא דאמרינן במסכת נדרים (דף נד:) סימן נו"ן סמ"ך עיי"ן דמשמע נון סמא לעינא היינו בתחלת עינא כשמתחילין העינים לכאוב אכל בסוף אוכלא קשי להו דגים: שמע מינה מוסיף על דבריו הו' [שליח]. מדקתני כולן מעלו דמשמע דבעל הבית נמי מעל מכלל דסבירא ליה לתנא דמתני' דשליח לא עקר שליחותו בצעה"ב אלמא מוסיף על דבריו הוא דהו' דאי הו' עוקר שליחותו לא היה הצעה"ב מועל אלא ודאי מוסיף על שליחותו הוא ותפשוט מהכא הא דמיבעיא לן במסכת כתובות (דף לח:) האי מאן דאמר לשליחיה זיל זבין לי ליתכא דארעא וזבין ליה כורא שהוא פי שנים מי אמרינן מוסיף על דבריו של משלח הו' ולא עקר שליחיה וקנה (שליח כוליה כורא) או עובר על דבריו הו' ולא קנה הלוקח כלום: אמר רב ששת. מהכא לא תיפשוט דהכא היינו טעמא דבעל הבית נמי מעל משום דאמר שליח מדעתו דהכי אמר שליחא לאורחים טלו לכם שתי חתיכות האחד מדעתו של בעל הבית ואידך מדעתו ואידך לקחו מדעתו דהכא ודאי מוסיף הו' ואיתעבידא שליחותיה ולכך מעל וכי תימא (אי הכי) הא פשיטא דבעל הבית מעל: (רש"י)

תוספות מאן תנא דכל מידי דמימלך עליה תרי מילי הויין. כגון כבד ובשר שכשבעה"ב צוה לשלוחו להביא בשר השליח נמלך בו אם חפץ בכבד מביא אבל בלא נמלך לא היה מביא והכא דאמר בעה"ב הבא בשר והביא כבד תנן במתני' לא עשה שליחותו א"כ תרי מילי נינהו א"ר חסדא דלא כר"ע דתנן פ' הנודר מן הירק (נדרי נד.). [הנודר מן הירק] מותר בדלועין דקסברי רבנן דדלועין לאו ירק הוא ור"ע אוסר דקסבר ירק הוא והתם מפרש פלוגתייהו אמרו לו לר"ע והלא אדם אומר לשלוחו קח לי ירק והוא אומר לא מצאתי אלא דלועין פירוש אלמא מילתא אחרינא הוא דאי הוה ירק אמאי

מהדר שליח לא מצאתי אלא דלועין לא היה לו להמלך אלא היה לו ליקח מיד דקא סברי רבנן דכל מילתא דמימלך עליה השליח תרי מילי נינהו אמר להו כן דברי פירוש השיב להם ר"ע כן דברתם כלומר משם אני מביא ראייה לדברי כלום אומר לא מצאתי אלא קטנית בתמיה כלומר וכי משיב להם כך ולמה אינו משיב להם אלא לפי שאין זה מנהג העולם . שאם שאל אדם מין אחד אין משיבין לו על מין אחר אלא שהדלועין בכלל ירק הן ואין הקטנית בכלל ירק פירוש הרי לך על כרחך לפיכך משיב לו לא מצאתי אלא דלועין לפי שהדלועין בכלל ירק ואינו משיב לו קטנית לפי שאינו בכלל ירק אלמא קסבר ר"ע דמידי דאימליך עליה שליח נמי לא הוי תרי מילי וא"כ מתני' אתיא דלא כוותיה: אביי אמר אפילו תימא ר"ע מי לא בעי אימלוכי. פירוש כיון שלא נמלך והביא כבד שלא צוה שינה מדעת בעה"ב הלכך גבי מעילה לא עשה שליחותו: קרביים לאו בשר נינהו. ונפקא מינה שאם לא היו ראויים לאכילה כי אם לכלבים אין בכך מקח טעות כי אין דרך אדם לאוכלן ואוכליהן לאו בר אינש פירוש האוכלן אינו מבני אדם: ביומא דכייבין ליה עיניה עסקינן. דלא אכיל דגים והא דאמר פ' הנודר מן הירק (ג"ז שם): נונא סמא לעינא התם פריך ליה ומשני כאן בתחלת אוכלא כאן בכולה אוכלא יש מפרשים תחלת חולי העין ויש מפרשים אוכלא סעודה כלומר כאן שהדגים בתחלת הסעודה כאן שבאים בכולה הסעודה: ש"מ מוסיף על שליחותו הוי [שליח]. בכתובות פ' אלמנה ניזונית (דף צח:) איתא הך בעיא והכי איתא איבעיא להו אמר לשלוחו זבין לי ליתכא ואזל וזבן כורא מאי מוסיף על דבריו הוי וליתכא מיהא קנה או דלמא מעביר על דבריו הוי וליתכא נמי לא קני וה"נ במתני' כי אמר לשלוחו תן להם אחד והוא אומר טלו שתים אי בהיא דכתובות הוי מעביר על דבריו הכא הוה לן למימר לא עשה שליחותו והתם בכתובות (ג"ז שם) מייתי לה להיא דהכא א"ר ששת דאמר שליח מדעתי פירש להם הראשון לדעת בעה"ב כאשר צוותי והשניה מדעתו והם נטלו שלש הראשון בתורת שליחות בעה"ב והשניה בתורת שליחות השליח והג' לדעתם וכן פירשו בנטילתן מהו דתימא עקר שליח שליחותיה דבעה"ב פירוש אפילו כי אמר מדעתיה קמ"ל: (תוספות)

א

-

כא

דף

מהו דתימא עקר שליח שליחותיה דבעה"ב ולא למעול קמ"ל: מתני' אמר לו הבא לי מן החלון או מן הדלוסקמא והביא לו אע"פ שאמר בעה"ב לא היה בלבי אלא מזה והביא מזה בעה"ב מעל אבל אם אמר לו הבא לי מן החלון והביא לו מן הדלוסקמא או מן הדלוסקמא והביא לו מן החלון השליח מעל שלח ביד חרש שוטה וקטן אם עשו שליחותו בעה"ב מעל לא עשו שליחותו חנווני מעל שלח ביד פקח ונזכר עד שלא הגיע אצל חנווני חנווני מעל לכשיוציא כיצד יעשה נוטל פרוטה או כלי ואומר פרוטה של הקדש בכל מקום שהוא מחולל על זה שההקדש נפדה בכסף ובשוה כסף: גמ' מאי קמ"ל דברים שבלב אינם דברים: שילח ביד חרש שוטה וקטן אם עשו [וכו': והא לאו בני שליחותא נינהו א"ר אלעזר עשאום כמעטן של זיתים דתנן הזיתים מאימתי מקבלין טומאה משיזיעו זיעת המעטן ולא זיעת הקופה רבי יוחנן אמר כאותה ששינו נתנו ע"ג הקוף והוליקו או ע"ג הפיל והוליקו (ואמר לאחר לקבלו ממנו) הרי זה עירוב אלמא קא

עבדא שליחותיה ה"נ איתעביד שליחותיה: שלח ביד פקח [וכו'] ואע"ג דלא אידכר שליח ורמינהי נזכר בעה"ב ולא נזכר שליח השליח מעל (נזכרו שניהם חנוני מעל) א"ר ששת מתני' (נמי) כשנזכרו שניהם: **מתני'** נתן לו פרוטה אמר לו הבא לי בחציה נרות ובחציה פתילות והלך והביא לו בכולה פתילות או בכולה נרות או שאמר לו הבא לי בכולה נרות או בכולה פתילות והלך והביא בחציה נרות ובחציה פתילות שניהם לא מעלו אבל אם אמר לו הבא לי בחציה נרות ממקום פלוני ובחציה פתילות ממקום פלוני והלך והביא לו נרות ממקום פתילות ופתילות ממקום נרות השליח מעל נתן לו שתי פרוטות ואמר לו לך והבא לי אתרוג והלך והביא לו באחת אתרוג ובאחת רימון שניהם מעלו רבי יהודה אומר בעה"ב לא מעל שהוא אומר לו אתרוג גדול הייתי מבקש והבאת לי קטן ורע נתן לו דינר זהב ואמר לו לך והבא לי חלוק

רש"י מהו דתימא וכו' ולא למעול בעה"ב קמ"ל. כיון דאמר (טלו) ודעתו של בעה"ב היינו שליחותיה ומעל: מתני' דכוסקמא. טליקא דסבי שקורין טסק"א {טסק"א: טק} בלע"ז: אע"פ שאמר בעה"ב לא היה בלבי. שתביא לי אותו ממקום שהבאת לי אלך מזה האחר בעל הבית מעל שהרי נעשית שליחותו לדברים שבבב שהיא אומר לא היה בלבי על זה חינון דברים: לא עשה שליחותו. ממה שזוהו בעה"ב בעל הבית לא מעל דלא איתעבידא שליחותיה והס לא מעלו דלאו בני דעה נינהו אלך החנווני מעל לכשיוציא כשיתן אותה פרוטה לשום אדם דהשתא הוא משנה לה מקדש לחול כשמוציאה: שלח. פרוטה של הקדש ביד פקח ונזכר בעה"ב שהיה של הקדש קודם שהגיעה ליד חנווני: החנווני מעל. ולא בעה"ב ולא שליח (דבעל הבית לא מעל דכיון דבעה"ב נזכר שהיא של הקדש קודם שהגיעה ליד החנווני מעל ולא בעל הבית ולא שליח) דבעה"ב לא מעל דכיון דנזכר בעה"ב קודם שנעשה שליחותו איפטר ליה ממעילה דה"ל מזיד ומעילה אינה נוהגת אלך בשגגה דכתיב וחתאה בשגגה מקדשי ה' ושליח נמי לא מעל שהרי עשה שליחותו אבל חנווני מעל לכשיוציא דהואיל ואינו יודע דשל הקדש היא הויא שגגה גביה: אלך כיכד יעשה. בעה"ב כשנזכר לו שיוציא החנווני מידי מעילה נוטל פרוטה של חולין ואומר כו' קודם שיוציאה החנווני: גמ' הא לאו בני שליחות נינהו. הני חש"ז ואמאי מעל בעל הבית משיעשו שליחותו: עשאו. לחש"ז כמעטון של זיתים דתנן הזיתים מאימתי מהבלין טומאה משזיעו זיעת המעטון שמחמת שמונחים במעטון בדוחק מתחממין ומזיעות טיפות שמן ובאותה זיעה ניחא ליה לבעה"ב משום דכבר מתחילין לכונסן כדי לסוחטן בצד וכיון דניחא ליה בההיא זיעה הרי הן מוכשרין: אבל לא זיעת הקופה. אותה זיעה שמזיעין בקופה כשמלקטין אותן דההיא זיעה לא חשיבא ליה ולא ניחא ליה ולא מכשרא לקבל טומאה ומ"מ האי זיעת המעטון דניחא ליה בגויה אמרינן דקעביד שליחותיה דבעה"ב אע"ג דמעטון לאו בר זיעה הוא חשיבא הא זיעה ומכשרא לטומאה הא נמי חרש שוטה וקטן אע"ג דלאו בני דעה נינהו כי איתעבידא שליחותיה על ידיהן הואיל וניחא ליה בגויה מעל: ורבי יוחנן אמר. מהכא דתנן נתנו לעירוב ע"ג הקוף והולכיו וקתני ה"ז עירוב אלמא אע"ג דלא אידכר שליח. הוי בן דעת הואיל ואיתעבידא שליחותיה הוי עירוב הכי נמי גבי חש"ז: ואע"ג דלא אידכר שליח. לא מעל שליח אלך חנווני: ורמינהו נזכר בעה"ב ולא נזכר שליח השליח מעל. דכיון שנזכר בעה"ב דה"ל מזיד פטור ממעילה אבל השליח דשוגג הוא מעל והיינו דאמר במס' חגיגה האי דמעל

השליח היינו כהררין התלויין בשערה דשליח ענייא מאי עביד הא לא עביד אלא שליחותיה דבעה"ב: א"ר ששת מתני'. היינו טעמא דחנווני לחודיה מעל שנזכרו שניהן בעה"ב ושליח והחנווני לא נזכר דשניהם הבעה"ב והשליח הוו להו מזידין ולכך לא מעלו אלא חנווני לחודיה דהוה שוגג: מתני' נתן לו פרוטה ואמר לו הבא לי בחליה. כלי חרס שמדליקין בו את הנרות ובחליה פתילות: והלך והביא ככולה נרות או ככולה פתילות. שניהם לא מעלו בעה"ב לא מעל שלא נעשה שליחותו והשליח נמי לא מעל שדבר ששניהם בו שליחותו לא היה בו אלא חלי פרוטה ואין מעילה בחלי פרוטה: או שאמר לו הבא לי כו'. ה"נ שניהם לא מעלו משום טעמא דרישא: אבל אם אמר לו הבא לי בחליה נרות ממקום פלוני וכו'. השליח מעל ששניהם שליחות בפרוטה שלמה ומעל: (רפ"י)

תוספות אמר לו הבא לי מן החלון והביא לו (מן הדלוסקמא) מן הדלוסקמא והביא לו (מן החלון) ולא פירש לו אי זה חלון ואיזו דלוסקמא ולשם היו הרבה חלונות או הרבה דלוסקמות אע"פ שאמר בעה"ב לא היה בלבי על זה אלא על זה פירוש לא היה דעתי על אותו חלון כי אם על האחר מ"מ בעה"ב מעל שהרי נעשה שליחותו דדברים שבלב אינן דברים: הבא לי מן החלון והביא מן הדלוסקמא כו' שליח מעל. פי' לכשיוציא בעה"ב שהוא מסתמא גזבר שהרי עדיין לא יצאו מרשות הקדש עד שהוציאם: שלח ביד חש"ו עשו שליחותו בעה"ב מעל. ובגמ' פריך הא לאו בני שליחות נינהו: לא עשה שליחותו החנווני מעל. לפי שהחש"ו אינן בני מעילה הלכך הקדש לא יצא לחולין עד שבאו ליד החנווני ויוציאם החנווני ומעל החנווני נמי דקאמר לכשיוציא קאמר: כיצד יעשה. פי' כיצד יעשה בעה"ב שלא ימעול החנווני: הבא לי בחציה נרות. נר הוא כור של ברזל או של חרס שמשמין בו שמן ופתילות והלך והביא לו בחציה נרות ובחציה פתילות: ושינה שהביא לו נרות ממקום פתילות ופתילות ממקום נרות השליח מעל. שהרי שינה מדעת בעה"ב שהלך לקנות נרות ממקום אחר שלא נצטווה: והלך והביא לו בפרוטה אתרוג ובפרוטה רימון שניהם מעלו ר' יהודה אומר בעה"ב לא מעל כו'. בגמ' מפרש פלוגתייהו גבי חלוק וכה"ג פליגי באתרוג: נתן לו דינר זהב. פי' שהוא כ"ד של כסף: אמר ר' אלעזר עשאום כמעטן. פי' דכיון דניחא ליה לבעה"ב במאי דעביד חש"ו הוו ליה כשליח דתנן הזיתים מאימתי מקבלין טומאה משיזיעו זיעת המעטן מעטן הוא שמשמין בו זיתים וזיעה קרי למוהל היוצא מהן וקאמר בגמ' דמה שיזיעו במעטן חשיב משקה דהא ניחא ליה ולא זיעות בקופה פי' דההוא לא חשיב משקה דלא ניחא ליה כיון דהולך לאיבוד ויש לתמוה דאטו לא שמעינן מכמה דוכתין ההיא דרשא יותן דומיא דכי יתן (ב"מ דף כב:) דכיון דניחא ליה אע"ג דאיהו גופיה לא חשיב משקה ולמה ליה לאתווי הך משנה ה"ל לאתווי נמי בעודהו הטל עליו ושמא התם איכא מעשה מיהא בידי שמים להכי אייתי ההיא דזיעת הזיתים דממילא ודמילא לשלח ביד חרש דכממילא דמי כיון שאינן בני שליחות. נתנו על גבי הקוף והולכנו [או] ע"ג הפיל [והולכנו] ה"ז עירוב. הקשה ר' אפרים דבפ' בכל מערבין (עירובין לא:) אמרינן אין זה עירוב ותירץ דהתם מיירי שהקוף עצמו מניחו לשם עירוב אבל הכא מיירי שאמר לאדם ליטלו מעל גבי הקוף ומעל גבי הגמל לכשיגיעו למקום ויניחנו לשם עירוב וקשה דאם כן לא מייתי הכא מידי כיון דבר דעת הניחו לכך נראה דהכא מיירי בעמד ורואהו שהפיל הניח הפת במקום הנחת עירוב ואמר תיקני לי פת אלמא דמתעבד שליחותיה אע"ג דשליח הפיל לאו בר דעת הכי נמי (תוספות)

והלך והביא לו בשלשה חלוק ובשלשה טלית שניהם מעלו ר' יהודה אומר בעה"ב לא מעל שהוא אומר לו חלוק גדול הייתי מבקש והבאת לי קטן ורע: **גמ'** שמעת מינה מאן דאמר לשלוחו זיל זבן לי כורא דארעא ואזל זבן ליה ליתכא קני לוקח אמרי הכא היכי דמי כגון דאייתי ליה שוה ו' בשלש אימא סיפא ר' יהודה אומר בעה"ב לא מעל שהוא יכול לומר לו חלוק גדול הייתי מבקש והבאת לי חלוק קטן ורע דא"ל אי יהבת דינר כוליה אייתית לי שוה ב' דינרין ה"נ מסתברא דקתני (סיפא) מודה ר' יהודה בקטנית ששניהם מעלו שהקטנית בפרוטה וקטנית בדינר ה"ד אי באתרא דזבני בשומא גבי קטנית נמי דיהב סלע מוזלי ליה טפי אמר רב פפא בדוכתא דמזבני בכני כני כנא כנא בפרוטה דהתם פסיק מילתייהו: **מתני'** המפקיד מעות אצל שולחני אם צרורין לא ישתמש בהן לפיכך אם הוציא מעל אם מותרין ישתמש בהן לפיכך אם הוציא לא מעל אצל בעה"ב בין כך ובין כך לא ישתמש בהן לפיכך אם הוציא מעל החנווני כבעה"ב דברי ר"מ ר' יהודה אומר כשולחני נפלה פרוטה של הקדש בתוך כיסו או שאמר פרוטה בכיס זה הקדש כיון שהוציא את הראשונה מעל דברי ר"ע וחכמים אומרים עד שיוציא את כל הכיס ומודה ר"ע לחכמים באומר פרוטה מן כיס זה הקדש שהוא מוציא והולך עד שיוציא את כל הכיס: **גמ'** כי אתא רב דימי אמר רמי ליה ר"ל לר' יוחנן מ"ש רישא ומ"ש סיפא אמר ליה סיפא באומר לא יפטור כיס זה מן ההקדש כי אתא רבין אמר כיסין אשוורים רמא ליה דתנן האומר אחד משווריי הקדש היו לו שנים הגדול שבהן הקדש א"ל סיפא באומר לא יפטור כיס זה מן ההקדש

רש"י והלך והביא לו בפרוטה אחרת כו' שניהם מעלו. דהא נעשית שליחותו של בעה"ב בפרוטה והשליח נמי שניה בפרוטה שהוא אמר אחרת גדול כב' פרוטות הייתי מבקש והבאת לי קטן ורע שלא הייתי מבקש כן: והביא בשלשה. דינרי כסף שהוא חצי דינר זהב: שניהם מעלו. דבעה"ב נעשית שליחותו ביותר מכדי פרוטה והשליח מעל ביותר מש"פ: קטן ורע. ולא עשית שליחותי כלל: גמ' שמעת מינה מ"ד לשלוחיה זבין וכו'. כלומר שמעת ממתני' דקתני והביא לו חלוק בשלשה שניהם מעלו ואפי' בעה"ב אע"פ שנהו להביא לו בדינר זהב דזבן לו פחות ממה שאמר לו שמעת מינה האי מאן דאמר לחבריה וכו' והפשוט מהכא דקנה לוקח אע"פ שקנה לו פחות: אמרי הכא כגון דאייתי ליה שוה דינר בג'. כלומר מהכא ליכא למשמע דהכא מ"ט מעל בעה"ב כגון דאייתי ליה השליח חלוק שוה דינר זהב בג' דינרי כסף דהואיל ושוה דינר זהב נעשית שליחותו ולהכי מעל: אי הכי. כדקא מתרלת: אימא סיפא רבי יהודה אומר בעה"ב לא מעל שיכול וכו'. ואם איתא דאייתי ליה שוה דינר זהב היכי מצי אמר ליה הבאת לי קטן ורע הא שוה דינר זהב ביקש ושוה דינר זהב הביא לו: הא לא קשיא דמשום הכי אמר ר' יהודה בעה"ב לא מעל דאכתי מצי אמר ליה אי יהבת דינר זהב כוליה כמו שאמרתי לך הוית מיייתית לי חלוק שוה ב' דינר זהב: (משום דא"ל בעה"ב אי יהבית כו') דקתני ומודה ר' יהודה בקטנית ששניהם מעלו. כלומר אם הביא לו קטנית שוה דינר זהב בג' דינרי כסף דבעה"ב נמי מעל מ"ט שהקטנית בפרוטה היא קטנית בסלע ללא מצי למימר

ליה איהו אי יהבת ליה דינר זהב כוליה הוית מיייתית שוה ב' דינרין דהוו מוזלי גבך משום דזבנת טפי שהקטנית בפרוטה היא קטנית בדינר כלומר ללא מוזלי למאן דזבין קטנית בדינר ממאן דלא זבין אלא בפרוטה אלמא דטעמיה דרבי יהודה הוי גבי חלוק ללא מעל בעה"ב אע"ג דאיייתי ליה שוה דינר בג' משום דא"ל אילו יהבת דינר וכו': שויה ליה טפי. שהיה מביא קטנית יותר משום דהוו מוזלי גביה: א"ר פפא באתרא למזבני וכו'. במדות דהתם פסיקא מילתא כנא כנא בפרוטה ולא מוזלי גביה כלל. ל"א [ה"ד] וכו' השתא קא דייק מ"ט דר' יהודה דמודה בקטנית אי באתרא למזבני בשומא באומד שלא במדה א"כ אכתי מלי בעה"ב למיטען לשליח אילו יהבת דינר הוה מיייתית טפי שהיו מוסיפין לך בשביל הדינר ואתו התוספות שהיו נותנין לך לא הבאת לי ממנו כלום והיינו דומיא דחלוק דא"ל אילו יהבת דינר וכו': א"ר פפא. לא מליית למימר הכי דבאתרא דכילי ומזבני בכני עסקינן: דכנא כנא בפרוטה דהתם פסיקא מילתייהו. ולא יהבי תוספת כלל הלכך לא מלי למימר בעה"ב כלום אלא כי אייתי ליה קטנית שוה דינר בג' שניהם מעלו: מחני' המפקיד מעות. של הקדש אלא שולחני: אם הפקידן כרורין לא ישתמש בהן. ללהכי הפקידן אלא כרורין דלא הוה בעי דלישתמש בהו לפיכך אם הוליאן השולחני מעל: ואם הפקידן אלא מותרין ישתמש בהן. שלדעת כן הפקידן אלא מותרין שיתעסק בהן שיחליפם לפיכך לא מעל השולחני אלא המפקיד: הפקידן אלא בעה"ב בין כך ובין כך. בין כרורין ובין מותרין לא ישתמש בהן ללהכי הפקידן אלא בעה"ב שוה יודע שבעה"ב אין דרכו לפרוט ולהחליף ולא חשך אם כרורין אם מותרין לפיכך אם הוליאן בעה"ב מעל דשלא מדעת המפקיד נשתמש בהן: הפקידן אלא חנווני הרי הוא כבעה"ב. שאינו רגיל בחילופין כשולחני ובין כך ובין כך לא יגע בהן: רבי יהודה אומר כשולחני. דלפעמים נמי הוא רגיל להחליף כשולחני לפיכך דינו כשולחני: כיון שהוליא את הראשונה מעל. דאומר של הקדש היתה: עד שיוליא את כל הכיס. דמעילה בפרוטה אחרונה היא: גמ' מאי שנא רישא. דפליג רבי עקיבא ומאי שנא סיפא דמודה ר"ע לחכמים: א"ל סיפא באומר לא יפטר כים זה מן ההקדש. שלא יהא בו הקדש כל שהוא לכיון דאמר הכי משמע דפרוטה אחרונה קאמר דתהא הקדש לכהי לא מעל אלא באחרונה: הגדול שבהן הקדש. טעמא דאיכא גדול מש"ה אמר דהגדול הוי הקדש דמקדיש בעין יפה מקדיש הא שניהן שוין הראשון שיבא לידו הוי הקדש ואמאי מודה ר"ע בסיפא דפרוטה אחרונה הקדש: א"ל סיפא באומר כו': (רש"י)

תוספות חרש דמעילה איתעביד שליחותיה וא"ת אדרבה נילף שליחות דמעילה משליחות דתרומה וגבי תרומה בעינן שליח בר דעת דאדרבה הוי עדיפא למילף מתרומה דהא כל עיקר שליחות דמעילה מתרומה הוא דיליף וי"ל כיון דשליח דמעילה בהוצאה ושינוי רשות הוא דהוי והכא הוי שינוי רשות על ידי שליחות בר דעת לכך מסתבר ליה לדמוייה להנך דמיייתי דאין קפידא בבר דעת וגבי מידי דהנאה לא מהני שליחות במקום שהמעילה באה על ידי הנאה כדאמר בפ' ב' דקדושין (דף מג.) שלא מצינו בכל התורה כולה זה נהנה וזה מתחייב ומ"מ איצטרך למילף שליחות מתרומה דלא תימא דאין שליחות לדבר עבירה: כגון דאייתי ליה שוה שש. פירוש סלעים בשלש ונמצא שהרויח לו שליח ג' סלעים אימא סיפא ור' יהודה אומר כו' ואתה הבאת לי חלוק קטן ורע השתא פריך מאי רע שהרי לפי מה שתירץ דאייתי שוה שש בג' גדול הוא ומשני דאמר ליה אי יהבת ליה דינר כו' פירוש כל דינר זהב אייתית לי שוה שני שני דינרין פירוש כ"ש שהייתי מרויח יותר שהיו נותנין לך לפי חשבון שהבאת שוה י"ב בששה ונמצא שהייתי משתכר כפלים ממה

שאני משתכר עתה: ואמאי לימא אי לא שני ליה גבי קטנית דיהיב ליה טפי. גרסי' בכתובות פ' אלמנה ניזונת (דף צט:). אי באתרא דמזבני בשומא פירוש הרבה ביחד מי לא שויא טפי והיא היא וה'ק קס"ד השתא דמיירי באתרא דמזבני בשומא פירוש הרבה ביחד ולהכי פריך אמאי מודה ר' יהודה דהתם נמי דרך הוא של מוכרים לפי מה שהלוקח קונה הרבה מוזיל מוכר גביה ומשני א"ר פפא באתרא דמזבני כני כני פירוש מדה מדה כלומר לא בשומא כמו שהיית סבור אלא מעט מעט דפסיקא מילתא לא מוזיל מוכר גביה דלוקח: המפקיד מעות אצל השולחני צרורין לא ישתמש בהם כו'. צ"ע בב"מ פ' המפקיד (דף מג.). דמייתי לה להיא דהכא ולא מייתי לה כלישנא דתנינן לה הכא: פרוטה של הקדש שנפלה לתוך הכיס או שאמר פרוטה בכיס זה הקדש כיון שהוציא את הראשונה מעל דברי ר' עקיבא. - ואע"ג דספיקא הוא אם נהנה בשל הקדש ר"ע לטעמיה דמחייב על ספק מעילות אשם תלוי בכריתות (דף כב.). תימה וליבטל האי פרוטה של הקדש שנפלה וכ"ת דבר שיש לו מתירין הוא ע"י פדיון ואפילו באלף לא בטיל הא ליכא למימר דדבר שיש לו מתירין דרבנן הוא וצ"ל דליכא אלא חד בכיס דליכא ביטול אי נמי מטבע חשיב ולא בטיל: ומודה ר"ע באומר פרוטה מן כיס זה הקדש שהוא מוציא והולך עד שיוציא כל הכיס. פירוש באחרונה תהיה של הקדש ובגמרא פריך מ"ש רישא ומ"ש סיפא: אמר ליה סיפא באומר לא יפטר כיס זה מן הקדש. כלומר אינו נפטר מכיס זה להוציאה כולה בלא הקדש פרוטה והאי לישנא ודאי משמע דהקדש הוי באחרונה: היו שנים הגדול שבהן הקדש. פירוש ובסיפא דמתניתין נמי לימא דהמטבע מובחר יהיה של הקדש אבל ארישא לא פריך דשמא לישנא דרישא משמע הכי וליכא למימר דפריך נמי ארישא דאם כן לפרוך מאי שנא רישא ומ"ש סיפא: (תוספות)

א

-

כב

דף

רב פפא אמר כיסין אלוגין רמא ליה דתנן הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ומיחל ושותה מיד דברי ר' מ' רבי יהודה ורבי יוסי ור' א' א' ל סיפא דמתני' באומר לא יפטר כיס זה מן ההקדש:

רש"י כיסין אלוגין רמא ליה. ר"ל לר' יוחנן: דתנן הלוקח יין מבין הכותים. עד שלא נאסר יינם וכגון שהיה בדרך או בערב שבת בין השמשות ואינו יכול לתקנו לאלתר: אומר שני לוגין. תרומה גדולה שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה גדולה ואחר כך עושה ממה שנשתייר ממה מדות מפריש עשרה למעשר ראשון ונשתיירו השעים מדות ומפריש מהן תשעה למעשר שני: ומיחל. שיעור זה מיחל למעשר שני שיכול לחללו ושותה והשאר חולין וישתה ממנו לאלתר ללא שיהיה שיתיר בכלי שיעור התרומה והמעשרות דקסבר יש ברירה: רבי יהודה ור' יוסי ורבי שמעון אוסרין. עד שיפריש ממש דקסברי אין ברירה ואכל כוס וכוס יש לומר שהוא תרומה ומעשר ואפילו מראשון והא דר' יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון קשיא אדרכי עקיבא דמודה שמוציא והולך עד האחרונה לכו יכי דהכא אמר אין ברירה דמן הראשון אמרינן נמי שהוא תרומה ומעשר גבי הקדש נמי אכל פרוטה

ופרוטה איכא למימר שהיא הקדש: אמר ליה סיפא דמתני'. דמודה רבי עקיבא מיירי באומר לא
יפטר כיס זה מן ההקדש: (כ"ז"י)

תוספות כיסין אלוגין רמא ליה. דס"ד דטעמא דמתני' משום ברירה אע"פ שאין מפרש שום דבר
ולכך פריך מלוגין דאפילו למ"ד יש ברירה מכל מקום דוקא משום שפירש שאני עתיד להפריש
אבל בסתמא לא ומשני באומר לא יפטור בכיס וכו' והוה כמפריש בלוגין ומהני מטעם ברירה אי
נמי מטעם זה יועיל אפילו למאן דלית ליה ברירה: דתנן הלוקח יין מבין הכותים כו'. מרבי מאיר
פריך למה ליה למימר שאני עתיד להפריש במוצ"ש כי לא אמר נמי נתפס לה התרומה באחרונה
כמו גבי כיסין שפרוטה של הקדש באחרונה וי"מ דפריך מרבי יוסי ורבי שמעון דאוסרין דלית להו
ברירה דה"נ לימא דאין ברירה ולא נהירא דמאן נימא לן דר' יוסי ור"ש היא: (תוספות)

